

ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ 2003

Η παρούσα Έκθεση υποβάλλεται από την Επίτροπο Διοικήσεως στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, σύμφωνα με το εδάφιο (1) του άρθρου 6 των περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμων του 1991 μέχρι 2004. Αντίγραφο της κοινοποιείται στο Υπουργικό Συμβούλιο και στη Βουλή των Αντιπροσώπων.

Ιούλιος 2004

Π Ι Ν Α Κ Α Σ Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Ω Ν

Σελίδα

ΜΕΡΟΣ Α - Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Τα παράπονα και η προσφυγή των πολιτών στον Επίτροπο	8
2. Οι αρμοδιότητες του Επιτρόπου. Νέες νομοθετικές πρόνοιες	9
3. Στελεχιακή κατάσταση - αναδιάρθρωση του Γραφείου	10
4. Κτιριακές Εγκαταστάσεις	11
5. Διεθνείς σχέσεις	12

II. ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

1. Στελέχωση του Γραφείου	15
2. Σχέσεις με Νομοθετική και Εκτελεστική Εξουσία	16
3. Εξωτερικές σχέσεις	18
4. Το Διεθνές Συνέδριο <i>"Ο Μεταβαλλόμενος Χαρακτήρας του Θεσμού του Ombudsman στην Ευρώπη"</i>	20

III ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΑ ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ ΚΑΙ ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΘΗΚΑΝ ΤΟ 2003 Αριθμητική και Στατιστική Ανάλυση

1. Ανάλυση παραπόνων που υποβλήθηκαν το 2003	28
2. Αναφορά στην εργασία που διεκπεραιώθηκε το 2003	29
3. Ανάλυση διερευνηθέντων παραπόνων	33
4. Τελικές Εκθέσεις	34
5. Παράπονα που υποβλήθηκαν κατά Επαρχία	35
6. Ανάλυση παραπόνων κατά θέμα	36
7. Ανάλυση παραπόνων κατά Υπουργείο/Τμήμα/Υπηρεσία	38

ΜΕΡΟΣ Β – ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΡΓΟΥ

I. ΑΥΤΕΠΑΓΓΕΛΤΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ

1. Τα μέτρα στήριξης των μαθητών με ειδικές ανάγκες	42
2. Συνθήκες διαβίωσης των Αθίγγανων που εγκαταστάθηκαν στη Μακούντα	45
3. Το καθεστώς εισόδου και εργασίας των αλλοδαπών γυναικών που έρχονται με την ιδιότητα της "καλλιτέχνης"	46
4. Συνθήκες φύλαξης των έργων τέχνης που ανήκουν στο Κράτος	48

II. ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

1. Εισαγωγή	51
2. Επίσκεψη Επιτρόπου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην Κύπρο	52
2.1. Φυλακές	53
2.2. Φυλάκιση για αστικά χρέη	54
2.3. Μετανάστευση - αλλοδαποί	54
2.4. Αιτητές ασύλου	55
2.5. Παράνομοι μετανάστες	56
2.6. Trafficking	56
2.7. Αστυνομική βία	56
2.8. Αντιρρησίες συνείδησης	57
2.9. Δικαιώματα ψυχικά ασθενών	58
3. Αστυνομία	58
4. Σωφρονιστικό σύστημα - Φυλακές	64
5. Μέσα μαζικής ενημέρωσης	71

III. ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ

1. Εισαγωγή	77
2. Μικτοί γάμοι	79
3. Μακρόχρονοι μετανάστες	81
4. Αιτητές ασύλου	83
5. Αλλοδαποί εργάτες	86

IV. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ - ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ - ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

1. Γενικές παρατηρήσεις	92
2. Κατασκευή εμφιαλωτηρίου νερού στον Αγρό - υποβολή περιβαλλοντικής μελέτης πριν την κατασκευή του έργου	93
3. Κάπνισμα στους χώρους εργασίας	96
4. Αρχείο Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου	97
5. Εμπλουτισμός δημόσιων κτιρίων με έργα τέχνης	99

V. ΑΚΙΝΗΤΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

1. Εισαγωγή	103
2. Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας	103
3. Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως	108
4. Επαρχιακές Διοικήσεις	113
5. Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού	118
6. Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων	118
7. Υπουργείο Εσωτερικών	120

VI. ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

1. Εισαγωγή	124
2. Δήμοι	126
3. Αριθμητική και στατιστική ανάλυση	126
4. Οχληρίες	129
5. Ανάπτυξη και παράνομες οικοδομές	133
6. Άδειες λειτουργίας	140
7. Κοινότητες	141
8. Συμβούλια Αποχετεύσεων	144

VII. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

1. Αξιολόγηση Εκπαιδευτικών Λειτουργιών	149
2. Ενέργειες Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας	150
3. Ενέργειες Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού	153

VIII ΘΕΜΑΤΑ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΩΝ

1. Στασιμότητα μαθητών και πειθαρχία στα σχολεία	157
2. Μετεγγραφές μαθητών	161
3. Εισαγωγικές εξετάσεις	162
4. Πανεπιστήμιο	165
5. Κυπριακό Συμβούλιο Αναγνώρισης Τίτλων Σπουδών	166

IX. ΥΠΑΛΛΗΛΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

1. Διαδικασία προσλήψεως	174
2. Προαγωγές	178
3. Τοποθετήσεις - μετακινήσεις	181
4. Ανάθεση καθηκόντων	183
5. Αξιολογήσεις	185
6. Οικονομικά και άλλα ωφελήματα	185
7. Πειθαρχικές διαδικασίες	186
8. Πρόσληψη εκτάκτων	186
9. Πρόσληψη ωρομισθίων	190

X. ΤΟΜΕΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

1. Εισαγωγή	193
2. Τμήμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων	194
3. Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας	199
4. Υπουργείο Υγείας	200

XI. ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ 205**XII. ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΩΝ** 214**ΜΕΡΟΣ Γ - ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΕ ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ** 218

ΜΕΡΟΣ Α

Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η Έκθεση αυτή συμπίπτει με την συμπλήρωση πέντε χρόνων αφότου ανέλαβα το αξίωμα του Επιτρόπου Διοικήσεως. Η πάροδος μιας πενταετίας είναι μια καλή ευκαιρία για μια αξιολογική προσέγγιση του Θεσμού και της συνεισφοράς του, σε όλα τα επί μέρους επίπεδα δράσης του, τις αλλαγές που έχουν επέλθει, τα καλά ή τα δυσάρεστα που απεκόμισε κατά τη χρονική αυτή περίοδο, την πρόοδο ή την στασιμότητα στα προβλήματα που τον απασχόλησαν. Από την άποψη αυτή, η συγκεκριμένη Έκθεση έχει την έννοια μιας αποτίμησης των πιο σημαντικών εξελίξεων στην πορεία του Επιτρόπου Διοικήσεως και απευθύνεται τόσο προς τις αρχές που έχουν την ευθύνη του διορισμού και της στήριξης του (Πρόεδρος της Δημοκρατίας - Υπουργικό Συμβούλιο - Νομοθετική εξουσία) όσο και προς τους πολίτες σε σχέση με την εκπλήρωση της εντολής για την προάσπιση των δικαιωμάτων τους.

1. Τα Παράπονα και η προσφυγή των πολιτών στον Επίτροπο

Τα παράπονα των πολιτών, η υποβολή δηλαδή θέματος προς διερεύνηση (ο όρος «παράπονο» είναι μάλλον ατυχής αλλά αυτόν επέλεξε ο κύριος νομοθέτης, πιο σωστός και εννοιολογικά και αισθητικά είναι ο όρος «αναφορά» που χρησιμοποιεί ο Συνήγορος του Πολίτη στην Ελλάδα), αποτελεί τον κύριο άξονα της δράσης του Θεσμού και τυπικά και ουσιαστικά. Η υποβολή του παραπόνου, σηματοδοτεί την έναρξη της παρέμβασης του Επιτρόπου Διοικήσεως, παράλληλα όμως αποτυπώνει και τις αδυναμίες του συστήματος μέσα από την εκφρασμένη πλέον ανησυχία του πολίτη και το αίσθημα αποκλεισμού που συχνά του δημιουργείται. Μέσα από την ποιότητα των παραπόνων διαπιστώνεται η σταδιακή μεταβολή της συμπεριφοράς του πολίτη απέναντι στη διοίκηση όπου ο αναμφισβήτητος σεβασμός του ατόμου-πολίτη προς τις διοικητικές αρχές μετατρέπεται σε αξίωση, για επάρκεια, ποιότητα και ανταπόκριση, η έννοια του πολίτη-χρήστη δίνει τη θέση της στην έννοια του πολίτη-συμμέτοχου.

Το πιο έντονο και διακριτικό χαρακτηριστικό αυτής της περιόδου ήταν η κατακόρυφη, η αλματώδης αύξηση των παραπόνων που απευθύνθηκαν στον Επίτροπο Διοικήσεως. Το 1998 είχαν υποβληθεί 947 παράπονα. Το 2003 στο τέλος δηλαδή της πενταετίας ο αριθμός παραπόνων ανήλθε στα 1840. Η αυξημένη ροή παραπόνων που άρχισε το 1999 συνεχίστηκε σταθερά και τα επόμενα χρόνια, αντικατοπτρίζοντας την ευρεία αποδοχή του Θεσμού από τους πολίτες, αλλά και τον υψηλό βαθμό αναγνώρισης και νομιμοποίησης του έργου του.

2. Οι αρμοδιότητες του Επιτρόπου. Νέες νομοθετικές πρόνοιες

Ο βασικός νόμος περί Επιτρόπου Διοικήσεως, ευέλικτος και αποτελεσματικός προνόησε να θωρακίσει τον Επίτροπο με δυο καίριες αρμοδιότητες που ουσιαστικά τον καθιστούν θεματοφύλακα του κράτους δικαίου και προασπιστή του συνόλου των δικαιωμάτων των πολιτών ατομικών, πολιτικών και κοινωνικών. Πρόκειται για την καταπολέμηση της κακοδιοίκησης αφενός και την προστασία και προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αφετέρου. Ουσιαστικά πρόκειται για μια διευρυμένη αρμοδιότητα σε όλο το φάσμα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αφού η Χρηστή Διοίκηση δεν διαχωρίζεται, και σαφέστατα, κυρίως μετά τη θέσπιση του Κοινοτικού Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, εμπίπτει στη σφαίρα των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η υπό ανασκόπηση περίοδος συνδέεται από δυο πελώριας σημασίας νομοθετικές τροποποιήσεις σε σχέση με τις αρμοδιότητες της Επιτρόπου Διοικήσεως που επηρεάζουν δραστικά, στην πραγματικότητα ανασυντάσσουν και επανακαθορίζουν τα πλαίσια λειτουργίας του Θεσμού και της περαιτέρω εξέλιξης του. Ο νόμος 1/2000 αναγνώρισε στον Επίτροπο Διοικήσεως το δικαίωμα της αυτεπάγγελτης παρέμβασης, τη δυνατότητα του δηλαδή να παρεμβαίνει και να διερευνά θέματα με δική του πρωτοβουλία και χωρίς την προϋπόθεση της υποβολής ατομικού

παραπόνου. Οι μόνοι περιορισμοί που θέτει ο νόμος είναι να πρόκειται για θέματα τα οποία έχουν προκαλέσει το ευρύτερο γενικό ενδιαφέρον.

Η αυτεπάγγελτη ενέργεια αποτελούσε πάγιο αίτημα του Επιτρόπου Διοικήσεως και το δικαιολογημένο του αιτήματος αποδεικνύεται από τις μέχρι σήμερα δέκα αυτεπάγγελτες παρεμβάσεις που έχει διενεργήσει ο Επίτροπος αξιοποιώντας την ευχέρεια αυτή. Μέσα από την αυτεπάγγελτη ενέργεια ο Επίτροπος Διοικήσεως μπορεί να αξιοποιεί αποτελεσματικά τις συσσωρευμένες εμπειρίες του σε συγκεκριμένα θέματα και να επιτυγχάνει μια σφαιρική αντιμετώπιση τους, μετατοπίζοντας το ειδικότερο βάρος σε θέματα αρχών και γενικότερου συμφέροντος. Η αυτεπάγγελτη παρέμβαση δίνει τη δυνατότητα για επισήμανση συστημικών αδυναμιών και φαινομένων παθογένειας, συμβάλλοντας στη δημιουργία μιας νέας διοικητικής κουλτούρας.

Η δεύτερη μεταρρύθμιση αφορά στην απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου της 16 Ιουλίου, 2003, να αναθέσει στην Επίτροπο Διοικήσεως καθήκοντα Αρχής κατά των Διακρίσεων και του Ρατσισμού και Αρχής Ίσης Μεταχείρισης στην Απασχόληση και την Εργασία σε συμμόρφωση προς τις Ευρωπαϊκές Οδηγίες. Πρόκειται για αρμοδιότητες απόλυτα καινούργιες που αλλάζουν το τοπίο για τον Επίτροπο Διοικήσεως, και αναβαθμίζουν το ρόλο του σε σύγκλιση με τους Ευρωπαϊκούς προσανατολισμούς.

3. Στελεχιακή κατάσταση - Αναδιάρθρωση του Γραφείου

Το 1991, όταν ο Θεσμός του Επιτρόπου Διοικήσεως άρχισε να λειτουργεί στην Κύπρο, είχαν διοριστεί σύμφωνα με το νόμο για να βοηθούν τον Επίτροπο πέντε Λειτουργοί. Το 1998 ο αριθμός των Λειτουργών είχε φθάσει τους επτά. Η αλματώδης αύξηση των παραπόνων, η σταθερή αυξητική ροή που συνεχίστηκε όλα τα χρόνια και η διεύρυνση του πεδίου δράσης, επέβαλε όχι μόνο την αύξηση του αριθμού των λειτουργών αλλά και ουσιαστικές αλλαγές στο πρόγραμμα εργασίας. Κατά τη λήξη του 2003

υπηρετούσαν στο γραφείο δεκαέξι Λειτουργοί, έξι από τους οποίους σε έκτακτη βάση.

Εξάλλου σε μια προσπάθεια αποκέντρωσης και αποτελεσματικής αντιμετώπισης των αναφορών των πολιτών στον Επίτροπο που πλέον αφορούσε πολύπλοκα θέματα ευρύτερου κοινωνικού ενδιαφέροντος συστάθηκαν πέντε θεματικές ενότητες-τομείς παραπόνων:

Τομέας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Τομέας Αλλοδαπών και Μετανάστευσης

Τομέας Παιδείας και Υπαλληλικών Σχέσεων

Τομέας Καθεστώτος Ιδιοκτησίας

Τομέας Κοινωνικής Προστασίας

Οι τομείς στελεχώνονται με επικεφαλής Λειτουργούς από την ανώτερη ιεραρχικά κλίμακα και με δυο έως τρεις Λειτουργούς από άλλες κλίμακες. Το σύστημα αποδείχθηκε ικανοποιητικό, αφού επιτρέπει την επισήμανση προβλημάτων σε κρίσιμους τομείς της κρατικής δραστηριότητας και τη συναγωγή συμπερασμάτων στη βάση μιας πιο συστηματικής και ποιοτικής ταξινόμησης. Περαιτέρω αλλαγές στο οργανόγραμμα του Γραφείου προγραμματίζονται με την ανάληψη των νέων αρμοδιοτήτων από το Μάιο του 2004.

4. Κτιριακές εγκαταστάσεις

Επιδιώκοντας αφενός την κάλυψη των αυξημένων αναγκών του αλλά και κυρίως ένα στεγαστικό χώρο που να ανταποκρίνεται στην αυτονομία του Θεσμού, το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως το καλοκαίρι του 2001 εγκατέλειψε την πολυκατοικία της οδού Θεμιστοκλή Δέρβη και εγκαταστάθηκε σε ένα παλιό διατηρητέο κτίριο κλασσικής αρχιτεκτονικής, στην οδό Γλάδστωνος αρ. 6 στη Λευκωσία. Από τα πλεονεκτήματα του

κτιρίου πέρα από την αισθητική, είναι η αίθουσα βιβλιοθήκης-εκδηλώσεων στην είσοδο του κτιρίου που αξιοποιήθηκε ήδη με τη διοργάνωση εσωτερικών σεμιναρίων και ενημερωτικών ημερίδων. Ενδεικτικά αναφέρεται η τελετή έναρξης λειτουργίας του Γραφείου με εισήγηση του καθηγητή του Συνταγματικού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο Αθηνών Γιώργου Παπαδημητρίου με θέμα τις Ανεξάρτητες Διοικητικές Αρχές, Ημερίδα για Οικονομικούς Μετανάστες - Πολιτικούς Πρόσφυγες και τα Ανθρώπινα Δικαιώματα σε συνεργασία με την Κυπριακή Ακαδημία Δημόσιας Διοίκησης και τον Εθνικό Οργανισμό Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και δυο άλλες Ημερίδες σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Μέσης Εκπαίδευσης και τη Διεύθυνση Δημοτικής Εκπαίδευσης του Υπουργείου Παιδείας με θέμα την Αξιολόγηση των Εκπαιδευτικών μέσα από τις εμπειρίες του Επιτρόπου Διοικήσεως. Στην ίδια αίθουσα πραγματοποιούνται πλέον σε τακτική βάση ενημερωτικές συναντήσεις της Επιτροπής με τους εκπροσώπους των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης.

5. Διεθνείς σχέσεις

Ο διεθνής προσανατολισμός του Γραφείου και η δυναμική εμπλοκή του στα διεθνή δρώμενα, αποτελεί πλέον μια από τις πρώτες προτεραιότητες του Γραφείου και η πενταετία έχει να επιδείξει σημαντικές δραστηριότητες στον τομέα αυτό. Δυο μεγάλα διεθνή Συνέδρια που πραγματοποιήθηκαν στην Κύπρο και ευρύτατη συμμετοχή της Επιτροπής Διοικήσεως και Λειτουργιών του Γραφείου σε διεθνείς συναντήσεις και επιστημονικές εκδηλώσεις.

Σταθερή είναι η θέση ότι η ανταλλαγή, αξιοποίηση και διάδοση εμπειριών σε διεθνές πεδίο, συμβάλλει καθοριστικά στην ωριμότητα του Θεσμού, την εμβάθυνση των γνώσεων και την ποιότητα των ενεργειών του.

Η διεθνής εξάλλου προβολή του Θεσμού, που υπήρξε όλο αυτό το διάστημα έντονη, ενισχύει την υπόσταση του και τον καθιστά πιο υπεύθυνο στη διεκπεραίωση της αποστολής του τόσο απέναντι στο κράτος που

εκπροσωπεί και στους πολίτες, όσο και απέναντι στα διεθνή σώματα στα οποία ενεργά πλέον συμμετέχει.

Τα δυο μεγάλα διεθνή Συνέδρια που οργανώθηκαν στην Κύπρο το Σεπτέμβριο του 2001 και τον Οκτώβριο του 2003 σφραγίστηκαν με την παρουσία των Ευρωπαίων Όμπουτμαν, του κ. Jacob Soderman στο πρώτο και του κ. Νικηφόρου Διαμαντούρου στο δεύτερο. Και στις δυο περιπτώσεις υπήρξε μεγάλη συμμετοχή διαπρεπών Όμπουτμαν του Εξωτερικού αλλά και νεοσύστατων Γραφείων Όμπουτμαν και οι διμερείς σχέσεις ενισχύθηκαν στον υπέρτατο βαθμό.

Η διεθνής παρουσία του Επιτρόπου Διοικήσεως αποτελεί εξίσου σημαντική μέριμνα όσο και η δράση του στο εσωτερικό εθνικό πεδίο.

Η ουσιαστική αξιολόγηση του έργου της πενταετίας ανήκει ασφαλώς στον πολίτη που αποτελεί πάντα την μονάδα γύρω από την οποία περιστρέφονται η δράση και οι στόχοι της Επιτρόπου Διοικήσεως.

Η αναφορά στο σημερινό σημείωμα με την έννοια του «λόγο δίδοναι» αποβλέπει μόνο να αποτιμήσει ότι στο ικανό αυτό χρονικό διάστημα ο Επίτροπος Διοικήσεως ανταποκρίθηκε σωστά στο δυναμικό χαρακτήρα του Θεσμού, εξυπηρέτησε τις ανανεωτικές του τάσεις, ανέβασε ψηλότερα τον πήχυ για καινούργιους πιο απαιτητικούς στόχους.

Νομίζω πως αυτό έχει συμβεί. Η πενταετία διέγραψε ένα ολοκληρωμένο κύκλο και έφερε το Θεσμό μπροστά σε μια νέα αφετηρία. Με ένα καινούργιο πρόσωπο, με νέες προκλήσεις στην ανεξάντλητη αναζήτηση δημοκρατικών προτύπων συμπεριφοράς με ένα πιο ενημερωμένο, πιο ενεργό και άρα πιο διεκδικητικό πολίτη.

Οι Λειτουργοί του Γραφείου και εγώ έχουμε πλήρη επίγνωση αυτής της πραγματικότητας και των ευθυνών που επωμιζόμαστε και είμαστε έτοιμοι να εντατικοποιήσουμε την προσπάθεια μας.

Ηλιάνα Νικολάου
Επίτροπος Διοικήσεως

II. ΤΟ ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ

1. Στελέχωση του Γραφείου

Το δυναμικό του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως αυξήθηκε και αυτό το χρόνο προκειμένου να ανταποκριθεί στο σταθερά διογκούμενο όγκο δουλειάς. Ο αριθμός των Λειτουργών του Γραφείου έφτασε τους δεκαέξι, οι τρεις σε έκτακτη βάση ενώ πληρώθηκε και μια θέση Λειτουργού Α΄ με την προαγωγή του κ. Γιώργου Κρασά. Η εικόνα διαμορφώνεται ως εξής:

Αφροδίτη Κουφτερού, Ανώτερη Λειτουργός Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως
 Ελίζα Σαββίδου, Ανώτερη Λειτουργός Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως
 Άριτος Τσιάρτας, Ανώτερος Λειτουργός Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως
 Ελένη Χ΄΄Ττοφή, Λειτουργός Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως Α΄
 Μαρία Χριστοφόρου, Λειτουργός Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως Α΄
 Γιώργος Κρασάς, Λειτουργός Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως Α΄
 Χρύσανθος Χρυσάνθου, Λειτουργός Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως
 Κώστας Ιωάννου, Λειτουργός Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως
 Γεωργία Σταυρινίδου, Λειτουργός Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως
 Ελένη Συμεωνίδου, Λειτουργός Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως
 Γιώργος Κακότας, Λειτουργός Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως
 Τάσος Κωστέας, Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως
 Νάσια Διονυσίου, Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως
 Χαράλαμπος Καραπατάκης, Έκτακ. Λειτουργός Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως
 Ορθοδοξία Καρένου, Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως
 Μερóπη Χριστοφή, Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως
 Μιχάλης Παπάς, Έκτακτος Λειτουργός Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως
 Στο Γραμματειακό Προσωπικό του Γραφείου δεν σημειώθηκε καμία αλλαγή

Η οργανωτική δομή του Γραφείου παραμένει στην ίδια βάση με την αντικατάσταση δηλαδή των παραπόνων σε θεματικούς τομείς όπως και τον προηγούμενο χρόνο ως εξής:

Τομέας Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

Τομέας Αλλοδαπών και Μετανάστευσης

Τομέας Παιδείας και Υπαλληλικών Σχέσεων

Τομέας Ιδιωτικού Καθεστώτος

Τομέας Κοινωνικής Προστασίας

Κάποιες αποφάσεις για μικρές διαφοροποιήσεις επιφυλάχθηκαν μετά την απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου για ανάθεση στην Επίτροπο Διοικήσεως νέων σημαντικών αρμοδιοτήτων, της Αρχής κατά του Ρατσισμού και των Διακρίσεων και Αρχής Ίσης Μεταχείρισης στην Απασχόληση και την Εργασία από τον Μάιο του 2004.

Πρόκειται για μια ουσιαστική αναθεώρηση του έργου και της αποστολής του Γραφείου που αναπόφευκτα συνδέεται με μια εξυπαρχής αναδόμηση της οργανωτικής στελέχωσης του και επαναπροσδιορισμό στόχων και προτεραιοτήτων.

2. Σχέσεις με Νομοθετική και Εκτελεστική Εξουσία

Στις σχέσεις του Επιτρόπου Διοικήσεως με τις δυο πολιτειακές εξουσίες που τον αφορούν, το Υπουργικό Συμβούλιο και τη Βουλή των Αντιπροσώπων, δεσπόζει αυτό το χρόνο, η απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου και η δημόσια δήλωση του Προέδρου της Δημοκρατίας, για συμμόρφωση και υλοποίηση των εισηγήσεων του Επιτρόπου Διοικήσεως από τις δημόσιες υπηρεσίες. Πρόκειται για μια απόφαση με ηθικές και

πρακτικές συνέπειες που δεν περιορίζονται στην αποτελεσματικότητα μόνο του Θεσμού αλλά διατρέχουν όλο το φάσμα της λειτουργίας του Επιτρόπου Διοικήσεως. Για πρώτη φορά, το Υπουργικό Συμβούλιο αναδεικνύεται η πρώτη δύναμη στήριξης του Θεσμού, με συγκεκριμένα έμπρακτα αποτελέσματα αυτής της νέας προσέγγισης.

Η εξαγγελία του Προέδρου της Δημοκρατίας, ανέδειξε το ηθικό κύρος του Θεσμού και είχε άμεσες επιπτώσεις στις σχέσεις του με τις δημόσιες υπηρεσίες, όχι μόνο στα πλαίσια της συμμόρφωσης στις εισηγήσεις του, που είναι πλέον υποχρεωμένες να ανταποκρίνονται σε συγκεκριμένα χρονικά περιθώρια αφού το Υπουργικό Συμβούλιο αφιερώνει καθορισμένες συνεδρίες του, για εξέταση των Εκθέσεων του Επιτρόπου Διοικήσεως και τον βαθμό υλοποίησης τους αλλά και στην ποιότητα της συνεργασίας του με αυτές που πλέον γίνεται ομαλότερα χωρίς αδικαιολόγητες ή σκόπιμες χρονοτριβές. Η προεδρική δήλωση, διέλυσε εξάλλου την αδικαιολόγητη καχυποψία για την αποτελεσματικότητα του Θεσμού, στο βαθμό έστω που υπήρχε, ως ηθικού και κυρίως συμβουλευτικού χαρακτήρα.

Η απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, με τον τρόπο που εκδηλώθηκε, δημιουργεί νέες πραγματικότητες και νέες προκλήσεις, που επενεργούν ως κινητήρια δύναμη για τον Επίτροπο Διοικήσεως και σηματοδοτούν μια νέα εποχή στις σχέσεις του με την εκτελεστική εξουσία. Η προθυμία συνεργασίας και η διάθεση αποδοχής του Θεσμού στην πράξη, δημιουργεί και προάγει τις προϋποθέσεις νέων πιο σύγχρονων μεθόδων και μορφής ελέγχου, όπως της διαμεσολάβησης και της παρέμβασης, με απευθείας συνεννόηση με τις εμπλεκόμενες αρχές και χωρίς την ανάγκη υποβολής έκθεσης.

Οι σχέσεις με τη Βουλή, διατηρήθηκαν στο γνώριμο καλό επίπεδο συνεργασίας, με ιδιαίτερη έμφαση στην παρουσία του Επιτρόπου Διοικήσεως, σε όλες σχεδόν τις συνεδρίες της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της Βουλής.

3. Εξωτερικές σχέσεις

Η Διεθνής Δραστηριότητα και Συμμετοχή του Γραφείου σε Διεθνείς Συναντήσεις, Εκδηλώσεις, Συζητήσεις και Επιμορφωτικά Σεμινάρια, στο αντικείμενο των αρμοδιοτήτων του υπήρξε και το χρόνο αυτό έντονη και σημαντική. Παράλληλα για δεύτερη φορά σε διάστημα δυο χρόνων ο Επίτροπος Διοικήσεως φιλοξένησε στην Κύπρο, στις 9 και 10 Οκτωβρίου 2003, τις εργασίες ενός μεγάλου Διεθνούς Συνεδρίου με θέμα «*Ο Μεταβαλλόμενος Χαρακτήρας του Θεσμού του Ombudsman στην Ευρώπη*» στα πλαίσια του οποίου έλαβε χώρα και η Ετήσια Συνέλευση του Διεθνούς Ινστιτούτου των Ombudsmen - Περιοχή της Ευρώπης.

Εκτενέστερα:

Στις 13 Απριλίου, 2003, η Επίτροπος Διοικήσεως και ο Ανώτερος Λειτουργός του Γραφείου Άριστος Τσιάρτας πήραν μέρος σε εκδήλωση στο Πανεπιστήμιο του Αιγαίου στη Μυτιλήνη με θέμα τις εμπειρίες του Επιτρόπου Διοικήσεως στην Προστασία του Περιβάλλοντος.

Στις 14-15 Απριλίου, 2003 η Επίτροπος Διοικήσεως και ο Ανώτερος Λειτουργός του Γραφείου Άριστος Τσιάρτας παρευρέθηκαν σε συνέδριο που οργάνωσε στην Αθήνα το επιστημονικό περιοδικό «*Νόμος και Φύση*» με θέμα «*Οικονομικά Εργαλεία για την Αειφόρο Ανάπτυξη*».

Από τις 12-23 Μαΐου, 2003 η Ανώτερη Λειτουργός του Γραφείου Ελίζα Σαββίδου παρακολούθησε στο Λονδίνο το εκπαιδευτικό σεμινάριο με τίτλο «*The Role of the Ombudsman in Improving Public Services*».

Ο Λειτουργός του Γραφείου Γιώργος Κρασσάς εκπροσώπησε το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως σε Συνέδριο με θέμα «*The Ombudsman and the EU Law*» που οργανώθηκε στη Βαρσοβία από τις 28 - 31 Μαΐου, 2003.

Στις 16 Ιουνίου 2003 η Επίτροπος Διοικήσεως υπό την ιδιότητα της ως εκπρόσωπος της Κύπρου στο Ευρωπαϊκό Παρατηρητήριο κατά του Ρατσισμού και της Ξενοφοβίας (European Monitoring Centre) συμμετείχε σε συνεδρία του Διοικητικού Συμβουλίου του Παρατηρητηρίου στη Βιέννη.

Στις 18 Ιουνίου, 2003 η Επίτροπος Διοικήσεως και ο Λειτουργός του Γραφείου Γιώργος Κρασσάς πήραν μέρος στο διεθνές συνέδριο «*Ελεύθερη Διακίνηση Εργαζομένων και Συντονισμός των Συστημάτων Κοινωνικής Ασφάλισης*» που οργάνωσε στην Αθήνα το Γραφείο του Συνήγορου του Πολίτη.

Η Ανώτερη Λειτουργός του Γραφείου Αφροδίτη Κουφτερού συμμετείχε στο συνέδριο «*The Ombudsman in Old and New Democracies*» που πραγματοποιήθηκε στο Innsbruck της Αυστρίας στις 24-27 Ιουνίου, 2003.

Στις 21- 23 Ιουλίου, 2003 η Επίτροπος Διοικήσεως πήρε μέρος στο συνέδριο «*Fighting Discrimination: from Theory to Practice*» που οργάνωσε στο Μιλάνο η Ευρωπαϊκή Διάσκεψη κατά των Διακρίσεων.

Η Ανώτερη Λειτουργός Ελίζα Σαββίδου συμμετείχε στη Συνάντηση Εμπειρογνομόνων για την Καταπολέμηση των Διακρίσεων και την Εφαρμογή της Ισότητας που διοργανώθηκε στη Στοκχόλμη 14-15 Οκτωβρίου, 2003.

Στις 29-30 Οκτωβρίου, 2003 ο Ανώτερος Λειτουργός του Γραφείου Άριστος Τσιάρτας συμμετείχε σε συνέδριο του Διοικητικού Συμβουλίου του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου κατά του Ρατσισμού και της Ξενοφοβίας που έγινε στη Βιέννη.

Η Επίτροπος Διοικήσεως και ο Ανώτερος Λειτουργός Άριστος Τσιάρτας πήραν μέρος στην 8^η Συζήτηση Στρογγυλής Τράπεζας των Ευρωπαίων Ombudsmen που οργανώθηκε στο Όσλο από τις 3-5 Νοεμβρίου, 2003.

Στις 10-11 Νοεμβρίου, 2003 ο Λειτουργός του Γραφείου Γιώργος Κακότας συμμετείχε σε σύσκεψη του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου κατά του Ρατσισμού και της Ξενοφοβίας.

Στις 13-14 Νοεμβρίου, 2003 ο Λειτουργός του Γραφείου Γιώργος Κακότας συμμετείχε σε Σεμινάριο των Εθνικών Οργανισμών για την Καταπολέμηση του Ρατσισμού και των Φυλετικών Διακρίσεων, στο Στρασβούργο.

Στις 30 Νοεμβρίου μέχρι 1 Δεκεμβρίου, 2003 ο Λειτουργός του Γραφείου Γιώργος Κρασσάς συμμετείχε σε συνάντηση των Λειτουργών Συνδέσμων των Γραφείων Ombudsmen των μελών κρατών και των υπό ένταξη χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που διοργάνωσε ο Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής στο Στρασβούργο, από τις 30 Νοεμβρίου, μέχρι τις 2 Δεκεμβρίου, 2003. Το αντικείμενο της συνάντησης ήταν «*European Information, Advice and Justice for All*» και σε αυτή συζητήθηκαν θέματα όπως η ανεύρεση πληροφοριών για την Ευρωπαϊκή Ένωση, η λειτουργία του δικτύου των Λειτουργών - Συνδέσμων, η πολυγλωσσία στην Ευρωπαϊκή Ένωση, και η περίληψη των περιθωριακών ομάδων στην κοινωνία.

4. Το Διεθνές Συνέδριο «Ο Μεταβαλλόμενος Χαρακτήρας του Θεσμού του Ombudsman στην Ευρώπη

Το συνέδριο πραγματοποιήθηκε σε συνέχεια της Διεθνούς Διάσκεψης Ο Θεσμός του Ombudsman, «*Προκλήσεις και Προοπτικές στον 20ό αιώνα*» που είχε οργανώσει το Γραφείο το Σεπτέμβριο του 2001 στα πλαίσια των εκδηλώσεων της συμπλήρωσης δέκα χρόνων από την ίδρυση του. Στο

συνέδριο πήραν μέρος 45 Ombudsmen ή εκπρόσωποι τους από εικοσιδύο χώρες καθώς και ο Ευρωπαίος Ombudsman κ. Νικηφόρος Διαμαντούρος και αξιωματούχοι του Γραφείου του.

Στα πλαίσια του συνεδρίου συζητήθηκαν τρία επί μέρους θέματα:

«Ο Μεταβαλλόμενος Χαρακτήρας του Θεσμού του Ombudsman και η Προστασία των Κοινωνικών Δικαιωμάτων» με εισηγητή τον Ολλανδό Ombudsman **Δρα Roel Fernhout**.

«Στήριξη και Ενίσχυση του Θεσμού του Ombudsman, μια Πρακτική Προσέγγιση» με εισηγητή τον Ομοσπονδιακό Ombudsman του Βελγίου **Δρα Herman Wuyts**, και

«Ο Ρόλος του Ombudsman στην Απόφαση του Κοινοτικού Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων» με εισηγητή τον Ευρωπαίο Ombudsman κ. **Νικηφόρο Διαμαντούρο**.

Τη συζήτηση συντόνισαν ο καθηγητής του Συνταγματικού Δικαίου στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, κ. Γιώργος Παπαδημητρίου, ο Έλληνας Συνήγορος του Πολίτη κ. Γιώργος Καμίνης και η Σουηδή Ombudsman κα Kerstin Andre.

Στην εισαγωγική ομιλία της στην τελετή έναρξης του συνεδρίου η Επίτροπος Διοικήσεως ανέφερε τα εξής για το αντικείμενο του Συνεδρίου.

«Ο μεταβαλλόμενος χαρακτήρας του θεσμού του Ombudsman σημαίνει ακριβώς αυτό. Την ετοιμότητά του να δεχθεί νέα μηνύματα, να αντιμετωπίσει τις νέες ανάγκες της κοινωνίας και του πολίτη, να υιοθετήσει νέα δικαιώματα και να ανταποκριθεί σε νέες αξιώσεις. Την ευελιξία και την ικανότητά του να προσαρμόζεται στην πραγματικότητα

που προκύπτει μέσα από διαφορετικές προδιαγραφές στη σχέση διοίκηση-πολίτης, αποτελώντας σε κάθε περίπτωση ενθάρρυνση του ενεργού ρόλου του πολίτη και της σημαντικότητάς του στην εκπλήρωση της δημοκρατίας. Το δυναμισμό εν τέλει του θεσμού, που δεν υπάγεται σε παγιωμένες καταστάσεις, αλλά επιλέγει σταθερά να υπερβαίνει και να μεταβάλλει τα πρότυπα, στη βάση κοινωνικών, πολιτικών και πολιτιστικών δεδομένων.»

Τις εργασίες του συνεδρίου κήρυξε ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας κ. Τάσος Παπαδόπουλος η ομιλία του οποίου δημοσιεύεται πιο κάτω:

Χαιρετισμός του Προέδρου της Δημοκρατίας

κ. Τάσου Παπαδόπουλου

κατά την έναρξη του Διεθνούς Συνεδρίου με θέμα

"The Changing Nature of Ombudsman Institution in Europe"

9 Οκτωβρίου, 2003

Αισθάνομαι ιδιαίτερη χαρά που παρευρίσκομαι και κηρύττω σήμερα την έναρξη των εργασιών της Γενικής Συνέλευσης του Ευρωπαϊκού Τμήματος του Διεθνούς Ινστιτούτου των Όμπουτσμαν και του Διεθνούς Συνεδρίου με τίτλο «Ο μεταβαλλόμενος χαρακτήρας του θεσμού του Όμπουτσμαν στην Ευρώπη».

Η πρωτοβουλία της Επιτροπής Διοικήσεως της Κυπριακής Δημοκρατίας να διοργανώσει το διεθνές αυτό συνέδριο είναι αξιέπαινη και πολυσήμαντη.

Ο Επίτροπος Διοικήσεως αποτελεί στην Κύπρο την κύρια μορφή εξωδικαστικού ελέγχου της δημόσιας διοίκησης. Συνιστά, ταυτόχρονα, ένα σημαντικό θεσμό διαφύλαξης των αρχών της νομιμότητας και του κράτους δικαίου αλλά και προστασίας και προαγωγής των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των πολιτών.

Ο Επίτροπος Διοικήσεως, στη δεκάχρονη δημιουργική πορεία και διαδρομή του, έχει καταξιωθεί στη συνείδηση των πολιτών ως ένας θεσμός αξιόπιστου ελέγχου της δημόσιας διοίκησης αλλά και φορέας εποικοδομητικών μέτρων για βελτίωση της δράσης και της απόδοσης της δημόσιας διοίκησης.

Αισθάνομαι ικανοποίηση διότι ως μέλος, τότε, της Βουλής των Αντιπροσώπων, με άλλους συναδέλφους βουλευτές, είχα συμβάλει στη θέσπιση του Θεσμού και στη διατύπωση και έγκριση από τη Βουλή της σχετικής νομοθεσίας.

Εντεταλμένος από τον ιδρυτικό του νόμο να προασπίζεται τα ανθρώπινα δικαιώματα, να καταπολεμά την κακοδιοίκηση και να διασφαλίζει την τήρηση της νομιμότητας, αποτελεί σημαντικό Θεσμό του πολιτειακού μας συστήματος που συμβάλλει στην ποιοτική αναδιάταξη των σχέσεων κράτους - πολίτη, στην ενίσχυση της κοινωνίας των πολιτών, στον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης και, κατ' επέκταση, στην αναβάθμιση της ποιότητας της δημοκρατίας μας.

Χαρακτηριστικό της εμπιστοσύνης που αποδίδει στο Θεσμό του Επιτρόπου Διοικήσεως η πολιτεία και η κοινωνία ευρύτερα, αποτελεί το γεγονός ότι με διαδοχικές τροποποιήσεις του ιδρυτικού περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμου, έχουν επεκταθεί οι ελεγκτικές αρμοδιότητες του κατά τρόπο που όλες οι κρατικές υπηρεσίες, ο ημικρατικός τομέας και όλοι οι Δήμοι και Κοινότητες υπάγονται πλέον στον έλεγχό του. Σημαντική, επίσης, είναι η Θεσμική δυνατότητα που έχει παρασχεθεί στον Επίτροπο για να διενεργεί αυτεπάγγελτες έρευνες για θέματα γενικότερου ενδιαφέροντος.

Μια από τις πρώτες αποφάσεις που πήρε το Υπουργικό Συμβούλιο, με την ένταξη της Θητείας της νέας Κυβέρνησης τον περασμένο Μάρτιο, αφορούσε την ενίσχυση του ρόλου και της αποτελεσματικότητας του

Επιτρόπου Διοικήσεως και έφερε την αναμενόμενη αλλαγή σε αυτό τον τομέα.

- *Η απόφαση της Κυβέρνησης, πρώτο, δίνει εντολή και επιβάλλει σε όλες τις υπηρεσίες και λειτουργούς όλων των Υπουργείων πλήρη συμμόρφωση προς τα πορίσματα του Επιτρόπου Διοικήσεως και την υλοποίηση των εισηγήσεών του σε κάθε υπόθεση που εξετάζει.*
- *Δεύτερο, κάθε Υπουργός υποβάλλει ανά τρίμηνο στην ολομέλεια του Υπουργικού Συμβουλίου πλήρη έκθεση για κάθε πόρισμα του Επιτρόπου Διοικήσεως που αφορά υπηρεσία κάτω από το Υπουργείο, σχετικά με τις ενέργειες που έχει λάβει για εφαρμογή του πορίσματος μαζί με σαφές χρονοδιάγραμμα για την υλοποίησή του.*
- *Τρίτο, η Έκθεση πρέπει να αναφέρει τις ενέργειες που αναλήφθηκαν για εφαρμογή του πορίσματος και όχι λόγους, δικαιολογίες ή δυσκολίες στην εφαρμογή του πορίσματος.*

Μόνη Εξαίρεση είναι αν, στο μεταξύ, η σχετική υπόθεση βρίσκεται ενώπιον Δικαστηρίου ως αντικείμενο ένδικης διαδικασίας.

Η προστασία και προαγωγή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η χρηστή διοίκηση καθώς και η καταστολή όλων των μορφών κακοδιοίκησης βρίσκονται στην προμετωπίδα των προτεραιοτήτων της Κυβέρνησης.

Άλλωστε, η ουσία του κυπριακού προβλήματος είναι η εφαρμογή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των βασικών ελευθεριών για όλους τους πολίτες του Κράτους, με ισότητα και χωρίς διακρίσεις.

Η Κύπρος, όντας και η ίδια θύμα μαζικών παραβιάσεων ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ως αποτέλεσμα της συνεχιζόμενης για 30 σχεδόν χρόνια

παράνομης εισβολής και κατοχής μεγάλου μέρους της επικράτειας δικαιωμάτων των πολιτών της.

Στηρίζουμε ενεργά και εποικοδομητικά τις προσπάθειες των Ηνωμένων Εθνών για εξεύρεση μιας βιώσιμης και λειτουργικής λύσης του κυπριακού προβλήματος που θα σέβεται τα ανθρώπινα δικαιώματα όλων των νομίμων κατοίκων της, Ελληνοκυπρίων, Τουρκοκυπρίων, Μαρωνιτών, Αρμενίων και Λατίνων και θα συνάδει, ασφαλώς, με το Ευρωπαϊκό Κεκτημένο.

Η ελληνοκυπριακή πλευρά με συνέπεια, σύνεση και αποφασιστικότητα θα συνεχίσει τις προσπάθειές της για επανένωση του λαού και της χώρας μας, κατάργηση των διαχωριστικών γραμμών, αποχώρηση των τουρκικών στρατευμάτων και των εποίκων, διασφάλιση των θεμελιωδών ελευθεριών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων και κατοχύρωση των βασικών προϋποθέσεων για ομαλή και εύρυθμη λειτουργία του κράτους.

Οι εισηγήσεις μας για βελτιώσεις στο Σχέδιο λύσης δεν αποβλέπουν να ανατρέψουν το πλαίσιο, τη φιλοσοφία και τις παραμέτρους του Σχεδίου, ούτε να στερήσουν δικαιώματα και προνόμια που το Σχέδιο προσφέρει στους Τουρκοκύπριους συμπατριώτες μας. Ελπίζουμε και προσδοκούμε, μέσω διαπραγματεύσεων, που τις επιζητούμε και τις επιδιώκουμε, χωρίς όρους και προϋποθέσεις, να πετύχουμε βελτιώσεις που θα καταστήσουν τη λύση του κυπριακού πιο λειτουργική και, άρα, βιώσιμη. Μια λύση που να μπορεί να αντέξει στο χρόνο, στα πλαίσια της μεγάλης ευρωπαϊκής οικογένειας.

Δράττομαι της ευκαιρίας να απευθύνω θερμό καλωσόρισμα σε όλους τους εκλεκτούς συνέδρους που, αναμφίβολα, με το κύρος τους, την επιστημονική τους εμβρίθεια και τις συσσωρευμένες του εμπειρίες, συμβάλλουν στην ενίσχυση της αμοιβαίας συνεργασίας μεταξύ των ευρωπαϊκών κρατών και των οργάνων και θεσμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα θέματα προστασίας ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Συμβάλλουν, επιπλέον, στην ενίσχυση των θεσμών και μηχανισμών

προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και στο ευρύτερο κοινοτικό.

Με τη διαβεβαίωση ότι η Κυπριακή Κυβέρνηση και εγώ προσωπικά θα συνεχίσουμε να στηρίζουμε ενεργά τέτοιες πρωτοβουλίες και προσπάθειες, αλλά και με την πεποίθηση ότι τα συμπεράσματα και τα αποτελέσματα και των δύο εκδηλώσεων που πραγματοποιούνται θα είναι αποτελεσματικά και καρποφόρα, κηρύσσω την έναρξη των εργασιών της Συνέλευσης και του Συνεδρίου και εύχομαι κάθε επιτυχία στις εργασίες τους.

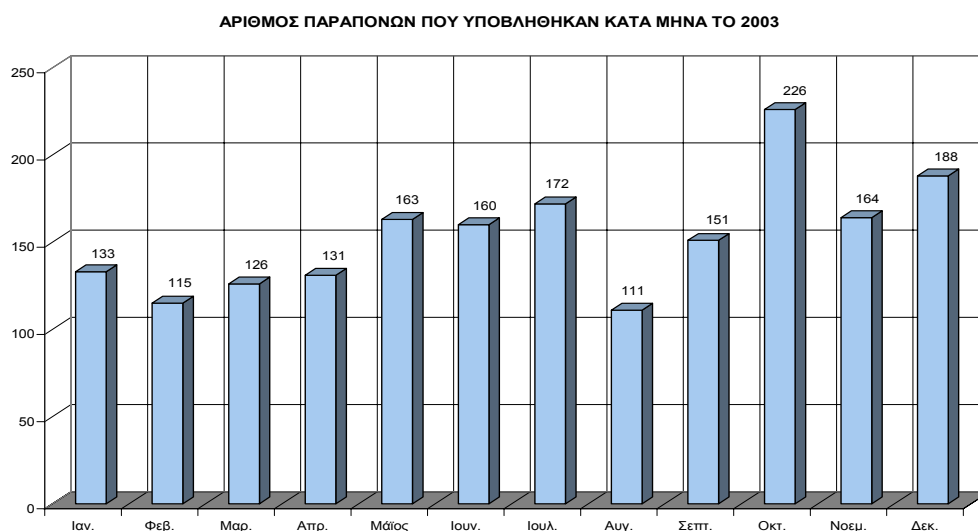
III. ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΤΑ ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ ΚΑΙ ΔΙΕΚΤΕΡΑΙΩΘΗΚΑΝ ΤΟ 2003

Αριθμητική και στατιστική ανάλυση

1. Ανάλυση παραπόνων που υποβλήθηκαν το 2003

Κατά τη διάρκεια του 2003 υποβλήθηκαν στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως 1.840 παράπονα. Ο αριθμός αυτός καταδεικνύει μια σημαντική αύξηση των υποβληθέντων παραπόνων της τάξης του 19,24% σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος (2001: 1.543 παράπονα) και είναι ο υψηλότερος αριθμός παραπόνων που υποβλήθηκαν στο Γραφείο σε ένα ημερολογιακό έτος, από την ημέρα έναρξης της λειτουργίας του.

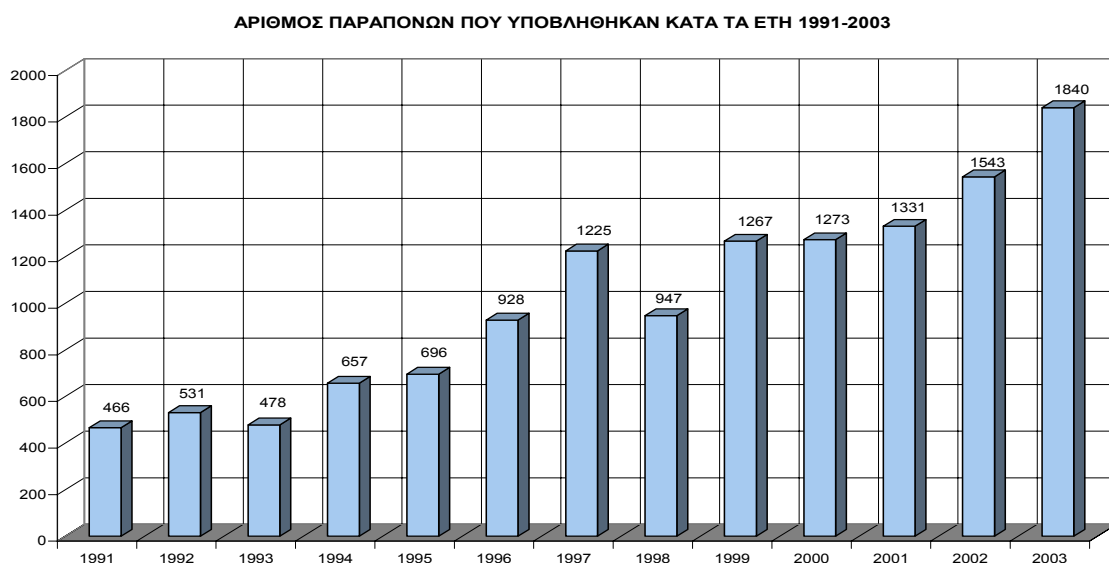
Ο μηνιαίος μέσος όρος των υποβληθέντων παραπόνων αυξήθηκε από 129 σε 153 παράπονα, ενώ η κατά μήνα κατανομή των 1.840 αυτών παραπόνων, με βάση την ημερομηνία υποβολής τους, φαίνεται στο πιο κάτω ραβδόγραμμα:

Από το σύνολο των 1.840 παραπόνων που υποβλήθηκαν το 2003, τα 1.588 (ή ποσοστό 86,3%,) κρίθηκε ότι εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του

Επιτρόπου Διοικήσεως και αποφασίστηκε να ερευνηθούν, τα 232 (ή ποσοστό 12,6%,) κρίθηκε ότι δεν εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του Επιτρόπου Διοικήσεως και δε διερευνήθηκαν, ενώ άλλα 20 παράπονα (ή ποσοστό 1,1%) με βάση τη διακριτική εξουσία που παρέχουν στον Επίτροπο Διοικήσεως οι περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμοι, αποφασίστηκε να μην ερευνηθούν.

Από την έναρξη λειτουργίας του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως, το Μάρτιο του 1991, έως την 31^η Δεκεμβρίου, 2003, υποβλήθηκαν στο Γραφείο συνολικά 13.182 παράπονα. Συγκριτική εικόνα των παραπόνων που υποβλήθηκαν κατ' έτος στο Γραφείο, φαίνεται στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί (ο αριθμός που αφορά το έτος 1991, αναφέρεται στους 9 περίπου μήνες λειτουργίας του Γραφείου κατά τη διάρκεια του έτους εκείνου):

2. Αναφορά στην εργασία που διεκπεραιώθηκε το 2003

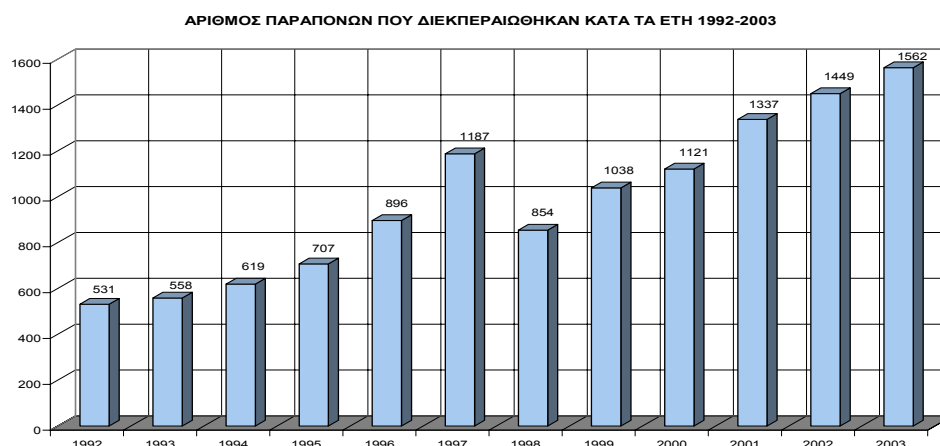
Πέρα από τα 1.840 παράπονα που υποβλήθηκαν το 2003, εκκρεμούσαν από τα προηγούμενα χρόνια άλλα 800 παράπονα, ενώ στις περιπτώσεις άλλων 9 παραπόνων που είχαν διεκπεραιωθεί το 2000, 2001 και 2002, οι

παραπονούμενοι επανήλθαν. Έτσι, ο συνολικός αριθμός των παραπόνων προς διεκπεραίωση κατά το 2003 ανήλθε σε 2.649.

Από τα 2.649 αυτά παράπονα, διεκπεραιώθηκαν κατά τη διάρκεια του 2002 τα 1.562. Ο αριθμός αυτός συνιστά ρεκόρ διεκπεραιωθέντων παραπόνων κατ' έτος, από την ημέρα έναρξης της λειτουργίας του Γραφείου και είναι αυξημένος κατά 113 παράπονα σε σύγκριση με το αμέσως προηγούμενο έτος (2002: 1.449 διεκπεραιωθέντα παράπονα). Τα υπόλοιπα 1.087 παράπονα μεταφέρθηκαν προς διεκπεραίωση στο επόμενο έτος.

Ο μηνιαίος μέσος όρος των διεκπεραιωθέντων παραπόνων ανήλθε σε 130, ήταν δηλαδή αυξημένος κατά 9 παράπονα το μήνα σε σύγκριση με το αμέσως προηγούμενο έτος. Σημειώνεται ότι ο αριθμός των Λειτουργιών του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως αυξήθηκε κατά τη διάρκεια του υπό επισκόπηση έτους, από 13 σε 16 (ορισμένοι σε έκτακτη βάση). Αυτό συνέτεινε στην αύξηση και του ρυθμού διεκπεραίωσης των παραπόνων του Γραφείου.

Συγκριτική εικόνα των διεκπεραιωθέντων κατ' έτος παραπόνων κατά την περίοδο 1992-2003 φαίνεται στο ραβδόγραμμα που ακολουθεί.

Από τα 1.562 παράπονα που διεκπεραιώθηκαν κατά το έτος 2003 -

- 270 παράπονα αποφασίστηκε να μην ερευνηθούν για λόγους που εξηγούνται στη συνέχεια,
- σε 896 περιπτώσεις παραπόνων η έρευνα διακόπηκε για λόγους που, επίσης, εξηγούνται στη συνέχεια,
- σε 91 περιπτώσεις παραπόνων η έρευνα διακόπηκε μετά από παρέμβαση,
- σε μία περίπτωση, η έρευνα του παραπόνου κατέληξε σε αναφορά στο Γενικό Εισαγγελέα για εξέταση του ενδεχομένου λήψης μέτρων σε σχέση με διάπραξη ποινικού αδικήματος,
- σε 304 περιπτώσεις παραπόνων συντάχθηκε και υποβλήθηκε Έκθεση.

Αναλυτική κατάσταση των παραπόνων που διεκπεραιώθηκαν κατά τα τελευταία τρία χρόνια φαίνεται στον Πίνακα 1.

Πίνακας 1

ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ ΠΟΥ ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΘΗΚΑΝ ΚΑΤΑ ΤΑ ΤΡΙΑ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΧΡΟΝΙΑ									
	2 0 0 1			2 0 0 2			2 0 0 3		
ΜΗ ΕΡΕΥΝΗΘΕΝΤΑ									
Λόγω αναρμοδιότητας	258			241			250		
Με βάση τη διακριτική ευχέρεια	28			30			20		
Σύνολο μη ερευνηθέντων		286			271			270	
ΔΙΑΚΟΠΗ ΕΡΕΥΝΑΣ									
Λόγω ικανοποίησης του παραπονούμενου	122			93			120		
Λόγω αβασιμότητας του παραπόνου	356			405			432		
Λόγω διαπιστωθείσας ή επιγεγόμενης αναρμοδιότητας	155			195			166		
Διευθέτηση μετά από παρέμβαση	106			115			91		
Για άλλους λόγους	124			146			178		
Σύνολο		863			954			987	
ΕΚΘΕΣΕΙΣ									
Αβάσιμα παράπονα	5			2				2	
Βάσιμα παράπονα	183			222				302	
Σύνολο		188			224				304
Αναφορά στο Γενικό Εισαγγελέα για ποινικά μέτρα ή στην αρμόδια αρχή για πειθαρχικά μέτρα									
		0			0				1

ΣΥΝΟΛΟ ΔΙΕΚΠΕΡΑΙΩΘΕΝΤΩΝ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ	1337		1449		1562
ΕΚΚΡΕΜΟΥΝΤΑ ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΣΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ	694		800		1087
ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ	2031		2249		2649

3. Ανάλυση διερευνηθέντων παραπόνων

Από το σύνολο των 1.292 παραπόνων, των οποίων η διερεύνηση διακόπηκε ή ολοκληρώθηκε μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου, 2003, τα 434 κρίθηκαν ως αβάσιμα, τα 302 ως βάσιμα, για 120 παράπονα διακόπηκε η διερεύνηση λόγω ικανοποίησης του παραπονούμενου, για 166 διακόπηκε η έρευνα λόγω διαπιστωθείσας ή επιγενόμενης αναρμοδιότητας και για 178 διακόπηκε η διερεύνηση για άλλους λόγους. Σε 91 παράπονα η διερεύνηση τερματίστηκε, αφού επήλθε διευθέτηση της ουσίας του παραπόνου μετά από την παρέμβαση του Γραφείου. Σε μία περίπτωση η έρευνα του παραπόνου κατέληξε σε αναφορά στο Γενικό Εισαγγελέα για εξέταση του ενδεχομένου λήψης μέτρων σε σχέση με διάπραξη ποινικού αδικήματος.

Συγκριτική εικόνα, με τα αντίστοιχα ποσοστά κατά κατηγορία, φαίνεται στην κυκλική γραφική παράσταση που ακολουθεί:

Από τα 434 παράπονα που κρίθηκαν αβάσιμα, για τα δύο συντάχθηκε τελική Έκθεση, ενώ σε άλλες 432 περιπτώσεις η διερεύνηση των παραπόνων διακόπηκε και οι λόγοι για τη διακοπή αυτή εξεζηγήθηκαν στους παραπονούμενους.

Αναλυτική κατάσταση των ερευνηθέντων παραπόνων παρατίθεται στον Πίνακα 2 που ακολουθεί:

Πίνακας 2

ΑΝΑΛΥΣΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΘΕΝΤΩΝ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ	
Αβάσιμα παράπονα	434
Βάσιμα παράπονα	302
Διακοπή έρευνας λόγω ικανοποίησης του παραπονούμενου	120
Διακοπή έρευνας λόγω διαπιστωθείσας ή επιγενόμενης αναρμοδιότητας	166
Διακοπή έρευνας για άλλους λόγους	178
Διευθέτηση παραπόνων μετά από παρέμβαση	91
Αναφορά στο Γενικό Εισαγγελέα για ποινικά μέτρα	1
Σύνολο	1292

4. Τελικές Εκθέσεις

Κατά το 2003 υποβλήθηκαν, συνολικά, 304 Εκθέσεις.

Από τα 304 αυτά παράπονα, τα 302 ήταν βάσιμα, ενώ δύο ήταν αβάσιμα, (σημειώνεται, εν προκειμένω, ότι το Γραφείο, κατά κανόνα, δεν ετοιμάζει τελικές Εκθέσεις για τα παράπονα που κρίνονται αβάσιμα ως προς την ουσία τους). Στις Εκθέσεις που υποβλήθηκαν για τα 302 βάσιμα παράπονα, σε 89 περιπτώσεις έγιναν συστάσεις/εισηγήσεις προς την εμπλεκόμενη υπηρεσία, σε 211 περιπτώσεις οι Εκθέσεις περιείχαν και κριτική (πέρα από τις συστάσεις/εισηγήσεις) ενώ σε μία περίπτωση έγιναν μόνο συστάσεις. Σε μία περίπτωση η Έκθεση δεν περιείχε ούτε κριτική ούτε συστάσεις/εισηγήσεις, παρά μόνο γενικές παρατηρήσεις επί του διερευνηθέντος θέματος.

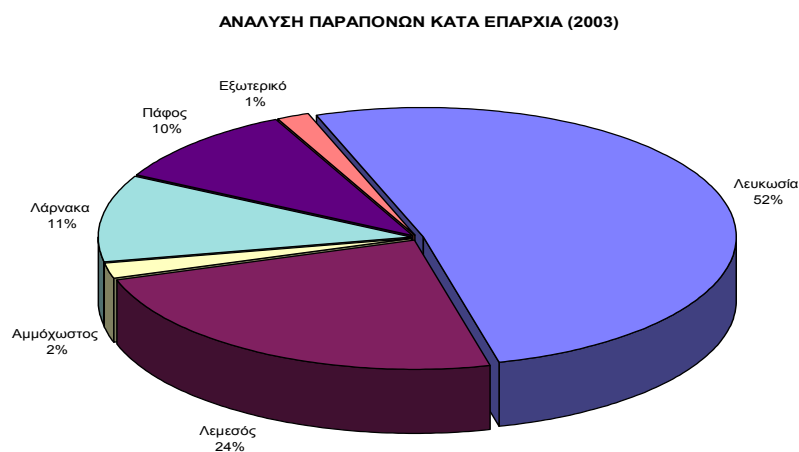
Συνοπτική εικόνα των τελικών Εκθέσεων που ετοιμάστηκαν κατά το 2003 φαίνεται στον Πίνακα 3 πιο κάτω:

Πίνακας 3

ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΕΛΙΚΩΝ ΕΚΘΕΣΕΩΝ		
Αβάσιμα παράπονα		2
Βάσιμα παράπονα		302
- Με συστάσεις	1	
- Με συστάσεις/εισηγήσεις	89	
- Με κριτική και συστάσεις/εισηγήσεις	211	
- Χωρίς κριτική, συστάσεις ή εισηγήσεις	1	
Σύνολο		304

5. Παράπονα που υποβλήθηκαν κατά Επαρχία

Όπως φαίνεται και στην κυκλική γραφική παράσταση που ακολουθεί, τα περισσότερα παράπονα προήλθαν, όπως και τα προηγούμενα χρόνια, από άτομα, εταιρείες ή οργανωμένα σύνολα που δήλωσαν διεύθυνση διαμονής ή έδρας τους, τη Λευκωσία. Τα ποσοστά των Επαρχιών παρέμειναν σχετικά σταθερά σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη.

Συγκριτική κατάσταση των παραπόνων που υποβλήθηκαν κατά Επαρχία κατά τα τελευταία τέσσερα χρόνια, φαίνεται στον Πίνακα 4 που ακολουθεί:

Πίνακας 4

ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ ΚΑΤΑ ΕΠΑΡΧΙΑ								
	2000		2001		2002		2003	
	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%	Αριθμός	%
	Παραπόνων		Παραπόνων		Παραπόνων		Παραπόνων	
Επαρχία								
- Λευκωσίας	616	48,3	667	50,1	740	48,0	952	51,7
- Λεμεσού	316	24,9	332	25,0	382	24,7	437	23,8
- Πάφου	133	10,5	151	11,3	181	11,7	182	9,9
- Αμμοχώστου	31	2,4	29	2,2	37	2,4	35	1,9
- Λάρνακας	166	13,0	134	10,0	177	11,5	203	11,0
- Κερύνειας	0	0	0	0	0	0	0	0
Εξωτερικό	11	0,9	18	1,4	26	1,7	31	1,7
Σύνολο	1273	100,0	1331	100,0	1543	100,0	1840	100,0

6. Ανάλυση παραπόνων κατά θέμα

Ο μεγαλύτερος αριθμός των παραπόνων που υποβλήθηκαν κατά το 2003 αφορούσε υπαλληλικά/εκπαιδευτικά/εργατικά θέματα (20,4% του συνόλου), ενώ μεγάλα επίσης ποσοστά αφορούσαν διαδικαστικά θέματα και καθυστερήσεις (15% του συνόλου), θέματα αλλοδαπών και μετανάστευσης (7,2% του συνόλου) και θέματα "Οικονομικά/ Φορολογικά/ Δασμοί/ Τέλη" (7,2% του συνόλου). Αυξητικές τάσεις σε ότι αφορά τον αριθμό παραπόνων παρατηρήθηκε στους τομείς "Περιβαλλοντολογικά Θέματα", "Απαλλοτριώσεις / Επιτάξεις / Κατασκευές", "Παραβιάσεις Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων", "Κοινωνικές Ασφαλίσεις" και "Αναγνώριση Τίτλων Σπουδών".

Συγκριτική κατάσταση των παραπόνων που υποβλήθηκαν κατά θέμα τα τελευταία τέσσερα χρόνια φαίνεται στον Πίνακα 5 που ακολουθεί:

Πίνακας 5

ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ ΚΑΤΑ ΘΕΜΑ								
	2000		2001		2002		2003	
	Αριθμός παραπόνων ν	%	Αριθμός παραπόνων ν	%	Αριθμός παραπόνων ν	%	Αριθμός παραπόνων	%
Απαλλοτριώσεις /								
Επιτάξεις / Κατασκευές	88	6,9	78	5,9	111	7,2	135	7,3
Υπαλληλικά /		20,						20,
Εκπαιδευτικά / Εργατικά	257	2	241	18,1	292	19,0	375	4
Οικονομικά / Φορολογικά								
/ Δασμοί / Τέλη	67	5,2	96	7,2	126	8,2	132	7,2
Προσφυγικά / Κρατικές								
χορηγίες / Παραχωρήσεις	98	7,7	82	6,3	80	5,2	110	6,0
Υποτροφίες/Φοιτητικές								
Χορηγίες	--	--	--	--	22	1,4	23	1,3
Προσφορές	16	1,2	7	0,5	18	1,2	22	1,2
Κτηματολογικά	55	4,3	61	4,6	59	3,8	64	3,5
Έκδοση Αδειών / Άδειες								
Οδικών Μεταφορών	41	3,2	40	3,0	39	2,5	33	1,8
Προσφορά Υπηρεσιών								
Υγείας	18	1,4	12	0,9	17	1,1	33	1,8
Διαδικαστικά /								15,
Καθυστερήσεις	108	8,5	149	11,2	237	15,3	276	0
Θέματα Αλλοδαπών και								
Μετανάστευσης	102	8,0	156	11,7	154	10,0	133	7,2
Πολεοδομικά	56	4,4	71	5,3	58	3,8	76	4,1
Άμυνα / Στρατολογικά								
θέματα	16	1,3	17	1,3	12	0,8	16	0,8
Παραβιάσεις Ανθρωπίνων								
Δικαιωμάτων	45	3,6	43	3,2	57	3,7	98	5,3
Περιβαλλοντικά θέματα	57	4,5	67	5,0	77	5,0	119	6,5
Θέματα Κοινωνικών								
Ασφαλίσεων	46	3,6	63	4,7	37	2,4	54	3,0
Αναγνώριση Τίτλων								
Σπουδών	--	--	--	--	11	0,7	30	1,6
Κακοδιοίκηση	--	--	--	--	32	2,0	17	0,9
Άλλα	203	16,0	148	11,1	104	6,7	94	5,1
Σύνολο	1273	100	1331	100	1543	100	1840	100

7. *Ανάλυση παραπόνων κατά Υπουργείο/Τμήμα/Υπηρεσία*

Όπως συνέβη και κατά τα προηγούμενα χρόνια, ένας μεγάλος αριθμός παραπόνων που υποβλήθηκαν κατά το 2003, (ποσοστό περίπου 26,5% του συνόλου) στρεφόταν κατά υπηρεσιών του Υπουργείου Εσωτερικών.

Ο, συγκριτικά, πολύ μεγάλος αριθμός παραπόνων εναντίον Τμημάτων και Υπηρεσιών του Υπουργείου Εσωτερικών είναι, εν μέρει, φυσιολογικός, δεδομένου ότι πρόκειται για Τμήματα, όπως το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως, το Τμήμα Μεταναστεύσεως κ.λ.π., ή υπηρεσίες, όπως οι Επαρχιακές Διοικήσεις, που έχουν, εξ ορισμού, αυξημένου βαθμού επαφή με το κοινό και δέχονται και εξετάζουν πολλά αιτήματά του.

Συγκριτική κατάσταση των παραπόνων που υποβλήθηκαν κατά τα τέσσερα τελευταία χρόνια εναντίον των διαφόρων Υπουργείων, Ανεξάρτητων Υπηρεσιών, Νομικών Προσώπων Δημόσιου Δικαίου και Αρχών Τοπικής Αυτοδιοίκησης, φαίνεται στον Πίνακα 6 που ακολουθεί. Σημειώνεται ότι ο συνολικός αριθμός παραπόνων για το 2003 στον εν λόγω Πίνακα παρουσιάζεται μεγαλύτερος από το συνολικό αριθμό παραπόνων που υποβλήθηκαν κατά το 2003, όπως αναλύεται στην παρ. (1) πιο πάνω. Ο λόγος είναι ότι, ορισμένα από τα παράπονα στρέφονται εναντίον περισσότερων της μιας εμπλεκόμενων υπηρεσιών, και στον Πίνακα 6 τα παράπονα αυτά παρουσιάζονται ως να είχαν υποβληθεί κεχωρισμένα εναντίον καθεμιάς από τις υπηρεσίες αυτές.

Πίνακας 6

ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ ΚΑΤΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ								
	2000		2001		2002		2003	
	Αριθμός παραπόνων	%	Αριθμός παραπόνων	%	Αριθμός παραπόνων	%	Αριθμός παραπόνων	%
Υπουργεία								
- Εσωτερικών	390	28,2	420	29,4	452	26,7	508	25,5
- Οικονομικών	82	6,0	85	6,0	109	6,4	122	6,1
- Συγκοινωνιών και Έργων	37	2,7	56	4,0	57	3,4	74	3,8
- Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων	97	7,0	119	8,4	114	6,7	132	6,6
- Παιδείας και Πολιτισμού	112	8,1	72	5,0	81	4,8	109	5,4
- Υγείας	51	3,7	47	3,3	68	4,0	80	4,0
- Άμυνας	26	1,9	23	1,6	20	1,2	32	1,7
- Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος	33	2,4	27	1,9	44	2,6	43	2,1
- Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	8	0,6	13	0,9	12	0,7	12	0,6
- Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως	87	6,3	106	7,4	130	7,7	166	8,3
- Εξωτερικών	3	0,2	9	0,6	7	0,4	11	0,5
Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου	103	7,4	105	7,4	111	6,6	132	6,6
Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης	160	11,6	173	12,1	250	14,8	269	13,5
Κρατικές Υπηρεσίες που δεν υπάγονται σε Υπουργείο	80	5,8	57	4,0	120	7,0	162	8,1
Άλλες μη Κρατικές Υπηρεσίες	112	8,1	115	8,0	118	7,0	144	7,2
Σύνολο	1381	100	1427	100	1693	100	1996	100

Στον Πίνακα 7, πιο κάτω, δίνεται συγκριτική κατάσταση των παραπόνων που υποβλήθηκαν εναντίον των διαφόρων Τμημάτων και Υπηρεσιών του Υπουργείου Εσωτερικών κατά τα τέσσερα τελευταία χρόνια. Τα περισσότερα παράπονα στράφηκαν κατά του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας και του Τμήματος Μεταναστεύσεως. Αυτό, επίσης, κατά κύριο λόγο, θα πρέπει να αποδοθεί στη φύση και την έκταση των σχέσεων των Τμημάτων αυτών με το κοινό.

Πίνακας 7

ΑΝΑΛΥΣΗ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ ΠΟΥ ΑΦΟΡΟΥΝ ΤΜΗΜΑΤΑ Ή ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ				
	2000	2001	2002	2003
Υπουργείο Εσωτερικών (Διοίκηση)	24	23	32	38
Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως	51	58	50	82
Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας	75	69	75	89
Τμήμα Μεταναστεύσεως	90	138	131	103
Υπηρεσίας Εγγραφής	10	4	5	4
Επαρχιακή Διοίκηση Λευκωσίας	32	39	37	47
Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού	30	28	39	47
Επαρχιακή Διοίκηση Αμμοχώστου	2	2	3	1
Επαρχιακή Διοίκηση Λάρνακας	18	11	15	16
Επαρχιακή Διοίκηση Πάφου	24	20	34	34
Υπηρεσία Μερίμνης και Αποκατ.Εκτοπισθέν	17	12	12	22
Υπηρεσία Θήρας	2	1	1	2
Υπηρεσία Διαχειρίσεως Τ/Κ Περιουσιών	8	8	13	7
Έφορος Σωματείων και Ιδρυμάτων	3	0	2	1
Πολιτική Άμυνα	1	1	1	3
Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών	2	1	1	4
Αρχή Προσφύγων	0	0	0	4
Υπηρεσία Εκλογών	1	5	1	4
Σύνολο	390	420	452	508

ΜΕΡΟΣ Β

ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΡΓΟΥ

I. ΑΥΤΕΠΑΓΓΕΛΤΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ

Το 2003 διενεργήθηκαν τέσσερις αυτεπάγγελτες έρευνες. Οι τρεις από αυτές είχαν αντικείμενο το διοικητικό χειρισμό θεμάτων που αφορούσαν τρεις ευάλωτες ομάδες: Τους μαθητές με ειδικές ανάγκες, τους αθίγγανους που μετακινήθηκαν στις ελεύθερες περιοχές και τις αλλοδαπές γυναίκες που έρχονται για να εργασθούν στην Κύπρο με την ιδιότητα της "καλλιτέχνης". Η τέταρτη αυτεπάγγελτη έρευνα αφορούσε τις συνθήκες φύλαξης των έργων τέχνης που ανήκουν στις πολιτιστικές υπηρεσίες του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού. Συνοπτική αναφορά των σχετικών με αυτές τις αυτεπάγγελτες έρευνες πορισμάτων, συμπερασμάτων και εισηγήσεων της Επιτροπής Διοικήσεως παρατίθεται πιο κάτω:

1. Τα μέτρα στήριξης των μαθητών με ειδικές ανάγκες

Ανεπαρκή ενημέρωση και συντονισμό των εμπλεκόμενων υπηρεσιών, αποσπασματική και πλημμελή παρακολούθηση της περίπτωσης από τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες και δυσλειτουργία της Επαρχιακής Επιτροπής Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης Λευκωσίας, διαπίστωσε η Επίτροπος Διοικήσεως στην Έκθεση που υπέβαλε μετά την αυτεπάγγελτη έρευνά της αναφορικά με την αντιμετώπιση προβλημάτων και τη στήριξη μαθητών με ειδικές ανάγκες.

Στόχος της αυτεπάγγελτης έρευνας, που άρχισε μετά τη δημοσιότητα που δόθηκε από τον έντυπο και ηλεκτρονικό τύπο στα προβλήματα που δημιουργήθηκαν σε συγκεκριμένο δημοτικό σχολείο λόγω της συμπεριφοράς δεκάχρονου μαθητή, ήταν να διαπιστωθεί κατά πόσο στη συγκεκριμένη περίπτωση οι μηχανισμοί στήριξης λειτούργησαν σωστά και αποτελεσματικά και αποδείχθηκαν εν τέλει ικανοί να διασφαλίσουν τόσο τα δικαιώματα του συγκεκριμένου παιδιού όσο και των άλλων παιδιών που φοιτούν στο ίδιο σχολείο και που αναμφίβολα έχουν το δικαίωμα εκπαίδευσης στο κατάλληλο ήρεμο και παιδαγωγικό περιβάλλον.

Όπως αναφέρεται στην Έκθεση, η πολιτική της ένταξης των παιδιών με ειδικά προβλήματα στα κανονικά σχολεία με στόχο την αποφυγή του στιγματισμού και κοινωνικού αποκλεισμού τους, μπορεί να φέρει ακριβώς τα αντίθετα αποτελέσματα, όταν στο παιδί αλλά και στην οικογένειά του δεν προσφέρεται η αναγκαία βοήθεια και στήριξη.

Μετά από εκτενή αναφορά στον τρόπο χειρισμού της περίπτωσης από τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες, η Επίτροπος Διοικήσεως σημειώνει στην Έκθεσή της ότι, παρά την εμπλοκή μεγάλου αριθμού λειτουργών, καμιά ουσιαστική βοήθεια δεν προσφέρθηκε στο παιδί, το οποίο χρειάζεται συνεχή παρακολούθηση και στήριξη από ειδικούς για αντιμετώπιση των ψυχικής/ψυχιατρικής φύσης προβλημάτων του. Η αντιμετώπιση του παιδιού ήταν περιστασιακή τόσο από το Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας όσο και από το Παιδοψυχιατρικό Τμήμα του Μακάριου Νοσοκομείου, το οποίο δεν έχει τη δυνατότητα στήριξης των παιδιών πάνω σε συστηματική βάση. Επίσης, δεν έχει τη δυνατότητα προσφοράς ημερήσιας φροντίδας ούτε και νοσηλείας τέτοιων περιπτώσεων με στόχο την εφαρμογή προγραμμάτων διαφοροποίησης της συμπεριφοράς τους. Παράλληλα, καμιά άλλη υπηρεσία και κανένα κέντρο/μονάδα στην Κύπρο δεν υπάρχει για παροχή αυτής της μορφής βοήθειας: βοήθειας σε παιδιά που δεν αντιμετωπίζουν νοητικής ή σωματικής φύσης αναπηρίες αλλά προβλήματα περισσότερο ψυχικής υγείας.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εξέφρασε την άποψη και την εισήγηση ότι θα πρέπει όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς και ιδιαίτερα το Υπουργείο Υγείας να μελετήσουν τη δυνατότητα ίδρυσης και λειτουργίας μονάδων ημερήσιας φροντίδας καθώς και Κέντρων Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων. Μονάδες ημερήσιας φροντίδας λειτουργούν στο εξωτερικό ως Κέντρα Ημέρας Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων, άμεσα συνδεδεμένα με νοσοκομεία, τα οποία όμως λειτουργούν εκτός νοσοκομείου. Τα Κέντρα αυτά προσφέρουν σε παιδιά και εφήβους που τα έχουν ανάγκη ένα "προστατευόμενο" και "ελεγχόμενο" περιβάλλον, το οποίο μέσω παρεμβατικών θεραπευτικών προγραμμάτων και/ή με την κατάλληλη φαρμακευτική αγωγή, βοηθά στην επανένταξή τους στο σχολείο, χωρίς να τα απομακρύνει από το περιβάλλον και το σπίτι τους.

Στο εξωτερικό λειτουργούν, επίσης, Κέντρα Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων, κατά κανόνα μέσα σε νοσοκομεία παιδιών, που προσφέρουν τη δυνατότητα νοσηλείας μικρού αριθμού παιδιών με παιδοψυχιακά προβλήματα. Η διάρκεια νοσηλείας δεν ξεπερνά τις 6-8 εβδομάδες και στόχοι τέτοιων μονάδων είναι η διερεύνηση και διαγνωστική εκτίμηση του παιδιού και της οικογένειάς του, η βραχεία θεραπεία και αντιμετώπιση σοβαρών και οξέων ψυχικών διαταραχών, η άμεση ανακούφιση του παιδιού και της οικογένειας από το έντονο άγχος και η δημιουργία σχεδίου αποκατάστασης και η έναρξη εφαρμογής του. Οι μονάδες αυτές στελεχώνονται από παιδοψυχιάτρους, ψυχολόγους, κοινωνικούς λειτουργούς, εργοθεραπευτές, ψυχοπαιδαγωγούς, δασκάλους και νοσηλευτικό προσωπικό.

Παράλληλα, με την προσπάθεια για ίδρυση των πιο πάνω Κέντρων, θα πρέπει να καταβληθεί προσπάθεια για επίλυση των λειτουργικών προβλημάτων που αντιμετωπίζει τόσο το Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας όσο και η Υπηρεσία Εκπαιδευτικής Ψυχολογίας, με στόχο την έγκαιρη και αποτελεσματική παρακολούθηση των περιπτώσεων που παραπέμπονται σ' αυτές. Θα πρέπει ακόμη να εξευρεθούν κατάλληλοι μηχανισμοί επικοινωνίας όλων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών για αλληλοενημέρωση και συντονισμό των ενεργειών τους.

Στην Έκθεση γίνεται αναφορά και στο θέμα της αντιμετώπισης των παιδιών με τέτοια προβλήματα από την κοινωνία. Δυστυχώς, όπως αναφέρεται, ούτε η οικογένεια ούτε και το σχολείο έχουν καλλιεργήσει σε ικανοποιητικό βαθμό την αναγκαία κουλτούρα για ανοχή της διαφορετικότητας, με αποτέλεσμα τον στιγματισμό των παιδιών αυτών. Με δεδομένη την πολιτική για ένταξη των παιδιών με ειδικές ανάγκες στα σχολεία θα πρέπει να εφαρμοστούν και ειδικά προγράμματα και πολιτικές ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης των παιδιών αλλά και του κοινού για το θέμα.

2. Συνθήκες διαβίωσης των Αθίγγανων που εγκαταστάθηκαν στη Μακούντα

Μετά από αυτεπάγγελτη διερεύνηση των συνθηκών διαβίωσης των Αθίγγανων που εγκαταστάθηκαν στη Μακούντα, η Επίτροπος Διοικήσεως κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι στεγαστικές συνθήκες ήταν άθλιες και από κάθε άποψη ακατάλληλες.

Διαπιστώθηκε ότι οι πλείστες οικογένειες των Αθίγγανων στη Μακούντα στεγάζονταν σε πρόχειρα παραπήγματα κατασκευασμένα από τις ίδιες με τσίγκους, ξύλα, χαρτόνια και νάυλον, χωρίς καν παροχή ηλεκτρικού ρεύματος. Σε παρόμοια υποβαθμισμένες στεγαστικές συνθήκες ζούσαν και οι Αθίγγανοι που εγκαταστάθηκαν στην κοινότητα Χρυσοχούς. Μη ικανοποιητικές διαπιστώθηκε ότι ήταν και οι ρυθμίσεις για την ιατρική περίθαλψη των Αθίγγανων της περιοχής, ενώ για τα παιδιά τους δεν φαίνεται να έγιναν οι αναγκαίες για την εκπαίδευσή τους διευθετήσεις.

Η Επίτροπος Διοικήσεως υπογράμμισε στην Έκθεση ότι οι Αθίγγανοι αποτελούν μια από τις πλέον ευάλωτες κοινωνικά ομάδες στην Κύπρο και οι λόγοι είναι και ιστορικοί. Σ' αυτό συνέβαλε η εθνοτική διαφορετικότητά τους, ο τρόπος της νομαδικής για αιώνες ζωής τους, η φτώχεια και η σχεδόν καθόλου εκπαίδευσή τους. Αυτό και μόνο, προσθέτει η Επίτροπος, αποτελούσε λόγο που επέβαλλε στο κράτος ν' αντιμετωπίσει άμεσα, σφαιρικά και αποτελεσματικά τα προβλήματα που αναφύησαν με την επιλογή ομάδας των Αθίγγανων να εγκατασταθούν στις ελεύθερες περιοχές της Δημοκρατίας. Αντ' αυτού, το ενδεχόμενο της παροχής διευκολύνσεων για μόνιμη εγκατάσταση των Αθίγγανων και για κοινωνική ένταξή τους δεν απασχόλησε τους αρμόδιους φορείς ούτε και υπήρξε πολιτική βούληση προς αυτή την κατεύθυνση. Ορισμένα αποσπασματικά και πρόχειρα μέτρα που έχουν ληφθεί υποδεικνύουν ότι η διοίκηση αντιμετωπίζει την εγκατάσταση των Αθίγγανων μόνο ως προσωρινή εγκατάσταση ανεπιθύμητων προσώπων.

Για τη σφαιρική αντιμετώπιση του όλου θέματος η Επίτροπος επισήμανε ότι στα πλαίσια της εναρμόνισης με το Ευρωπαϊκό κεκτημένο επιβάλλεται

ο σχεδιασμός προγραμμάτων που να προωθούν την κοινωνική ενσωμάτωση, την εξάλειψη του εθνοτικού διαχωρισμού με ταυτόχρονο σεβασμό της διαφορετικότητας των Αθίγγανων, τις ίσες ευκαιρίες στη ζωή, την εκπαίδευση, την υγεία και την εργασία και τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσής τους.

Ειδικά όσον αφορά το συνοικισμό Αθίγγανων Μακούντας και Χρυσοχούς, η Επιτροπος εισηγήθηκε τη λήψη συγκεκριμένων μέτρων για την άμεση βελτίωση των στεγαστικών συνθηκών, την εκπαίδευση των παιδιών των Αθίγγανων καθώς και για την ευκολότερη πρόσβασή τους στις υγειονομικές υπηρεσίες.

3. Το καθεστώς εισόδου και εργασίας των αλλοδαπών γυναικών που έρχονται με την ιδιότητα της "καλλιτέχνης"

Από την αυτεπάγγελτη έρευνα της Επιτροπής Διοικήσεως ως προς το καθεστώς εισόδου και εργασίας αλλοδαπών γυναικών που έρχονται στην Κύπρο με την ιδιότητα της καλλιτέχνης προέκυψε ότι η Κύπρος κατά τις τελευταίες δύο τουλάχιστον δεκαετίες είναι χώρα προορισμού γυναικών που διοχετεύονται συστηματικά στην πορνική αγορά. Προέκυψε, επίσης, ότι αυτό σε μεγάλο βαθμό γίνεται με την ανοχή των μεταναστευτικών αρχών, οι οποίες είναι πλήρως ενήμερες για το τι πραγματικά συμβαίνει.

Συγκεκριμένα διαπιστώθηκε ότι με βάση την ακολουθούμενη πολιτική της χορήγησης αδειών εισόδου και εργασίας αλλοδαπών στο χώρο του θεάματος και της διασκέδασης χωρίς καμία ασφαλιστική δικλίδα, χιλιάδες γυναίκες έχουν εισέλθει νόμιμα στη Δημοκρατία με την ιδιότητα της καλλιτέχνης για παράνομο σκοπό. Με διάφορες μορφές πίεσης και εξαναγκασμού η πλειοψηφία αυτών των γυναικών οδηγείται από τους εργοδότες τους στην άσκηση πορνείας, σε συνθήκες βάντσες που συνεπάγονται ταυτόχρονα και παραβίαση θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως αυτό της προσωπικής ελευθερίας και του σεβασμού της αξιοπρέπειας του ατόμου. Ο αριθμός των αλλοδαπών γυναικών που εισάγονται ως γρήγορα αναλώσιμο εμπόρευμα ξεπερνά τις 1000 ανά εξάμηνο.

Ως προς τα πρακτικά μέτρα για την πάταξη της σωματεμπορίας, η έρευνα κατέδειξε ότι ουσιαστικά τίποτα δεν έχει γίνει. Τα διάφορα Τμήματα και Υπηρεσίες ενεργούν μεμονωμένα και αποσπασματικά και οι λειτουργοί που ασχολούνται για την πρακτική αντιμετώπιση του προβλήματος συνήθως δεν γνωρίζουν το θέμα, δεν έχουν εκπαιδευθεί, ή αγνοούν τις υποχρεώσεις που προκύπτουν από το Νόμο. Μέχρι στιγμής δεν έχει καταρτισθεί οποιοδήποτε πρόγραμμα στήριξης και επανένταξης των θυμάτων της σωματεμπορίας. Δεν υπάρχουν εξάλλου ούτε τα αναγκαία Ταμεία ούτε και σχετικά Κεφάλαια στον Προϋπολογισμό του Κράτους.

Με αυτά τα δεδομένα η Επίτροπος Διοικήσεως μεταξύ άλλων εισηγήθηκε:

- Οι μεταναστευτικές αρχές και κυρίως το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, να επανατοποθετηθεί εξ' ύπαρχής ως προς τις ισχύουσες ρυθμίσεις. Η εισαγωγή κατά χιλιάδες αλλοδαπών γυναικών με την ιδιότητα της καλλιτέχνης για να χρησιμοποιηθούν, εν γνώσει των αρχών που εκδίδουν τις άδειες, από τα κυκλώματα σωματεμπορίας, θα πρέπει να σταματήσει.
- Να ενισχυθεί το Τμήμα Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας με τα αναγκαία κονδύλια και το απαραίτητο ανθρώπινο δυναμικό ώστε να μπορέσει ο Κηδεμόνας Θυμάτων Εκμετάλλευσης να ασκήσει τις αρμοδιότητες που ο Νόμος του ανέθεσε.
- Στη δράση κατά της σωματεμπορίας να καθιερωθεί στενή συνεργασία των κρατικών υπηρεσιών με τους μη κυβερνητικούς οργανισμούς που ειδικεύονται σε θέματα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, δικαιωμάτων των γυναικών και προστασίας των μεταναστών. Οι μη κυβερνητικές οργανώσεις να ενισχυθούν με κρατικές επιχορηγήσεις για την ίδρυση καταφυγίου θυμάτων εκμετάλλευσης και τη λειτουργία προγραμμάτων στήριξης και επανένταξης των θυμάτων. Πρόκειται για πρακτική που εφαρμόσθηκε με επιτυχία στην Ευρώπη.

- Να αναβαθμισθούν τα μέτρα αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας για την καταπολέμηση της σωματεμπορίας τόσο σε εσωτερικό όσο και σε διεθνές επίπεδο και να δημιουργηθεί από τις διωκτικές αρχές Μονάδα Καταπολέμησης της Σωματεμπορίας με προσωπικό ειδικευμένο στη βία κατά των γυναικών και στη σωματεμπορία.

4. Συνθήκες φύλαξης των έργων τέχνης που ανήκουν στο Κράτος

Από την αυτεπάγγελτη διερεύνηση των συνθηκών φύλαξης και αποθήκευσης των έργων Τέχνης που ανήκουν στο Κράτος προέκυψαν τα εξής:

Η δημιουργία της κρατικής συλλογής σύγχρονης τέχνης πριν από 40 και πλέον χρόνια αποτέλεσε αναμφισβήτητο σταθμό στην πορεία ανάδειξης της διαχρονικής πορείας της κυπριακής τέχνης. Τριάντα περίπου χρόνια αργότερα, συγκεκριμένα το 1990, εγκαινιάστηκε η Κρατική Πινακοθήκη Σύγχρονης Τέχνης στην οποία εκτίθενται μόνιμα περίπου 175 έργα από το σύνολο των 2250 που ανήκουν στη συλλογή.

Η διαχρονική αντιμετώπιση της κρατικής συλλογής σύγχρονης τέχνης υπήρξε διστακτική, ανεπαρκής, ατελέσφορη, αποσπασματική και εντέλει αποκαρδιωτική. Τα έργα που αποτελούν τη συλλογή μεταφέρονται, τα τελευταία τουλάχιστον χρόνια σε διάφορους ακατάλληλους, κατά γενική ομολογία, χώρους με αποτέλεσμα αριθμός έργων να χαθούν ενώ άλλα από αυτά να έχουν υποστεί σημαντικές φθορές ή να έχουν καταστραφεί.

Η κατάσταση όπως έχει διαμορφωθεί διαμέσου των τελευταίων χρόνων στον τομέα αυτό δεν είναι αντάξια του πολιτισμού της Κύπρου και του αυτονόητου ρόλου του κράτους ως θεματοφύλακα της πολιτιστικής μας παράδοσης. Δεν συνάδει, επίσης, με το πολιτιστικό επίπεδο των Κύπριων δημιουργών και με την επιβαλλόμενη σημασία που το οργανωμένο κράτος όφειλε να προσδώσει στον τομέα της προστασίας και ανάδειξης της σύγχρονης κυπριακής τέχνης.

Κάτι ακόμα σοβαρότερο, η εντύπωση που δίδεται μέσα από το διαχρονικό χειρισμό του θέματος δείχνει ότι υποβόσκει μια αδιαφορία και απραγία των αρμόδιων κρατικών υπηρεσιών για το θέμα της επαρκούς φύλαξης, ανάδειξης και αξιοποίησης των έργων της κρατικής συλλογής σύγχρονης τέχνης.

Παρόλες τις αποσπασματικές προσπάθειες που έχουν κατά καιρούς καταβληθεί για διάσωση και προβολή της μοναδικής αυτής πλευράς της πολιτιστικής μας κληρονομιάς, η κατάσταση παραμένει ουσιαστικά αναλλοίωτη αφού τα πιο πολλά έργα, περίπου 830-840, ευρίσκονται στοιβαγμένα σε αποθήκες που δεν τηρούν, όπως οι ίδιοι οι αρμόδιοι παραδέχονται, τις βασικές τεχνικές και επιστημονικές προδιαγραφές φύλαξής τους.

Συγκεκριμένα, τα έργα ευρίσκονται σήμερα, προσωρινά αποθηκευμένα και στην ουσία εγκαταλειμμένα σε χώρο που δεν τηρεί τις στοιχειώδεις προδιαγραφές φύλαξης, θερμοκρασίας και υγρασίας με αποτέλεσμα να ελλοχεύει ο κίνδυνος αλλοίωσης, φθοράς και καταστροφής τους. Επιπλέον, η αποθήκη δεν διαθέτει καν σύστημα συναγερμού ενώ εξακολουθεί να βρίσκεται σε εκκρεμότητα το θέμα της καταγραφής και ασφάλισης των έργων.

Πέρα από τα πιο πάνω, στην Έκθεση επισημαίνεται ότι για την αγορά των έργων έχουν δαπανηθεί μέχρι σήμερα εκατοντάδες χιλιάδες λίρες. Η σημαντική αυτή πτυχή του θέματος πρέπει να προβληματίσει ιδιαίτερα το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού. Στα πλαίσια αυτά θα πρέπει να ληφθούν επείγοντα διορθωτικά μέτρα αφού τύχουν ιδιαίτερης προσοχής τα ακόλουθα-

- *Διαδικασία αγοράς/παραλαβής έργων τέχνης*
- *καταμέτρηση των έργων τέχνης*
- *διαδικασίες δανεισμού των έργων τέχνης και επιθεώρηση των έργων κατά τη διάρκεια του δανεισμού*
- *καταλογογράφηση/αρχαιοθέτηση των έργων και πρόσβαση στο σχετικό αρχείο*

Σε σχέση με την Κρατική Πινακοθήκη στην Έκθεση αναφέρεται ότι η ριζική επίλυση των προβλημάτων φαίνεται ότι θα επέλθει με την υλοποίηση της σχεδιαζόμενης εδώ και χρόνια ανέγερσης της Κρατικής Πινακοθήκης Σύγχρονης Τέχνης. Η ανέγερση της νέας πινακοθήκης θα επιλύσει το πρόβλημα της μικρής χωρητικότητας της υφιστάμενης πινακοθήκης και της αδυναμίας ταυτόχρονης φιλοξενίας μόνιμων και περιοδικών εκθέσεων. Με βάση την υφιστάμενη κατάσταση κάθε φορά που θα φιλοξενηθεί μια έκθεση πρέπει να κατεβούν τα έργα της μόνιμης συλλογής. Επιπλέον, ενώ η Πινακοθήκη διαθέτει μεγάλη βιβλιοθήκη της τέχνης, δεν υπάρχει χώρος για τοποθέτηση των βιβλίων που θα τα καταστήσει προσιτά στο κοινό. Τα σημαντικά αυτά προβλήματα αποστερούν από την Πινακοθήκη τη δυνατότητα να λειτουργήσει ως ζωντανό και αυτόνομο πολιτιστικό κύτταρο.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε, τέλος, όπως κινηθούν άμεσα οι διαδικασίες για εξεύρεση νέου χώρου στον οποίο θα φυλαχθούν σε κατάλληλες συνθήκες τα έργα της κρατικής συλλογής σύγχρονης τέχνης. Τέτοια ενέργεια συνιστά, υπό τις παρούσες συνθήκες, το ελάχιστο αλλά αναγκαίο βήμα για διάσωση ενός σημαντικού τμήματος της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

II. ΑΝΘΡΩΠΙΝΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ

1. Εισαγωγή

Ο τομέας ανθρωπίνων δικαιωμάτων εξετάζει παράπονα για ισχυριζόμενες παραβιάσεις των ατομικών, πολιτικών και κοινωνικών δικαιωμάτων.

Οι υποθέσεις που χειρίστηκε ο τομέας αυτός κατά το 2003 σχετίζονταν κυρίως με ζητήματα σεβασμού των ατομικών δικαιωμάτων των πολιτών και ειδικότερα με θέματα προστασίας της προσωπικότητας, της ιδιωτικής ζωής και προσβολής της προσωπικής ελευθερίας από αστυνομικά όργανα ή τις σωφρονιστικές αρχές.

Το συμπέρασμα που μπορεί να εξαχθεί από την ανάλυση του συνόλου των 231 παραπόνων που υποβλήθηκαν το 2003 και αφορούσαν σε παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι ότι η κακοδιοίκηση και η έλλειψη σεβασμού στοιχειωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων εμφανίζει σταθερές παραμέτρους σε συγκεκριμένους τομείς. Ειδικότερη αναφορά γίνεται σε παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων εκ μέρους αστυνομικών οργάνων και συστημικές παθογένειες που πλήττουν τα ανθρώπινα δικαιώματα ευάλωτων ομάδων του πληθυσμού όπως οι φυλακισμένοι, οι μετανάστες, πρόσωπα που τελούν υπό κράτηση και ψυχικά ασθενείς.

Ο αριθμός των παραπόνων που δέχεται κάθε χρόνο ο Επίτροπος Διοικήσεως από αλλοδαπούς αυξάνεται διαρκώς, με σημείο αιχμής τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν κατά την είσοδο, παραμονή, αναχώρηση ή απέλασή τους από την Κύπρο αλλά και προβλήματα που αφορούν στην κοινωνική ένταξη των μεταναστών και των οικογενειών τους. Ειδική αναφορά για τα θέματα το αλλοδαπών γίνεται στο Μέρος Β, παρ. ΙΙΙ της Έκθεσης.

2. Επίσκεψη Επιτρόπου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων στην Κύπρο

Η επίσκεψη του Επιτρόπου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης κ. Αλβάρο Ρόπλες, τον Ιούνιο του 2003, αποτέλεσε ένα σημαντικό γεγονός που αφορά στους Θεσμούς, πολιτικές και πρακτικές προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Κύπρο.

Σκοπός της επίσκεψης του Επιτρόπου ήταν, με βάση την εντολή που έχει λάβει από το Συμβούλιο Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης, ο έλεγχος της γενικής κατάστασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων στον τόπο μας και η προαγωγή της αποτελεσματικότερης εφαρμογής και σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στην Κύπρο.

Η επίσκεψη του Επιτρόπου, που πραγματοποιήθηκε μεταξύ 25 και 29 Ιουνίου, 2003, κατέδειξε κατ' αρχήν ότι στη χώρα μας, ακόμα και υπό δύσκολες συνθήκες λόγω της συνεχιζόμενης τουρκικής κατοχής και μαζικής παραβίασης κάθε αρχής δικαίου, επικρατεί κατά κανόνα ο σεβασμός και οι αρχές του κράτους δικαίου και προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Το γενικό αυτό συμπέρασμα δεν σημαίνει βέβαια ότι δεν υπάρχουν επιμέρους τομείς προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που παρουσιάζουν προβλήματα ή που χρήζουν βελτιωμένης ή αποτελεσματικότερης ρύθμισης ή προστασίας.

Ο κ. Ρόπλες κατά την επίσκεψη του στην Κύπρο επισκέφθηκε χώρους κράτησης προσώπων, τις Κεντρικές Φυλακές, αστυνομικά κρατητήρια, ψυχιατρικά ιδρύματα και νοσοκομεία ενώ ενημερώθηκε από κρατικούς φορείς και αξιωματούχους και μη κυβερνητικές οργανώσεις για όλα τα θέματα που αφορούν στην προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Επισκέφθηκε, επίσης, τους εγκλωβισμένους ελληνοκύπριους της Καρπασίας.

Τα συμπεράσματα της έκθεσης του κ. Ρόπλες παρατίθενται σε έκθεση που υπέβαλε στο Συμβούλιο Υπουργών και στην Κοινοβουλευτική Συνέλευση του Συμβουλίου της Ευρώπης στις 12 Φεβρουαρίου, 2004. Τα κυριότερα σημεία της Έκθεσης του κ. Ρόπλες και οι παρατηρήσεις του παρατίθενται στη συνέχεια.

2.1. Φυλακές

Στην έκθεση επισημαίνεται κατ' αρχήν η γενικά καλή κατάσταση στην οποία βρίσκονται οι κεντρικές φυλακές και οι καλές σχέσεις μεταξύ του προσωπικού των φυλακών και των κρατουμένων. Κατά την άποψη του κ. Ρόπλες, η προσθήκη νέας πτέρυγας στις φυλακές λίγο πριν την επίσκεψη του στην Κύπρο και η ανακαίνιση παλιών πτερυγών, η κατάσταση των γυναικείων φυλακών καταδεικνύει τη γνήσια φροντίδα για τη διασφάλιση καλών συνθηκών διαβίωσης.

Επιπλέον, σημειώνεται και χαιρετίζεται η ευρισκόμενη σε εξέλιξη διαδικασία εκσυγχρονισμού του συστήματος επιβολής και εκτέλεσης των ποινών όπως είναι η εισαγωγή του Θεσμού της κοινοτικής εργασίας. Χαιρετίζονται, επίσης, τα μέτρα που λήφθηκαν από τον Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης με σκοπό την εκπαίδευση των δεσμοφυλάκων, την επαγγελματική κατάρτιση των κρατουμένων, το διαχωρισμό ανηλίκων και ενηλίκων κρατουμένων και τη δημιουργία κέντρου ψυχιατρικής νοσηλείας. Εισήγηση του Επιτρόπου είναι η αποτελεσματική και πλήρης εφαρμογή των μέτρων που εξάγγειλε ο Υπουργός. Ο Επίτροπος κρίνει ότι τα πιο πάνω μέτρα αποτελούν υλοποίηση των παρατηρήσεων της Επιτροπής κατά των Βασανιστηρίων του Συμβουλίου της Ευρώπης κατά τις τρεις επισκέψεις της στην Κύπρο.

Επιπλέον, σε σχέση με την κατάσταση στις Φυλακές, ο κ. Ρόπλες θίγει στην έκθεση του το θέμα της παρεχόμενης ιατρικής φροντίδας στους κρατούμενους, επισημαίνει τις υφιστάμενες αδυναμίες και εισηγείται τη δημιουργία ιατρικού κέντρου στις φυλακές. Ειδική αναφορά γίνεται στην αυτεπάγγελτη έκθεση του Επιτρόπου Διοικήσεως για τη ψυχιατρική νοσηλεία των καταδικασθέντων κρατουμένων και στην εισήγηση για

δημιουργία στις Φυλακές κέντρου ψυχιατρικής νοσηλείας καταδικασθέντων. Ο κ. Ρόπλες εισηγείται επίσπευση της διαδικασίας εγκαθίδρυσης του κέντρου αυτού. Αιτία ανησυχίας, όμως, αποτελεί για τον κ. Ρόπλες, ο μεγάλος αριθμός αλλοδαπών που εκτίουν ποινές φυλάκισης λόγω παράνομης παραμονής τους στην Κύπρο.

2.2. Φυλάκιση για αστικά χρέη

Ανησυχητικό χαρακτηρίζεται στην έκθεση του Επιτρόπου το φαινόμενο της φυλάκισης για αστικά χρέη. Κατά την επίσκεψη του κ. Ρόπλες κρατούνταν στις φυλακές 24 άτομα για αστικά χρέη. Ο Επίτροπος θεωρεί ως αναχρονισμό την προσφυγή σε ποινικές κυρώσεις και στην ποινή της φυλάκισης για διασφάλιση εκπλήρωσης συναλλακτικών υποχρεώσεων και εισηγείται την αναζήτηση άλλων επαρκέστερων τρόπων διασφάλισης της αποπληρωμής των αστικών χρεών. Ο Επίτροπος διερωτάται για το πως είναι δυνατό κάποιος που βρίσκεται στη φυλακή να εξεύρει τρόπους ικανοποίησης των συμφερόντων των πιστωτών του.

2.3. Μετανάστευση- αλλοδαποί

Στην Έκθεση του ο κ. Ρόπλες επισημαίνει την ουσιαστική απουσία μεταναστευτικής πολιτικής(«In fact there is no real immigration policy in Cyprus») στους τομείς της εισόδου, παραμονής και εργασίας στην Κύπρο αλλοδαπών καθώς και την έλλειψη μέτρων για ενσωμάτωση(integration) των αλλοδαπών στην κυπριακή κοινωνία. Ειδικότερα, η απουσία πολιτικής εκθέτει τους αλλοδαπούς σε κινδύνους κακομεταχείρισης, ειδικά στον τομέα των εργασιακών σχέσεων. Συναφώς, στην έκθεση τονίζεται ότι η απώλεια της εργασίας συχνά σημαίνει και ανάκληση της άδειας παραμονής στην Κύπρο και περιαγωγή του αλλοδαπού σε κατάσταση παρανομίας ανάλογα με τη διάθεση του εργοδότη του.

Στην έκθεση χαιρετίζεται η υιοθέτηση εισήγησης του Επιτρόπου Διοικήσεως για την παροχή της δυνατότητας προσφυγής σε εργατικό δικαστήριο των αλλοδαπών οικιακών βοηθών κατά των εργοδοτών τους, αφού μέχρι πρόσφατα τους αποστερείτο αυτή η δυνατότητα.

Επισημαίνεται, επιπλέον, ότι αριθμός αλλοδαπών γυναικών απελαύνονται λόγω σχέσεων που έχουν συνάψει με κύπριους πολίτες ή και λόγω της διάλυσης της σχέσης τους και κάνει αναφορά σε σχετικές, με το θέμα αυτό, εκθέσεις του Επιτρόπου Διοικήσεως.

Ο Επίτροπος υποβάλλει εισήγηση όπως δοθούν αρμοδιότητες στον Επίτροπο Διοικήσεως της Κύπρου για παρακολούθηση των μέτρων ενσωμάτωσης των μεταναστών στην κυπριακή κοινωνία και για υποβολή εισηγήσεων για καταπολέμηση της ξενοφοβίας και του ρατσισμού.

2.4. Αιτητές ασύλου

Στην έκθεση του Επιτρόπου γίνεται αναφορά στην εγκαθίδρυση και λειτουργία απο τον Απρίλιο του 2002, με βάση το Νόμο 6(Ι)/2000 της ανεξάρτητης Αρχής Προσφύγων. Ειδικότερα, τονίζονται τα προβλήματα λειτουργίας της Αρχής λόγω έλλειψης προσωπικού και πόρων και υποβάλλεται εισήγηση για ενίσχυση της λειτουργικότητας της.

Γίνεται επίσης αναφορά στο κέντρο υποδοχής όσων αιτούνται άσυλο που λειτουργεί στην Κοφίνου, που μπορεί να φιλοξενήσει από 150 μέχρι 500 άτομα, το οποίο χαρακτηρίζει ως ακατάλληλο για τη στέγαση αιτητών ασύλου με οικογένειες και παιδιά. Υποβάλλεται εισήγηση για λειτουργία άλλου κατάλληλου χώρου για υποδοχή των αιτητών ασύλου και των οικογενειών τους.

2.5. Παράνομοι μετανάστες

Ο κ. Ρόπλες καυτηριάζει στην έκθεση του την τακτική που ακολουθείται από τις αρχές για ποινική δίωξη όσων εισέρχονται ή διαμένουν παράνομα στη Δημοκρατία και εισηγείται το χειρισμό τέτοιων υποθέσεων σε διοικητικό επίπεδο. Με το σημερινό σύστημα όσοι εισέρχονται ή διαμένουν παράνομα στην Κύπρο υπόκεινται σε ποινικές κυρώσεις (φυλάκιση) και στη συνέχεια σε απέλαση. Η αποποινικοποίηση της παράνομης εισόδου και παραμονής στην Κύπρο θα οδηγήσει και σε απάμβλυνση του προβλήματος του υπερπληθυσμού στις φυλακές.

2.6. Trafficking

Στην έκθεση τονίζεται ότι ο αριθμός των γυναικών που εισέρχεται στην Κύπρο και εργάζονται ως καλλιτέχνιδες είναι δυσανάλογος προς τον πληθυσμό του νησιού. Πρόσθετα, γίνεται αναφορά στο νομοθετικό πλαίσιο που υφίσταται στην Κύπρο για καταπολέμηση του trafficking[N. 3(I)/2000] και επισημαίνεται με έμφαση ότι πέρα από τη θεσμοθέτηση ποινικών μέτρων είναι αναγκαία η λήψη προληπτικών μέτρων για καταπολέμηση του φαινομένου της διακίνησης γυναικών με σκοπό τη σεξουαλική τους εκμετάλλευση. Προς την κατεύθυνση αυτή ο κ. Ρόπλες προτείνει τον καταρτισμό ενός Σχεδίου Δράσης(Action Plan) για συνολική αντιμετώπιση και εξάλειψη του φαινομένου του Trafficking.

2.7. Αστυνομική βία

Ο Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης κάνει αναφορά στις εκθέσεις του Επιτρόπου Διοικήσεως σε περιπτώσεις κακοποίησης αλλοδαπών που εισέρχονται ή διαμένουν παράνομα στην Κύπρο.

Γίνεται, επίσης, αναφορά στην εκχώρηση των αρμοδιοτήτων του Υπουργικού Συμβουλίου, από τον Οκτώβριο του 1996, στο Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας για ορισμό ποινικών ανακριτών και

διενέργεια ποινικής έρευνας σε περιπτώσεις παραβίασης ανθρωπίνων δικαιωμάτων από την Αστυνομία. Επιπρόσθετα γίνεται μνεία για τη σύσταση εσωτερικού οργάνου της Αστυνομίας που βρίσκεται υπό εξέλιξη για τη διερεύνηση των σχέσεων της Αστυνομίας με το οργανωμένο έγκλημα και παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων από αστυνομικούς. Το όργανο αυτό θα αποτελείται από μέλη της Αστυνομίας και του Υπουργείου Δικαιοσύνης και θα είναι υπόλογο στον Υπουργό. Ο Επίτροπος του Συμβουλίου της Ευρώπης συμβουλεύει ότι θα ήταν προτιμότερο για την αξιοπιστία και την αποτελεσματικότητα αυτού του οργάνου να συμμετέχουν στην σύνθεσή του και άτομα που δεν ανήκουν στην κυβέρνηση. Ειδικότερα αναφέρεται σε δικηγόρους και εκπροσώπους μη κυβερνητικών οργανώσεων.

Όσον αφορά στα δικαιώματα των προσώπων που τελούν υπο κράτηση γίνεται εισήγηση όπως ληφθούν όλα τα δέοντα μέτρα για αποφυγή περιπτώσεων κακομεταχείρισης τους. Προτείνεται ειδικότερα (α) η διενέργεια υποχρεωτικών ιατρικών εξετάσεων των προσώπων που συλλαμβάνονται κατά τη στιγμή της σύλληψης και απόλυσης τους και (β) η υποχρεωτική παρουσία δικηγόρου κατά τη στιγμή της λήψεως καταθέσεων και η υποχρεωτική ενημέρωση των συγγενών ή φίλων του συλληφθέντα από την πρώτη στιγμή της σύλληψης.

2.8. Αντιρρησίες συνείδησης

Στην έκθεση γίνεται αναφορά στο Θεσμικό πλαίσιο υπηρετήσης της στρατιωτική Θητείας των αντιρρησιών συνείδησης και επισημαίνεται ότι το χρονικό διάστημα εκπλήρωσης εναλλακτικής Θητείας (34 μήνες με στρατιωτική στολή και 42 μήνες χωρίς στολή εκτός στρατώνων) είναι υπερβολικά μεγάλο και αντιβαίνει σε σχετική σύσταση του Συμβουλίου Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης.

2.9. Δικαιώματα ψυχικά ασθενών

Η γενική κατάσταση της μεταχείρισης των ψυχικά ασθενών περιγράφεται ως ικανοποιητική εκτός από την περίπτωση του ψυχιατρείου Αθαλάσσας, όπου η κατάσταση περιγράφεται ως «δύσκολη» επειδή εκεί νοσηλεύεται αριθμός ατόμων που χρειάζεται φροντίδα αντί ψυχιατρικής περίθαλψης.

Γίνεται δε εισήγηση όπως δημιουργηθεί ειδικό κέντρο το οποίο θα παρέχει βοήθεια σε όσους χρειάζονται μόνιμη και συνεχή βοήθεια λόγω σωματικής ή ψυχικής αναπηρίας

3. Αστυνομία

Κατά το 2003 παρατηρήθηκε αύξηση των παραπόνων που αφορούσαν κακοποιήσεις πολιτών από αστυνομικά όργανα, έλλειψη σεβασμού των δικαιωμάτων των πολιτών και επίδειξη ταπεινωτικής ή εξευτελιστικής μεταχείρισης εκ μέρους των αστυνομικών οργάνων.

Η εξέταση των παραπόνων έφερε στο προσκήνιο την παθογένεια που υπάρχει στο σύστημα εξέτασης παραπόνων πολιτών για κακοποίηση τους από αστυνομικά όργανα κατά τη διάρκεια της κράτησης τους και του εν γένει σεβασμού των στοιχειωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων όσων τελούν υπό αστυνομική κράτηση. Η καθυστέρηση που επιδεικνύεται για λήψη θεσμικών μέτρων για επίλυση των χρόνιων αυτών προβλημάτων καθιστά έωλη την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των πολιτών που συλλαμβάνει η αστυνομία.

Με βάση εισηγήσεις που υπέβαλε στο παρελθόν η Επίτροπος Διοικήσεως, έχει ετοιμαστεί και υποβληθεί στη Βουλή των Αντιπροσώπων νομοσχέδιο που προβλέπει για τη θεσμική κατοχύρωση του δικαιώματος επικοινωνίας όσων τελούν υπό κράτηση με συγγενικά τους πρόσωπα και το δικηγόρο τους. Η επιτάχυνση και ολοκλήρωση της διαδικασίας ψήφησης

του νομοσχεδίου συνιστά αναγκαιότητα η οποία θα συνδράμει ουσιαστικά στην προστασία και σεβασμό των δικαιωμάτων των πολιτών.

Σε συγκεκριμένη περίπτωση επαγγελματίας οδηγός ταξί προσέφυγε στην Επίτροπο Διοικήσεως **(Α/ΤΠ 1185/2001)** προβάλλοντας τον ισχυρισμό ότι αστυνομικά όργανα που τον ανέκοψαν και τον συνέλαβαν στις 11 Νοεμβρίου, 2001, τον κακοποίησαν κατά τη σύλληψη και αργότερα κατά την κράτηση του στον Αστυνομικό Σταθμό Γερμασόγειας. Από την έρευνα προέκυψε ότι πράγματι κατά τη διαδικασία σύλληψης του παραπονούμενου αυτός συνεπλάκη με αστυνομικά όργανα με αποτέλεσμα να υποστεί κακώσεις και εκδορές και να μεταφερθεί στον Αστυνομικό Σταθμό Γερμασόγειας.

Σε σχέση με τα διαδραματισθέντα στον Αστυνομικό Σταθμό Γερμασόγειας και τους ισχυρισμούς του παραπονούμενου για κακοποίηση του διαπιστώθηκε κατ'αρχήν ότι αυτός τραυματίστηκε και μεταφέρθηκε στο Νοσοκομείο Λεμεσού κατά τη διάρκεια της κράτησής του. Οι Αστυνομικοί που ήταν παρόντες στο επεισόδιο, σε καταθέσεις τους αρνήθηκαν την εκδοχή του παραπονούμενου για κακοποίηση και πρόβαλαν τον ισχυρισμό ότι τραυματίστηκε στην προσπάθειά του να επιτεθεί στους αστυνομικούς που τον συνέλαβαν.

Στα συμπεράσματα της έκθεσής της, η Επίτροπος Διοικήσεως σημείωσε με έμφαση τον πανομοιότυπο τρόπο με τον οποίο περιέγραψαν όλοι οι αστυνομικοί το επεισόδιο και διατύπωσε τις έντονες επιφυλάξεις της για την αντικειμενικότητά τους. Διατύπωσε δε την άποψη ότι δεν θα μπορούσε να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι οι καταθέσεις αυτές ήταν αποτέλεσμα μιας ενδιάθετης και αυθόρμητης απόδοσης και αποτύπωσης των παραστάσεών τους για το συμβάν.

Τις ίδιες επιφυλάξεις και ερωτηματικά εξέφρασε η Επίτροπος και για το πόρισμα του υπεύθυνου αξιωματικού που ορίστηκε για διερεύνηση του

επεισοδίου και ο οποίος υιοθέτησε ουσιαστικά την εκδοχή των αστυνομικών.

Στα συμπεράσματα της έκθεσης της, η Επίτροπος διατύπωσε τη θέση ότι λόγω του τραυματισμού του παραπονούμενου κατά την κράτηση του στον Αστυνομικό σταθμό Γερμασόγειας και της έλλειψης επαρκούς πειστικότητας των καταθέσεων των αστυνομικών ενδέχεται οι κακώσεις που προκλήθηκαν στον παραπονούμενο να προκλήθηκαν από αστυνομικά όργανα.

Σε μια άλλη περίπτωση υποβλήθηκε παράπονο **(Α/Τ 74/2003)** από ιδιοκτήτη φρουαρίας στη Λεμεσό, ο οποίος ισχυρίστηκε ότι το Σάββατο, 11 Ιανουαρίου, 2003, το απόγευμα, καταγγέλθηκε και συνελήφθη από την Αστυνομία επειδή λειτουργούσε τη φρουαρία του εκτός του εγκεκριμένου ωραρίου λειτουργίας. Οι αστυνομικοί που τον επισκέφθηκαν, του υπέδειξαν να κλείσει τη φρουαρία του επειδή λειτουργούσε εκτός του εγκεκριμένου ωραρίου. Ανέφερε στους αστυνομικούς ότι θα έκλεινε τη φρουαρία αλλά αυτοί τον συνέλαβαν, τον οδήγησαν στον Κεντρικό Αστυνομικό Σταθμό Λεμεσού όπου και κρατήθηκε μέχρι την επόμενη μέρα το μεσημέρι. Ο παραπονούμενος ισχυρίστηκε ότι ήταν εκδικητική και δυσμενής για τον ίδιο η σύλληψη και κράτησή του μέχρι το μεσημέρι της επόμενης μέρας.

Η Επίτροπος Διοικήσεως παρατήρησε στα συμπεράσματα της Έκθεσής της ότι οι δυνατότητες σύλληψης και κράτησης ατόμων από την Αστυνομία, χωρίς δικαστικό ένταλμα, επιτάσσουν όπως αυτές ασκούνται με πλήρη επίγνωση του εξαιρετικού και περιοριστικού για τα ανθρώπινα δικαιώματα χαρακτήρα τους. Σε κάθε περίπτωση η κράτηση ενός προσώπου χωρίς καταδίκη από το δικαστήριο αποτελεί σοβαρή παρέκκλιση από τους κανόνες σεβασμού της ατομικής ελευθερίας. Συνεπώς, σημείωσε περαιτέρω, σε τέτοιες περιπτώσεις θα πρέπει να αντιμετωπίζονται με το μέγιστο δυνατό βαθμό προσοχής και επιμέλειας από τα αστυνομικά όργανα.

Πρόσθετα, η Επίτροπος Διοικήσεως τόνισε ότι παρά το γεγονός ότι το Άρθρο 11 του Συντάγματος επιτρέπει τη σύλληψη και κράτηση ατόμου για συγκεκριμένους λόγους χωρίς δικαστικό ένταλμα για διάστημα μέχρι 24 ωρών, αυτό δεν σημαίνει ότι η κράτηση σε κάθε περίπτωση για 24 ώρες είναι νόμιμη και συμβατή με το Σύνταγμα. Σημείωσε δε ότι οι διαδικαστικές και ουσιαστικές συνιστώσες της συνταγματικής αυτής πρόνοιας επιτάσσουν τη διεκπεραίωση του αστυνομικού έργου το συντομότερο δυνατό και προσφέρουν σε άτομα που συλλαμβάνονται και κρατούνται διασφάλιση εναντίον οποιασδήποτε αδικαιολόγητης στέρησης της ελευθερίας του.

Καταληκτικά, η Επίτροπος Διοικήσεως ανέφερε ότι, η συνεκτίμηση όλων των στοιχείων της έρευνας επιτρέπει τη συναγωγή του συμπεράσματος ότι το διάστημα 17 ωρών διάστημα κράτησης του παραπονούμενου ήταν, υπό τις περιστάσεις, μη αναγκαίο και αδικαιολόγητο. Χωρίς να παραβλέπει τις πολλές καταγγελίες που υποβλήθηκαν τον περασμένο χρόνο εναντίον του παραπονούμενου για παραβίαση του ωραρίου λειτουργίας, η Επίτροπος Διοικήσεως θεώρησε ότι η κράτηση του παραπονούμενου για τόσο μεγάλο χρονικό διάστημα μπορούσε να δώσει λαβή για ποικίλες ερμηνείες και εύλογα μπορούσε να εκληφθεί ότι είχε τιμωρητικό χαρακτήρα. Υπό την έννοια αυτή η κράτηση προσώπων χωρίς δικαστικό ένταλμα θα πρέπει να γίνεται με ιδιαίτερη προσοχή ενόψει μάλιστα των σοβαρών συνεπειών που έχει μια τέτοια κράτηση για την ουσιαστική προστασία ενός συνταγματικά κατοχυρωμένου ανθρώπινου δικαιώματος.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε όπως ο Αρχηγός της Αστυνομίας εξετάσει το θέμα αυτό υπό το φως των πιο πάνω επισημάνσεων και λάβει όλα τα ενδεικνύόμενα μέτρα ούτως ώστε, σε τέτοιες περιπτώσεις, να διασφαλίζεται τόσο η αποτελεσματική εκπλήρωση του έργου της Αστυνομίας όσο και η πλήρης διαφύλαξη και σεβασμός των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των πολιτών.

Σε μια άλλη παρόμοια περίπτωση (**Α/Π 1358/2002**), Βρετανός, πιλότος της Πολεμικής Αεροπορίας της Μεγάλης Βρετανίας στη Βάση

Ακρωτηρίου, προσέφυγε στην Επίτροπο Διοικήσεως, ισχυριζόμενος ότι τις πρώτες πρωινές ώρες της 21^{ης} Ιουνίου, 2002, σε έλεγχο ρουτίνας της Αστυνομίας στη Λεμεσό διαπιστώθηκε ότι οδηγούσε υπό την επήρεια αλκοόλ. Ο ίδιος παραδέχτηκε αμέσως το αδίκημά του και οδηγήθηκε στον Κεντρικό Αστυνομικό Σταθμό Λεμεσού για επιβεβαίωση του δείγματος αναπνοής. Αφού έδωσε για δεύτερη φορά δείγμα αναπνοής κρατήθηκε, χωρίς να υπάρχει λόγος, σε κελί στον Κεντρικό Αστυνομικό Σταθμό από τις 03.30 της 21ης Ιουνίου, 2002 μέχρι τις 23.30 της ίδιας μέρας, δηλαδή για χρονικό διάστημα 20 ωρών. Στο διάστημα αυτό, όπως ισχυρίστηκε, παρέμεινε χωρίς φαγητό και με ελάχιστο νερό ενώ παρά το ότι ζήτησε επανειλημμένα να χρησιμοποιήσει το τηλέφωνο εντούτοις οι αστυνομικοί δεν του το επέτρεψαν.

Ο ίδιος έπρεπε, όπως ανέφερε, να επιστρέψει στη δουλειά του στις 06.45 το πρωί της ίδιας μέρας, ενώ οι αστυνομικοί επικοινωνήσαν με το διοικητή της μονάδας του και του ανέφεραν ότι θα απολυόταν στις 07.00. Ανέφερε, επίσης, ότι η σύζυγός του έλειπε στο εξωτερικό και επειδή δεν του επιτράπηκε να επικοινωνήσει μαζί της ανησύχησε υπερβολικά.

Όσον αφορά τις συνθήκες κράτησής του, ο παραπονούμενος τις χαρακτήρισε «άθλιες» ενώ τη συμπεριφορά των αστυνομικών τη χαρακτήρισε ως «εξευτελιστική». Δύο φορές τον ξύπνησαν οι αστυνομικοί αναφέροντάς του ότι θα απολυθεί. Προχωρούσε προς το διάδρομο εξόδου αλλά τον καλούσαν να επιστρέψει πίσω στο κελί του ενώ το κρεβάτι είχε βραχεί με μεγάλη ποσότητα νερού από άλλο αξιωματικό με αποτέλεσμα να είναι απάνθρωπες και εξευτελιστικές οι συνθήκες παραμονής του στο κελί.

Στα συμπεράσματα της Έκθεσής της, η Επίτροπος Διοικήσεως αναφέρεται στην επικοινωνία του παραπονούμενου με το διοικητή της μονάδας του αμέσως μετά τη σύλληψή του και σημειώνει το γεγονός ότι η Αστυνομία δεν επέτρεψε στον ίδιο την επικοινωνία αυτή. Μέλη της Αστυνομίας φέρονται να επικοινωνήσαν με τη μονάδα του, αμφισβητείται όμως το περιεχόμενο της συνομιλίας και ειδικότερα το κατά πόσο δόθηκαν

ή όχι διαβεβαιώσεις για απελευθέρωση του παραπονούμενου το πρωί της 21^{ης} Ιουνίου, 2002. Ανεξάρτητα από τους εκατέρωθεν προβαλλόμενους ισχυρισμούς, η Επίτροπος Διοικήσεως θεωρεί ότι, υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις, η διασφάλιση της απευθείας τηλεφωνικής επικοινωνίας του παραπονούμενου με τη μονάδα του δεν θα παρέβλαπτε με οποιοδήποτε τρόπο τους χειρισμούς και το ερευνητικό έργο της Αστυνομίας.

Πρόσθετα, η Επίτροπος Διοικήσεως επεσήμανε ότι ο παραπονούμενος κρατήθηκε από την Αστυνομία για χρονικό διάστημα 20 περίπου ωρών και ότι από την αξιολόγηση του συνόλου των στοιχείων που αφορούν στην κράτησή του δεν φαίνεται να στοιχειοθετείται η άποψη ότι αυτός υπέστη οποιασδήποτε μορφής βασανιστήρια ή απάνθρωπη μεταχείριση κατά τη διάρκεια της κράτησής του από την Αστυνομία. Αντίθετα, τονίζει εμφαντικά η Επίτροπος Διοικήσεως, τα στοιχεία που αφορούν στη συμπεριφορά των αστυνομικών, που υποχρέωσαν τον παραπονούμενο να καθαρίσει τον προαύλιο χώρο των κρατητηρίων, συγκλίνουν στην αποδοχή της άποψης ότι σε σχέση με το θέμα αυτό ο παραπονούμενος υπέστη εξευτελιστική και ταπεινωτική μεταχείριση εκ μέρους της Αστυνομίας.

Η Επίτροπος Διοικήσεως παρατηρεί στην Έκθεση της ότι οι δυνατότητες σύλληψης και κράτησης ατόμων από την Αστυνομία, χωρίς δικαστικό ένταλμα, επιτάσσουν όπως αυτές ασκούνται με πλήρη επίγνωση του εξαιρετικού και περιοριστικού για τα ανθρώπινα δικαιώματα χαρακτήρα τους. Στη συγκεκριμένη περίπτωση η απόλυση του παραπονούμενου έγινε στα όρια σχεδόν της επιτρεπόμενης από το Σύνταγμα κράτησης χωρίς δικαστικό ένταλμα. Το γεγονός ότι το Άρθρο 11 του Συντάγματος επιτρέπει τη σύλληψη και κράτηση ατόμου για συγκεκριμένους λόγους χωρίς δικαστικό ένταλμα για διάστημα μέχρι 24 ωρών δεν σημαίνει, τονίζει η Επίτροπος Διοικήσεως, ότι η κράτηση σε κάθε περίπτωση για 24 ώρες είναι νόμιμη και συμβατή με το Σύνταγμα. Οι διαδικαστικές και ουσιαστικές συνιστώσες της συνταγματικής αυτής πρόνοιας προσφέρουν σε άτομα που συλλαμβάνονται και κρατούνται διασφάλιση εναντίον οποιασδήποτε αδικαιολόγητης στέρησης της ελευθερίας τους.

Καταληκτικά, η Επίτροπος Διοικήσεως αναφέρει ότι χωρίς να εκτιμά ότι ήταν αδικαιολόγητη η σύλληψη και κράτηση του παραπονούμενου, εντούτοις η Αστυνομία ενήργησε στη συγκεκριμένη περίπτωση με καταχρηστικό τρόπο και ότι το διάρκειας 20 ωρών διάστημα της κράτησης δεν ήταν εύλογο, αναγκαίο ή δικαιολογημένο. Η Επίτροπος Διοικήσεως κατέληξε στη θέση αυτή αφού έλαβε υπόψη τις συνθήκες κάτω από τις οποίες συνελήφθη ο παραπονούμενος, τη γενικότερη στάση που επέδειξε καθόλη τη διάρκεια της έρευνας της Αστυνομίας και το μεγάλο χρονικό διάστημα που παρήλθε από την ουσιαστική συμπλήρωση του ερευνητικού έργου της Αστυνομίας μέχρι τη στιγμή που ο παραπονούμενος κατηγορήθηκε και αφέθηκε ελεύθερος.

Σε περιπτώσεις όπως η συγκεκριμένη, τονίζει η Επίτροπος, η σύλληψη και κράτηση πρέπει να αποτελούν εξαιρετικό μέτρο και να εξαρτώνται από τα γεγονότα και τις περιστάσεις της κάθε υπόθεσης και ιδιαίτερα από την επιμονή του οδηγού που βρέθηκε υπό την επήρεια του αλκοόλ να θέλει να συνεχίσει την οδήγηση του οχήματος του.

4. Σωφρονιστικό σύστημα-Ψυλακές

Το κυπριακό σωφρονιστικό σύστημα και το σύστημα των ποινικών κυρώσεων βρίσκεται τα τελευταία χρόνια σε μια διαδικασία εξορθολογισμού και εκσυγχρονισμού. Αργά, αλλά σταθερά, μέσα από διαφορετικά νομοθετήματα και κανονιστικές ή διοικητικές ρυθμίσεις το σωφρονιστικό μας σύστημα απομακρύνεται από την αποκλειστική ενασχόληση με το θέμα των ποινών κατά της ελευθερίας και του ποινικού κολασμού και ασχολείται, ολοένα και περισσότερο, με τη μεταχείριση των καταδικασθέντων. Μάλιστα, από τον περασμένο χρόνο, με πρωτοβουλία του Υπουργού Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης άρχισε η διαδικασία εκσυγχρονισμού του ποινικού κώδικα. Η ολοκλήρωση της διαδικασίας αυτής θα απαμβλύνει οριστικά ένα από τα σοβαρότερα προβλήματα ποινικής και σωφρονιστικής μεταχείρισης.

Σε όλους τους παράγοντες ποινικής καταστολής, δηλαδή σε νομοθετικό, δικαστικό και σωφρονιστικό επίπεδο, παρατηρείται μια προσπάθεια εξατομίκευσης και προσαρμογής της ποινικής κύρωσης στις ιδιομορφίες κάθε ανθρώπινης προσωπικότητας. Ειδικότερα, σε σωφρονιστικό επίπεδο, είναι προφανές, σε διάφορα πρόσφατα νομοθετήματα, η προσπάθεια εξατομίκευσης της ποινικής κύρωσης και κοινωνικής επανένταξης των καταδίκων.

Ταυτόχρονα, δεν θα πρέπει να αγνοηθεί η συνέχιση της ποινικοποίησης μορφών συμπεριφοράς χωρίς να θίγονται αγαθά που χρήζουν κοινωνικής προστασίας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι η συνέχιση της φυλάκισης αλλοδαπών που εισήλθαν ή διαμένουν παράνομα στην Κύπρο και η φυλάκιση για αστικά χρέη.

Κεντρικό πάντως πρόβλημα του σωφρονιστικού μας συστήματος, που διογκώνεται από χρόνο σε χρόνο και υπονομεύει την προοπτική σωστής εφαρμογής οποιασδήποτε σωφρονιστικής πολιτικής, παραμένει αυτό του υπερπληθυσμού των φυλακών. Μέσα στις σημερινές ασφυκτικές συνθήκες της υπάρχουσας υποδομής και με δεδομένο ότι φιλοξενούνται στις φυλακές, σχεδόν διπλάσιοι κρατούμενοι από αυτούς που οι υφιστάμενες εγκαταστάσεις μπορούν να φιλοξενήσουν, υπονομεύονται ουσιαστικά δύο από τους σημαντικούς όρους του σωφρονιστικού μας συστήματος. Δηλαδή, ο διαχωρισμός των κρατουμένων κατά κατηγορίες και η άσκηση αναμορφωτικής πολιτικής με σκοπό την επανένταξη των κρατουμένων στο κοινωνικό σύνολο. Ωστόσο, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι λύση του προβλήματος συνιστά η ανέγερση νέων φυλακών. Είναι βέβαιο ότι νέες, μεγαλύτερες φυλακές θα δημιουργήσουν περισσότερους κρατούμενους και θα εμπέδωναν την ιδέα ότι η επιβολή της φυλάκισης είναι η μόνη απάντηση στο έγκλημα.

Κατά τη διάρκεια του 2003 υποβλήθηκαν 22 παράπονα από κρατούμενους των Κεντρικών Φυλακών. Από τα παράπονα που υποβλήθηκαν αναδεικνύονται τα γενικότερα προβλήματα του σωφρονιστικού μας

συστήματος και ειδικότερα τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι φυλακές.

Σε συγκεκριμένες περιπτώσεις καταδείχτηκε η παραβίαση των δικαιωμάτων των κρατούμενων διαρκούσης της κράτησής τους και υποβλήθηκαν συγκεκριμένες εισηγήσεις για άρση της παρανομίας και λήψη διορθωτικών μέτρων.

Σε μια περίπτωση (**Α/Π 1006/2003**), κρατούμενος των Κεντρικών Φυλακών προσέφυγε στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως υποστηρίζοντας ότι δέχθηκε επίθεση από συγκρατούμενο του που κρατείτο στην πτέρυγα υψίστης ασφαλείας (Αρ.4) των Φυλακών. Κατήγγειλε ότι οι δεσμοφύλακες επέδειξαν ολιγωρία στο να προστατεύσουν τη σωματική του ακεραιότητα και ότι η Διεύθυνση των Φυλακών παρέλειψε να ερευνήσει το επεισόδιο και να επιβάλει τις δέουσες κυρώσεις.

Διαπιστώθηκε ότι η συμπλοκή του παραπονούμενου με συγκρατούμενο του στις Κεντρικές Φυλακές είχε ως αποτέλεσμα τον τραυματισμό του και τη μεταφορά του στο Γενικό Νοσοκομείο Λευκωσίας. Ο παραπονούμενος απευθύνθηκε στη Διεύθυνση των Φυλακών ζητώντας τη μεταφορά στην πτέρυγα 2B, από την πτέρυγα 4 όπου κρατείτο μαζί με το συγκρατούμενο του, λόγω τριβών που παρουσιάστηκαν στη μεταξύ τους σχέση. Την επόμενη κιόλας μέρα ικανοποιήθηκε το αίτημά του χωρίς, όμως, να διερευνηθούν οι σοβαροί ισχυρισμοί που προέβαλε για τα όσα συμβαίνουν στην πτέρυγα 4.

Από την έρευνα προέκυψε ότι στο επεισόδιο κατά το οποίο τραυματίστηκε ο παραπονούμενος, δεν φαίνεται να προσδόθηκε η δέουσα σημασία εκ μέρους της Διεύθυνσης των Φυλακών. Ούτε φαίνεται να έτυχαν ενδελεχούς εξέτασης όλες οι επιμέρους πτυχές του επεισοδίου όπως π.χ. οι συνθήκες κάτω από τις οποίες, με βάση τις απόψεις δεσμοφύλακα, ο συγκρατούμενος του παραπονούμενου βρέθηκε στο σημείο της συμπλοκής τη στιγμή που η είσοδος της κλειστής φυλακής είναι πάντοτε κλειστή και φρουρούμενη, ο τραυματισμός του παραπονούμενου, οι ισχυρισμοί περί

ευνοϊκής μεταχείρισης του συγκρατούμενου του και η συμπεριφορά του έναντι δεσμοφυλάκων και άλλων φυλακισμένων.

Με βάση τα ευρήματα της έρευνας, η Επίτροπος Διοικήσεως κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η ασύγγνωστη ολιγωρία που επεδείχθη για διερεύνηση του σοβαρού αυτού περιστατικού δημιουργεί δικαιολογημένα υπόνοιες για ευνοϊκή μεταχείριση του συγκρατούμενου του παραπονούμενου, δεδομένου ότι ο ίδιος ο παραπονούμενος (α) ζήτησε την ίδια μέρα τη διερεύνηση του επεισοδίου και τον καταλογισμό ευθυνών, κάτι το οποίο δεν έγινε, και (β) τοποθετήθηκε σε περιορισμό στο κελί του για πέντε μέρες, με αφορμή τη συμπλοκή, ενώ δεν φαίνεται να λήφθηκε οποιοδήποτε μέτρο εναντίον του συγκρατούμενου του.

Η Επίτροπος υπέβαλε εισήγηση όπως η Διεύθυνση των Φυλακών προχωρήσει χωρίς καμιά περαιτέρω χρονοτριβή στη διερεύνηση του επεισοδίου της συμπλοκής μεταξύ των δύο κρατουμένων και κατανέμει τις ευθύνες για το συμβάν. Παράλληλα, η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε όπως διερευνηθούν τα όσα αναφέρει ο παραπονούμενος σε δύο διαδοχικές επιστολές του προς το Διευθυντή Φυλακών.

Ο Διευθυντής Φυλακών συμμορφούμενος με την εισήγηση της Επιτρόπου Διοικήσεως προχώρησε σε εκ νέου διερεύνηση του επεισοδίου και έλαβε τα δέοντα πειθαρχικά μέτρα.

Οι συνθήκες κράτησης στις Κεντρικές Φυλακές απασχόλησαν την Επίτροπο με αφορμή δύο παράπονα (**Α/ΤΠ 1279/2003 και 1363/2003**) που υπέβαλαν κρατούμενοι στην κλειστή πτέρυγα των φυλακών. Οι παραπονούμενοι υποστήριξαν ότι έπεσαν θύματα δυσμενούς μεταχείρισής τους και απομόνωσης από τους αξιωματικούς των Φυλακών λόγω της ομοφυλοφιλικής σχέσης που διατηρούσαν. Σημειώνεται ότι ο ένας από τους δύο παραπονούμενους ήταν ανήλικος.

Στην Έκθεση της Επιτρόπου αναφέρεται ότι στις περιπτώσεις ομοφυλόφιλων που κρατούνται στις Φυλακές ή/και ανηλίκων, δύο ευάλωτων ομάδων κρατουμένων, οι πιθανότητες διακρίσεων και

παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι κατά πολύ μεγαλύτερες λόγω των ιδιαζουσών συνθηκών που επικρατούν στις Φυλακές. Η Επίτροπος τονίζει ότι ο υπερπληθυσμός κρατουμένων στις Φυλακές και η έλλειψη της κατάλληλης υλικοτεχνικής υποδομής και εξειδικευμένου προσωπικού, ακυρώνουν ουσιαστικά κάθε έννοια διαχωρισμού των κρατουμένων και άσκησης σωστής σωφρονιστικής πολιτικής με βάση τις ειδικότερες ανάγκες και περιστάσεις κάθε ομάδας κρατουμένων. Τα υφιστάμενα προβλήματα καθιστούν εκ των πραγμάτων αδύνατη τη διάκριση των κρατούμενων κατά κατηγορίες και εξουδετερώνουν κάθε προοπτική εξειδίκευσης της μεταχείρισης τους. Εντέλει, οι αδυναμίες αυτές υποσκάπτουν τις προσπάθειες που καταβάλλονται για αναμόρφωση και κοινωνική επανένταξη των κρατουμένων.

Κρίθηκε ότι η απουσία ειδικής και κατάλληλα στελεχωμένης πτέρυγας για κράτηση ανηλίκων ατόμων αποτελεί την αιτία δημιουργίας πολλαπλών προβλημάτων και παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων μιας ευάλωτης ομάδας των κρατουμένων, που είναι οι ανήλικοι. Η κράτηση του ανήλικου παραπονούμενου σε ειδική πτέρυγα ανηλίκων θα απέτρεπε τη δημιουργία των προβλημάτων που τέθηκαν ενώπιον της Επιτρόπου Διοικήσεως στη συγκεκριμένη περίπτωση. Η αναγκαιότητα για δημιουργία πτέρυγας ανηλίκων, τόνισε η Επίτροπος, καθίσταται επιτακτικότερη δεδομένου ότι κρατείτο στις φυλακές ένας μεγάλος αριθμός ανηλίκων, αριθμός σχεδόν διπλάσιος σε σύγκριση με τον προηγούμενο χρόνο. Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε όπως η Διεύθυνση των Φυλακών μελετήσει άμεσα το θέμα αυτό και μεριμνήσει για τη δημιουργία πτέρυγας ανηλίκων κρατουμένων στις Κεντρικές Φυλακές.

Ως προς τα προστατευτικά μέτρα που η διεύθυνση των Φυλακών έλαβε στην περίπτωση του ανήλικου παραπονούμενου, η Επίτροπος έκρινε ότι αυτά είχαν έντονα περιοριστικό χαρακτήρα, αναιρούσαν και υπερέβαιναν το σκοπό της λήψης τους και χαρακτηρίστηκαν από υπερβολική αυστηρότητα. Έγινε εισήγηση για επαναπροσδιορισμό αυτών των μέτρων.

Σε μια άλλη περίπτωση (**Α/Π 1355/2003**) κατάδικος προσέφυγε στην Επίτροπο καταγγέλλοντας: (α) την παραμονή του για υπερβολικά μεγάλο χρονικό διάστημα στην πτέρυγα 4 (υψίστης ασφαλείας), (β) τον περιορισμό του σε κελί της συγκεκριμένης πτέρυγας επίσης για υπερβολικά μεγάλο χρονικό διάστημα (από τις 21 Σεπτεμβρίου έως τις 7 Νοεμβρίου - 47 ημέρες) και (γ) το γεγονός ότι ενώ είχε γράψει μια επιστολή διαμαρτυρίας με ημερομηνία 6 Οκτωβρίου, 2003, η οποία είχε παραλήπτη το Γραφείο της Επιτρόπου Διοικήσεως, η επιστολή αυτή εστάλη από το Διευθυντή των Φυλακών στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως.

Με βάση τα στοιχεία της έρευνας η Επίτροπος Διοίκησης έκρινε ότι το χρονικό διάστημα και οι γενικότερες συνθήκες κράτησης του παραπονούμενου (47 ημέρες πλήρους απομόνωσης) οδηγούσαν στην αποδοχή της άποψης ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση υπήρξε παραβίαση των δικαιωμάτων του. Πουθενά δεν προέκυπτε ότι τούτη η απομόνωση ενείχε το χαρακτήρα πειθαρχικών μέτρων. Το χρονικό διάστημα δε της απομόνωσής του ήταν υπερβολικά μεγάλο και εύλογα μπορούσε να εκληφθεί ως επίδειξη τιμωρητικής συμπεριφοράς έναντί του.

Το μέτρο τής για 47 ημέρες απαγόρευσης της εξόδου του παραπονούμενου από το κελί του για μία ώρα συνολικά κάθε μέρα, σε συνδυασμό με τη στέρηση του δικαιώματος επικοινωνίας ήταν σε αντίθεση με τους περί Φυλακών (Γενικούς) Κανονισμούς του 1997 και άγγιζε τα όρια της παραβίασης του άρθρου 8 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας και του άρθρου 3 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Τέλος, σχετικά με τον ισχυρισμό ότι η επιστολή του παραπονούμενου προς την Επίτροπο Διοίκησης απεστάλη στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως στην Έκθεση σημειώθηκαν τα εξής:

Ο Δικαστής του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων κ. Λουκής Λουκαΐδης αναφέρει στο άρθρο του με τίτλο «Το δικαίωμα

Πληροφόρησης», το οποίο δημοσιεύτηκε στην Επιθεώρηση Κυπριακού Δικαίου (τεύχος 13 σελ. 2079 επ.), ότι η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης στην υπόθεση *The Prisoner's Correspondence Case* (υπ.αρ. 5947/72), που αφορούσε διάφορα παράπονα φυλακισμένων σχετικά με περιορισμούς στο δικαίωμα να αλληλογραφούν, αναγνώρισε ότι υπάρχει- *«μια βασική ανθρώπινη ανάγκη έκφρασης σκέψεων και συναισθημάτων περιλαμβανομένων παραπόνων για πραγματικές ή φανταστικές ταλαιπωρίες. Αυτή η ανάγκη είναι ιδιαίτερα οξεία στη φυλακή διότι οι φυλακισμένοι έχουν λίγη εκλογή κοινωνικών επαφών εξ ου και η σημασία προσπέλασης στον εξωτερικό κόσμο.»*

Τόσο από την εκ μέρους της Επιτροπής Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Συμβουλίου της Ευρώπης διασαφήνιση του θέματος των περιορισμών του δικαιώματος αλληλογραφίας των φυλακισμένων όσο και από το γράμμα και το πνεύμα του Κανονισμού 115 των περί Φυλακών (Γενικών) Κανονισμών του 1997, προκύπτει ότι περιορισμοί στην αλληλογραφία των φυλακισμένων τίθενται για λόγους ασφαλείας ή για λόγους αποτροπής διάπραξης νέου εγκλήματος.

Έπεται ότι η θέσπιση τέτοιων περιορισμών στην αλληλογραφία οποιουδήποτε φυλακισμένου που επιθυμεί να προσφύγει απευθείας στην Επίτροπο Διοικήσεως, θέτοντας θέματα που άπτονται των ανθρωπίνων δικαιωμάτων του, δεν είναι δικαιολογημένη.

Οι Ευρωπαϊκοί Κανονισμοί Φυλακών (European Prison Rules) που υιοθετήθηκαν από το Συμβούλιο Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης [**Recommendation No R. (87) 3**] κατοχυρώνουν το δικαίωμα των κρατουμένων στις φυλακές για υποβολή παραπόνων σε αρμόδιες αρχές τηρουμένης της αρχής της εμπιστευτικότητας.

Επιπλέον, σύμφωνα με την παράγραφο 41 της αναφοράς της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Ταπεινωτικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (C.P.T.) προς την Κυβέρνηση της

Κύπρου με αφορμή την επίσκεψή της στη χώρα μας κατά το χρονικό διάστημα από 22 έως 30 Μαΐου 2000 [C.P.T./Inf (2003) 1], το δικαίωμα των κρατουμένων να έχουν άμεση πρόσβαση σε ανεξάρτητους Θεσμούς, όπως είναι ο Επίτροπος Διοικήσεως, συνιστά μια σημαντική ασφαλιστική δικλίδα για την προστασία των δικαιωμάτων τους.

Οι περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμοι διασφαλίζουν την άμεση πρόσβαση οποιουδήποτε στον Επίτροπο ανεξάρτητα από οποιαδήποτε διάταξη οποιουδήποτε άλλου Νόμου ή Κανονισμού. Ακόμα και αν υποτεθεί ότι υφίστανται γενικότεροι διαδικαστικοί περιορισμοί σε σχέση με την υποβολή ενός παραπόνου ή μιας αναφοράς σε μια δημόσια αρχή, οι περιορισμοί αυτοί δεν αφορούν στην υποβολή παραπόνου στον Επίτροπο Διοικήσεως. Στον Επίτροπο Διοικήσεως, ένα ανεξάρτητο αξιωματούχο στο πλαίσιο του κυπριακού πολιτειακού συστήματος, προσφεύγει κάποιος άμεσα και χωρίς την παρεμβολή οποιουδήποτε προσώπου ή οποιωνδήποτε διαδικαστικών ρυθμίσεων ή περιορισμών. Άλλωστε, είναι προφανές ότι η υποβολή παραπόνων μέσω του Διευθυντή Φυλακών θα απέτρεπε, σε πολύ μεγάλο βαθμό, τους φυλακισμένους από το να υποβάλουν παράπονα σε σχέση με τις συνθήκες κράτησής τους στις Κεντρικές Φυλακές και το σεβασμό των δικαιωμάτων τους εκ μέρους της Διεύθυνσης των Φυλακών.

5. Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης

Ένας σημαντικός αριθμός παραπόνων που υποβλήθηκαν στο Γραφείο μου αφορούσε στη λειτουργία των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης και σε ισχυρισμούς για παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των πολιτών ή των δημοσιογράφων.

Σε μια περίπτωση δημοσιογράφος υπέβαλε παράπονο (Α/Τ 405/2003) κατά του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου (ΡΙΚ), αναφορικά με ισχυριζόμενη δυσμενή διάκριση εις βάρος του. Συγκεκριμένα, ο παραπονούμενος ισχυρίστηκε ότι από την έκδοση του πρώτου του βιβλίου και για τα τελευταία οκτώ χρόνια, το Ίδρυμα δεν του εξασφάλισε καμία

τηλεοπτική προβολή. Το ΡΙΚ υποστήριξε ότι ο παραπονούμενος δεν προσκλήθηκε σε εκπομπές του για το λόγο ότι δεν το ζήτησε ο ίδιος, καθώς επίσης και βάσει αμιγώς δημοσιογραφικών κριτηρίων.

Η Επίτροπος Διοικήσεως παρατήρησε ότι η διασφάλιση της αντικειμενικότητας και της αμεροληψίας των εκπομπών του ΡΙΚ αποτελεί πρώτη υποχρέωση της Διεύθυνσης του Ιδρύματος. Τούτο άλλωστε αποτελεί και θεσμοθετημένη υποχρέωση του Ιδρύματος με βάση τον ιδρυτικό του νόμο. Υπό την έννοια αυτή, η επί ίσοις όροις μετάδοση πληροφοριών, ειδήσεων και εκπομπών προϋποθέτει την παροχή της δυνατότητας προβολής όλων των διαφορετικών απόψεων που συνθέτουν κάθε συγκεκριμένο θέμα. Η ανταπόκριση σε αυτές τις αρχές, τονίζει η Επίτροπος, είναι ζήτημα κεφαλαιώδους σημασίας για την ποιοτική λειτουργία και το δημοκρατικό χαρακτήρα των κρατικών μέσων μαζικής ενημέρωσης

Η Επίτροπος επισημαίνει στην έκθεση της ότι ο παραπονούμενος έχει επιδείξει έντονη και αξιοσημείωτη για τα δεδομένα του τόπου ερευνητική και εκδοτική δραστηριότητα. Το γεγονός δε ότι δεν έχει προσκληθεί να παρουσιάσει το έργο του ή να συμμετάσχει σε ραδιοτηλεοπτικές συζητήσεις δημιουργεί εύλογες απορίες. Κατ' επέκταση, σημείωσε, οι δικαιολογίες που προβάλλει το Ίδρυμα δεν είναι πειστικές.

Ενόψει αυτών, εξέφρασε την άποψη ότι το Ίδρυμα κατά το χειρισμό τέτοιων θεμάτων δεν πρέπει να παραβλέπει ότι ο κύριος ρόλος του είναι αυτός του μέσου, δηλαδή του μηχανισμού λήψης, αξιολόγησης και διάδοσης πληροφοριών, μετάδοσης των διατυπωμένων θέσεων και απόψεων, του βήματος για την έκφραση της γνώμης και παροχής της δυνατότητας ισομερούς πληροφόρησης της κοινής γνώμης και όχι του μέσου για τη χειραγώγησή της.

Σε άλλη περίπτωση, οι Διευθυντές δύο τοπικών τηλεοπτικών σταθμών, των καναλιών **Capital TV** της Λεμεσού και **Πάφος TV** της Πάφου,

προσέφυγαν στην Επιτροπή Διοικήσεως (**Α/Π 150/2003** και **151/2003**) για το θέμα των διευκολύνσεων που παρασχέθηκαν στους τοπικούς τηλεοπτικούς σταθμούς για την έκδοση, οπτικοποίηση, παρουσίαση και αναμετάδοση των αποτελεσμάτων των προεδρικών εκλογών του Φεβρουαρίου, 2003. Οι παραπονούμενοι υποστήριξαν ότι έτυχαν άνισης και δυσμενούς μεταχείρισης έναντι των τεσσάρων τηλεοπτικών σταθμών παγκύπριας εμβέλειας οι οποίοι θα μετέδιδαν οπτικοποιημένα και με δημόσια δαπάνη τα αποτελέσματα των εκλογών ενώ δεν δόθηκε στους ίδιους η ίδια δυνατότητα.

Η Επιτροπή Διοικήσεως επισημαίνει στην Έκθεσή της ότι η εφαρμογή της αρχής της ίσης μεταχείρισης δεν είναι αυτονόητη διαδικασία. Στο τηλεοπτικό τοπίο η έννοια της ισότητας είναι πολυσύνθετη και δυσεφάρμοστη. Αφετέρου, όμως, είναι έννοια απαραίτητη για τη λειτουργία της ραδιοτηλεόρασης σε μια δημοκρατούμενη κοινωνία. Θα πρέπει, όπως αναφέρει η Επιτροπή Διοικήσεως, να τονιστεί εξ αρχής το γεγονός ότι και οι δύο τοπικοί σταθμοί καλύπτουν με ένα ευρύ και πολυθεματικό φάσμα εκπομπών τις τηλεοπτικές ανάγκες των επαρχιών όπου εκπέμπουν. Τούτο δεν συνεπάγεται, όμως, ότι το σύνολο των θεμάτων που προβάλλουν ή καλύπτουν αφορούν μόνο την επαρχία στην οποία εκπέμπουν. Τα θέματα αυτά μπορεί να έχουν τοπικό, υπερτοπικό αλλά και παγκόσμιο ενδιαφέρον.

Θέση της Επιτροπής Διοικήσεως είναι ότι η αρχή της ισότητας, που διασφαλίζεται με το Άρθρο 28 του Συντάγματος, αξιώνει από τη διοίκηση ομοιόμορφη μεταχείριση ομοειδών καταστάσεων. Παραβίαση της αρχής αυτής είναι ασυμβίβαστη με τις αρχές του κράτους δικαίου και του δημοκρατικού πολιτεύματος. Διαφοροποίηση στη μεταχείριση μιας συγκεκριμένης περίπτωσης μπορεί να δικαιολογηθεί μόνο όταν βασίζεται σε αντικειμενική εκτίμηση της διαφορετικότητας δύο περιπτώσεων. Εν πάση περιπτώσει, παραβίαση του Άρθρου 28 του Συντάγματος συντελείται μόνο όταν η διαφοροποίηση μεταξύ δύο καταστάσεων δεν βασίζεται σε μια αντικειμενική και λογική δικαιολόγηση.

Με βάση το σύνολο των στοιχείων που αφορούν στην προκειμένη περίπτωση, η Επίτροπος Διοικήσεως αναφέρει ότι δεν έχει πεισθεί για την επάρκεια της δικαιολογητικής βάσης της απόφασης του Εφόρου Εκλογών για διαφορετική μεταχείριση των τοπικών σταθμών σε σχέση με την οπτικοποιημένη μετάδοση των αποτελεσμάτων των εκλογών. Οι εκλογές για ανάδειξη Προέδρου της Δημοκρατίας είναι κορυφαίο πολιτειακό και πολιτικό γεγονός που άπτεται της ουσιαστικής λειτουργίας της δημοκρατίας και συνιστά αναμφίβολα γεγονός υπερτοπικής και παγκύπριας σημασίας. Συνεπώς, τονίζει η Επίτροπος Διοικήσεως, οι διευθετήσεις που αφορούν στην τηλεοπτική ενημέρωση των πολιτών για τα αποτελέσματα των εκλογών, έκδοση, οπτικοποίηση, παρουσίαση και αναμετάδοση, ιδιαίτερα όταν αυτές έχουν τη μορφή κατά παραχώρηση διευκολύνσεων με δημόσια δαπάνη, πρέπει να αποβλέπουν στο να περιέλθει το περιεχόμενο της ετυμηγορίας των πολιτών σε όσο το δυνατό μεγαλύτερο τμήμα του λαού με τον πιο αποτελεσματικό, σαφή και γρήγορο τρόπο. Η παροχή ίσων ευκαιριών και ίδιων δυνατοτήτων σε όλους τους τηλεοπτικούς σταθμούς για τη μετάδοση των αποτελεσμάτων των εκλογών αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για πραγμάτωση αυτού του στόχου.

Άλλωστε, επισημαίνει η Επίτροπος Διοικήσεως η παραχώρηση άδειας για παγκύπριας ή τοπικής εμβέλειας τηλεοπτική κάλυψη δεν μπορεί να απαλλάξει το κράτος από τις δεσμεύσεις που θεμελιώνουν οι συνταγματικές διατάξεις περί προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Περαιτέρω, η Επίτροπος Διοικήσεως έκρινε ότι η διαφοροποίηση της μεταχείρισης των τοπικών τηλεοπτικών σταθμών, σε σχέση με τη δυνατότητα τους να ανακοινώσουν με πληρότητα και επί ίσοις όροις τα αποτελέσματα των εκλογών, εύλογα μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά εις βάρος τους δυσμενή διάκριση, ιδιαίτερα αν λάβει κανείς υπόψη τα τεχνολογικά και άλλα δεδομένα που διέπουν την τηλεοπτική αγορά και ειδικότερα τις ιδιάζουσες περιστάσεις μετάδοσης των αποτελεσμάτων των εκλογών.

Η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως η αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Εσωτερικών συνεκτιμήσει και λάβει υπόψη τα πιο πάνω στα πλαίσια της

μελλοντικής Θεσμικής πλαισίωσης της διαδικασίας ανακοίνωσης των αποτελεσμάτων εκλογικών αναμετρήσεων. Όσον αφορά στη συγκεκριμένη περίπτωση, η Επίτροπος Διοικήσεως είχε εισηγηθεί όπως, παρά το ότι απέμεναν λίγες μόνο μέρες πριν από τις εκλογές, καταβληθεί προσπάθεια για άρση της άνισης μεταχείρισης που υφίστανται οι παραπονούμενοι και όπως, εν πάση περιπτώσει, παραχωρούνταν σε αυτούς όλες οι διευκολύνσεις για άμεση και πλήρη μετάδοση των εκλογικών αποτελεσμάτων.

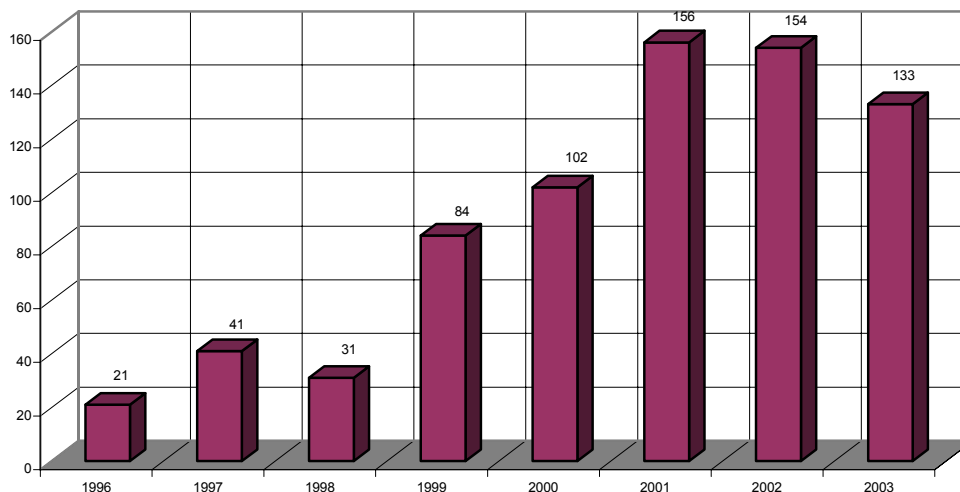
III. ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ

1. Εισαγωγή

Στον Τομέα που διερευνά παράπονα αλλοδαπών εργάστηκαν, όπως και τον προηγούμενο χρόνο, δύο Λειτουργοί. Τα πλείστα παράπονα αυτού του θεματικού κύκλου αφορούσαν ενέργειες των Μεταναστευτικών Αρχών (το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης που υπάγεται στο Υπουργείο Εσωτερικών και τα κατά Επαρχία Κλιμάκια Αλλοδαπών και Μετανάστευσης που υπάγονται στην Αστυνομία) και τα Επαρχιακά Γραφεία Εργασίας που είναι η αρμόδια αρχή για την πρωτοβάθμια εξέταση των καταγγελιών αλλοδαπών εργατών κατά των εργοδοτών τους).

Η ροή των παραπόνων που υποβλήθηκαν από αλλοδαπούς ήταν σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος μειωμένη (154 παράπονα το 2002, 133 παράπονα το 2003).

ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ

Οι διοικητικές ρυθμίσεις και οι διοικητικοί χειρισμοί, ιδίως από μέρους του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, ήταν σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος σημαντικά βελτιωμένοι. Με το συγκεκριμένο υπό αναφορά Τμήμα υπήρξε, επιπρόσθετα, όπως και τα προηγούμενα έτη, καλή συνεργασία τόσο στο στάδιο της έρευνας όσο και στο στάδιο της συμμόρφωσης στις εισηγήσεις και συστάσεις της Επιτρόπου Διοικήσεως.

Οι πλείστες περιπτώσεις κακοδιοίκησης ή μη σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων αλλοδαπών εντοπίσθηκαν στις Μεταναστευτικές Αρχές που υπάγονται στην Αστυνομία.

Ως προς τα θέματα που τα παράπονα των αλλοδαπών αφορούσαν δεν υπήρξε μεγάλη διαφοροποίηση σε σύγκριση με τα προηγούμενα χρόνια. Συγκεκριμένα κατά το 2003 εξετάσθηκαν παράπονα που αφορούσαν προβλήματα που αναφύονται μέσα από τους λεγόμενους μικτούς γάμους, όπως αιτήσεις αλλοδαπών για εγγραφή τους ως Κύπριοι πολίτες λόγω του γάμου τους με Κύπριους, περιπτώσεις εικονικών γάμων ή γάμων για τους οποίους υπήρχε η υποψία ότι είναι εικονικοί και περιπτώσεις απέλασης αλλοδαπών μετά τη λύση του γάμου που είχαν συνάψει με Κύπριους ή το θάνατο του Κύπριου συζύγου.

Σημαντική θέση συνέχισαν να καταλαμβάνουν και τα παράπονα των οικονομικών μεταναστών, κυρίως εργατών και οικιακών βοηθών, που αφορούσαν το διοικητικό χειρισμό καταγγελιών κατά των εργοδοτών τους, την εξέταση των αιτήσεων τους να τους επιτραπεί η αλλαγή εργοδότη και απελάσεις. Το Γραφείο απασχόλησαν, επιπρόσθετα, παράπονα μακροχρόνιων μεταναστών, φοιτητών και Ελληνοπόντιων που εγκαταστάθηκαν στην Κύπρο.

Πέρα από τα πιο πάνω θέματα, κατά το 2003, στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως κατέφυγε και μια νέα ομάδα αλλοδαπών, αυτή των αιτητών ασύλου. Το γεγονός αυτό είναι βεβαίως αλληλένδετο με την έναρξη από τις αρχές του 2002 εξέτασης των αιτήσεων ασύλου από την Κυπριακή Δημοκρατία¹. Τα πλείστα από αυτά τα παράπονα στρεφόντουσαν κατά της Αστυνομίας (Αστυνομικό Σταθμό Πύλης Πάφου) στην οποία ανατέθηκε η διεκπεραίωση του πρώτου σταδίου της όλης διαδικασίας, δηλαδή αυτού της υποβολής των αιτήσεων και αφορούσαν καταγγελίες αιτητών ασύλου για κακομεταχειρίσεις, συλλήψεις, καθυστερήσεις και ταλαιπωρία.

¹ Οι αιτήσεις ασύλου εξεταζόντουσαν προηγούμενα από την Υπάτη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες στην Κύπρο.

Αναφορά γίνεται, τέλος, στην ολοκλήρωση το 2003 της αυτεπάγγελτης έρευνας της Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά με το καθεστώς που ισχύει για την έκδοση αδειών προσωρινής παραμονής και εργασίας σε νεαρές αλλοδαπές γυναίκες που έρχονται στην Κύπρο για να εργασθούν με την ιδιότητα της «καλλιτέχνης». Λεπτομερής αναφορά ως προς τα σχετικά με αυτή την έρευνα πορίσματα της Επιτρόπου Διοικήσεως γίνεται στο Μέρος Β, παρ. Ι της Ετήσιας Έκθεσης.

2. Μικτοί γάμοι

Από τη διερεύνηση παραπόνων που υποβλήθηκαν από αλλοδαπούς παντρεμένους με Κύπριους, διαπιστώθηκε, όπως και τα προηγούμενα έτη, ότι η διοίκηση διακατέχεται κατά το χειρισμό τους από μια όχι πάντα δικαιολογημένη αγωνία μπροστά στο ενδεχόμενο της μόνιμης εγκατάστασης τους στην Κύπρο. Διαπιστώθηκε, ακόμη, ότι συχνά κατά την εξέταση αιτήσεων για απόκτηση της Κυπριακής ιθαγένειας από αλλοδαπούς που τέλεσαν γάμο με Κύπριους, η διοίκηση παραλείπει να συνεκτιμήσει ουσιώδη γεγονότα όπως αυτά της ήδη μακρόχρονης παραμονής τους στην Κύπρο ή της απόκτησης παιδιών τα οποία έχουν την Κυπριακή ιθαγένεια. Παρατηρήθηκαν, επίσης, καθυστερήσεις στην εξέταση τέτοιων αιτήσεων που δεν οφείλονται πάντα στο φόρτο εργασίας αλλά στην τακτική της αναστολής της λήψης απόφασης στο απώτερο μέλλον.

Ενδεικτικά αναφέρεται η περίπτωση αλλοδαπής που ήρθε στην Κύπρο το 1991. Το 1993 παντρεύτηκε με Κύπριο με τον οποίο απέκτησε ένα παιδί, το οποίο βεβαίως έχει την Κυπριακή ιθαγένεια. Ο γάμος λύθηκε με διαζύγιο το 1999. Το 2001, μετά δηλαδή από παραμονή δέκα χρόνων στην Κύπρο, η παραπονούμενη έκανε αίτηση για απόκτηση της Κυπριακής ιθαγένειας με πολιτογράφηση. Παρά το ότι ο Νόμος δεν απαιτεί στην περίπτωση της πολιτογράφησης ως απαραίτητη προϋπόθεση την ύπαρξη γάμου με Κύπριο, τόσο η Αστυνομία όσο και η Επαρχιακή διοίκηση τοποθετήθηκαν αρνητικά στην αίτηση επειδή ο γάμος της αιτήτριας είχε λυθεί (Α/Τ 1036/2003).

Σε άλλη περίπτωση διαπιστώθηκε ότι η αίτηση αλλοδαπής να εγγραφεί ως Κύπρια πολίτης λόγω του γάμου της με Κύπριο, εκκρεμούσε για δύο χρόνια χωρίς καν να αρχίσει η εξέτασή της επειδή ο σχετικός διοικητικός φάκελος βρισκόταν από το 1999 στην Αστυνομία. Μετά την υποβολή του παραπόνου στην Επίτροπο Διοικήσεως, το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης ζήτησε από την Αστυνομία αντίγραφο του φακέλου ώστε να μπορέσει να αρχίσει η εξέταση της αίτησης. Η Επίτροπος Διοικήσεως έκρινε ότι ο όλος χειρισμός της περίπτωσης από την διοίκηση εμπεριείχε το στοιχείο της αδιαφορίας απέναντι στον πολίτη **(Α/Τ 1324/2002)**.

Ενδιαφέρον παρουσίαζε και η περίπτωση αλλοδαπής παντρεμένης από το 1999 με Κύπριο. Η αίτησή της για απόκτηση της ιδιότητας της Ημεδαπής Κύπριας απορρίφθηκε επειδή η διοίκηση έκρινε λανθασμένα ότι ο γάμος της ήταν άκυρος λόγω της ύπαρξης του κωλύματος της εξ αγχιστείας συγγένειας. Για τον ίδιο λόγο, αίτηση της παραπονούμενης να εγγραφεί ως Κύπρια πολίτης λόγω του γάμου της με Κύπριο δεν εξετάσθηκε. Μάλιστα λειτουργός του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης υπέδειξε στην παραπονούμενη ότι δεν θα έπρεπε σε καμιά περίπτωση να αποκτήσει παιδί με το σύζυγό της. Από την έρευνα διαπιστώθηκε ότι ο γάμος της παραπονούμενης ήταν καθ' όλα έγκυρος και ότι στην περίπτωση της υπήρχε απλώς το κώλυμα της λεγόμενης «καταχρηστικής αγχιστείας» το οποίο έχει από καιρού καταργηθεί ως κοινωνικά ξεπερασμένο (γάμος δύο αδελφών με δύο αδελφές) **(Α/Τ 375/2003)**.

Σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη, τα κρούσματα απέλασης ή η απαγόρευσης εισόδου στην Κυπριακή Δημοκρατία αλλοδαπών, κυρίως γυναικών, λόγω των σχέσεών τους με Κύπριους, έχουν περιορισθεί σημαντικά, χωρίς όμως και να εξαλειφθούν. Πάγια θέση του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως ως προς αυτό το θέμα είναι ότι η διοίκηση δεν νομιμοποιείται να λαμβάνει τόσο δραστικά μέτρα, όπως η τοποθέτηση του ονόματος αλλοδαπής στον κατάλογο των προσώπων στα οποία απαγορεύεται η είσοδος στην Κύπρο, με γενεσιουργό αιτία αυτής της απόφασης τις διαπροσωπικές σχέσεις που έχει με κύπριο πολίτη. Πρόκειται για τακτική που επηρεάζει όχι μόνο τα δικαιώματα της κατ' αυτό τον τρόπο διωκόμενης αλλοδαπής, μα και τα δικαιώματα του Κύπριου

πολίτη με τον οποίο έχει δεσμό. Ενδεικτικά αναφέρεται η περίπτωση αλλοδαπής της οποίας το όνομα τοποθετήθηκε στο Stop List λόγω του δεσμού που διατηρούσε με Κύπριο. Η επίμαχη απόφαση λήφθηκε, όπως διαπιστώθηκε, μετά από παρέμβαση της εν διαστάσει συζύγου του τελευταίου (Α/ΤΤ 206/2003).

3. Μακρόχρονοι μετανάστες

Σημαντική θέση στα παράπονα που υποβάλλονται από αλλοδαπούς συνεχίζουν να κατέχουν αυτά που αφορούν τους μακρόχρονους μετανάστες. Τους μετανάστες δηλαδή που ζουν στην Κύπρο, συνήθως μαζί με τις οικογένειες τους, με το καθεστώς της προσωρινής παραμονής και οι οποίοι διακατέχονται από το συνεχή φόβο ότι κάποια στιγμή θα εκδιωχθούν. Έχει διαπιστωθεί ότι δυσκολότερες είναι οι περιπτώσεις των μακρόχρονων μεταναστών που τα παιδιά τους έχουν γεννηθεί ή έχουν μεγαλώσει στην Κύπρο, φοιτούν σε ελληνόγλωσσα σχολεία, μιλούν την ελληνική γλώσσα συνήθως καλύτερα από την μητρική και έχουν ενσωματωθεί πλήρως στο κυπριακό κοινωνικό περιβάλλον. Πρόκειται για μια πραγματικότητα που ταλανίζει τις μεταναστευτικές αρχές χωρίς να υπάρξει μέχρι στιγμής επαρκής νομοθετική ρύθμιση.

Απ' αφορμή τη διερεύνηση σχετικών παραπόνων η Επίτροπος Διοικήσεως επισήμανε ότι το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης με Ψήφισμα² που αφορά το καθεστώς των υπηκόων τρίτων χωρών που διαμένουν στο έδαφος των κρατών μελών, καλεί τα κράτη μέλη να προσαρμόσουν την εθνική νομοθεσία τους κατά τρόπο ώστε να χορηγείται στους επί μακρόν διαμένοντες άδεια διαμονής στο κράτος για μεγάλο χρονικό διάστημα, τουλάχιστο δέκα χρόνων, ή και για απεριόριστη διάρκεια. Η Επίτροπος υπέδειξε, επίσης, ότι ιδιαίτερα σε ότι αφορά τις απελάσεις, στα περισσότερα κράτη μέλη έχει ενσωματωθεί ο κανόνας ότι όσο πιο μακρά είναι η παραμονή, τόσο σοβαρότερη πρέπει να είναι η παραβίαση της δημόσιας τάξης, ώστε να μπορεί να δικαιολογηθεί απέλαση.

² ΕΕ C80, 18.3.1996

Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση Σύριου που ήρθε στην Κύπρο το 1990 μαζί με τη Λιβάνια σύζυγό του και τα τέσσερα παιδιά τους. Η οικογένεια παρέμεινε στην Κύπρο τα επόμενα δεκατρία χρόνια με την ανοχή ουσιαστικά της διοίκησης. Το 2001, ο πατέρας, η μητέρα και τα δύο ενήλικα πλέον παιδιά υπέβαλαν αίτηση για απόκτηση της Κυπριακής ιθαγένειας με πολιτογράφηση. Η τοποθέτηση της διοίκησης απέναντι στην αίτηση ήταν κάθετα αρνητική. Μετά από την παρέμβαση της Επιτροπής Διοικήσεως στον παραπονούμενο χορηγήθηκε τελικά Άδεια Μετανάστευσης που ισοδυναμεί με άδεια μόνιμης παραμονής. Η αίτηση για απόκτηση της Κυπριακής ιθαγένειας απορρίφθηκε (Α/Τ 1061/2003).

Ενδεικτική είναι και η περίπτωση Ιρακινού ο οποίος αποτάθηκε στην Επίτροπο Διοικήσεως δύο φορές για βοήθεια (Α/Τ 917/2000, Α/Τ 748/2002). Ο παραπονούμενος είχε έρθει στην Κύπρο το 1991 επικαλούμενος ευθύς εξ' αρχής φόβο για τη ζωή του σε περίπτωση που επέστρεφε στη χώρα του, στο Ιράκ. Για τον ίδιο λόγο τα πλείστα μέλη της οικογένειας του είχαν διασπαρθεί σε διάφορα μέρη του κόσμου. Το 1992, αίτηση του παραπονούμενου να του αναγνωρισθεί η ιδιότητα του πρόσφυγα απορρίφθηκε από την Υπάτη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες επειδή δεν πληρούσε τα κριτήρια της Σύμβασης της Γενεύης. Σημειώνεται ότι η απέλαση του παραπονούμενου από την Κύπρο ήταν αντικειμενικά αδύνατη. Παρ' όλον τούτο στον παραπονούμενο χορηγούνταν για εννέα συνεχόμενα χρόνια μόνο άδεια προσωρινής παραμονής, χωρίς άδεια εργασίας. Το 2000 η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στον τότε Λειτουργό Μετανάστευσης να επιτραπεί στον παραπονούμενο να εργάζεται ώστε να μπορέσει να αντεπεξέλθει τουλάχιστο για τις βασικές του ανάγκες. Στην εισήγηση της Επιτροπής Διοικήσεως όχι μόνο δεν υπήρξε συμμόρφωση μα και τα επόμενα δύο χρόνια η διοίκηση αρνιόταν ακόμα και να διευθετήσει το καθεστώς παραμονής του παραπονούμενου με αποτέλεσμα να μην μπορεί να αποταθεί στην αρμόδια αρχή έστω και για δημόσιο βοήθημα.

Αναφορά γίνεται, τέλος, στην περίπτωση Ιορδανού ο οποίος αφού έζησε για 17 χρόνια στην Ελλάδα όπου και σπούδασε ιατρική, ήρθε στην Κύπρο το 1990 μαζί με την οικογένεια του. Τα τρία από τα έξι παιδιά του

γεννήθηκαν στην Κύπρο. Το 1996, ο παραπονούμενος υπέβαλε αίτηση για απόκτηση της Κυπριακής ιθαγένειας με πολιτογράφηση η οποία απορρίφθηκε. Η απόφαση απόρριψης αυτής της αίτησης βασίσθηκε σε λανθασμένη ερμηνεία του Νόμου. Το 2001 ο παραπονούμενος υπέβαλε νέα αίτηση για πολιτογράφηση. Αρχικά η Αστυνομία τοποθετήθηκε θετικά στη αίτηση και εισηγήθηκε την έγκρισή της. Στη συνέχεια η Αστυνομία, για λόγους άγνωστους, διαφοροποίησε τη θέση της προβάλλοντας αστήρικτους ισχυρισμούς και κατηγορίες εναντίον του παραπονούμενου και εισηγήθηκε την εκδίωξη του από την Κύπρο. Ο παραπονούμενος δεν είχε κληθεί να τοποθετηθεί σε σχέση με τα όσα η Αστυνομία του καταλόγιζε ούτε και γνώριζε το περιεχόμενο των εναντίον του κατηγοριών. Μετά από σχετική εισήγηση της Επιτρόπου Διοικήσεως η αίτηση του παραπονούμενου επανεξετάσθηκε και του χορηγήθηκε τελικά η Κυπριακή ιθαγένεια (Α/Π 38/2003).

4. Αιτητές ασύλου

Το 2003 ήταν η πρώτη χρονιά που το γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως έγινε δέκτης μεγάλου αριθμού παραπόνων από αιτητές ασύλου, γεγονός αλληλένδετο με το ότι από τις αρχές του 2002 οι αιτήσεις ασύλου εξετάζονται πλέον από τις αρμόδιες αρχές της Κυπριακής Δημοκρατίας. Από τη διερεύνηση των σχετικών παραπόνων διαπιστώθηκε η ύπαρξη σοβαρών προβλημάτων, κυρίως στο αρχικό στάδιο της όλης διαδικασίας, δηλαδή σ' αυτό της υποβολής των αιτήσεων ασύλου, η διεκπεραίωση του οποίου ανατέθηκε στην Αστυνομία (Κλιμάκιο Πολιτικών Προσφύγων του Αστυνομικού Σταθμού Πύλης Πάφου).

Ειδικότερα διαπιστώθηκε ότι το Κλιμάκιο Πολιτικών Προσφύγων δεν ήταν επαρκώς επανδρωμένο, ούτε και τα μέλη του επαρκώς εκπαιδευμένα, ενώ παράλληλα ο αριθμός των αιτητών ασύλου ξεπέρασε κατά πολύ τον λογικά αναμενόμενο αριθμό με αποτέλεσμα να συσσωρευτεί υπερβολικός όγκος εργασίας. Παρατηρήθηκε, επίσης, ότι σημαντικός αριθμός ατήσεων ασύλου υποβάλλονταν από αλλοδαπούς φοιτητές των οποίων οι άδειες παραμονής είχαν για διάφορους λόγους λήξει και οι οποίοι δεν αποκλείεται να χρησιμοποιούσαν καταχρηστικά τη διαδικασία ασύλου προκειμένου να

μπορέσουν να νομιμοποιήσουν το καθεστώς παραμονής τους. Αυτό έφερε στην επιφάνεια ένα άλλο πρόβλημα, αυτό της χορήγησης μεγάλου αριθμού φοιτητικών αδειών σε αλλοδαπούς οι οποίοι στην πραγματικότητα είναι οικονομικοί μετανάστες.

Πέρα από τα πιο πάνω παρατηρήθηκαν κρούσματα αδικαιολόγητων συλλήψεων ή βεβιασμένων απελάσεων αλλοδαπών που παρουσιάζονταν στην Αστυνομία για να υποβάλουν αίτηση ασύλου καθώς και περιπτώσεις άρνησης παραλαβής αιτήσεων ασύλου και μεγάλης ταλαιπωρίας των αιτητών. Αναφορά γίνεται, τέλος, και σε περιπτώσεις άρνησης των εντεταλμένων να παραλαμβάνουν τις αιτήσεις οργάνων να συμμορφωθούν τόσο στις πρόνοιες του Περὶ Προσφύγων Νόμου και όσο και στις σχετικές με την όλη διαδικασία οδηγίες της Αν. Διευθύντριας του Τμήματος Αρχείου πληθυσμού και Μετανάστευσης.

Ενδεικτικά αναφέρεται η περίπτωση αλλοδαπού ο οποίος απελάθηκε ενώ η αίτηση του για άσυλο εκκρεμούσε, πράγμα που συνιστά παράβαση της αρχής για μη επαναπροώθηση πρόσφυγα ή αιτητή ασύλου σε χώρα στην οποία είναι πιθανόν να υποστεί καταδίωξη ή βασανιστήρια, η οποία έχει ενσωματωθεί στον Περὶ Προσφύγων Νόμο **(Α/Π 473/2003)**.

Σε άλλη περίπτωση διαπιστώθηκε ότι αλλοδαπός επισκέφθηκε στις 18 Ιουνίου του 2003 το Κλιμάκιο Πολιτικών Προσφύγων για να υποβάλει αίτηση ασύλου. Από εκεί η Αστυνομία τον μετέφερε στο Δικαστήριο ζητώντας την έκδοση εναντίον του διατάγματος προσωποκράτησης. Ο Δικαστής αρνήθηκε να εκδώσει το διάταγμα οπότε η Αστυνομία υπέδειξε στον παραπονούμενο να παρουσιασθεί στο Κλιμάκιο Πολιτικών Προσφύγων στις 25 Ιουνίου 2003 για να συμπληρώσει την αίτηση ασύλου. Ο παραπονούμενος παρουσιάσθηκε την ημέρα που του υποδείχθηκε, επειδή όμως δεν υπήρχε διερμηνέας του ζητήθηκε να πάει ξανά την 1^η Ιουλίου 2003. Όταν την 1^η Ιουλίου ο παραπονούμενος παρουσιάσθηκε στην Αστυνομία, συνελήφθη και μεταφέρθηκε στις Κεντρικές Φυλακές (Block 10) χωρίς να προηγηθεί οποιαδήποτε δικαστική διαδικασία. Ο παραπονούμενος αφέθηκε τελικά ελεύθερος και υπέβαλε αίτηση ασύλου μετά από παρέμβαση της Επιτρόπου Διοικήσεως **(Α/Π 928/2003)**.

Με αφορμή τη διερεύνηση και άλλων παρόμοιων με το πιο πάνω παραπόνων (**A/Π882/03**, **A/Π 1117/03**, **A/Π 1199/03 κ.α.**) η Επίτροπος Διοικήσεως με Εκθέσεις της επισήμανε ότι είναι κατανοητή η ανησυχία της διοίκησης για το ενδεχόμενο να γίνεται κατάχρηση του δικαιώματος υποβολής αίτησης ασύλου από αλλοδαπούς που στην πραγματικότητα είναι οικονομικοί μετανάστες και όχι πολιτικοί πρόσφυγες. Γι' αυτές τις περιπτώσεις, που συνήθως γίνονται γρήγορα αντιληπτές, η Επίτροπος υπέδειξε, ότι ο νομοθέτης έχει προβλέψει την ταχύτερη διαδικασία εξέτασης και απόρριψης των σχετικών αιτήσεων ως προδήλως αβάσιμων. Αρμόδια, όμως, αρχή για την εξέταση αυτών των αιτήσεων είναι η Αρχή Προσφύγων. Όταν η Αστυνομία συλλαμβάνει αλλοδαπούς που αποτείνονται σ' αυτήν για να υποβάλουν αίτηση ασύλου, επειδή κατά την κρίση της ψεύδονται, είναι ως να αποφασίζει την απόρριψη των αιτήσεων τους ως προδήλως αβάσιμων ενώ τέτοια αρμοδιότητα δεν της έχει ανατεθεί από το Νόμο.

Όπως και τα προηγούμενα χρόνια, στην Επίτροπο Διοικήσεως υποβλήθηκαν και παράπονα από αλλοδαπούς των οποίων οι αιτήσεις για άσυλο απορρίφθηκαν από την Υπάτη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες, επειδή κρίθηκε ότι δεν πληρούσαν τα κριτήρια της Σύμβασης της Γενεύης. Σ' αυτές τις περιπτώσεις οι παραπονούμενοι κατά κανόνα υποστηρίζουν ότι αν μετά την απόρριψη της αίτησης τους απελαθούν στη χώρα τους η ζωή τους κινδυνεύει.

Το πιο χαρακτηριστικό από τα παράπονα αυτού του θεματικού κύκλου αφορούσε την περίπτωση Γιουγκοσλάβου ο οποίος ήρθε το 1999 στην Κύπρο ως αιτητής ασύλου (**A/Π 1120/2003**). Ενόσω εκκρεμούσε η διαδικασία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εξέτασης της αίτησής του παντρεύτηκε με αλλοδαπή από τις Φιλιππίνες και απέκτησε μαζί της ένα παιδί. Όταν τον Ιούλιο του 2003, η Υπάτη Αρμοστεία για τους Πρόσφυγες τον ενημέρωσε ότι η αίτησή του απορρίφθηκε και μετά τη δευτεροβάθμια εξέταση της, έλαβε γραπτή ειδοποίηση από το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης ότι θα έπρεπε εντός 14 ημερών να αναχωρήσει από την Κύπρο. Ο παραπονούμενος αποτάθηκε στη

συνέχεια στο Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης ζητώντας ανανέωση της άδειας παραμονής του, επικαλούμενος την ύπαρξη κινδύνου για τη ζωή του εάν απελαθεί στη χώρα του. Η Επίτροπος Διοικήσεως υπέδειξε για πολλοστή φορά στην εμπλεκόμενη υπηρεσία ότι η διεθνής προστασία ατόμων που υπόκεινται σε διώξεις στη χώρα καταγωγής τους δεν εξαντλείται με τη Σύμβαση της Γενεύης περί του καθεστώτος των προσφύγων. Συγκεκριμένα, τα άτομα των οποίων οι αιτήσεις για πολιτικό άσυλο απορρίπτονται και τα οποία υποστηρίζουν ότι αν απελαθούν στη χώρα τους θα αντιμετωπίσουν πραγματικό κίνδυνο να υποστούν βασανιστήρια ή απάνθρωπη ή ταπεινωτική μεταχείριση, προστατεύονται στα πλαίσια της Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων και Άλλων Μορφών Σκληρής, Απάνθρωπης ή Εξευτελιστικής μεταχείρισης ή Τιμωρίας. Μετά την υποβολή της Έκθεσης της Επιτροπής Διοικήσεως η εμπλεκόμενη υπηρεσία επανεξέτασε την όλη περίπτωση και στον παραπονούμενο χορηγήθηκε άδεια προσωρινής παραμονής στην Κύπρο.

5. Αλλοδαποί εργάτες

Τα πλείστα από τα παράπονα που υποβλήθηκαν από αλλοδαπούς εργάτες και οικιακές βοηθούς, σχετίζονταν, όπως και τα προηγούμενα χρόνια, με το θέμα της αλλαγής εργοδότη και το χειρισμό από μέρους της διοίκησης των καταγγελιών κατά των εργοδοτών τους.

Από τη διερεύνηση παραπόνου που υποβλήθηκε από δύο γυναίκες από τη Βουλγαρία (**A/Τ 159/2003**) διαπιστώθηκε ότι είχαν έρθει στην Κύπρο νόμιμα το 1998 για να εργασθούν ως εργάτριες. Το 1999 κατάγγειλαν στο Τμήμα Εργασίας τον εργοδότη τους επειδή, μεταξύ άλλων, δεν τις πλήρωνε κανονικά (τους χρωστούσε £4000). Μόλις ο εργοδότης πληροφορήθηκε το γεγονός, κακοποίησε τη μία από τις δύο προκαλώντας της κρανιοεγκεφαλική κάκωση. Εναντίον του εργοδότη ασκήθηκε ποινική δίωξη η εκδίκαση της οποίας διακόπηκε επειδή στο μεταξύ ο εργοδότης απεβίωσε. Για τον ίδιο λόγο οι παραπονούμενες δεν πληρώθηκαν ποτέ τους δεδουλευμένους μισθούς που ο εργοδότης τους χρωστούσε. Η καταγγελία που οι παραπονούμενες έκαναν στο Τμήμα Εργασίας εξετάσθηκε και το Σεπτέμβριο του 1999 αποφασίσθηκε να τους επιτραπεί

η αλλαγή εργοδότη. Οι παραπονούμενες, όμως, δεν ενημερώθηκαν γραπτώς γι' αυτή την απόφαση. Έτσι, τα επόμενα τρία χρόνια, περιμένοντας να τους επιτραπεί η αλλαγή εργοδότη εγκαταστάθηκαν σε χωριό όπου ζούσαν σε άθλιες συνθήκες και εργαζόντουσαν περιστασιακά με £5 μεροκάματο. Το αποτέλεσμα ήταν οι παραπονούμενες να βρίσκονται στην Κύπρο πλέον παράνομα (χωρίς άδεια παραμονής) πράγμα για το οποίο, όμως, δεν ευθυνόντουσαν οι ίδιες. Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στην Αν. Διευθύντρια του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης όπως η όλη περίπτωση αντικρισθεί ανθρωπιστικά και εξετασθεί το ενδεχόμενο νομιμοποίησης του καθεστώτος παραμονής των δύο εργατριών. Στην εισήγηση υπήρξε πλήρης συμμόρφωση.

Χαρακτηριστική είναι και η περίπτωση αλλοδαπού από τις Φιλιππίνες ο οποίος ήρθε στην Κύπρο νόμιμα για να εργασθεί ως οικιακός βοηθός (**Α/Π 641/2002**). Από τη διερεύνηση του παραπόνου του διαπιστώθηκε ότι το αίτημα του να του επιτραπεί η αλλαγή εργοδότη απορρίφθηκε, όχι γιατί οι ισχυρισμοί του ως προς τις συνθήκες εργασίας του κρίθηκαν αβάσιμοι, αλλά επειδή δεν μπόρεσε να τις τεκμηριώσει. Ο όλος χειρισμός της περίπτωσης παρουσίαζε και την εξής ανακολουθία. Η αδυναμία τεκμηρίωσης από τον παραπονούμενο των ισχυρισμών του οδήγησε στη λήψη απόφασης για τον επαναπατρισμό του. Ταυτόχρονα, όμως, το Τμήμα Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης έκανε γραπτές παρατηρήσεις και συστάσεις στον εργοδότη να τηρεί στο μέλλον τους όρους εργασίας των αλλοδαπών που θα εργοδοτεί. Στη σχετική Έκθεσή της η Επίτροπος επισήμανε ότι οι αλλοδαποί εργαζόμενοι κατά κανόνα δεν είναι σε θέση να αποδείξουν τους ισχυρισμούς τους για κακή συμπεριφορά του εργοδότη ή υπερωριακή απασχόληση ή απασχόληση σε δύο ή τρεις τόπους εργασίας. Σ' αυτές τις περιπτώσεις εναπόκειται στο αρμόδιο διοικητικό όργανο να αξιολογήσει τα ενώπιον του στοιχεία και να αποφασίσει σχετικά. Σε περίπτωση δε που η μαρτυρία του αλλοδαπού εργαζόμενου κρίνεται ως αξιόπιστη, θα πρέπει να τυγχάνει του ευεργετήματος της αμφιβολίας. Η εμπλεκόμενη υπηρεσία επανεξέτασε την περίπτωση, όπως ήταν και η εισήγηση της Επιτρόπου Διοικήσεως, και χορήγησε τελικά στον παραπονούμενο άδεια να εργασθεί σε άλλο εργοδότη.

Σε άλλη περίπτωση διαπιστώθηκε ότι το Κλιμάκιο Αλλοδαπών Λευκωσίας εισηγήθηκε στην Αν. Διευθύντρια Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης τη σύλληψη και απέλαση αλλοδαπής οικιακής βοηθού βασιζόμενη σε λανθασμένα στοιχεία. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα η παραπονούμενη να συλληφθεί για να απελαθεί. Η παραπονούμενη αφέθηκε τελικά ελεύθερη μετά από κράτηση 14 ημερών και η απέλασή της αποτράπηκε μετά από παρέμβαση της Επιτρόπου Διοικήσεως **(Α/Π 892/2003)**.

Ενδεικτική είναι και η περίπτωση αλλοδαπής οικιακής βοηθού, η οποία συνελήφθηκε από την Αστυνομία επειδή είχε την προηγούμενη ημέρα εγκαταλείψει το σπίτι της εργοδότης της με την οποία είχε εργατική διαφορά **(Α/Π 1016/2003)**. Από την έρευνα διαπιστώθηκε ότι σε σύσκεψη ημερομηνίας 25 Φεβρουαρίου, του 2003, αποφασίσθηκε η πρακτική που θα ακολουθείται ως προς το θέμα των εργατικών διαφορών. Συγκεκριμένα, αποφασίσθηκε, ότι σε περίπτωση που αλλοδαπός υποβάλει παράπονο στο Τμήμα Εργασίας για εργατική διαφορά, θα είναι υποχρεωμένος να διαμένει στον εργοδότη του μέχρι την επίλυση της εργατικής διαφοράς. Στην ίδια, εντούτοις, σύσκεψη αποφασίσθηκε, επίσης, ότι σε περίπτωση που αλλοδαπός εγκαταλείψει το χώρο διαμονής και εργασίας του και δεν υποβάλει παράπονο εντός 15 ημερών για εργατική διαφορά, τότε θα κηρύσσεται αναζητούμενος και τα στοιχεία του θα καταχωρούνται στον ηλεκτρονικό υπολογιστή ως αναζητούμενο από την Αστυνομία πρόσωπο. Στη σχετική Έκθεση επισημάνθηκε ότι με βάση το περιεχόμενο αυτών των αποφάσεων προκύπτει ότι κατ' αρχήν οι αλλοδαποί που υποβάλλουν καταγγελία κατά των εργοδοτών τους είναι υποχρεωμένοι να συνεχίσουν να διαμένουν μαζί τους μέχρι αυτή να εξετασθεί. Σε περίπτωση, όμως, που εγκαταλείψουν το χώρο διαμονής και εργασίας τους, τους παρέχεται μία προθεσμία 15 ημερών εντός της οποίας μπορούν να καταγγείλουν τον εργοδότη τους. Στην περίπτωση της παραπονούμενης διαπιστώθηκε ότι η πρακτική αυτή δεν ακολουθήθηκε, δεν της παρασχέθηκε δηλαδή το περιθώριο των 15 ημερών, αντίθετα συνελήφθηκε ως κοινός εγκληματίας μέσα σε μία ημέρα αφότου εγκατέλειψε τον εργοδότη της. Η Επίτροπος έκρινε ως παράνομη τη σύλληψη της παραπονούμενης και εισηγήθηκε να αφεθεί ελεύθερη και να

της δοθεί η δυνατότητα να υποβάλει στο Τμήμα Εργασίας παράπονο για εργατική διαφορά. Στην εισήγηση αυτή υπήρξε συμμόρφωση.

Παρόμοια ήταν και η περίπτωση άλλης οικιακής βοηθού η οποία συνελήφθηκε από μέλη του Κλιμακίου Αλλοδαπών Λεμεσού επειδή είχε την προηγούμενη ημέρα εγκαταλείψει τον χώρο εργασίας και διαμονής της λόγω εργατικής διαφοράς **(Α/Τ 1328/2002)**. Από την έρευνα διαπιστώθηκε ότι η σύλληψη της παραπονούμενης δεν καλυπτόταν από καμία από τις περιοριστικά καθορισμένες στο Σύνταγμα περιπτώσεις νομίμου σύλληψης ή κράτησης ατόμου (Άρθρο 11). Στη σχετική Έκθεση της η Επίτροπος Διοικήσεως εξέφρασε προς τον Αρχηγό Αστυνομίας τις ανησυχίες της για παρόμοια κρούσματα που διαπίστωσε να συμβαίνουν ειδικά στο Κλιμάκιο Αλλοδαπών Λεμεσού. Έθεσε, επίσης, υπόψη του, ότι οι διαπιστώσεις από τη διερεύνηση και άλλων σχετικών παραπόνων οδηγούν στο εύλογο συμπέρασμα ότι μέλη των Κλιμακίων Αλλοδαπών ενεργούν αυθαίρετα και αναμειγνύονται σε παρόμοιες περιπτώσεις προς όφελος των εργοδοτών, οι οποίοι προσπαθούν, χρησιμοποιώντας την Αστυνομία, να διώξουν από την Κύπρο τους αλλοδαπούς που εργοδοτούν όσο πιο γρήγορα μπορούν, για να αποφύγουν ενδεχόμενη καταγγελία εναντίον τους στο Τμήμα Εργασίας.

Αναφορά γίνεται, τέλος, στην περίπτωση αλλοδαπής εργάτριας η οποία ταλαιπωρήθηκε από αχρείαστες έρευνες της Αστυνομίας ως προς το πρόσωπό της επειδή λανθασμένα το όνομά της συμπεριλήφθηκε στον κατάλογο των προσώπων στα οποία απαγορεύεται η είσοδος στην Κύπρο **(Α/Τ 645/2003)**. Συγκεκριμένα, διαπιστώθηκε, ότι ενώ η παραπονούμενη βρισκόταν νόμιμα στην Κύπρο με άδεια προσωρινής παραμονής και εργασίας, η είσοδος της στην Κύπρο θεωρείτο απαγορευμένη. Όταν αυτό έγινε αντιληπτό από τη διοίκηση, η σχετική πληροφορία δεν έφτασε στο αρμόδιο για την ενημέρωση του καταλόγου απαγορευμένων μεταναστών Τμήμα της Υπηρεσίας Αλλοδαπών και Μετανάστευσης, με αποτέλεσμα το όνομα της παραπονούμενης να παραμείνει στον υπό αναφορά κατάλογο. Με αφορμή το συγκεκριμένο παράπονο η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε τη βελτίωση των διαδικασιών που εφαρμόζονται σε σχέση με τον καταρτισμό του καταλόγου

των απαγορευμένων μεταναστών και την εξεύρεση τρόπου αλληλοενημέρωσης του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης με την Υπηρεσία Αλλοδαπών και Μετανάστευσης. Η Επίτροπος εισηγήθηκε, επίσης, όπως, ενόψει της απουσίας νομοθετικής βάσης στην οποία να στηρίζεται η ύπαρξη και ο καταρτισμός των καταλόγων, προωθηθεί σχετική νομοθεσία, ώστε να εξασφαλισθεί η όσο το δυνατό μεγαλύτερη ασφάλεια δικαίου στο συγκεκριμένο θέμα.

IV. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ - ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ-ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

1. Γενικές παρατηρήσεις

Το θεματικό αντικείμενο το τομέα Περιβάλλοντος-Ποιότητας ζωής καλύπτει θέματα του υπό ευρεία έννοια φυσικού, οικιστικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος.

Καθόλη τη διάρκεια του 2003 λήφθηκαν 195 παράπονα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του Επιτρόπου Διοικήσεως και στα ειδικότερα όρια χειρισμού του Τομέα Περιβάλλοντος-Ποιότητας Ζωής και Πολιτισμού. Ο αριθμός των παραπόνων αυτών παρουσιάζει ουσιαστική αύξηση σε σχέση με τα 135 αντίστοιχα παράπονα που υποβλήθηκαν τον προηγούμενο χρόνο. Το γεγονός της σταθερής αύξησης, κατά 44%, της εισροής παραπόνων που εμπίπτουν στον υπό εξέταση θεματικό κύκλο καταδεικνύει την καθιέρωση του Θεσμού του Επιτρόπου Διοικήσεως ως ενός Θεσμού ελέγχου τήρησης της οικείας νομοθεσίας και προστασίας του περιβάλλοντος.

Ο μεγαλύτερος αριθμός παραπόνων που υποβλήθηκαν αφορούσαν κυρίως πολεοδομικές και οικοδομικές παραβάσεις, την καταπόνηση του φυσικού και οικιστικού περιβάλλοντος και την επιβάρυνση των συνθηκών διαβίωσης.

Αποτελεί σταθερή ιδιομορφία του τομέα του περιβάλλοντος το γεγονός ότι, λόγω του αντικειμένου του και λόγω της συνήθους πρακτικής των διοικητικών ή δημοτικών οργάνων, αντιμετωπίζει συχνά παγιωμένες καταστάσεις, τετελεσμένες παραβιάσεις της νομιμότητας και προσβολής του περιβάλλοντος. Δυστυχώς, λόγω της συντελεσθείσας πολλές φορές βλάβης στο περιβάλλον η επαναφορά των πραγμάτων στην προτέρα κατάσταση είναι πολύ δύσκολη μέχρι και αδύνατη.

Πάντως, η συσσωρευμένη εμπειρία του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως σε θέματα περιβάλλοντος δείχνει ότι η χώρα μας αντιμετωπίζει οξυμένα προβλήματα στην εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας. Οι κύριες αιτίες των προβλημάτων αυτών συνοψίζονται στα ακόλουθα:

Τα διοικητικά και δημοτικά όργανα που λαμβάνουν αποφάσεις που αφορούν και επηρεάζουν το περιβάλλον δεν λαμβάνουν συστηματικά υπόψη ότι κάθε απόφαση και δραστηριότητα πρέπει να υλοποιείται με γνώμονα την προστασία του περιβάλλοντος προς όφελος των σημερινών και των επερχόμενων γενεών (αρχή της αειφορίας).

Το σχετικό νομοθετικό πλαίσιο για προστασία του περιβάλλοντος είναι ανεπαρκές, ενόψει μάλιστα των νέων προβλημάτων που δημιουργεί η ανεξέλεγκτη, πολλές φορές, οικονομική δραστηριότητα, η ανθρωπογενής ρύπανση και η μη ορθολογική διαχείριση των πόρων.

Σε πολλές περιπτώσεις, το νεοπαγές ευρωπαϊκό κεκτημένο δεν έχει εμπεδωθεί επαρκώς από τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες ενώ σε άλλες η σχετική νομοθεσία δεν εφαρμόζεται ορθά ή και παρακάμπτεται.

2. Κατασκευή εμφιαλωτηρίου νερού στον Αγρό- Υποβολή περιβαλλοντικής μελέτης πριν από την κατασκευή ενός έργου

Η Ομοσπονδία Περιβαλλοντικών και Οικολογικών Οργανώσεων Κύπρου προσέφυγε στην Επίτροπο Διοικήσεως προβάλλοντας τον ισχυρισμό ότι η έναρξη των εργασιών ανέγερσης εμφιαλωτηρίου ιδιωτικής εταιρείας στον Αγρό ήταν παράνομη και αντίθετη με την ευρισκόμενη σε ισχύ Δήλωση Πολιτικής. (Α/Τ 1480/2002 και Α/Τ 312/2003). Τονίστηκε, εκ μέρους της Ομοσπονδίας, ότι οι συντελεσθείσες παρανομίες προκάλεσαν ήδη σημαντική ζημιά στο ευαίσθητο οικολογικά περιβάλλον του Αγρού, αφού η περιοχή θα εντασσόταν στο δίκτυο Natura 2000 της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ομοσπονδία πρόβαλε, επιπλέον, την άποψη ότι θα έπρεπε, πριν από την παραχώρηση οποιασδήποτε πολεοδομικής άδειας στην περιοχή, να προηγηθεί η εκπόνηση πλήρους περιβαλλοντικής μελέτης.

Από την έρευνα προέκυψε ότι η κατασκευάστρια ιδιωτική εταιρεία προχώρησε παράνομα σε εκσκαφές, εκχερσώσεις γης, διάνοιξη δρόμων

στην περιοχή του Αγρού, ενώ δημιουργήθηκαν τετελεσμένα που ήταν ιδιαίτερα δύσκολο, αν όχι αδύνατο, να ανατραπούν. Αποτέλεσμα των παράνομων αυτών ενεργειών ήταν να επέλθει βλάβη στο περιβάλλον της περιοχής όπου η εταιρεία σκόπευε, εφόσον εξασφάλιζε πολεοδομική άδεια, να ανεγείρει εμφιαλωτήριο νερού.

Η Επίτροπος σημείωσε στην Έκθεση της ότι η ευρισκόμενη σε ισχύ Δήλωση Πολιτικής θέτει εξ αρχής ως θεμελιώδη στρατηγικό της στόχο την προστασία, διατήρηση, αναβάθμιση και προβολή του φυσικού περιβάλλοντος στην ύπαιθρο και στα χωριά της Κύπρου. Τονίζει δε ότι η αποτελεσματική προστασία του περιβάλλοντος δεν εξαντλείται μόνο στην καταστολή των παραβάσεων και των επιβλαβών για το περιβάλλον συμπεριφορών και την αποκατάσταση, αν αυτό είναι δυνατό, της οικολογικής βλάβης. Εκτείνεται και επικεντρώνεται όλο και περισσότερο στην πρόληψη. Δίχως να αμφισβητείται η αναγκαιότητα της λήψης κατασταλτικών μέτρων, η εμβέλεια και αποτελεσματικότητά τους, είναι, σε τέτοιες περιπτώσεις, εκ των πραγμάτων, περιορισμένη.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση η Επίτροπος παρατηρεί ότι η απλή υποβολή πολεοδομικής αίτησης εκ μέρους της εταιρείας δεν δικαιολογούσε, εν πάση περιπτώσει, την έναρξη εργασιών για ανέγερση του εμφιαλωτηρίου (άρθρο 21 των περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμων). Τέτοιες πρακτικές, με βάση τα πορίσματα της Έκθεσης, αποτελούν τροχοπέδη και εξουδετερώνουν, ουσιαστικά, τη διαδικασία πολεοδομικής αξιολόγησης των αιτήσεων για ανάπτυξη. Πρόσθετα, δημιουργούν και παγιώνουν καταστάσεις που δύσκολα διορθώνονται ή ανατρέπονται με την έκδοση της άδειας. Είναι δε λυπηρό, τονίζει η Επίτροπος, που για τη δημιουργία της λανθασμένης αυτής εντύπωσης συντείνει και η αδικαιολόγητη ανοχή που επιδεικνύει σε τέτοιες περιπτώσεις το ίδιο το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως για άσκηση πολεοδομικού ελέγχου. Εντέλει, δηλαδή, η ανοχή αυτή του τμήματος οδηγεί σε αυτοαναίρεση του ρόλου που του έχει ανατεθεί για καθορισμό και έλεγχο της πολεοδομικής ανάπτυξης.

Στην προκειμένη περίπτωση, αναφέρει η Επίτροπος, αποτελούσε ευθύνη του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως για άσκηση του πολεοδομικού

έλεγχου. Δυστυχώς όμως το τμήμα αυτό επέδειξε αδικαιολόγητη ολιγωρία για έγκαιρη λήψη μέτρων καταστολής της παρανομίας. Ανεξήγητη και αδικαιολόγητη αδράνεια επέδειξε αφενός η Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού, που δεν φαίνεται να έλαβε οποιαδήποτε μέτρα, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της, για αναστολή των παράνομων εργασιών στις οποίες προέβαινε η εταιρεία και αφετέρου η Υπηρεσία Περιβάλλοντος η οποία, στο στάδιο εξέτασης της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, δεν εξέτασε με τη δέουσα προσοχή τις περιβαλλοντικές συνέπειες που συνεπάγετο η έκταση και το μέγεθος της προτεινόμενης ανάπτυξης. Είναι δε χαρακτηριστικό το γεγονός ότι το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως προέβη στην επίδοση ειδοποίησης επιβολής στην εταιρεία 8 περίπου μήνες αφότου η Ομοσπονδία έδωσε τεκμηριωμένες πληροφορίες για την παρανομία και την επελθούσα βλάβη στο περιβάλλον. Η Επίτροπος τονίζει ότι η ταχεία ανταπόκριση στα όσα η Ομοσπονδία έθεσε ενώπιον του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως πιθανότατα να απέτρεπε μεγάλο μέρος της βλάβης που προκλήθηκε ήδη στο περιβάλλον της περιοχής.

Καταλήγοντας, η Επίτροπος παρατήρησε ότι παρά το γεγονός ότι δεν διαφάνηκε ότι οι παράνομες εργασίες συντελέσθηκαν στα όρια κάποιας από τις περιοχές που έχουν προεπιλεγεί για να προταθούν για ένταξη στο δίκτυο Natura 2000, εντούτοις η έκταση και το είδος της ανάπτυξης σε συνδυασμό με τον επηρεασμό του φυσικού περιβάλλοντος θα έπρεπε να ληφθούν σοβαρά υπόψη πριν από τη τελική λήψη απόφασης για έκδοση πολεοδομικής άδειας. Έκρινε δε ότι ήταν αναπόφευκτη η αξιολόγηση όλων των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την εκτέλεση του έργου και ο πολεοδομικός του έλεγχος με περιβαλλοντικά κριτήρια.

Ενόψει των ευρημάτων και των συμπερασμάτων της Έκθεσης της, η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε όπως το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως, πριν λάβει την τελική του απόφαση για το ενδεχόμενο έκδοσης της πολεοδομικής άδειας, απαιτήσει από τους αιτητές μελέτη για τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις που έχουν ήδη επιφέρει οι παράνομες εργασίες της κατασκευάστριας εταιρείας. Η μελέτη αυτή θα έπρεπε να περιλαμβάνει και λεπτομερείς προτάσεις για αντιμετώπιση ή/και

απάμβλυνση των αρνητικών επιπτώσεων που προκλήθηκαν στο περιβάλλον της περιοχής.

Εισηγήθηκε, επίσης, όπως πριν από τη λήψη της τελικής απόφασης, η μελέτη αυτή αποσταλεί στην Υπηρεσία Περιβάλλοντος, για εμπειριστατωμένη αξιολόγηση και διατύπωση απόψεων και θέσεων.

Με βάση τα πορίσματα και τις εισηγήσεις της Επιτροπής Διοικήσεως, η κατασκευάστρια εταιρεία εκπόνησε νέα περιβαλλοντική μελέτη η οποία αξιολογήθηκε από την Υπηρεσία Περιβάλλοντος ενόψει της εξέτασης της πολεοδομικής αίτησης.

3. Κάπνισμα στους χώρους εργασίας

Ομάδα 34 υπαλλήλων του Δήμου Λευκωσίας προσέφυγε στο Γραφείο Επιτροπής Διοικήσεως, (Α/Π 723/2003) θέτοντας το θέμα του καπνίσματος στους χώρους του Δημαρχείου Λευκωσίας. Οι εργαζόμενοι στο Δημοτικό Μέγαρο διατύπωσαν τη θέση ότι παρά τα επανειλημμένα διαβήματα στα οποία έχουν προβεί στο Δήμαρχο Λευκωσίας για να σταματήσει το κάπνισμα στους χώρους του Δημαρχείου η κατάσταση παρέμεινε αναλλοίωτη με αποτέλεσμα να τίθεται σε κίνδυνο η υγεία τους, από καπνιστές συναδέλφους τους και από Δημοτικούς Συμβούλους που συνεδριάζουν σε ειδική αίθουσα του Δημαρχείου.

Η έρευνα κατέδειξε, πράγματι, την ύπαρξη του προβλήματος εφαρμογής της νομοθεσίας που απαγορεύει το κάπνισμα σε όλους τους χώρους του Δημαρχείου Λευκωσίας.

Με βάση την υφιστάμενη νομοθεσία - τον περί Προστασίας της Υγείας (Έλεγχος του Καπνίσματος) Νόμο του 2002 [Ν.75(Ι)/2002]- απαγορεύεται το κάπνισμα σε δημόσιους και εργασιακούς χώρους. Η παραβίαση των νομοθετικών διατάξεων επισύρει κυρώσεις που κυμαίνονται από επιβολή προστίμου μέχρι και φυλάκιση.

Ο Νόμος υποχρεώνει τους εργοδότες σε εφαρμογή πολιτικής σε σχέση με το κάπνισμα στους χώρους εργασίας *"... η οποία να βασίζεται στην αρχή ότι οι εργοδοτούμενοι που δεν καπνίζουν ή δεν επιθυμούν να καπνίζουν στο χώρο εργασίας τους προστατεύονται από τον καπνό..."* [' Άρθρο 14(1)].

Στα πλαίσια της πολιτικής, ο εργοδότης οφείλει να μεριμνά για την τοποθέτηση σε περίοπτα μέρη ευανάγνωστων και ευδιάκριτων πινακίδων που υποδεικνύουν τις περιοχές όπου επιτρέπεται ή απαγορεύεται το κάπνισμα [' Άρθρο 14(2)].

Στην υπό αναφορά περίπτωση το πρόβλημα εντοπίστηκε κυρίως στο κάπνισμα στην αίθουσα που συνεδρίαζαν οι υποεπιτροπές του Δημοτικού Συμβουλίου, η οποία δεν διέθετε επαρκές σύστημα κλιματισμού και επηρέαζε δυσμενώς τις συνθήκες εργασίας των επηρεαζόμενων υπαλλήλων.

Στην έκθεση της, η Επίτροπος Διοικήσεως επισήμανε την πρωταρχική υποχρέωση του Δημοτικού Συμβουλίου και του Δημάρχου για αυστηρή τήρηση της νομοθεσίας για το κάπνισμα. Εισηγήθηκε δε την άμεση λήψη μέτρων για έλεγχο του καπνίσματος στους χώρους του Δημαρχείου.

Ο Δήμαρχος Λευκωσίας, συμμορφούμενος με την εισήγηση της Επιτροπής Διοικήσεως προχώρησε στη διαμόρφωση ειδικού χώρου (καπνιστηρίου) όπου και επιτρέπεται το κάπνισμα και στην τοποθέτηση πινακίδων σε όλους τους κλειστούς χώρους του δημαρχείου με τις οποίες πληροφορούνται οι εργαζόμενοι και το κοινό ότι απαγορεύεται το κάπνισμα.

4. Αρχείο Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου

Το θέμα της φύλαξης, συντήρησης και αξιοποίησης του αρχείου του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου έθεσαν ενώπιον της Επιτροπής Διοικήσεως μια δημοσιογράφος και ένας εικονολήπτης (Α/Π 212/2002), ο οποίος εργάζεται στο Ίδρυμα. Προβλήθηκε, εκ μέρους τους, ο ισχυρισμός ότι εξαιτίας της αδιαφορίας που επιδεικνύει το Ίδρυμα ένα σημαντικό μέρος του αρχείου του Ιδρύματος, με εξαιρετικό ιστορικό

ενδιαφέρον για την πολιτική, κοινωνική και πολιτιστική διαδρομή της Κύπρου έχει καταστραφεί.

Η Επίτροπος Διοικήσεως επισημαίνει στα πορίσματα της έρευνας της ότι η ύπαρξη και λειτουργία του αρχείου του ΡΙΚ είναι ιδιαίτερα σημαντική για την ιστορική έρευνα και τη διάσωση και προβολή ιστορικών στοιχείων και δεδομένων που συνθέτουν την ταυτότητα και τον πολιτισμό της Κύπρου.

Από την έρευνα διαπιστώθηκε ότι η ανάγκη της διάσωσης και αξιοποίησης του μοναδικού σε πλούτο αρχείου του ΡΙΚ ήταν, διαχρονικά, κοινό ζητούμενο τόσο των ερευνητών που ενδιαφέρονταν για την ιστορική διαδρομή του τόπου όσο και του κοινού ευρύτερα. Για τους ερευνητές το αρχείο συνιστούσε τις απαραίτητες πρωτογενείς ερευνητικές πηγές. Οι πολίτες δε είχαν τη θεμιτή απαίτηση για διάσωση και διαφύλαξη της ιστορικής μνήμης του τόπου και για πρόσβαση στις ιστορικές πηγές πληροφόρησης.

Η Επίτροπος σημειώνει στην έκθεση της ότι τα προβλήματα του αρχείου του Ιδρύματος αφορούν, κυρίως, στην ασφαλή φύλαξή του σε κατάλληλους χώρους και κατάλληλες συνθήκες, στην καταλογογράφηση και επιστημονική επεξεργασία του υλικού από αρχειονόμους προκειμένου να ταξινομηθεί το αρχείο και να καταστεί προσιτό στην έρευνα και στο ευρύ κοινό.

Η Επίτροπος επισημαίνει πάντως ότι η συνολική και διαχρονική αντιμετώπιση του θέματος του αρχείου του ΡΙΚ από τις εκάστοτε διοικήσεις και διευθύνσεις δεν αντιστοιχούσε με την τεράστια σημασία του. Η έλλειψη του επιβαλλόμενου ενδιαφέροντος και επιμέλειας για διάσωση και συντήρηση, έστω, του αρχειακού υλικού έφερε το αρχείο του Ιδρύματος στα πρόθυρα της καταστροφής. Όσες δε προσπάθειες έγιναν ή όλες οι πρωτοβουλίες που αναλήφθηκαν ήταν αποσπασματικές, αποτέλεσμα κυρίως της αγωνίας και του προσωπικού ενδιαφέροντος των εμπλεκόμενων λειτουργών, και απεδείχθησαν, εντέλει, ατελέσφορες. Επιπλέον, χαρακτηρίστηκαν από έλλειψη συντονισμένων και αποτελεσματικών μέτρων για διάσωση του αρχείου. Αποτέλεσμα της όλης

κατάστασης ήταν η απώλεια και καταστροφή ενός σημαντικού μέρους του αρχείου. Ενδεικτικό δε παράδειγμα αποτέλεσε η μη λήψη επαρκών μέτρων για τη διάσωση ολόκληρου του οπτικοακουστικού υλικού που βρισκόταν στο υπό κατεδάφιση κτίριο του κινηματογραφικού συνεργείου, εφόσον μάλιστα διαπιστώθηκε ότι πρόκειται για υλικό που παράχθηκε πριν από το 1974.

Η Επίτροπος δεν θεωρεί πειστικό το επιχείρημα που προβλήθηκε, εκ μέρους του Ιδρύματος, ότι η έλλειψη οικονομικών πόρων ήταν ο κυριότερος λόγος για τη μη λήψη αποτελεσματικών μέτρων για προστασία και διάσωση του αρχείου. Διατυπώνει δε την άποψη ότι ως κυριότερος παράγοντας της ολιγωρίας που επεδείχθη θα πρέπει να θεωρηθεί το γεγονός ότι ουδέποτε προσδόθηκε στο θέμα του αρχείου η δέουσα προσοχή, επιμέλεια και προτεραιότητα.

Υπό το φως των πιο πάνω, η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως το Διοικητικό Συμβούλιο του Ιδρύματος εξετάσει άμεσα το θέμα και όπως λάβει κατά προτεραιότητα όλα τα αναγκαία μέτρα για διάσωση και προστασία του επισφαλούς υλικού του αρχείου. Παράλληλα εισηγήθηκε όπως εκπονηθεί μακροπρόθεσμο σχέδιο για αξιολόγηση και αξιοποίηση του υλικού του αρχείου και για τη στελέχωσή του με εξειδικευμένο προσωπικό. Κάτι τέτοιο θα καταστήσει το υλικό του αρχείου προσιτό και χρήσιμο για ερευνητικούς σκοπούς και θα διευκολύνει την πρόσβαση του ευρύτερου κοινού σε ιστορικές πηγές πληροφόρησης.

Ανταποκρινόμενο στις επισημάνσεις και εισηγήσεις της Επιτροπής Διοικήσεως το Διοικητικό Συμβούλιο του Ιδρύματος εκπόνησε και βρίσκεται στο στάδιο υλοποίησης προγράμματος για την ασφαλή φύλαξη και αξιοποίηση του αρχείου του Ιδρύματος.

5. Εμπλουτισμός δημοσίων κτιρίων με έργα τέχνης

Ομάδα κυπρίων ζωγράφων και εικαστικών καλλιτεχνών υπέβαλε στην Επίτροπο Διοικήσεως παράπονο (Α/ΤΤ 1492/2003) για τη μη τήρηση της σχετικής νομοθεσίας[Ν. 23(Ι)/1992] που προβλέπει για τον υποχρεωτικό

εμπλουτισμό των δημοσίων κτιρίων με έργα τέχνης. Οι παραπονούμενοι ισχυρίστηκαν, συγκεκριμένα, ότι η υφιστάμενη νομοθεσία δεν εφαρμόζεται με αποτέλεσμα να χάνονται ευκαιρίες δημιουργίας και προβολής σημαντικών μνημειακών και άλλων έργων και να στερείται το κοινό την ευκαιρία καθημερινής επαφής με τη σύγχρονη δημιουργία. Πρόβαλαν, επιπλέον, τη θέση ότι η υφιστάμενη νομοθεσία πρέπει να εφαρμοστεί αναδρομικά και κατά τρόπο που θα εμπλουτιστούν με έργα τέχνης όλα τα δημόσια κτίρια που έχουν ανεγερθεί μετά από την εφαρμογή του Νόμου το 1992.

Μετά από τη διεξαγωγή της σχετικής έρευνας και τη διαπίστωση της βασιμότητας των προβληθέντων ισχυρισμών, η Επίτροπος Διοικήσεως έκρινε ότι ήταν αδικαιολόγητη η ολιγωρία που επιδείχθηκε για τη μη εφαρμογή της Νομοθεσίας που προβλέπει για τον εμπλουτισμό με έργα τέχνης όλων των δημοσίων κτιρίων. Σημείωσε, μάλιστα, ότι η ολιγωρία αυτή οφειλόταν και στην, ακατανόητη και ατεκμηρίωτη εν πολλοίς, αμφισβήτηση της υπαγωγής των σχολικών κτιρίων στην έννοια του όρου "δημόσιο κτίριο" για τους σκοπούς εφαρμογής των περί Ελάχιστου Ποσοστού Εμπλουτισμού με Έργα Τέχνης των Δημοσίων Κτιρίων Νόμων του 1992 μέχρι 2003.

Παρά το γεγονός ότι ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας διασαφήνισε πλήρως το θέμα αυτό με γνωμάτευσή του ημερ. 24 Απριλίου 2002, δυστυχώς μέχρι την υποβολή της έκθεσης, δεν κατέστη εφικτή η επανενεργοποίηση των προνοιών της οικείας νομοθεσίας και η λειτουργία της ειδικής επιτροπής που είχε την αρμοδιότητα επιλογής των έργων τέχνης που θα εμπλούτιζαν τα δημόσια κτίρια.

Αναφορικά με τη θέση των παραπονούμενων για αναδρομική εφαρμογή της νομοθεσίας, η Επίτροπος Διοικήσεως σημείωσε ότι είναι αυτονόητο ότι η υφιστάμενη νομοθεσία τέθηκε σε ισχύ από την ημερομηνία δημοσίευσής της, δηλαδή στις 10 Απριλίου 2002. Συνεπώς, όλα τα δημόσια κτίρια που έχουν έκτοτε ανεγερθεί διέπονται από τις πρόνοιες της οικείας νομοθεσίας και σε αυτά θα έπρεπε να τοποθετηθούν έργα τέχνης.

Υπό το φως των όσων προέκυψαν κατά την έρευνα που διενήργησε, η Επίτροπος διατύπωσε τη θέση ότι το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού θα πρέπει να μεριμνήσει για την άμεση εφαρμογή των περί Ελάχιστου Ποσοστού Εμπλουτισμού με Έργα Τέχνης των Δημοσίων Κτιρίων Νόμων του 1992 μέχρι 2003. Προς την κατεύθυνση αυτή εισηγήθηκε όπως το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού προχωρήσει, χωρίς χρονοτριβή, στην υποβολή εισήγησης στο Υπουργικό Συμβούλιο για διορισμό των μελών της Ειδικής Επιτροπής που έχει την αρμοδιότητα για την επιλογή των έργων τέχνης.

Συμμορφούμενο πλήρως με την εισήγηση της Επιτροπής Διοικήσεως το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού αποφάσισε την άμεση σύσταση της επιτροπής και την πλήρη εφαρμογή της υφιστάμενης νομοθεσίας για όλα τα δημόσια κτίρια που ανεγέρθηκαν από την έναρξη ισχύος εφαρμογής του Νόμου, δηλαδή από το 1992.

V. ΑΚΙΝΗΤΗ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

1. Εισαγωγή

Η ακίνητη ιδιοκτησία και η ανάπτυξη της είναι έννοιες που τις τελευταίες τουλάχιστον δυο δεκαετίες έχουν συνδεθεί σε σημαντικό βαθμό, θεσμικά και πρακτικά. Με τις αρμοδιότητες που ανατέθηκαν στη Διοίκηση επιδιώκεται κυρίως η επίτευξη ισορροπίας μεταξύ του συνταγματικού δικαιώματος των πολιτών να αναπτύξουν την ιδιοκτησία τους και του δημοσίου συμφέροντος.

Η αξιοποίηση της ακίνητης ιδιοκτησίας μπορεί να προωθείται νοουμένου ότι νομιμοποιείται μέσα από τις καθοριζόμενες στη νομοθεσία διαδικασίες. Ταυτόχρονα, εγείρονται σε αρκετές περιπτώσεις ζητήματα που άπτονται άλλων πτυχών της ακίνητης ιδιοκτησίας και η διευθέτηση τους προϋποθέτει ενέργειες της Διοίκησης. Οι πολίτες αναπόφευκτα υποχρεούνται να αποτείνουν στις αρμόδιες αρχές οι οποίες όμως φαίνονται ακόμα ανέτοιμες να αντιμετωπίσουν τους ρυθμούς αύξησης των αιτημάτων. Παρατηρείται επίσης ελλειμματική προσέγγιση των δικαιωμάτων των πολιτών που καταλήγει σε ορισμένες περιπτώσεις σε παραβίασή τους.

Τα παράπονα που εντάσσονται στον Τομέα αυτό στρέφονται συνήθως κατά των Τμημάτων Κτηματολογίου και Χωρομετρίας και Πολεοδομίας και Οικήσεως, των Επαρχιακών Διοικήσεων, καθώς και των Υπουργείων εκείνων που εκτελούν έργα δημόσιας ωφέλειας, για τα οποία κατά κανόνα είναι απαραίτητη η χρήση ιδιωτικής ακίνητης ιδιοκτησίας.

2. Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας

Πρόκειται για ένα από τα μεγαλύτερα και παλαιότερα Τμήματα της Δημόσιας Διοίκησης, το οποίο αναπτύχθηκε σταδιακά και καθιερώθηκε

επιτυγχάνοντας τη διασφάλιση της ακίνητης ιδιοκτησίας, που αποτελεί το μοναδικό αντικείμενο εργασίας του. Λόγω, όμως, της πολλαπλότητας και πολυπλοκότητας των θεμάτων που εγείρονται από την κατοχή, χρήση και ανάπτυξη της ακίνητης ιδιοκτησίας, σε συνάρτηση με τη σημαντική αύξησή τους, έχει καταστεί δυσλειτουργικό και όχι πάντα ικανό να ανταποκριθεί στον ουσιαστικό του ρόλο.

Τα τελευταία χρόνια, παράλληλα με την μηχανογράφηση των υπηρεσιών του, επιδιώχθηκε και η πληρέστερη στελέχωσή του, ωστόσο, η υποβολή παραπόνων με αντικείμενο την αδυναμία του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας να αντιμετωπίσει με επάρκεια και σε εύλογο χρόνο τις αιτήσεις που υποβάλλονται, συνεχίζεται με αμείωτο ρυθμό.

Από τη διερεύνηση του παραπόνου με αρ. **Α/Τ 397/2003**, διαπιστώθηκε ότι η αίτηση της παραπονούμενης για επίλυση συνοριακής διαφοράς, εκκρεμούσε για 14 χρόνια στο Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Λεμεσού, επειδή η διεκπεραίωση της προσέκρουε σε αρκετά προβλήματα. Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της, επεσήμανε ότι επρόκειτο για υπερβολικά μεγάλο χρονικό διάστημα που ενδεχομένως να δημιουργεί την εντύπωση αδυναμίας του Επαρχιακού Κτηματολογικού Γραφείου να αναλάβει τις ευθύνες που προκύπτουν από τις αρμοδιότητες του.

Η αίτηση με αρ. **ΑΧ599/2001**, για επίλυση επίσης συνοριακής διαφοράς, υποβλήθηκε στο Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Λεμεσού τον Απρίλιο 2001 και περί τα μέσα του 2003, ο Επαρχιακός Κτηματολογικός Λειτουργός ανέφερε στην Επίτροπο Διοικήσεως ότι λόγω του μεγάλου όγκου εργασίας και της πολυπλοκότητας γενικά των αιτήσεων επίλυσης συνοριακών διαφορών, προγραμματιζόταν να αρχίσει η εξέταση της στις αρχές του 2004 (**Α/Τ 804/2003**).

Η αίτηση παραπονούμενης για οριοθέτηση τεμαχίου της στον Πωμό, είχε υποβληθεί τον Απρίλιο 1998 και μέχρι τα μέσα του 2003, εξακολουθούσε να εκκρεμεί. Ο Επαρχιακός Κτηματολογικός Λειτουργός Πάφου,

επικαλέστηκε για να δικαιολογήσει τη σοβαρή καθυστέρηση, το φόρτο εργασίας του Γραφείου του και την έλλειψη προσωπικού. Υποστήριξε δε ότι καταβάλλεται προσπάθεια τήρησης χρονολογικής σειράς εξέτασης των αιτήσεων, όμως δεν έθεσε υπόψη της Επιτρόπου Διοικήσεως επαρκή στοιχεία που να τεκμηριώνουν κάτι τέτοιο (**Α/Τ 380/2003**).

Το παράπονο με αρ. **Α/Τ 77/2003**, υποβλήθηκε επειδή σύμφωνα με την παραπονούμενη, οι αιτήσεις της με αρ. Α27/2000 και Α28/2000, για επίλυση συνοριακών διαφορών εκκρεμούσαν από το 2000. Ο Επαρχιακός Κτηματολογικός Λειτουργός Λάρνακας επικαλέστηκε ακόμα μια φορά το φόρτο εργασίας και την έλλειψη προσωπικού, ως ανασταλτικούς παράγοντες στην λήψη αποφάσεων εντός εύλογου χρονικού διαστήματος.

Η αίτηση της παραπονούμενης για έκδοση εκσυγχρονισμένου τίτλου ιδιοκτησίας τεμαχίου της στη Καλλέπεια, εκκρεμούσε από το 1998. Διαπιστώθηκε ότι το Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Πάφου απώλεσε σχετικό παλιό φάκελο και κωλυόταν να προχωρήσει στην εξέταση της. Επίσης, από επιτόπια έρευνα που διενεργήθηκε με σκοπό την αποτύπωση ανεγερθέντων κτιρίων, διαπιστώθηκαν διαφορές μεταξύ του σχεδίου και της επιτόπου κατάστασης. Η παραπονούμενη ήταν εγγεγραμμένη ιδιοκτήτρια τεμαχίου ενώ επί τόπου κατείχε άλλο. Η Επίτροπος Διοικήσεως επεσήμανε ότι ανεξαρτήτως των εν λόγω προβλημάτων, η πάροδος πέντε σχεδόν χρόνων από την ημέρα υποβολής της αίτησης για εκσυγχρονισμένο τίτλο, ήταν υπερβολικό διάστημα. Χαρακτήρισε δε αδικαιολόγητη την παρατηρούμενη καθυστέρηση συμπλήρωσης της όλης διαδικασίας έκδοσης του (**Α/Τ 1495/2002**).

Κατά τη διερεύνηση του παραπόνου με αρ. **Α/Τ 1466/2002**, διαπιστώθηκε ότι η αίτηση του παραπονούμενου για πιστοποιητικό εξωτερικής οριοθέτησης τεμαχίου του στη Τσάδα, υποβλήθηκε το Σεπτέμβριο του 2000. Η αναγκαία χωρομετρική εργασία διεξήχθη τον Μάρτιο του 2001 και διαφάνηκε λανθασμένη χωρομετρία και σχεδίαση που επηρέαζε τη γραμμή του συνόρου του τεμαχίου του με τα γειτονικά. Το

λάθος θα έπρεπε να διορθωθεί, σύμφωνα με τις πρόνοιες του περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας Νόμου, ωστόσο, μέχρι τις αρχές του 2003, δεν είχε προωθηθεί η σχετική διαδικασία. Για το λόγο αυτό, εξακολουθούσε να παραμένει σε εκκρεμότητα και η αίτηση του παραπονούμενου για έκδοση πιστοποιητικού εξωτερικής οριοθέτησης του τεμαχίου.

Αίτηση του παραπονούμενου για επίλυση συνοριακής διαφοράς, υποβλήθηκε το 1997 και η απόφαση ελήφθη τέσσερα περίπου χρόνια αργότερα, χρονικό διάστημα που κρίθηκε από την Επίτροπο Διοικήσεως εξαιρετικά μεγάλο. Από τη διατύπωση δε της απόφασης, στην οποία περιγράφηκαν εκτενώς και οι ενέργειες που προηγήθηκαν της λήψης της, εύλογα συναγόταν το συμπέρασμα ότι όλα έγιναν με ιδιαίτερη επιμέλεια και προσοχή. Παρ όλον τούτο, μετά από ένσταση που υποβλήθηκε από τη συνιδιοκτήτρια γειτονικού τεμαχίου, κρίθηκε σκόπιμο να παραμεριστεί η απόφαση και να επαναρχίσει εκ νέου η εξέταση της αίτησης του παραπονούμενου. Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της δεν αμφισβήτησε την αναγκαιότητα εξέτασης του προβλήματος που επισημάνθηκε με την ένσταση, όμως, όπως ανέφερε, αναμενόμενο θα ήταν να εντοπιστεί πριν από την λήψη της απόφασης. Υπό τις περιστάσεις, τέθηκε εν αμφιβόλω η σοβαρότητα της εργασίας που προηγήθηκε, παρά τη διαφορετική εικόνα που δόθηκε στην απόφαση (Α/Τ 1261/2002).

Παραπονούμενη ισχυρίστηκε ότι ζήτησε από το Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Πάφου να εγγραφούν στο όνομα της δυο τεμάχια λόγω κληρονομικής διαδοχής, πλην όμως εγγράφηκαν στο όνομα άλλου προσώπου. Ζητήθηκε η διόρθωση του λάθους, ωστόσο, καθυστέρουσε η διεκπεραίωση της. Διαπιστώθηκε ότι το όλο πρόβλημα προέκυψε από συνωνυμία, τουλάχιστον ως προς το πρώτο όνομα των δυο προσώπων. Θα μπορούσε όμως, όπως ανέφερε η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της, να αποφευγόταν, αν εκ μέρους του αρμοδίου υπαλλήλου, επιδεικνυόταν μεγαλύτερη προσοχή και επιμέλεια (Α/Τ 428/2003).

Το παράπονο με αρ. **A/Τ 665/2003**, αφορούσε καθυστέρηση προώθησης αίτησης Συνεργατικής Πιστωτικής Εταιρείας για πώληση σε δημόσιο πλειστηριασμό, ενυπόθηκου προς όφελος της ακινήτου. Η αίτηση με αρ. ΠΕΑ53/99 εκκρεμούσε για 5 περίπου χρόνια στο Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Αμμοχώστου, λόγω του φόρτου εργασίας και της έλλειψης του αναγκαίου, για να επιληφθεί, προσωπικού.

Από τη διερεύνηση του παραπόνου με αρ. **A/Τ 1399/2002**, διαπιστώθηκε ότι αίτηση εταιρείας για πώληση τεμαχίου σε δημόσιο πλειστηριασμό εκκρεμούσε για 12 περίπου χρόνια στο Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Λευκωσίας.

Αίτηση του παραπονούμενου να του εκμισθωθεί κρατικό τεμάχιο για να μετακινήσει φάρμα αιγοπροβάτων που διατηρούσε σε ενοικιαζόμενο ιδιωτικό τεμάχιο, παρέμενε σε αδράνεια από το 2002 παρ' όλον ότι ο παραπονούμενος ζητούσε την επίσπευση της εξέτασης της, επειδή πιεζόταν από τον ιδιοκτήτη του τεμαχίου που ενοικίαζε, να το εγκαταλείψει. Μέχρι και την υποβολή του παραπόνου του στην Επιτροπή Διοικήσεως, δεν είχε καν αρχίσει η εξέταση της (**A/Τ 218/2003**).

Από τη διερεύνηση του παραπόνου με αρ. **A/Τ 1530/2002**, διαπιστώθηκε ότι η αίτηση της παραπονούμενης με αρ. ΑΔΧ400/97, για ανταλλαγή τεμαχίου της με κρατικό, εκκρεμούσε στο Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Λευκωσίας για 6 περίπου χρόνια χωρίς να εξασφαλιστούν τα αναγκαία στοιχεία για την ετοιμασία έκθεσης προς την αρμόδια για λήψη απόφασης Υπουργική Επιτροπή.

Το παράπονο με αρ. **A/Τ 62/2003**, αφορούσε παράλειψη του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας να απαντήσει σε επιστολή της παραπονούμενης, ημερ. 10 Ιανουαρίου 2002, με την οποία ζήτησε να εξεταστεί πως η ακίνητη ιδιοκτησία αποβιώσαντος συγγενή της μεταβιβάστηκε αντί στους κληρονόμους του, σε τρίτους. Ο Διευθυντής ανταποκρίθηκε μετά την πάροδο δεκαεπτά μηνών και την παρέμβαση της Επιτροπής Διοικήσεως.

Οι καθυστερήσεις, ορισμένα λάθη και παραλείψεις, αναπόφευκτα εξακολουθούν να παρατηρούνται, επειδή, ο φόρτος εργασίας και η ελλιπής στελέχωση του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, δεν έχουν ακόμα αντιμετωπιστεί. Τα προβλήματα του Τμήματος αποτελούν φαίνεται ένα αποδεκτό πλέον γεγονός, το οποίο όμως ταλαιπωρεί όχι μόνο τους πολίτες αλλά και το προσωπικό του, που καλείται να ανταποκριθεί μέσα σε αντίξοες συνθήκες. Η Επίτροπος Διοικήσεως έχει κατ'επανάληψη υποδείξει ότι η σύγχρονη διοίκηση προϋποθέτει πρωτοβουλίες για λύσεις. Η συμβίωση με τα κατεστημένα προβλήματα ισοδυναμεί με αδράνεια, ανοχή και αδιαφορία.

3. Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως

Τις τελευταίες δυο και πλέον δεκαετίες, το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως ανέλαβε τον έλεγχο και τη ρύθμιση της ανάπτυξης, με καθοριστική συμβολή στην ετοιμασία των σχεδίων ανάπτυξης.

Τα παράπονα που κατά κανόνα υποβάλλονται στην Επίτροπο Διοικήσεως, αφορούν αποφάσεις των Πολεοδομικών Αρχών σε αιτήσεις για πολεοδομικές άδειες, τους όρους που τίθενται σε αυτές και την επάρκεια του ελέγχου υλοποίησης τους.

Το παράπονο με αρ. **A/Π 829/2002**, στρεφόταν κατά του Επαρχιακού Γραφείου Πάφου του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως το οποίο, όπως υποστήριξε η παραπονούμενη, αποδέχθηκε αίτηση για καλυπτική πολεοδομική άδεια και νομιμοποίησε παράνομη οικοδομή που είχε ανεγερθεί σε μέρος δικού της τεμαχίου. Διαπιστώθηκε ότι η οικοδομή ανεγέρθηκε χωρίς πολεοδομική άδεια και άδεια με βάση τον περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμο, η οποία, όπως επιβεβαίωσε το Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Πάφου, μετά από επιτόπια έρευνα που διεξήχθη κατά το 1999, στα πλαίσια εκδίκασης σχετικής αγωγής της παραπονούμενης, επενέβαινε στο τεμάχιο της. Ακολούθησε συμβιβασμός

των διαδικών που αποσκοπούσε αποκλειστικά στη διευθέτηση της διαφοράς που προέκυψε μεταξύ τους από την παράνομη επέμβαση.

Οι εναγόμενοι δεν ανταποκρίθηκαν στις υποχρεώσεις που ανέλαβαν ενώπιον του Δικαστηρίου παρά τις επανειλημμένες προσπάθειες της παραπονούμενης αλλά υπέβαλαν αίτηση για καλυπτική πολεοδομική άδεια στο Επαρχιακό Γραφείο Πάφου του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως. Η αίτηση δεν έφερε τις υπογραφές όλων των ιδιοκτητών ή των εξουσιοδοτημένων αντιπροσώπων των τεμαχίων, κατά παράβαση των περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας (Αιτήσεις και Ιεραρχικές Προσφυγές) Κανονισμών. Όμως, η Πολεοδομική Αρχή ενέκρινε την αίτηση και νομιμοποίησε την οικοδομή που επενέβαινε στο τεμάχιο της παραπονούμενης. Με την απόφαση της, η Πολεοδομική Αρχή, εκτός από το ότι αποδέχθηκε αίτηση που δεν πληρούσε τις προϋποθέσεις των πιο πάνω Κανονισμών, παραβίασε και το άρθρο 23 του Συντάγματος που προστατεύει το δικαίωμα ιδιοκτησίας και επιβάλλει στη Διοίκηση υποχρέωση αποχής από πράξεις που συνεπάγονται οποιοδήποτε επηρεασμό του.

Η αποδοχή και έγκριση της αίτησης, χαρακτηρίστηκε από την Επίτροπο Διοικήσεως καταχρηστική και για αποκατάσταση της νομιμότητας εισηγήθηκε ανάκληση της παραχωρηθείσας πολεοδομικής άδειας.

Το παράπονο με αρ. **Α/Π 1210/2001**, αφορούσε ανέγερση παράνομης οικοδομής (ωδείου/σχολής μπαλέτου) και την παράλειψη της Πολεοδομικής Αρχής να λάβει μέτρα αποκατάστασης της νομιμότητας. Διαπιστώθηκε ότι ο παραπονούμενος είχε θέσει έγκαιρα στο Επαρχιακό Γραφείο Λευκωσίας του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως το θέμα της ανέγερσης της οικοδομής χωρίς άδεια, ωστόσο, επιδόθηκε ειδοποίηση επιβολής στους ιδιοκτήτες του τεμαχίου, σύμφωνα με τις πρόνοιες του περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμου, μετά την ολοκλήρωση των οικοδομικών εργασιών. Οι παρανομούντες κλήθηκαν μεν να τερματίσουν τη λειτουργία της σχολής, όμως αυτή καθ' αυτή η παράνομη οικοδομή

παρέμενε. Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε όπως προωθηθεί η λήψη μέτρων για αποκατάσταση της νομιμότητας.

Σε άλλη περίπτωση διαπιστώθηκε ότι εταιρεία, προτού εξασφαλίσει πολεοδομική άδεια, άρχισε παράνομες εργασίες, οι οποίες συνίσταντο σε εκσκαφές, εκχερσώσεις γης, διάνοιξη δρόμων, εξαιτίας των οποίων επηρεάστηκε το περιβάλλον της περιοχής. Η Επίτροπος Διοικήσεως επεσήμανε ότι η απλή υποβολή αίτησης για πολεοδομική άδεια δεν δικαιολογεί την έναρξη εργασιών υλοποίησης της προτεινόμενης ανάπτυξης. Πρόσθεσε δε ότι αποτελούσε ευθύνη του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, ο πολεοδομικός έλεγχος, για να ανασταλούν οι παράνομες ενέργειες, τον οποίο όμως παρέλειψε να ασκήσει (**Α/Τ 1480/2002 και 312/2003**). Η αποτροπή παράνομων αναπτύξεων διασφαλίζεται εάν και όταν ασκείται αποτελεσματικός και κυρίως προληπτικός έλεγχος. Ο έλεγχος που ασκείται από τις Πολεοδομικές Αρχές χαρακτηρίζεται από ανεπάρκεια και δεν αποτρέπει παράνομες αναπτύξεις, ενώ ενδέχεται να δημιουργεί εντυπώσεις ανοχής, αδιαφορίας αλλά και μεροληψίας.

Από τη διερεύνηση του παραπόνου με αρ. **Α/Τ 207/2003**, διαπιστώθηκε ότι ο παραπονούμενος είχε αρχίσει τις αναγκαίες ενέργειες για εξασφάλιση άδειας ανέγερσης εκκλησίας κατά το 1997 με διαδοχικές αιτήσεις και επαφές με το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως. Όμως, αρμόδιος Λειτουργός παρέλειψε να τον ενημερώσει για τη δυνατότητα που παρέχει η ισχύουσα νομοθεσία για υποβολή αίτησης εξέτασης του ενδεχόμενου εξασφάλισης πολεοδομικής άδειας κατά παρέκκλιση του Τοπικού Σχεδίου. Αυτό το πληροφορήθηκε μόλις το 2001, όταν ήδη είχε ταιπωρηθεί αρκετά. Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της τόνισε ότι οι Πολεοδομικές Αρχές οφείλουν να καθοδηγούν επαρκώς τους ενδιαφερόμενους πολίτες για τις κατάλληλες διαδικασίες που μπορούν με βάση το νόμο να αξιοποιήσουν. Λαμβάνοντας υπόψη τα όσα οι δύο πλευρές υποστήριξαν, η Επίτροπος Διοικήσεως ανέφερε επιπρόσθετα ότι οι αρμόδιοι Λειτουργοί οφείλουν κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους να μην προβαίνουν σε σχόλια και να εκφράζουν απόψεις που ενδέχεται να

ερμηνευθούν ότι ενέχουν το στοιχείο της μεροληψίας και της υποκειμενικής κρίσης.

Η Πολεοδομική Αρχή εξέδωσε πολεοδομική άδεια ανέγερσης αίθουσας δεξιώσεων δίδοντας ιδιαίτερη βαρύτητα στη διασφάλιση όσο το δυνατό μεγαλύτερου αριθμού χώρων στάθμευσης για να αποφευχθούν κατά τη λειτουργία της προβλήματα. Όμως, κατά τη σύναψη σχετικής συμφωνίας με τον αιτητή, νόμιμος κάτοχος του τουρκοκυπριακού τεμαχίου εντός του οποίου θα έπρεπε να διαμορφωθούν 70 χώροι στάθμευσης ήταν ο παραπονούμενος. Η Πολεοδομική Αρχή προέβη στη συμφωνία με τον αιτητή παραγνωρίζοντας το γεγονός αυτό και προδικάζοντας ουσιαστικά τη θετική αντιμετώπιση εκκρεμούσας αίτησης του στην Υπηρεσία Διαχείρισης Τουρκοκυπριακών Περιουσιών να του παραχωρηθεί το μέρος του τεμαχίου, αφού προηγείτο αφαίρεση του από τον παραπονούμενο. Σύμφωνα με την έκθεση της Επιτρόπου Διοικήσεως, η Πολεοδομική Αρχή ενήργησε ως προς τον παραπονούμενο κατά παράβαση της αρχής της καλής πίστης (**Α/Τ 390/2002**)

Το παράπονο με αρ. **Α/Τ 919/2002** στρεφόταν κατά του Επαρχιακού Γραφείου Λάρνακας του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, επειδή δεν επέτρεψε την ανάπτυξη τεμαχίων των παραπονούμενων στην Αραδίππου. Διαπιστώθηκε ότι η Πολεοδομική Αρχή επέτρεψε τον διαχωρισμό των τεμαχίων των παραπονούμενων, υπό τον όρο, όμως, ότι σε μέρος τους θα μπορούσε να ανεγερθεί μόνο δημοτικό σχολείο. Με τη σχετική ρύθμιση στην οποία προέβη, η Πολεοδομική Αρχή, επιδίωξε να διασφαλίσει το υπόλοιπο μέρος του τεμαχίου, ώστε να μπορεί μελλοντικά να χρησιμοποιηθεί από το δημόσιο για τον πιο πάνω σκοπό, όπως προβλέπεται στο Τοπικό Σχέδιο Λάρνακας.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της επεσήμανε ότι η Πολεοδομική Αρχή, κατά τη λήψη απόφασης σε αίτηση για πολεοδομική άδεια ανάπτυξης τεμαχίου, οφείλει μεν να λαμβάνει υπόψη τις πρόνοιες του ισχύοντος Τοπικού Σχεδίου, αλλά ενόσω το τεμάχιο δεν έχει απαλλοτριωθεί για τον

σκοπό που προορίζεται, η μη αποδοχή της πρότασης του ιδιοκτήτη για ανάπτυξη του, συνιστά παραβίαση του άρθρου 23 του Συντάγματος. Η Επίτροπος Διοικήσεως αναφέρθηκε σε σχετικές αποφάσεις του Ανωτάτου Δικαστηρίου με τις οποίες έγιναν δεκτές προσφυγές εναντίον Πολεοδομικών Αρχών που δεν επέτρεψαν την ανάπτυξη τεμαχίων, επειδή ήταν δεσμευμένα σε Τοπικά Σχέδια. Επίσης, η Επίτροπος Διοικήσεως τόνισε ότι παρόμοιο θέμα απασχόλησε και το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων το οποίο υπέδειξε ότι σε κάθε περίπτωση ενδείκνυται να ευρίσκεται μια δίκαιη εξισορρόπηση του γενικού συμφέροντος και της προστασίας των θεμελιωδών ατομικών δικαιωμάτων, η οποία διαταράσσεται όταν ένα ακίνητο παραμένει για μεγάλο χρονικό διάστημα σε κατάσταση αμφιβολίας ως προς την τύχη του, λόγω των μελλοντικών σχεδιασμών της Διοίκησης.

Καταλήγοντας η Επίτροπος Διοικήσεως ανέφερε ότι το άρθρο 23 του Συντάγματος, που προστατεύει το δικαίωμα της ιδιοκτησίας και διασφαλίζει την κατοχή, χρήση και απόλαυση της, υπερέχει των προνοιών των Τοπικών Σχεδίων και επομένως οι Πολεοδομικές Αρχές δεν νομιμοποιούνται να απορρίπτουν αιτήσεις ανάπτυξης τεμαχίων που έχουν δεσμευτεί για την εξυπηρέτηση σκοπών δημόσιας ωφέλειας, εφόσον δεν έχουν απαλλοτριωθεί. Η ευθύνη/το καθήκον της Διοίκησης να προβαίνει σε πολεοδομικούς σχεδιασμούς και να καθορίζει εκείνους τους χώρους που κρίνει απαραίτητους για την εξυπηρέτηση μελλοντικών σκοπών δημόσιας ωφέλειας, ουδόλως αμφισβητείται. Αντίθετα, αναγνωρίζεται ο ρόλος τους στο συγκεκριμένο τομέα ως σημαντικότερος, νοουμένου ότι τον προγραμματισμό των διαφόρων έργων, ακολουθούν σε εύλογο χρονικό διάστημα σχετικές ενέργειες εξασφάλισης της απαραίτητης ιδιωτικής ακίνητης ιδιοκτησίας, μέσω της καθοριζόμενης στο Σύνταγμα και το νόμο διαδικασίας της απαλλοτρίωσης.

4. Επαρχιακές Διοικήσεις

Οι αρμοδιότητες των Επαρχών και γενικότερα η εργασία των Γραφείων τους, καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων και στο βαθμό που άμεσα ή έμμεσα σχετίζονται με την ακίνητη ιδιοκτησία, την ανάπτυξη και τη χρήση της, εξακολουθούν να παρατηρούνται προβλήματα και αδυναμίες, όπως μη ικανοποιητική και εντός εύλογου χρόνου ανταπόκριση στην εξέταση καταγγελιών, ανοχή παράνομων επεκτάσεων και προσθηκών σε οικοδομές, παράλειψη εφαρμογής της νομοθεσίας, ελλιπής συνεργασία με το κοινό.

Το παράπονο με αρ. **Α/ΤΠ 726/2003**, αφορούσε παράλειψη της Επαρχιακής Διοίκησης Πάφου να παρέμβει για να τερματιστεί η λειτουργία παράνομης αποθήκης υλικών οικοδομής. Οι παραπονούμενοι που διέμεναν σε γειτονικές κατοικίες, υποστήριξαν ότι η χρήση της αποθήκης δημιουργούσε κινδύνους λόγω της προσέλευσης βαρέων οχημάτων καθώς και οχληρία που προερχόταν από την καύση πλαστικών και άλλων άχρηστων αντικειμένων.

Διαπιστώθηκε ότι υπόγειος χώρος πολυκαταστήματος χρησιμοποιείτο ως αποθήκη υλικών οικοδομής. Για τον ίδιο σκοπό, αξιοποιούνταν και τα γειτονικά τεμάχια, ως υπαίθριοι δηλ. αποθηκευτικοί χώροι. Οι ιδιοκτήτες αποτάθηκαν στη Πολεοδομική Αρχή για την εξασφάλιση της απαραίτητης πολεοδομικής άδειας, μετά τις διαμαρτυρίες των παραπονούμενων και τις σχετικές υποδείξεις του Επαρχού. Ωστόσο, η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της, επεσήμανε την ευθύνη του Επαρχού να λαμβάνει μέτρα εναντίον όσων παραβιάζουν διατάξεις του περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμου και εισηγήθηκε όπως ενεργήσει προς την κατεύθυνση αυτή σε περίπτωση που δεν καταστεί δυνατό να νομιμοποιηθεί η ανάπτυξη με πολεοδομική άδεια και συνεχίσει η παράνομη χρήση των τεμαχίων.

Σε άλλη περίπτωση διαπιστώθηκε ότι στο δρόμο Λάρνακας - Δεκέλειας, οι ιδιοκτήτες και ή κάτοχοι υποστατικών, προέβησαν σε παράνομες

επεκτάσεις και προσθήκες. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ο Έπαρχος έλαβε δικαστικά μέτρα εναντίον των παρανομούντων και εξασφάλισε διατάγματα κατεδάφισης. Όμως, ενώ δεν υπήρξε συμμόρφωση από μέρους των παρανομούντων, δεν επιδιώχθηκε η περαιτέρω δίωξη τους με αποτέλεσμα οι παρανομίες να εξακολουθούν να υφίστανται. Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της ανέφερε ότι οι οποιοσδήποτε προσθήκες και επεκτάσεις, μπορεί να εξυπηρετούν τις επαγγελματικές δραστηριότητες των ιδιοκτητών, όμως προέχει πάντοτε η διαφύλαξη του δημοσίου συμφέροντος, που επιβάλλει συμμόρφωση με τους όρους των αδειών με βάση τις οποίες ανεγέρθηκαν τα υποστατικά, ώστε να διατηρείται, μεταξύ άλλων, ευπρέπεια, καλαισθησία και ασφάλεια.

Σύμφωνα με την Επίτροπο Διοικήσεως, οι προσθήκες και επεκτάσεις που δεν έχουν εγκριθεί από τις αρμόδιες αρχές ως προς την έκταση, το είδος και τα χρησιμοποιούμενα υλικά, αναπόφευκτα επηρεάζουν δυσμενώς την εικόνα του δομημένου περιβάλλοντος. Ο δε Έπαρχος δεν αρκεί να εξασφαλίζει διατάγματα κατεδάφισης τους, αλλά οφείλει να εμμένει στην εφαρμογή τους, διαφορετικά, συμβάλλει στην παραβίαση της αρχής της νομιμότητας με όλες τις συνεπαγόμενες συνέπειες (**A/ΤΤ 1283/2001**).

Από τη διερεύνηση του παραπόνου με αρ. **A/ΤΤ 679/2002**, διαπιστώθηκε ότι η Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού παρέλειψε να εξετάσει έγκαιρα καταγγελία του παραπονούμενου για παράνομη επέμβαση τρίτων σε δικαίωμα διάβασης που χρησιμοποιούσε ως πρόσβαση προς το τεμάχιο του. Διαπιστώθηκε, επίσης, ότι ιδιοκτήτρια γειτονικού τεμαχίου είχε ανεγείρει οικοδομή χωρίς να εξασφαλίσει οποιαδήποτε άδεια, η οποία εκ πρώτης όψεως φαινόταν ότι επενέβαινε σε δημόσιο μονοπάτι. Η Επίτροπος Διοικήσεως υπέδειξε στον Έπαρχο ότι επιβαλλόταν η πλήρης εξακρίβωση των πραγματικών γεγονότων και η προώθηση μέτρων άρσης των παρανομιών.

Καφενείο στην Κακοπετρία διαπιστώθηκε ότι μετατράπηκε παράνομα σε εστιατόριο - καφέ μπαρ, κατά τη λειτουργία του οποίου, μεταδιδόταν

μουσική χωρίς άδεια που ταλαιπωρούσε τους περιοίκους. Εκ μέρους του Επαρχου υπήρξε παράλειψη λήψης δικαστικών μέτρων εναντίον του κατόχου για την αλλαγή της χρήσης του καφενείου χωρίς άδεια και ως εκ τούτου, εύλογα μπορούσε να υποστηριχθεί ότι οι ανέσεις των περιοίκων δεν ετύγχαναν κανενός σεβασμού, αφού η ισχύουσα νομοθεσία δεν ετίθετο σε εφαρμογή από την αρμόδια αρχή (Α/Τ 1000/2002).

Η Διαχειριστική Επιτροπή κτιριακού συγκροτήματος σε χωριό της Επαρχίας Πάφου διαμαρτυρήθηκε στον Έπαρχο για ανεπάρκεια του αποχετευτικού του συστήματος. Από έρευνα που διενήργησε αρμόδιος Λειτουργός, προέκυψε ότι εκ μέρους του ιδιοκτήτη του τεμαχίου δεν υπήρξε συμμόρφωση με τους σχετικούς όρους της άδειας οικοδομής και το όλο σύστημα αποχέτευσης δεν λειτουργούσε κανονικά, με αποτέλεσμα να παρατηρείται υπερχειλίση λυμάτων, δυσοσμία και οχληρία. Ο Έπαρχος υπέδειξε στον ιδιοκτήτη τα μέτρα που ενδεικνυόταν να λάβει ωστόσο από μέρους του υπήρξε παράλειψη συμμόρφωσης αλλά και παράλειψη του Επαρχου να ενεργήσει με βάση τις δυνατότητες που του παρέχει η ισχύουσα νομοθεσία (Α/Τ 1097/2003).

Παραπονούμενος είχε καταγγείλει στον Έπαρχο Λάρνακας ότι ανάπτυξη τεμαχίων έγινε κατά παράβαση των όρων των αδειών που παραχωρήθηκαν στην ιδιοκτήτρια εταιρεία. Σύμφωνα δε με τον παραπονούμενο, για το λόγο αυτό, κατέστη αδύνατη η έκδοση τίτλων ιδιοκτησίας των κατοικιών που ανεγέρθηκαν, μεταξύ των οποίων και αυτής που αγόρασε ο ίδιος. Ο Έπαρχος απάντησε στον παραπονούμενο ότι η ιδιοκτήτρια εταιρεία υπέβαλε αίτηση για εξασφάλιση καλυπτικής άδειας οικοδομής η οποία θα εξεταζόταν και η όλη κατάσταση παρακολουθείτο από το Γραφείο του. Ο παραπονούμενος επανήλθε όταν μετά την πάροδο ορισμένου χρονικού διαστήματος παρατήρησε ότι δεν υπήρξε οποιαδήποτε εξέλιξη. Διαπιστώθηκε ότι υποβλήθηκε μεν αίτηση από μέρους της εταιρείας για καλυπτική άδεια οικοδομής, ωστόσο, η έγκριση της δεν ήταν δυνατή. Όπως η Πολεοδομική Αρχή υπέδειξε στον Έπαρχο, στο σύνολο των οικιστικών μονάδων έγιναν μετατροπές που διαφοροποιούσαν ουσιαστικά το περιεχόμενο των αρχικών αδειών. Επομένως η έκδοση

πιστοποιητικού έγκρισης των κατοικιών και η έκδοση τίτλων ιδιοκτησίας θα καθίστατο δυνατή μόνο εάν και όταν εξασφαλιζόταν καλυπτική πολεοδομική άδεια.

Ο Έπαρχος ενημέρωσε την ιδιοκτήτρια εταιρεία από το 2001, παρέλειψε όμως να συμμορφωθεί με το περιεχόμενο της σχετικής επιστολής του και εκ μέρους του υπήρξε ανοχή για μεγάλο χρονικό διάστημα με αποτέλεσμα οι παρανομίες της να διαιωνίζονται σε βάρος των συμφερόντων των αγοραστών (**Α/Τ 238/2001**).

Από τη διερεύνηση του παραπόνου με αρ. **Α/Τ 652/2003** διαπιστώθηκε ότι η Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού παρέλειψε για περίοδο δυο χρόνων να προβεί στη δίωξη προσώπου που προέβη σε προσθηκομετατροπές σε υφιστάμενη οικοδομή του.

Σε άλλη περίπτωση διαπιστώθηκε ότι η Επαρχιακή Διοίκηση Λάρνακας ανέχθηκε την εκ μέρους ιδιοκτητών τεμαχίων επιχωμάτωση αργακιού και τους παραχώρησε άδεια ανέγερσης κατοικιών χωρίς τον όρο να το επαναφέρουν στην αρχική του κατάσταση. Επίσης, παρά τις διαβεβαιώσεις που δόθηκαν στον παραπονούμενο, στην ίδια άδεια δεν ετέθη όρος για διάνοιξη οχετού. Ενόψει των παραλείψεων αυτών, τα νερά της βροχής, που προηγούμενα διοχετεύονταν μέσω του αργακιού, εισέρχονταν πλέον εντός του τεμαχίου του παραπονούμενου (**Α/Τ 1112/2002**).

Το παράπονο με αρ. **Α/Τ 662/2003** αφορούσε επέμβαση της Επαρχιακής Διοίκησης Λάρνακας σε μέρος τεμαχίου του παραπονούμενου κατά το διαχωρισμό γειτονικής κρατικής γης σε οικόπεδα που παραχωρήθηκαν σε πτωχές οικογένειες. Το σχέδιο του διαχωρισμού ετοιμάστηκε από το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως και πριν από την υλοποίησή του, είχε δημοσιευτεί γνωστοποίηση απαλλοτρίωσης του μέρους του τεμαχίου του παραπονούμενου, η οποία όμως ατόνησε. Επομένως, όπως ανέφερε η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεσή της, ήταν εξ αρχής υπόψη της Επαρχιακής Διοίκησης ότι η υλοποίηση του σχεδίου διαχωρισμού

προϋπόθετε τη χρησιμοποίηση μέρους του τεμαχίου του παραπονούμενου. Όμως, προωθήθηκε ο διαχωρισμός σε βάρος του κατά παράβαση του άρθρου 23 του Συντάγματος.

Από τη διερεύνηση του παραπόνου με αρ. **A/ΤΤ 972/2002**, διαπιστώθηκε ότι στην κοίτη ποταμού η Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού κατασκεύασε σε συνεργασία με τα Επαρχιακά Γραφεία των Τμημάτων Δημοσίων Έργων και Αναπτύξεως Υδάτων, κανάλι, για αντιμετώπιση του επηρεασμού που υφίστατο παρακείμενη ιδιωτική κατοικία από τη ροή των νερών του. Δεν εξασφαλίστηκε πολεοδομική άδεια ούτε προηγήθηκε περιβαλλοντική μελέτη. Επίσης, μετά την εκτέλεση του έργου απαιτήθηκαν πρόσθετες διορθωτικές εργασίες. Η Επίτροπος Διοικήσεως επεσήμανε ότι η εκτέλεση ενός έργου προϋποθέτει επάρκεια της σχετικής μελέτης που ετοιμάζεται από μέρους της αρμόδιας αρχής και ιδιαίτερη επιμέλεια και προσοχή στις περιπτώσεις που θα γίνει σε περιβαλλοντικά ευαίσθητη περιοχή, ώστε να διασφαλίζεται αποτελεσματικά ο μη επηρεασμός της (**A/ΤΤ 972/2002**).

Άλλος παραπονούμενος υποστήριξε ότι καταγγελία που υπέβαλε στον Έπαρχο εναντίον Λειτουργού της Επαρχιακής Διοίκησης Λεμεσού δεν έτυχε της δέουσας έρευνας, αντίθετα, επιδιώχθηκε συγκάλυψη των ενεργειών του. Στο συμπέρασμα αυτό ο παραπονούμενος κατέληξε βασιζόμενος στο περιεχόμενο της απαντητικής επιστολής που του απέστειλε ο Έπαρχος. Το παράπονο κρίθηκε βάσιμο. Συγκεκριμένα διαπιστώθηκε ότι η απάντηση του Επάρχου στην καταγγελία του παραπονούμενου δεν ήταν ικανοποιητική, δεν περιείχε σχόλια αναφορικά με τυχόν σχέση του Λειτουργού με παρακείμενο με του παραπονούμενου τεμάχιο. Επίσης δεν εξηγήθηκαν στον παραπονούμενο οι λόγοι για τους οποίους αποφασίστηκε να εγγραφεί μονοπάτι ως δημόσιος δρόμος και ενδεχομένως να διευρυνθεί ενώ κάτι τέτοιο δεν επιδιώχθηκε προηγούμενα, αντίθετα έγιναν ενέργειες που συνέτειναν στο να παραμείνει ως έχει. Η επανεξέταση της καταγγελίας του παραπονούμενου και η πλήρης ενημέρωση του για τα θέματα αυτά ήταν υπό τις περιστάσεις επιβεβλημένη (**A/ΤΤ 386/2001**).

Η Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού καθυστέρησε υπερβολικά να εξετάσει αίτηση του παραπονούμενου να του παραχωρηθεί τουρκοκυπριακό τεμάχιο για επαγγελματικούς σκοπούς. Στο συμπέρασμα αυτό κατέληξε η Επίτροπος Διοικήσεως από τη διερεύνηση του παραπόνου με αρ. **A/Π 27/2003**. Η αίτηση υποβλήθηκε τον Οκτώβριο 2000, η Πολεοδομική Αρχή διαβίβασε στον Έπαρχο θετικές απόψεις, ωστόσο, η αίτηση παρέμεινε σε εκκρεμότητα για λόγους οι οποίοι δεν εξηγήθηκαν, ούτε στον παραπονούμενο ούτε στην Επίτροπο Διοικήσεως.

5. Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού

Το παράπονο με αρ. **A/Π 1288/2002**, στρεφόταν κατά της ενέργειας του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού να ανεγείρει σχολείο σε τεμάχιο του παραπονούμενου προτού ολοκληρωθεί η διαδικασία απαλλοτρίωσης του.

Το παράπονο κρίθηκε βάσιμο και η Επίτροπος Διοικήσεως επέκρινε την πρακτική που κατ'επανάληψη παρατηρήθηκε ότι υιοθετείται, να ολοκληρώνεται εντός ιδιωτικής ακίνητης ιδιοκτησίας έργο δημόσιας ωφέλειας, να παραδίδεται στο κοινό για χρήση, χωρίς να έχει καταβληθεί στους επηρεαζόμενους η αποζημίωση που τους αναλογεί. Σύμφωνα με την Επίτροπο Διοικήσεως, εξαιτίας της πρακτικής αυτής, οι επηρεαζόμενοι δικαιολογημένα διαμορφώνουν την αντίληψη ότι το δικαίωμα υποβολής ένστασης εναντίον της γνωστοποίησης απαλλοτρίωσης, καθίσταται ουσιαστικά άνευ αντικειμένου και ενδέχεται να μην επιδιώξουν να προσβάλουν ούτε το διάταγμα απαλλοτρίωσης, αφού ήδη βρίσκονται ενώπιον τετελεσμένων γεγονότων.

6. Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων

Παρόμοιο με το πιο πάνω, ήταν και το αντικείμενο των παραπόνων με αρ. **A/Π 510/2003** και **A/Π 525/2003**. Μέρος τεμαχίων των

παραπονούμενων καταλήφθηκε από το Υπουργείο αυτό για την κατασκευή παρακαμπτήριου δρόμου χωρίς να προηγηθεί απαλλοτρίωση του.

Αίτηση παραπονούμενων για πολεοδομική άδεια ανέγερσης κατοικίας σε τεμάχιο τους απορρίφθηκε από την Πολεοδομική Αρχή επειδή το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων είχε ήδη αρχίσει την διαδικασία απαλλοτρίωσης του για να χρησιμοποιηθεί μαζί με άλλα γειτονικά για τη διεξαγωγή αρχαιολογικών ανασκαφών και άλλων σχετικών εργασιών που εμπίπτουν στον τομέα αρμοδιοτήτων του Τμήματος Αρχαιοτήτων.

Η γνωστοποίηση απαλλοτρίωσης δημοσιεύθηκε μεν κατά το 2001, αλλά δεν ακολούθησε το διάταγμα απαλλοτρίωσης και η αποζημίωση των παραπονούμενων. Δημοσιεύθηκε μεν διάταγμα επίταξης, ωστόσο, η Επίτροπος Διοικήσεως υπέδειξε ότι η ολοκλήρωση της απαλλοτρίωσης καθίστατο αναγκαία, καθότι, οι παραπονούμενοι ουσιαστικά στερούνταν της δυνατότητας να αναπτύξουν το τεμάχιο τους, επειδή αυτό προοριζόταν να εξυπηρετήσει σκοπό δημόσιας ωφέλειας.

Αξιολογώντας το σύνολο παρόμοιων παραπόνων, παρατηρείται κυρίως ότι εκ μέρους της Διοίκησης ελλείπει ο απαιτούμενος σεβασμός έναντι του συνταγματικού δικαιώματος της ιδιοκτησίας. Οι προσπάθειες της επικεντρώνονται περισσότερο στην υλοποίηση των έργων που κρίνονται απαραίτητα. Η εξυπηρέτηση του δημοσίου συμφέροντος είναι οπωσδήποτε θεμιτή και εκτιμάται το ότι καταβάλλονται με συνέπεια προσπάθειες ικανοποίησης των σύγχρονων αναγκών, όπως είναι κυρίως τα νέα οδικά δίκτυα ή τα νέα σχολικά κτίρια. Ουδόλως όμως ενδείκνυται να παραγνωρίζονται τα δικαιώματα των πολιτών. Αντίθετα, με τον έγκαιρο προγραμματισμό, η Διοίκηση μπορεί να ανταποκριθεί στους στόχους της χωρίς οποιεσδήποτε παραβιάσεις τους.

7. Υπουργείο Εσωτερικών

Παραπονούμενη υποστήριξε ότι παρεμποδίζεται να αναπτύξει τεμάχιο της, επειδή το Υπουργείο Εσωτερικών παρέλειψε να αποδεχθεί το αίτημα της και να φροντίσει να αποδεσμευτεί το τεμάχιο της από το Τοπικό Σχέδιο Λεμεσού που προβλέπει ότι προορίζεται να χρησιμοποιηθεί μελλοντικά για την ανέγερση σχολείου. Κάτι τέτοιο, σύμφωνα με την παραπονούμενη ήταν εφικτό, αφού το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού τη διαβεβαίωσε ότι το τεμάχιο δεν είναι πλέον αναγκαίο για τον εν λόγω σκοπό.

Πράγματι το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού εισηγήθηκε στο Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως την αποδέσμευση του τεμαχίου της παραπονούμενης και επίσης προτού δημοσιευθεί το τροποποιημένο Τοπικό Σχέδιο στις αρχές του 2003, υπήρξαν διαβουλεύσεις και αλληλογραφία που επέτρεπαν την υποβολή εισήγησης στο αρμόδιο όργανο, το Πολεοδομικό Συμβούλιο, για αποδέσμευση του τεμαχίου της παραπονούμενης. Η Επίτροπος Διοικήσεως υπέδειξε στην έκθεση της ότι υπό τις περιστάσεις η παραπονούμενη έχει δικαίωμα να ενημερωθεί για το τη ακριβώς συνέβη. Αν υποβλήθηκε από το Υπουργείο Εσωτερικών εισήγηση για αποδέσμευση και αν όχι τους σχετικούς λόγους.

Με αφορμή το συγκεκριμένο παράπονο, η Επίτροπος Διοικήσεως επεσήμανε εκ νέου ότι εξαιτίας των δεσμεύσεων τεμαχίων στα Τοπικά Σχέδια, με σκοπό τη μελλοντική αξιοποίηση τους για ανέγερση σχολικών κτιρίων, έχουν ταλαιπωρηθεί και εξακολουθούν να ταλαιπωρούνται, όπως η παραπονούμενη και άλλοι ιδιοκτήτες. Η απόρριψη αιτήσεων τους για ανάπτυξη των τεμαχίων, η εκκρεμότητα σχετικών Ιεραρχικών Προσφυγών τους, η αναμονή αποδέσμευσης ή απαλλοτρίωσης τους, αποτέλεσαν κατ επανάληψη αντικείμενο παραπόνων και προσφυγών στο Ανώτατο Δικαστήριο. Ενόψει δε της σχετικής νομολογίας που σαφώς απορρίπτει την προσέγγιση της στέρησης από τους ιδιοκτήτες του δικαιώματος ανάπτυξης δεσμευμένων τεμαχίων τους, η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε όπως το όλο θέμα απασχολήσει με τη δέουσα

σοβαρότητα τα δυο κατ'εξοχήν εμπλεκόμενα Υπουργεία, των Εσωτερικών και Παιδείας και Πολιτισμού (**A/Π 1353/2002**).

Από τη διερεύνηση των παραπόνων με αρ. **A/Π 642/2003, A/Π661/2003, A/Π667/2003, A/Π672/2003, A/Π 777/2003, A/Π 809/2003 και A/Π 1170/2003**, διαπιστώθηκε ότι εφαρμόζεται σχέδιο που ενέκρινε το Υπουργικό Συμβούλιο για παραχώρηση κρατικών οικοπέδων σε πτωχές οικογένειες που αντιμετωπίζουν πρόβλημα στέγης ή αποκατάστασης των θυγατέρων τους, το οποίο, όπως προκύπτει και από τον τίτλο του, αποσκοπεί να βοηθήσει τα πρόσωπα που αδυνατούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της αγοράς. Ωστόσο, το σχέδιο παρουσιάζει σοβαρές αδυναμίες που καθιστούν δυσχερή τη λήψη αποφάσεων στις αιτήσεις των ενδιαφερόμενων.

Με αφορμή τα πιο πάνω παράπονα, η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στον Υπουργό Εσωτερικών την επανεξέταση των προνοιών του Σχεδίου και την ετοιμασία ενός νέου και ολοκληρωμένου που να υποβληθεί στο Υπουργικό Συμβούλιο για έγκριση. Οι πιο κάτω πτυχές, σύμφωνα με την Επίτροπο Διοικήσεως, θα πρέπει να τύχουν προβληματισμού:

- Η άρση των ασαφειών αναφορικά με τις κατηγορίες των δικαιούχων και της μεταξύ τους σειράς προτεραιότητας.
- Ο καθορισμός των προϋποθέσεων/κριτηρίων που πρέπει να πληρούν οι ενδιαφερόμενοι για να θεωρούνται δικαιούχοι οικοπέδων, ώστε να αποφεύγεται το ενδεχόμενο παρερμηνείας και ή πλάνης σε ότι τους αφορά.
- Η συμπερίληψη στο σχέδιο του τρόπου υπολογισμού των εισοδημάτων των αιτητών και ειδικότερα στις περιπτώσεις αιτήσεων γονιών για οικόπεδο που θα χρησιμοποιήσουν για αποκατάσταση άγαμων θυγατέρων τους, η προσαρμογή του στις σύγχρονες συνθήκες. Η εργασία και το εισόδημα άγαμης θυγατέρας δεν είναι ορθό να παραγνωρίζονται και να λαμβάνεται υπόψη μόνο

το εισόδημα του πατέρα, που μπορεί να είναι χαμηλό ή από σύνταξη.

- Ενδεικτικός καθορισμός κοινωνικοοικονομικών δεδομένων που θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τη συγκριτική αξιολόγηση των αιτητών που πληρούν τα κριτήρια του σχεδίου, θα διευκολύνει την άσκηση της διακριτικής ευχέρειας.
- Η εξαίρεση από το σχέδιο των άγαμων αντρών και η προτεραιότητα που δίδεται στις αιτήσεις αρραβωνιασμένων θυγατέρων έναντι των αντίστοιχων που υποβάλλονται από άντρες. Η αρχή της ισότητας που κατοχυρώνεται στο άρθρο 28 του Συντάγματος, δεν επιτρέπει διάκριση λόγω φύλου.
- Η τροποποίηση της σύνθεσης της Επιτροπής που έχει αρμοδιότητα να αποφασίζει στις αιτήσεις, ώστε να διασφαλίζεται η τήρηση της αρχής της αμεροληψίας. Προβληματισμός προκύπτει για τη συμμετοχή του Προέδρων των Κοινοτικών Συμβουλίων, λόγω των στενών σχέσεων που υπάρχουν στις μικρές κοινότητες.
- Κρατικά οικόπεδα σε οποιαδήποτε περιοχή, αν δεν υπάρχουν ενδιαφερόμενοι δικαιούχοι μπορούν να παραμένουν αδιάθετα, ώστε να μην παραβιάζονται οι πρόνοιες του σχεδίου και να τίθεται υπό αμφισβήτηση ο σκοπός του.
- Ο έλεγχος των αποφάσεων της Επιτροπής μπορεί να είναι ουσιαστικός και αποτελεσματικός μόνο όταν διενεργείται από ιεραρχικά ανώτερο όργανο.

VI. ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

1. *Εισαγωγή*

Η αποκέντρωση όσο το δυνατό περισσότερων και ουσιαστικών κρατικών υπηρεσιών και λειτουργιών ήταν το αναγκαίο βήμα για να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα και λειτουργικότητα του κράτους, να καταστεί ευχερέστερη η εξυπηρέτηση των πολιτών και να βελτιωθεί το κοινωνικό επίπεδο ευημερίας.

Ωστόσο, η υιοθέτηση της αποκέντρωσης από μέρους της εκτελεστικής και νομοθετικής εξουσίας με την μεταφορά σημαντικών αρμοδιοτήτων στις τοπικές αρχές, δεν έχει ενεργοποιήσει σε ανάλογο επίπεδο τη δυναμική αποφόρτισης τους από παθογένειες και φαινόμενα που έχουν ταυτιστεί με την κεντρική διοίκηση. Η αδιαφάνεια, η γραφειοκρατία, η μη ορθολογιστική διαχείριση, η αδυναμία ανάπτυξης των κατάλληλων και σύγχρονων μεθόδων ευέλικτης, αποδοτικής, γρήγορης και ποιοτικής διοίκησης, οι πελατειακές σχέσεις, φαίνεται ότι ενόσω εξακολουθούν να υφίστανται δημιουργούν τις προϋποθέσεις υπόσκαψης των αυτοδιοικούμενων οργανισμών.

Η επίλυση αυτών των προβλημάτων προϋποθέτει εντατικές πρωτοβουλίες των αιρετών τοπικών εκπροσώπων της, συλλογικό επίπεδο δράσης και συμμόρφωση στο σχετικό νομοθετικό πλαίσιο.

Ο έλεγχος των τοπικών αρχών αποτελεί εξωγενές διεισδυτικό στην γενικότερη δράση τους μέτρο που μπορεί να εντοπίζει τις δυσλειτουργίες, να περιορίζει και να αναστέλλει τα συμπτώματα κακοδιαχείρισης και κακοδιοίκησης και να συμβάλλει στην υιοθέτηση νέων μεθόδων πρακτικής και εργασίας. Δεν αντιβαίνει στην αρχή της αυτοτέλειας τους και δεν υποτιμά την αυτονομία τους ούτε υποσκάπτει τη λαϊκή εντολή. Σ' ένα δυναμικό σύστημα ελέγχου και ισορροπιών καμιά εξουσία δεν μπορεί να είναι απόλυτα αυτόνομη. Ανάμεσα στις επί μέρους εξουσίες και τους θεσμούς του Κράτους αναπτύσσονται σχέσεις επιρροής και σχέσεις ελεγχσιμότητας.

Στον Επίτροπο Διοικήσεως ανατέθηκε ο εξωδικαστικός έλεγχος των Τοπικών Αρχών με τον περί Επιτρόπου Διοικήσεως (Τροποποιητικό) Νόμο 101(Ι)/95, ο οποίος λειτουργεί συμπληρωματικά σε σχέση με άλλους μηχανισμούς ελέγχου, όπως της Δικαστικής Εξουσίας και της Ελεγκτικής Υπηρεσίας αλλά προσφέρεται κυρίως ως αποτελεσματική μέθοδος διερεύνησης και αντιμετώπισης της κακοδιοίκησης και προστασίας των δικαιωμάτων των πολιτών. Η εξέταση των παραπόνων που υποβάλλονται στον Επίτροπο Διοικήσεως, αποσκοπεί να διαπιστώσει κατά πόσον υπήρξε εκ μέρους των τοπικών αρχών παραβίαση της νομοθεσίας, των αρχών της χρήστης διοίκησης και της ορθής συμπεριφοράς προς τους διοικούμενους.

Κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του, ο Επίτροπος Διοικήσεως επιδιώκει να αναζητά τις αιτίες εκείνων των προβλημάτων που αναδεικνύονται ως γενικότερα μέσα από την έρευνα μεμονωμένων παραπόνων και να υποβάλλει εισηγήσεις για επίλυση τους με νέες, σύγχρονες και ευέλικτες προσεγγίσεις.

Σε σχέση με τις Αρχές Τοπικής Αυτοδιοίκησης καταβάλλεται προσπάθεια αποφυγής κάθε συγκρουσιακού στοιχείου που δυνατό να εμπεριέχει η έννοια του ελέγχου. Ο Επίτροπος Διοικήσεως υιοθετεί τρόπο σκέψης και δράσης διαμεσολαβητικού χαρακτήρα, επιδιώκοντας κυρίως την ανάπτυξη συνεργασίας με τις Τοπικές Αρχές και τη δημιουργία των προϋποθέσεων επίτευξης κοινών στόχων, όπως είναι η εγγύτητα με τον πολίτη και η διεύρυνση της δημοκρατικής συμμετοχής.

Οι προσπάθειες του Επιτρόπου Διοικήσεως να προσδώσει ένα ευρύτερο και διαφοροποιημένο χαρακτήρα στην έννοια του ελέγχου, όπως παραδοσιακά γίνεται αντιληπτός, αν και μέχρι στιγμής δεν φαίνεται να έτυχε της προσδοκώμενης αποδοχής, προοδευτικά διαμορφώνει ένα νέο τοπίο στις σχέσεις του Θεσμού με τις τοπικές αρχές που διανοίγει νέες προοπτικές συνεργασίας.

Αναμένεται ότι μέσα σ' ένα κλίμα εμπιστοσύνης και αλληλοσεβασμού, τα αίτια της κακοδιοίκησης που ήδη εντοπίζονται, όπως η έλλειψη της

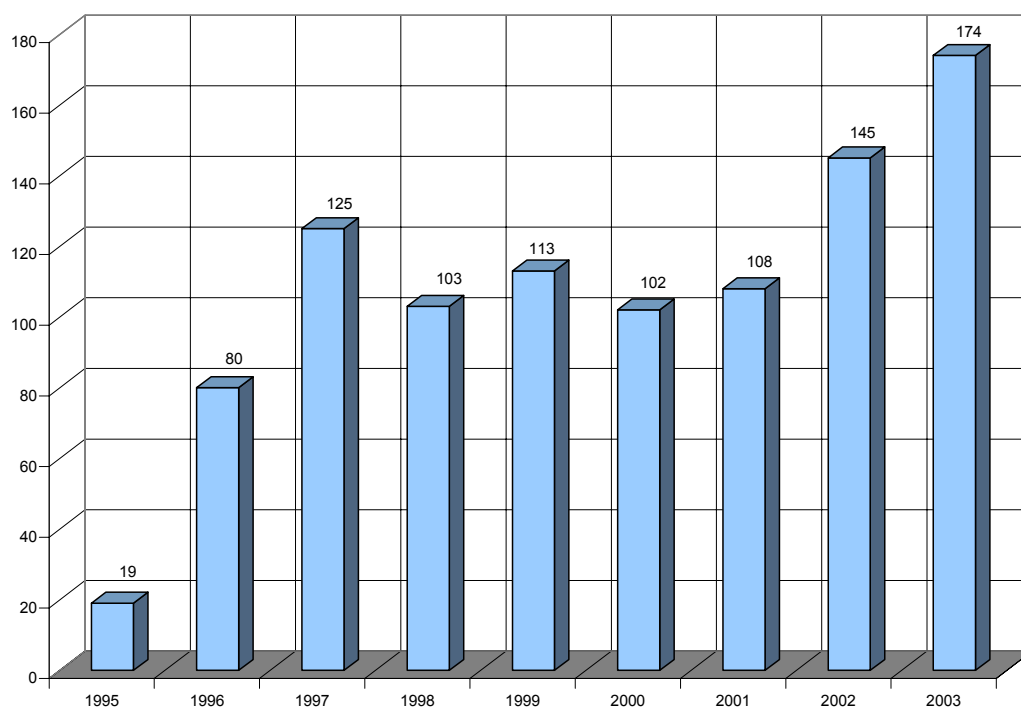
απαραίτητης υλικοτεχνικής υποδομής και του απαιτούμενου επιστημονικού προσωπικού, η αδυναμία υιοθέτησης αναθεωρημένων, σύγχρονων μεθόδων και τρόπων αντίληψης των πραγμάτων, η άγνοια σε ορισμένες περιπτώσεις της ισχύουσας νομοθεσίας ή και μη εφαρμογή της καθώς και η συντήρηση των πελατειακών σχέσεων, σταδιακά θ' αντιμετωπιστούν.

2. Δήμοι

Ο τομέας δράσης των Δήμων χαρακτηρίζεται από ευρύτητα και εγγύτητα έναντι του τοπικού πληθυσμού. Φαίνεται δε ότι από μέρους τους δίδεται ιδιαίτερη βαρύτητα στην υλοποίηση αναπτυξιακής πολιτικής εντός της γεωγραφικής περιοχής τους, η οποία συμβάλλει θετικά στη βελτίωση του συνόλου του επιπέδου διαβίωσης, πλην όμως ουδόλως μειώνει το μέγεθος των αντιδράσεων και διαμαρτυριών των δημοτών στις περιπτώσεις που φαίνεται πως ενέργειες, πράξεις ή παραλείψεις των Δήμων περιορίζουν και ή επηρεάζουν δικαιώματα τους.

3. Αριθμητική και στατιστική ανάλυση

Κατά το 2003, υποβλήθηκαν 174 παράπονα που αφορούσαν ενέργειες Δήμων. Συγκριτική εικόνα των παραπόνων που υποβλήθηκαν από το 1995, φαίνεται στο σχεδιάγραμμα που ακολουθεί:

Από τα 174 παράπονα που υποβλήθηκαν το 2003, τα 166 ή ποσοστό 95% κρίθηκε ότι εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του Επιτρόπου Διοικήσεως και αποφασίστηκε να διερευνηθούν. Τα 8 ή ποσοστό 5% κρίθηκε ότι δεν εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του Επιτρόπου Διοικήσεως και γι αυτό δε διερευνήθηκαν.

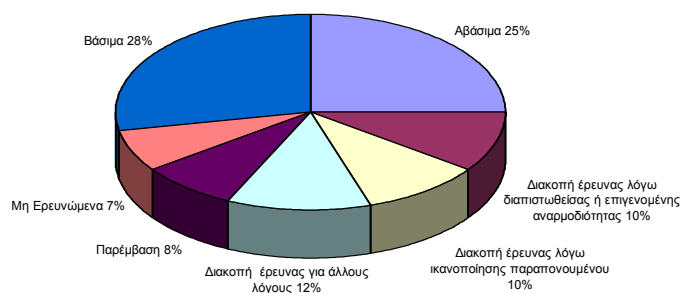
Εκτός από τα 174 παράπονα που υποβλήθηκαν στη διάρκεια του 2003 εκκρεμούσαν από το 2000, 12 παράπονα, από το 2001, 13 παράπονα και από το 2002, 86. Έτσι, ο συνολικός αριθμός παραπόνων προς διεκπεραίωση κατά το 2003, ανήλθε στα 275.

Από αυτά τα 275 παράπονα, διεκπεραιώθηκαν κατά το 2003 τα 137. Τα υπόλοιπα 138 μεταφέρθηκαν προς διεκπεραίωση το επόμενο έτος.

Από τα 137 παράπονα που διεκπεραιώθηκαν κατά το 2003, τα 9 αποφασίστηκε να μην ερευνηθούν λόγω αναρμοδιότητας, 39 κρίθηκαν ως βάσιμα, 34 ως αβάσιμα, σε 13 παράπονα διακόπηκε η έρευνα διότι οι παραπονούμενοι ικανοποιήθηκαν, σε 14 παράπονα διακόπηκε η έρευνα λόγω διαπιστωθείσας ή επιγενόμενης αναρμοδιότητας, σε 17 διακόπηκε η έρευνα για άλλους λόγους και σε 11 παράπονα διακόπηκε η έρευνα λόγω

ικανοποίησης του παραπονούμενου μετά από παρέμβαση του Επιτρόπου Διοικήσεως.

Συγκριτική εικόνα με τα αντίστοιχα ποσοστά κατά κατηγορία φαίνεται στο σχεδιάγραμμα που ακολουθεί:

Αναλυτική κατάσταση των ερευνηθέντων κατά το 2003 παραπόνων που υποβλήθηκαν κατά των Δήμων παρατίθεται στον πίνακα που ακολουθεί:

ΜΗ ΕΡΕΥΝΩΜΕΝΑ	
Λόγω Αναρμοδιότητας	8
Με βάση τη διακριτική ευχέρεια	1
ΔΙΑΚΟΠΗ ΕΡΕΥΝΑΣ	
Λόγω ικανοποίηση του παραπονουμένου	13
Αβάσιμο παράπονο μετά από έρευνα	34
Λόγω διαπιστωθ. ή επιγενομένης αναρμοδιότητας	14
Για άλλους λόγους	17
Παρέμβαση	11
ΕΚΘΕΣΕΙΣ	
Αβάσιμα παράπονα	0
Βάσιμα παράπονα	39
ΣΥΝΟΛΟ ΔΙΕΚΤΕΡΑΙΩΘΕΝΤΩΝ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ	137
ΕΚΚΡΕΜΟΥΝΤΑ	138
Γ Ε Ν Ι Κ Ο Σ Υ Ν Ο Λ Ο	275

Κατά το 2003, υποβλήθηκαν 39 Εκθέσεις που αφορούσαν παράπονα κατά Δήμων. Η υλοποίηση των εισηγήσεων που περιέχονται στις 25 από τις 39 Εκθέσεις παρακολουθούνται και μόνο σε 4 περιπτώσεις υπήρξε συμμόρφωση.

4. Οχληρίες

Αρκετά παράπονα που υποβλήθηκαν εναντίον των Δήμων, είχαν ως αντικείμενο την πρόκληση οχληρίας από τη λειτουργία κέντρων αναψυχής εξαιτίας της οποίας οι παραπονούμενοι ταλαιπωρούνταν. Οι πιο κάτω περιπτώσεις είναι ενδεικτικές ενός προβλήματος με αρνητικές προεκτάσεις στο δικαίωμα των πολιτών να διαβιούν σε άνετο περιβάλλον, απαλλαγμένο από ενοχλητικές παρεμβολές.

Το παράπονο με αρ. **A/Π 948/2002** αφορούσε πρόκληση οχληρίας από τη λειτουργία εστιατορίου. Διαπιστώθηκε ότι ο Δήμος Λευκωσίας επέτρεψε την αλλαγή χρήσης κατοικίας σε εστιατόριο, με τους όρους να μην μεταδίδεται μουσική και να ληφθούν κατάλληλα μέτρα ελαχιστοποίησης ενδεχόμενων επιπτώσεων στις ανέσεις της οικιστικής περιοχής. Ο Δήμος διαφύλαξε το δικαίωμα ανάκλησης της σχετικής πολεοδομικής άδειας, σε περίπτωση που θα διαπιστωνόταν κατ επανάληψη πρόκληση οχληρίας. Ωστόσο, η ταλαιπωρία των παραπονούμενων δεν απετράπη. Ο ιδιοκτήτης του εστιατορίου εξασφάλισε από τον Έπαρχο άδεια χρήσης μεγαφώνων και μετάδοσης μουσικής και σύμφωνα με τους παραπονούμενους μετά τα μεσάνυχτα λειτουργούσε στο χώρο του εστιατορίου, κλάμπ. Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της επεσήμανε την αναγκαιότητα εξέτασης του εν λόγω ισχυρισμού και τη λήψη μέτρων εναντίον του ιδιοκτήτη αν εξακριβωνόταν η βασιμότητα του. Επίσης, εισηγήθηκε στον Έπαρχο να εξετάσει το ενδεχόμενο ανάκλησης της άδειας χρήσης μεγαφώνων και μετάδοσης μουσικής και στην αστυνομία να ελέγχει την εκ μέρους του ιδιοκτήτη τήρηση του ωραρίου λειτουργίας που ισχύει για τα εστιατόρια.

Τα παράπονα με αρ. **A/Π 799/2001** και **A/Π 864/2001** στρέφονταν κατά των Δήμων Λευκωσίας και Λάρνακας αντίστοιχα, επειδή παρέλειψαν να λάβουν μέτρα προστασίας των ανέσεων των περιοίκων από την προκαλούμενη κατά τη λειτουργία δυο κέντρων αναψυχής, οχληρία. Και στις περιπτώσεις αυτές, η οχληρία, αποδόθηκε κυρίως στη μετάδοση μουσικής. Η παράνομη στάθμευση και οι φωνές των θαμώνων αποτελούσαν μια άλλη παράμετρο. Ο έλεγχος που διενεργούσε η αστυνομία δεν συνέβαλε έστω στην μείωση του προβλήματος.

Τα ίδια δεδομένα παρατηρήθηκαν και σε σχέση με τα παράπονα με αρ. **A/Π 607/2003** και **1096/2003** κατά του Δήμου Πάφου. Οι καταγγελίες στις οποίες προέβη η αστυνομία εναντίον του ιδιοκτήτη του κέντρου δεν τον απέτρεψαν από του να συνεχίσει να παρανομεί, δηλ. να μεταδίδει μουσική η ένταση της οποίας επέφερε σοβαρή ταλαιπωρία στους παραπονούμενους.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στην Αστυνομία την εντατικοποίηση του ελέγχου και την εξάντληση των διαθέσιμων νομικών μέτρων εναντίον των παρανομούντων.

Από όλες τις πιο πάνω περιπτώσεις καθώς και εκείνη του παραπόνου με αρ. **A/Π 1009/2002**, προκύπτει ότι είναι αρκετά δύσκολο να αποκατασταθεί το επίπεδο ανέσεων των περιοίκων, όταν αρχίσει η λειτουργία κοντά στις κατοικίες τους κέντρων αναψυχής.

Η παρεμβατική δυνατότητα των Δήμων, προς άρση της οχληρίας είναι περιορισμένη και άπτεται κυρίως των περιπτώσεων παραβίασης των διατάξεων του περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμου, δηλ. όταν παρατηρείται παράνομη αλλαγή χρήσης υποστατικού σε κέντρο ή παράνομες προσθήκες και επεκτάσεις. Στην έκδοση των αδειών λειτουργίας κέντρων αναψυχής με βάση τον περί Κέντρων Αναψυχής Νόμο και στην έκδοση της άδειας χρήσης μεγαφώνων και μετάδοσης μουσικής οι Δήμοι δεν έχουν ουσιαστικό λόγο. Επίσης, δεν διαθέτουν δημοτική αστυνομία για να διενεργεί έλεγχο της τήρησης του ωραρίου λειτουργίας, των όρων των αδειών μετάδοσης μουσικής, της στάθμευσης και να

φροντίζει για τη διαφύλαξη της κοινής ησυχίας. Ουσιαστικά το ισχύον σύστημα ρύθμισης και ελέγχου της λειτουργίας των κέντρων αναψυχής, χαρακτηρίζεται από ανεπάρκεια, διάσπαση των αρμοδιοτήτων, ανυπαρξία συντονισμού και συλλογικών χειρισμών γι αυτό και στερείται αποτελεσματικότητας.

Η διασφάλιση των ανέσεων του κοινού, που συναρτάται άμεσα με το συνταγματικό δικαίωμα του στη ζωή, αποτελεί υποχρέωση της διοίκησης συνολικά και προς αυτή την κατεύθυνση προέχει η συνεργασία όλων των εμπλεκομένων αρχών. Η σύσταση συμβουλευτικών επαρχιακών φορέων με την συμμετοχή εκπροσώπων των τοπικών και άλλων αρχών, που θα επιλαμβάνονται των αιτήσεων που απαιτείται να εγκριθούν πριν από την έναρξη της λειτουργίας κέντρων αναψυχής καθώς και οποιωνδήποτε προβλημάτων προκύπτουν στη συνέχεια, μπορεί να μελετηθεί με πρωτοβουλία των Δήμων που φαίνεται να είναι οι άμεσοι δέκτες των καταγγελιών για οχληρία και των επικρίσεων των επηρεαζόμενων.

Από τις πιο πάνω περιπτώσεις, διακρίνεται εκείνη του παραπόνου με αρ. **Α/Π 1087/2002**, επειδή, όπως διαπιστώθηκε, ο Δήμος Γεροσκήπου με δικές του ενέργειες, δημιούργησε τις προϋποθέσεις πρόκλησης οχληρίας στον παραπονούμενο και την οικογένεια του. Ο Κηδεμόνας Τουρκοκυπριακών Περιουσιών είχε εκμισθώσει στο Δήμο τουρκοκυπριακό τεμάχιο που γειτνιάζει με τη κατοικία του παραπονούμενου, εντός του οποίου ανήγειρε εστιατόριο με πολεοδομική άδεια που εξασφάλισε από την Πολεοδομική Αρχή. Παραβίασε δε τη σύμβαση μίσθωσης του τεμαχίου που συνήψε με τον Κηδεμόνα και υπεκμίσθωσε σε ιδιώτες το εστιατόριο που ανήγειρε, χωρίς να συμμορφωθεί, σύμφωνα με το Διευθυντή του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, με όλους τους όρους της πολεοδομικής άδειας. Ο ισχυρισμός του παραπονούμενου για πρόκληση οχληρίας από τη λειτουργία του εστιατορίου, κυρίως λόγω της χρήσης μεγαφώνων για μετάδοση μουσικής και τις φωνές των θαμώνων, δεν απορρίφθηκε από την αστυνομία η οποία προέβη κατ επανάληψη σε επιτόπιες επισκέψεις, χωρίς όμως να καταστεί δυνατό να αποτρέψει τη συνέχιση της.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της αναφέρθηκε στις ευθύνες του Δήμου Γεροσκήπου σε σχέση με την προκαλούμενη οχληρία επισημαίνοντας την υπεκμίσθωση του εστιατορίου κατά παράβαση της σύμβασης μίσθωσης. Εισηγήθηκε δε τη λήψη συγκεκριμένων μέτρων που θα την αποκλείουν ή έστω θα την περιορίζουν, καθώς και τη διενέργεια καθημερινού ελέγχου από την αστυνομία και τη δίωξη των κατόχων του εστιατορίου στις περιπτώσεις που διαπιστώνεται παράνομη μετάδοση μουσικής και πώληση οινοπνευματωδών ποτών.

Το παράπονο με αρ. **Α/Τ 1109/2002**, αφορούσε οχληρία που προκαλείτο από άλλη αιτία. Ο ισχυρισμός του παραπονούμενου, για καύση ψόφιων ζώων εντός της κτηνοτροφικής ζώνης Αθηνών, εξαιτίας της οποίας παρατηρείτο έντονη δυσοσμία και καπνός, ήταν βάσιμος. Ο Δήμος Αθηνών κατέβαλε μεν προσπάθειες σε συνεργασία με κυβερνητικά τμήματα να πειστούν οι κτηνοτρόφοι να εγκαταλείψουν την ακολουθούμενη πρακτική τους, ωστόσο, ο Δήμαρχος σε σχετική επιστολή του στην Επίτροπο Διοικήσεως επέλεξε την μη ευθέως αποδοχή του προβλήματος. Τέτοια προσέγγιση ουδόλως εξυπηρετεί, αντίθετα προκαλεί περαιτέρω αντιδράσεις από μέρους των επηρεαζόμενων και ενδεχομένως να μην λειτουργεί αποτρεπτικά έναντι εκείνων που προβαίνουν στις παράνομες ενέργειες.

Επισημάνθηκε ότι η οριστική απαλλαγή από οποιεσδήποτε πιθανές νέες καύσεις ψόφιων ζώων, θα καταστεί δυνατή με τη δημιουργία κέντρων αποτέφρωσης που ήδη προωθείται από το Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών. Η Επίτροπος Διοικήσεως όμως στην έκθεση της, υπέδειξε ότι μέχρι να αρχίσει η λειτουργία τους, ο Δήμος υποχρεούται να φροντίζει για τη διασφάλιση υγιεινούς περιβάλλοντος και για τη διαφύλαξη της δημόσιας υγείας. Για τους σκοπούς αυτούς, εισηγήθηκε όπως ασκείται καθημερινός έλεγχος των κτηνοτροφικών υποστατικών και σε συνεργασία με την αστυνομία καταβάλλεται κάθε προσπάθεια αποτροπής νέων παράνομων καύσεων.

5. Ανάπτυξη και παράνομες οικοδομές

Η αναπτυξιακή δραστηριότητα των τελευταίων δυο δεκαετιών φαίνεται να συνοδεύεται από παραβιάσεις της νομοθεσίας που καθορίζει τα όρια νομιμότητας όχι μόνο των ιδιωτών αλλά και των αρμοδίων αρχών.

Κατά τη διερεύνηση του παραπόνου με αρ. **Α/Π 1202/2002** διαπιστώθηκε ότι ο Δήμος Πέγειας απαλλοτρίωσε ιδιωτική ακίνητη ιδιοκτησία για την κατασκευή δρόμου, πλην όμως επειδή δεν χρησιμοποιήθηκε από τον ίδιο αλλά από το Τμήμα Δημοσίων Έργων, αρνήθηκε να καταβάλει στους επηρεαζόμενους την αποζημίωση που τους επιδίκασε το Δικαστήριο. Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της ανέφερε ότι με βάση το άρθρο 23 του Συντάγματος και τον περί Αναγκαστικής Απαλλοτρίωσης Νόμο, η αποζημίωση για απαλλοτρίωση καταβάλλεται από την απαλλοτριούσα αρχή και εισηγήθηκε όπως ο Δήμος ανταποκριθεί στη σχετική υποχρέωση του.

Ο Δήμος Πάφου κατά τις εργασίες ανακαίνισης διατηρητέας οικοδομής του, επενέβη παράνομα στο γειτονικό τεμάχιο της παραπονούμενης και ανήγειρε δυο δωμάτια. Ο Δήμαρχος απέδωσε την παράνομη επέμβαση «σε ασάφεια των ορίων της ιδιοκτησίας», η οποία όμως έπαυσε να υφίσταται μετά από οριοθέτηση στην οποία προέβη το Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο και επομένως ο Δήμος όφειλε να συμμορφωθεί με τις συνταγματικές του υποχρεώσεις, δηλ. είτε να άρει την επέμβαση είτε να αποζημιώσει την παραπονούμενη. Η Επίτροπος Διοικήσεως υπέδειξε στο Δήμο όπως ενεργήσει προς τη κατεύθυνση αυτή (**Α/Π 614/2001**).

Το παράπονο με αρ. **Α/Π 318/2003**, στρεφόταν κατά της απόφασης του Δήμου Γερμασόγειας να κατασκευάσει γήπεδο καλαθόσφαιρας σε γη που παραχωρήθηκε στο δημόσιο από ιδιοκτήτες παρακείμενων τεμαχίων, σύμφωνα με όρους των πολεοδομικών αδειών τους, για να διαμορφωθεί σε χώρο πρασίνου. Οι παραπονούμενοι έκριναν ότι η γη ήταν απαραίτητο να αξιοποιηθεί αποκλειστικά για το σκοπό αυτό επειδή γειτνιάζει με βιομηχανική περιοχή. Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της ανέφερε ότι η απόφαση του Δήμου για κατασκευή γηπέδου αποσκοπούσε μεν στη

δημιουργία συνθηκών άθλησης και ψυχαγωγίας ατόμων νεαρής κυρίως ηλικίας, ωστόσο δεν ήταν δυνατό να υλοποιηθεί. Σύμφωνα με γνωμοδότηση του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, η γη που παραχωρείται στο δημόσιο από ιδιοκτήτες που διαχώρισαν τεμάχια τους σε οικόπεδα, με βάση σχετικό όρο των πολεοδομικών αδειών τους, για να διαμορφωθεί σε χώρο πρασίνου, μόνο για το σκοπό αυτό μπορεί να χρησιμοποιηθεί και δεν είναι δυνατό να διατεθεί για οποιονδήποτε άλλο, όπως προβλέπεται γενικά για την κρατική ιδιοκτησία στον περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας Νόμο. Ενόψει της εν λόγω γνωμοδότησης, η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στο Δήμο να επανεξετάσει την απόφαση του για κατασκευή του γηπέδου στο συγκεκριμένο χώρο.

Το παράπονο με αρ. **Α/Τ 1307/2003** είχε το ίδιο με το πιο πάνω, αντικείμενο. Στρεφόταν κατά της απόφασης του Δήμου Αθηένου να μετατρέψει δημόσιο χώρο πρασίνου που βρίσκεται κοντά στις κατοικίες των παραπονούμενων, σε γήπεδο. Η σχετική απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου λήφθηκε σε συνεργασία με τον Οργανισμό Νεολαίας Κύπρου. Όμως, όπως διαπιστώθηκε, ο χώρος που επιλέγηκε προέκυψε και αυτός από διαχωρισμό ιδιωτικών τεμαχίων σε οικόπεδα. Το δε σχέδιο που ετοίμασε ο Δήμος για αξιοποίηση του, προέβλεπε την κατάληψη του μεγαλύτερου μέρους του από αθλητικές εγκαταστάσεις. Δηλαδή η χρήση για την οποία προορίστηκε, ως δημόσιος χώρος πρασίνου, δεν θα μπορούσε να υλοποιηθεί ποτέ. Η κύρια χρήση του θα καθίστατο αθλητική. Και η άποψη των παραπονούμενων ότι ένας δημόσιος χώρος πρασίνου είναι απαραίτητος για την περιοχή τους, χαρακτηρίστηκε από την Επίτροπο Διοικήσεως εύλογος, αφού κάθε δημόσιος χώρος πρασίνου σε οικιστική περιοχή, συμβάλλει στην βελτίωση της ποιότητας ζωής. Η δημιουργία χώρων άθλησης, όπως τα γήπεδα, εξυπηρετούν μεν τον ίδιο σκοπό, νοουμένου όμως ότι δεν προωθούνται σε βάρος προκαθορισμένων χώρων πρασίνου. Οι Τοπικές Αρχές φαίνεται να καταλήγουν στην επιλογή τέτοιων χώρων για δημιουργία αθλητικών εγκαταστάσεων, επειδή δεν διαθέτουν άλλα κατάλληλα τεμάχια. Πρόκειται όμως για ένα γενικότερο πρόβλημα που θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί σε συνεργασία με άλλες αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες. Και στη περίπτωση αυτή, η Επίτροπος

Διοικήσεως εισηγήθηκε επανεξέταση της σχετικής απόφασης του Δημοτικού Συμβουλίου.

Ο Δήμος Λακατάμειας, όπως διαπιστώθηκε κατά τη διερεύνηση του παραπόνου με αρ. **Α/Π 18/2002**, επενέβη στη κοίτη του ποταμού Πεδιαίου και ανήγειρε παράνομα υποστατικά για αποθήκευση υλικών. Στον ίδιο χώρο, επέτρεψε την στάθμευση των σκυβαλοφόρων οχημάτων του και διάνοιξε δρόμο για να διευκολύνει την διακίνηση τους. Οι εν λόγω ενέργειες προκάλεσαν τις αντιδράσεις των κατοίκων της παρακείμενης οικιστικής περιοχής. Η Επίτροπος Διοικήσεως επεσήμανε ότι η χρήση κοίτης ποταμού προϋποθέτει απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, την οποία ο Δήμος δεν είχε εξασφαλίσει. Εξάλλου, άδεια χρήσης, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, παραχωρείται στις περιπτώσεις που η κοίτη θα αξιοποιηθεί για την προστασία/βελτίωση του φυσικού περιβάλλοντος και του οικοσυστήματος της περιοχής.

Παρόμοιες επεμβάσεις, σύμφωνα με την Επίτροπο Διοικήσεως επιβάλλεται να αποφεύγονται. Οι Δήμοι οφείλουν να ευρίσκουν τους τρόπους εξυπηρέτησης τους, στο πλαίσιο της νομιμότητας, αποδίδοντας τον μέγιστο σεβασμό στις ευαίσθητες περιβαλλοντικά περιοχές.

Το παράπονο με αρ. **Α/Π 1196/2002**, αφορούσε την μη υιοθέτηση από το Δήμο Παραλιμνίου σχεδίου οδικού δικτύου που ετοίμασε το Επαρχιακό Γραφείο Αμμοχώστου του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, με βάση το οποίο, το περικλειστο τεμάχιο του παραπονούμενου, που βρίσκεται εντός της τουριστικής ζώνης, θα αποκτούσε πρόσβαση και επομένως θα ήταν δυνατή η αξιοποίησή του.

Το παράπονο κρίθηκε βάσιμο. Διαπιστώθηκε ότι ο Δήμαρχος Παραλιμνίου, ενώ ο ίδιος ζήτησε το 1988 την ετοιμασία σχεδίου του οδικού δικτύου της περιοχής, υποστηρίζοντας μάλιστα ότι υπήρχαν πιέσεις για ανάπτυξη της και επομένως ήταν απαραίτητο, αγνόησε στη συνέχεια παντελώς την ολοκληρωμένη εργασία που του διαβιβάστηκε από τον Επαρχιακό Λειτουργό για την οποία αναλώθηκε δημόσιος χρόνος, για λόγους που δεν έκρινε σκόπιμο να θέσει υπόψη της Επιτροπής

Διοικήσεως. Οι ενέργειες αυτές είχαν ως αποτέλεσμα οι προοπτικές ανάπτυξης του τεμαχίου του παραπονούμενου, που τέθηκαν από το 1988, να μετατεθούν ουσιαστικά στο αόριστο μέλλον, αφού η μελέτη των οδικών δικτύων θα γινόταν πλέον μετά την έγκριση και υιοθέτηση του Τοπικού Σχεδίου Παραλιμνίου.

Με το θέμα του Τοπικού Σχεδίου, το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως είχε ασχοληθεί πριν από 7 περίπου χρόνια στα πλαίσια της εξέτασης του παραπόνου με αρ. **Α/Π 1063/97**. Στη σχετική έκθεση που ετοιμάστηκε το 1998, επισημάνθηκε ότι η ανάγκη ετοιμασίας και εφαρμογής Τοπικού Σχεδίου Παραλιμνίου ήταν επιτακτική ώστε να μην υπάρξουν μη ανατρέψιμες δυσμενείς συνέπειες για την ανάπτυξη της περιοχής.

Παρ' όλον τούτο ο Δήμος Παραλιμνίου εξακολουθεί να αποτελεί τη μοναδική δημοτική περιοχή στην οποία δεν τυγχάνει εφαρμογής Τοπικό Σχέδιο. Η Δήλωση Πολιτικής τέθηκε σε εφαρμογή σχετικά πρόσφατα. Η Επίτροπος Διοικήσεως επεσήμανε τις ευθύνες του Δήμου Παραλιμνίου αλλά και του Υπουργείου Εσωτερικών και εισηγήθηκε όπως εξαντλήσει σε συνεργασία με το Πολεοδομικό Συμβούλιο όλες τις πιθανές δυνατότητες ολοκλήρωσης του Τοπικού Σχεδίου Παραλιμνίου και εφαρμογής του εντός του 2003. Ωστόσο, μέχρι σήμερα δεν υπήρξε υλοποίηση της εισήγησης αυτής.

Το παράπονο με αρ. **Α/Π 969/2002**, στρεφόταν κατά της ανοχής του Δήμου Πάφου να λάβει μέτρα παύσης της λειτουργίας παράνομου γκαράζ επιδιόρθωσης βαρέων οχημάτων κοντά στην κατοικία του παραπονούμενου. Το υποστατικό είχε άδεια χρήσης ως κατάστημα. Η μετατροπή του σε γκαράζ έγινε παράνομα. Ο Δήμος δεν προέβη στη λήψη μέτρων εναντίον του ιδιοκτήτη, παρόλον ότι γνώριζε πως εκ μέρους του υπήρξε παραβίαση του περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμου. Η περιοχή είναι οικιστική και η συνέχιση της λειτουργίας του παράνομου γκαράζ ήταν αναμενόμενο ότι σε κάποιο στάδιο θα προκαλούσε τις αντιδράσεις των περιοίκων.

Το ίδιο αντικείμενο είχε και το παράπονο με αρ. **Α/Τ 1012/2003**, κατά του Δήμου Λάρνακας. Διαπιστώθηκε ότι ανεγέρθηκαν παράνομες οικοδομές που χρησιμοποιούνταν ως σιδηρουργείο. Ο Δήμος εξασφάλισε από το Δικαστήριο διάταγμα κατεδάφισης τους, ωστόσο, στη συνέχεια απέσυρε αίτηση εναντίον του ιδιοκτήτη για παράλειψη του να συμμορφωθεί με αυτό εντός της καθορισθείσας προθεσμίας. Με την εν λόγω ενέργεια του, ο Δήμος ουσιαστικά εξέφρασε την πρόθεση να ανεχθεί την παράνομη ανέγερση των υποστατικών κατά παράβαση του περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμου.

Ο ιδιοκτήτης εστιατορίου στην Πόλη Χρυσοχούς προέβη σε παράνομες προσθηκομετατροπές. Οι σχετικές εργασίες άρχισαν από το 1988 και συνεχίστηκαν μέχρι και το 1999 με την προσθήκη ολόκληρου ορόφου, που λειτουργούσε ως μπυραρία. Ο Δήμος εξασφάλισε από το Δικαστήριο διάταγμα κατεδάφισης με το οποίο δεν υπήρξε συμμόρφωση, αλλά παρέλειψε να προχωρήσει δικαστικώς με τη διαδικασία της αίτησης παρακοής του.

Κατοικία στο Στρόβολο μετατράπηκε παράνομα σε αίθουσα δεξιώσεων. Σχετική αίτηση στην Πολεοδομική Αρχή για πολεοδομική άδεια αλλαγής της χρήσης απορρίφθηκε. Παρόλον τούτο, ο Δήμος Στροβόλου παρέλειψε να λάβει μέτρα άρσης της παρανομίας (**Α/Τ 1227/2002**).

Σε τεμάχιο στη Λακατάμεια ανεγέρθηκε παράνομα οικοδομή που χρησιμοποιείτο ως ιδιωτικό σχολείο μουσικής και χορού. Καμία άδεια δεν εξασφαλίστηκε. Ο Δήμος παρέλειψε να λάβει οποιαδήποτε μέτρα εναντίον των παρανομούντων (**Α/Τ 1210/2001**).

Από τη διερεύνηση του παραπόνου με αρ. **Α/Τ 536/2003**, διαπιστώθηκε ότι ανεγέρθηκαν κατοικίες σε τεμάχιο στο Παραλίμνι οι οποίες κατέχονταν και χρησιμοποιούνταν χωρίς πιστοποιητικό έγκρισης. Η έκδοση του εν λόγω πιστοποιητικού, που αποτελεί προϋπόθεση για την έκδοση τίτλων ιδιοκτησίας, προσέκρουε στη μη τήρηση όλων των όρων της άδειας οικοδομής. Ο Δήμος παρέλειψε να αντιμετωπίσει δικαστικώς το γεγονός αυτό. Ουσιαστικά ανέχθηκε την παράνομη κατοχή και χρήση των

ανεγερθέντων κατοικιών. Κατ επέκταση ανέχθηκε την μη τήρηση των όρων που ο ίδιος έθεσε.

Όλες οι πιο πάνω περιπτώσεις έχουν κοινό χαρακτηριστικό, την εκ μέρους των οικείων Δήμων ανοχή παράνομων ενεργειών, που παρακινείται από την απροθυμία σύγκρουσης με τους παρανομούντες, η οποία εκ των πραγμάτων επέρχεται με την ενεργοποίηση της δικαστικής διαδικασίας. Ως αποτέλεσμα, οι παράνομες προσθήκες, μετατροπές, επεκτάσεις ή αλλαγές χρήσεων, παγιώνονται, σε βάρος πολλές φορές των ανέσεων των παρακείμενων χρήσεων. Ταυτόχρονα, φαίνεται να καλλιεργείται η εντύπωση σε τρίτους ότι είναι δυνατόν να τύχουν της ίδιας μεταχείρισης. Η αρχή της νομιμότητας που επιβάλλει σεβασμό και προσήλωση στις πρόνοιες της νομοθεσίας, σταδιακά υποσκάπτεται, από τα θεσμικά όργανα που είναι επιφορτισμένα να την διαφυλάσσουν.

Η Επίτροπος Διοικήσεως υπέδειξε κατ επανάληψη την ανάγκη για απεγκλωβισμό από την πρακτική των συμβιβασμών και της ανοχής των παράνομων ενεργειών και ως μοναδική διέξοδο την εφαρμογή πολιτικής αρχής για αξιοποίηση σε κάθε περίπτωση των αποτελεσματικών μέτρων που προσφέρει η νομοθεσία.

Με το παράπονο αρ. **Α/Π 1444/2002**, αμφισβητήθηκε η νομιμότητα της απόφασης του Δήμου Λεμεσού να ζητήσει από την παραπονούμενη να παραχωρήσει δωρεάν στο δημόσιο μέρος τεμαχίου της για τη διάνοιξη νέου δρόμου και να υποδείξει νέους χώρους στάθμευσης στη θέση εκείνων που θα καταργούνταν με τη χρησιμοποίηση του για τον δρόμο. Η εν λόγω απόφαση λήφθηκε από την Πολεοδομική Επιτροπή του Δήμου, κατά την εξέταση αίτησης της παραπονούμενης για πολεοδομική άδεια αλλαγής της χρήσης υπόγειας αποθήκης της σε κατοικία.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της ανέφερε ότι η Πολεοδομική Επιτροπή του Δήμου που συστάθηκε με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου από μερικά μόνο μέλη του, μπορεί να έχει μόνο βοηθητικό / συμβουλευτικό ρόλο, αναφορικά με τις αιτήσεις για πολεοδομικές άδειες. Η λήψη απόφασης, έστω και ενδιάμεσου χαρακτήρα και σε επιμέρους πτυχές

συγκεκριμένης αίτησης για πολεοδομική άδεια, όπως στην προκειμένη περίπτωση, εκφεύγει των πλαισίων του ρόλου αυτού και καταστρατηγεί το διάταγμα εκχώρησης, με το οποίο ο Υπουργός Εσωτερικών, εξέφρασε σαφώς την πρόθεση του να καταστήσει το Δημοτικό Συμβούλιο ως το μόνο αρμόδιο όργανο σε σχέση με τις πολεοδομικές αποφάσεις.

Όσον αφορά τον όρο που έθεσε η Πολεοδομική Επιτροπή, για παραχώρηση δωρεάν μέρους του τεμαχίου για διάνοιξη δρόμου, διαπιστώθηκε ότι τέθηκε και σε προηγούμενες άδειες που παραχωρήθηκαν στη παραπονούμενη. Όμως, όπως και ο δικηγόρος της επεσήμανε, πρακτικά η παραπονούμενη δεν ήταν, ούτε είναι εφικτό να ανταποκριθεί θετικά, αφού το μέρος του τεμαχίου που ζητήθηκε, αποτελεί κοινόκτητη ιδιοκτησία και επομένως είναι απαραίτητη, εκτός από τη δική της συγκατάθεση και αυτή των ιδιοκτητών των άλλων διαμερισμάτων και καταστημάτων της οικοδομής. Περαιτέρω, η Πολεοδομική Επιτροπή προσπάθησε με τον πιο πάνω όρο να διασφαλίσει τα συμφέροντα του Δήμου χωρίς να την απασχολήσει το ερώτημα, αν η συνάρτηση της έγκρισης μιας περιορισμένης εμβέλειας προτεινόμενης ανάπτυξης, άσχετης με το επιμέρους τεμάχιο, με την προϋπόθεση της δωρεάν παραχώρησης μέρους του, ήταν ορθή και νόμιμη ενέργεια.

Αναφορικά με το πιο πάνω θέμα, η Επίτροπος Διοικήσεως υπέδειξε την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, ημερ. 5 Νοεμβρίου 2002, στην προσφυγή Σεργίδης και Χριστοφόρου κατά της Κύπρου, σύμφωνα με την οποία, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 1 του πρόσθετου πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών, επειδή μέρος της ακίνητης ιδιοκτησίας των αιτητών, που καθορίστηκε σε ρυμοτομικό σχέδιο το οποίο δημοσιεύθηκε με βάση το άρθρο 12 του περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμου, τους αποστερήθηκε και χρησιμοποιήθηκε για την διεύρυνση δρόμου, χωρίς να τους καταβληθεί οποιαδήποτε αποζημίωση.

Με βάση την απόφαση αυτή, όπως κατέληξε η Επίτροπος Διοικήσεως, αν η παραπονούμενη και οι υπόλοιποι δικαιούχοι του κοινόκτητου χώρου συγκατατεθούν να παραχωρήσουν το μέρος που κρίνεται απαραίτητο για

τη διάνοιξη του δρόμου, θα πρέπει να αποζημιωθούν. Διαφορετικά η απαλλοτρίωση θα αποτελεί τη μοναδική νόμιμη διαδικασία, για να μπορέσει ο Δήμος στη συνέχεια να προβεί στην εκτέλεση του έργου.

Το θέμα των χώρων στάθμευσης που θα καταργηθούν με την κατασκευή του δρόμου, δεν αφορά, όπως επεσήμανε η Επίτροπος, μόνο την παραπονούμενη, αλλά και τους υπόλοιπους ιδιοκτήτες και ενόψει του ότι εξακολουθούν να υφίστανται, με βάση την αρχή της καλής πίστης και της ορθής συμπεριφοράς, δεν είναι δυνατό να παραμένει σε εκκρεμότητα η αίτηση της και να βαρύνεται αποκλειστικά η ίδια με την ευθύνη επίλυσης του προβλήματος που θα προκύψει αργότερα με την κατάργηση τους.

Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε όπως η εξέταση της αίτησης της παραπονούμενης αποσυνδεθεί τόσο από το θέμα της παραχώρησης μέρους του τεμαχίου όσο και από εκείνο της υπόδειξης νέων χώρων στάθμευσης.

6. Άδειες λειτουργίας

Με τον περί Δήμων Νόμο, ανατέθηκε στους Δήμους η αρμοδιότητα παραχώρησης αδειών λειτουργίας επαγγελματικών υποστατικών. Το παράπονο με αρ. **Α/Π 1222/2002** αφορούσε παράλειψη του Δήμου Παραλιμνίου να εγκρίνει αίτηση εταιρείας για έκδοση άδειας λειτουργίας εστιατορίου και διαπιστώθηκε ότι ήταν βάσιμο. Η αίτηση της εταιρείας εκκρεμούσε για 11 μήνες και ο Δήμος ούτε στην εταιρεία ούτε στην Επίτροπο Διοικήσεως ανέφερε οποιουσδήποτε λόγους για τους οποίους ενδεχομένως δεν εξετάστηκε έγκαιρα.

Παρόμοιο αντικείμενο είχε και το παράπονο με αρ. **Α/Π 1091/2002**. Η παραπονούμενη ζήτησε άδεια λειτουργίας ξενοδοχειακής μονάδας στο Παραλίμνι, η εξέταση της οποίας εκκρεμούσε για 10 περίπου μήνες, χωρίς οποιαδήποτε βάσιμη αιτιολογία, χρονικό διάστημα που, υπό τις περιστάσεις, κρίθηκε από την Επίτροπο Διοικήσεως υπερβολικό.

Από τη διερεύνηση του παραπόνου με αρ. **Α/Π 630/2002**, διαπιστώθηκε ότι ο Δήμος Παραλιμνίου παρέλειψε για ένα και πλέον χρόνο να

αποφασίσει σε αίτηση του παραπονούμενου για άδεια λειτουργίας καφετέριας/μπαρ. Όταν ο νομοθέτης αναθέτει την άσκηση αρμοδιοτήτων σε ορισμένο όργανο, αναμένεται η ανταπόκριση του εντός εύλογου χρόνου. Διαφορετικά, εκ μέρους του υπάρχει παράλειψη οφειλομένης νόμιμης ενέργειας, οι συνέπειες της οποίας οπωσδήποτε επηρεάζουν τους άμεσα ενδιαφερόμενους. Όταν δε παρατηρείται σε περισσότερες περιπτώσεις, τότε φαίνεται να λαμβάνει χαρακτήρα αυθαιρεσίας.

7. Κοινότητες

Η διαχείριση των τοπικών υποθέσεων των χωριών ανατέθηκε στα Κοινοτικά Συμβούλια με τον περί Κοινοτήτων Νόμο, που τέθηκε σε εφαρμογή το 1999. Με τον νόμο αυτό, καταργήθηκε η προηγούμενη σχετική αποικιοκρατική νομοθεσία και τέθηκε σε νέα διευρυμένη βάση η αυτοδιοίκηση των μικρών γεωγραφικά και πληθυσμιακά Κοινοτήτων. Ωστόσο, παραμένει η οικονομική κυρίως εξάρτηση τους από την Κεντρική Διοίκηση. Αρκετές δε Κοινότητες δεν διαθέτουν δικές τους υπηρεσίες και η στενή συνεργασία τους με τις Επαρχιακές Διοικήσεις για να ανταποκριθούν στα καθήκοντα και τις ευθύνες τους είναι εκ των πραγμάτων αναπόφευκτη. Αντικειμενικές δυσκολίες φαίνεται να μην επιτρέπουν την ανάδειξη των Κοινοτήτων σε σημαντικό παράγοντα της τοπικής αυτοδιοίκησης στο εγγύς μέλλον. Προς αυτή την κατεύθυνση ενδεχομένως να απαιτούνται σημαντικές διαφοροποιήσεις του ισχύοντος συστήματος. Η συμπλεγματοποίηση υπό ορισμένες προϋποθέσεις πιθανόν να αποτελεί μια διέξοδο που ενδείκνυται να μελετηθεί.

Ορισμένα παράπονα που εξετάστηκαν κατά το 2003 αφορούσαν πράξεις και ή παραλείψεις Κοινοτικών Συμβουλίων. Συγκεκριμένα το παράπονο με αρ. **Α/Π 1459/2002** στρεφόταν κατά του Κοινοτικού Συμβουλίου Πεντακώμου το οποίο κατακύρωσε προσφορά παροχής υπηρεσιών σε παραλιακή περιοχή του σε μη δικαιούχους, κατά παράβαση του περί Προστασίας της Παραλίας Νόμου. Η σχετική απόφαση του Κοινοτικού Συμβουλίου, σύμφωνα με την Επίτροπο Διοικήσεως, λήφθηκε στη βάση

εσφαλμένης ερμηνείας του εν λόγω Νόμου, στην οποία εξακολούθησε να εμμένει ακόμα και μετά τις υποδείξεις του Επαρχου Λεμεσού και του Προέδρου της Κεντρικής Επιτροπής Παραλιών.

Επίσης, το Κοινοτικό Συμβούλιο προχώρησε στην υπογραφή συμβολαίων με τους προσφοροδότες που κακώς επέλεξε, προτού παρέλθουν 15 μέρες από την κατακύρωση της προσφοράς, εντός των οποίων οι υπόλοιποι προσφοροδότες είχαν δικαίωμα προσφυγής στην Κεντρική Επιτροπή Παραλιών. Το Κοινοτικό Συμβούλιο με τον τρόπο που άσκησε την αρμοδιότητα του, επέτρεψε την διατύπωση σε βάρος τους εύλογων επικρίσεων για μεροληψία.

Σε άλλη περίπτωση διαπιστώθηκε ότι το Κοινοτικό Συμβούλιο Αγίου Αμβροσίου επενέβη παράνομα σε μέρος τεμαχίου που απαλλοτριώθηκε πριν από πολλά χρόνια από το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων και δεν χρησιμοποιήθηκε για τον σκοπό που προορίζονταν, ανήγειρε παράνομο περίπτερο και το ενοικίασε σε τρίτο πρόσωπο. Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της ανέφερε ότι μέρος τεμαχίου που απαλλοτριώνεται μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο για τον σκοπό που καθορίστηκε/εξειδικεύθηκε στη πράξη της απαλλοτρίωσης. Ως εκ τούτου, το αίτημα για μεταβίβαση του μέρους του τεμαχίου στην Κοινότητα, που υπέβαλε το Κοινοτικό Συμβούλιο στο Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων μετά την παράνομη επέμβαση του, δεν ήταν δυνατό να ικανοποιηθεί. Περαιτέρω, το περίπτερο, δημιουργούσε κινδύνους για την οδική ασφάλεια και όπως εισηγήθηκε η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της, το Κοινοτικό Συμβούλιο, ως δημόσιο όργανο, στο οποίο τα μέλη της Κοινότητας εμπιστεύθηκαν τη διαχείριση των τοπικών υποθέσεων, θα έπρεπε να αναλάβει πρωτοβουλία αποκατάστασης της νομιμότητας, χωρίς να φέρει τον Έπαρχο στη δυσάρεστη θέση της λήψης μέτρων (Α/Π 900/2002).

Το παράπονο με αρ. Α/Π 252/2002, στρεφόταν κατά της απόφασης του Κοινοτικού Συμβουλίου Πάχνας να ζητήσει μέσω του Επαρχου Λεμεσού,

από το Επαρχιακό Γραφείο του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, την τροποποίηση σχεδίου οδικού δικτύου, επειδή, διαμαρτυρήθηκαν ιδιοκτήτες *«...ώστε να μειωθεί ο βαθμός επηρεασμού ορισμένων τεμαχίων που ανήκουν σε πολλούςκαι προέκυψανκάποια μεταξύ τους προβλήματα....»*. Στη συνέχεια το Κοινοτικό Συμβούλιο υιοθέτησε το τροποποιημένο σχέδιο, το οποίο σύμφωνα με τον Επαρχιακό Λειτουργό του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως πλεονεκτεί του αρχικού στο σημείο συμβολής με τον υφιστάμενο δρόμο.

Η Επίτροπος Διοικήσεως στην έκθεση της ανέφερε ότι εναπόκειται στην αρμόδια αρχή να αποφασίσει το σχέδιο του οδικού δικτύου που θα υλοποιήσει, νοουμένου όμως ότι αποφεύγει ενέργειες που ενδέχεται να εκληφθούν ως προσπάθεια να ευνοηθούν ορισμένα πρόσωπα και τεκμηριώνει για το σκοπό αυτό επαρκώς την σχετική απόφαση της, αίροντας οποιεσδήποτε υπόνοιες μεροληψίας. Στην προκειμένη περίπτωση, όμως, το Κοινοτικό Συμβούλιο δεν απέφυγε τις επικρίσεις για μεροληψία και προσπάθεια εξυπηρέτησης ορισμένων, επειδή δεν ζήτησε την τροποποίηση του σχεδίου του οδικού δικτύου για λόγους που συναρτώνταν με την καταλληλότητα του, την διασφάλιση της καλύτερης δυνατής και ασφαλούς εξυπηρέτησης του κοινού, μείωσης ή αναλογικού επηρεασμού των τεμαχίων, αλλά για να μειωθεί ο επηρεασμός ορισμένων τεμαχίων που ανήκουν σε πολλούς και είχαν μεταξύ τους προβλήματα.

Το Κοινοτικό Συμβούλιο Έμπας διαπιστώθηκε ότι επέβαλε φόρο ενοικίου στον παραπονούμενο, ενώ δεν ήταν ιδιοκτήτης ενοικιαζομένων κατοικιών. Εκ μέρους του Συμβουλίου, υπήρξε παράβαση της σχετικής διάταξης του περί Κοινοτήτων Νόμου (**A/ΤΠ 98/2003**).

Από τη διερεύνηση του παραπόνου με αρ. **A/ΤΠ 887/2003**, διαπιστώθηκε ότι το Κοινοτικό Συμβούλιο Ύψωνα παραχώρησε άδεια λειτουργίας καφενείου σε υποστατικό που ανεγέρθηκε παράνομα εντός της οικιστικής ζώνης και επηρέαζε τις ανέσεις των περιοίκων.

Ο Κοινοτάρχης Τρούλλων επενέβη παράνομα σε αργάκι και άλλαξε τη ροή του, με αποτέλεσμα τα νερά της βροχής να διοχετεύονται στο τεμάχιο των παραπονούμενων και στη συνέχεια αποτάθηκε στο Τμήμα Δημοσίων Έργων για να αναλάβει την επίλυση του προβλήματος (Α/Π 1112/2002).

8. Συμβούλια Αποχετεύσεων

Τα παράπονα με αρ. Α/Π 1231/2002, Α/Π1239/2002, Α/Π1251/2002, Α/Π1252/2002, Α/Π1275/2002, Α/Π1294/2002, Α/Π1323/2002, Α/Π1338/2002, Α/Π1381/2002, Α/Π0065/2003 και Α/Π0108/2003, στρέφονταν κατά του Συμβουλίου Αποχετεύσεων Λευκωσίας και αφορούσαν την επιβολή αποχετευτικών τελών για την κατασκευή και/ή επέκταση του αποχετευτικού συστήματος της μείζονος Λευκωσίας. Μεγαλύτερος ακόμα αριθμός πολιτών επικοινωνήσε με το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως τηλεφωνικώς για το ίδιο θέμα, δεν υπέβαλαν όμως παράπονα επειδή ενημερώθηκαν ότι ήδη βρισκόταν υπό διερεύνηση.

Στην Έκθεση της η Επίτροπος Διοικήσεως τοποθετήθηκε πάνω σε διάφορες πτυχές του θέματος και τα κύρια συμπεράσματα της ήταν τα εξής:

- A) Το θέμα της «προκαταβολικής» επιβολής τελών και της ανταποδοτικότητας των αποχετευτικών τελών (η πληρωμή, δηλ. ενός τέλους για μια υπηρεσία που δεν προσφέρεται σήμερα αλλά θα προσφερθεί στο μέλλον), είχε ήδη αποτελέσει αντικείμενο αριθμού προσφυγών στο Ανώτατο Δικαστήριο το οποίο νομολόγησε ότι «η επιβολή τέλους πριν την ολοκλήρωση του έργου, ευρίσκεται εντός εξουσιοδοτικού πλαισίου του Νόμου». Πέραν τούτου και ο ίδιος ο Νόμος (ο περί Αποχετευτικών Συστημάτων Νόμος του 1971 μέχρι 2001), προνοεί πως τα αποχετευτικά τέλη επιβάλλονται στους ιδιοκτήτες ή κατόχους ακίνητης ιδιοκτησίας, οι οποίοι εξυπηρετούνται, ή δύνανται να εξυπηρετηθούν από τα συστήματα αποχετεύσεως λυμάτων, ή επωφελούνται, ή μέλλουν, ή δύνανται να επωφεληθούν

από τα έργα αυτά. Η επιβολή συνεπώς της φορολογίας αποχετευτικών τελών, είναι δυνατή και βρίσκεται μέσα στα πλαίσια του νόμου, έστω και αν το όφελος από το έργο θα προκύψει στο μέλλον.

- Β) Ο υπολογισμός του ύψους του αποχετευτικού τέλους γίνεται ετήσια επί της εκτιμημένης αξίας της ακίνητης ιδιοκτησίας, *«όπως αυτή με βάση τις διατάξεις του άρθρου 69 του περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας καθορίστηκε με βάση τη γενική εκτίμηση της ακίνητης ιδιοκτησίας που διενεργήθηκε (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμησης) Νόμου»*. Συνάγεται, ότι η εμπλεκόμενη υπηρεσία δεν θα μπορούσε να επιβάλει το τέλος με οποιοδήποτε άλλο τρόπο. Η υιοθέτηση των αξιών της γενικής εκτίμησης ακίνητης ιδιοκτησίας για σκοπούς επιβολής του αποχετευτικού τέλους δημιουργεί αδικίες. Αυτές οφείλονται στον τρόπο που ενημερώνονται οι κατάλογοι των εκτιμημένων αξιών της ακίνητης ιδιοκτησίας που τηρεί το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας. Στους εν λόγω καταλόγους δεν είναι καταχωρημένες όλες οι προσθήκες ή οι αναβαθμίσεις/βελτιώσεις οικοδομών που έγιναν μετά την ημερομηνία ολοκλήρωσης της τελευταίας εκτίμησης του Κτηματολογίου, ούτε και υπάρχει εμπεριστατωμένο σύστημα που θα μπορούσε να ενεργοποιηθεί για σκοπούς άμεσης ή έστω, σύντομης, συγκέντρωσης των πληροφοριών αυτών.

Προς επίλυση του σοβαρού αυτού προβλήματος που καταλήγει σε άνιση ή δυσμενή μεταχείριση δημοτών, απαιτείται ο καταρτισμός ενός λεπτομερούς και ολοκληρωμένου καταλόγου ακινήτων της περιοχής μείζονος Λευκωσίας που να περιλαμβάνει και τις νέες (και τις σημαντικά αναβαθμισμένες) οικοδομές της περιοχής.

- Γ) Σε ότι αφορά το θέμα της ακύρωσης από το Ανώτατο Δικαστήριο της απόφασης του Συμβουλίου Αποχετεύσεων Λευκωσίας για κατακύρωση της προσφοράς για την παροχή συμβουλευτικών υπηρεσιών για το έργο υγειονομικών αποχετεύσεων της μείζονος Λευκωσίας σε συγκεκριμένη Κοινοπραξία, η Επίτροπος σημείωσε τα πιο κάτω:

- (i) Μετά την ακύρωση της, η απόφαση εξαφανίζεται εξ υπαρχής και στερείται οποιουδήποτε αποτελέσματος. Η εμπλεκόμενη υπηρεσία έχει υποχρέωση να επανεξετάσει το όλο θέμα και να αποφασίσει, εκ νέου, για την κατακύρωση της προσφοράς, είτε στον προηγούμενως επιτυχόντα προσφοροδότη, είτε σε άλλο προσφοροδότη. Αναγνώρισε ότι η εμπλεκόμενη υπηρεσία βρισκόταν σε δεινή θέση επειδή δεσμευόταν έναντι του επιτυχόντα προσφοροδότη με το ιδιωτικό συμβόλαιο που η ίδια υπέγραψε τον Ιούλιο του 2000 και το οποίο δεν μπορούσε να διακόψει χωρίς την καταβολή σημαντικών αποζημιώσεων. Το ίδιο, όμως, πρόβλημα υπήρχε και σε σχέση με τις κοινοπραξίες οι οποίες πέτυχαν την ακύρωση της απόφασης της κατακύρωσης. Η συνέχιση του έργου, ως να μην υπήρξε η απόφαση του Δικαστηρίου, αντίκειται προς αυτήν ενόσω εκκρεμούσε η επανεξέταση του θέματος.
- (ii) Κατά την ημερομηνία σύνταξης της έκθεσης της Επιτροπής, η εμπλεκόμενη υπηρεσία είχε μεν συζητήσει το θέμα σε συνεδρία της, δεν είχε όμως επικυρώσει τα σχετικά πρακτικά της. Η Επίτροπος έκρινε συνεπώς ότι οποιοδήποτε περαιτέρω σχόλιο της ήταν, υπό τις περιστάσεις, πρόωρο και θα μπορούσε ακόμα να ερμηνευτεί ως προσπάθεια της να προκαταλάβει ή να επηρεάσει την απόφαση. Σημείωσε πάντως, ότι η απόφαση για το θέμα αυτό δεν επηρεάζει στην πράξη τους φορολογούμενους πολίτες, ούτε αποτελεί δικαιολογία για την καθυστέρηση στην καταβολή των τελών που τους επιβλήθηκαν. Η ανάθεση της προσφοράς παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών σε μία από τις επικρατέστερες κοινοπραξίες συμβούλων φαινόταν ότι δεν θα επέφερε οποιαδήποτε σημαντική διαφορά στο συνολικό κόστος του έργου ούτε θα διαφοροποιούσε σημαντικά το χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης του.

Η Επίτροπος διατύπωσε, τέλος, τα πιο κάτω γενικά σχόλια σε σχέση με το έργο και τις υποχρεώσεις του Συμβουλίου Αποχετεύσεων Λευκωσίας:

Η κατασκευή του αποχετευτικού συστήματος της μείζονος Λευκωσίας είναι ένα έργο τεράστιας σημασίας και αναμένεται ότι θα συμβάλει αποφασιστικά στη βελτίωση του επιπέδου ζωής στους δήμους της πρωτεύουσας. Είναι ένα από τα μεγαλύτερα έργα υποδομής που έγιναν ποτέ το οποίο επιβάλλεται να γίνει με βάση σχετική οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα μακροπρόθεσμα οφέλη που θα προκύψουν από τη λειτουργία του συστήματος περιλαμβάνουν την αναβάθμιση των υγειονομικών συνθηκών, τη διατήρηση και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, την εξοικονόμηση νερού, αλλά και τη συμβολή στην τουριστική και οικονομική ανάπτυξη.

Είναι αυτονόητο ότι ένα τέτοιο έργο απαιτεί πολύ προσεκτική διαχείριση ιδιαίτερα επειδή το κόστος του το επωμίζονται οι πολίτες με την επιβολή (μιας όχι ευκαταφρόνητης) άμεσης φορολογίας. Ο τρόπος χρηματοδότησης του επιβάλλει στην εμπλεκόμενη υπηρεσία:

- την υποδειγματική διαχείριση των πόρων
- την καταβολή κάθε προσπάθειας για ολοκλήρωση του έργου χωρίς καθυστερήσεις
- τον τερματισμό επιβολής φορολογίας με την εξόφληση των δανείων για κάλυψη του κόστους των κεφαλαιουχικών δαπανών του έργου. Ο πολίτης εύλογα αντιδρά στην επιβολή φορολογίας για συγκεκριμένο έργο για απροσδιόριστο χρονικό διάστημα. Όταν δεν γνωρίζει, δηλαδή, τον αριθμό των ετών για τα οποία θα καλείται να πληρώσει το αποχετευτικό τέλος και όταν αισθάνεται ότι θα κληθεί να πληρώσει και για οποιαδήποτε λάθη ή παραλείψεις της Διοίκησης που συνεπάγονται οικονομική επιβάρυνση του έργου.

VII. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

1. Αξιολόγηση Εκπαιδευτικών Λειτουργιών

Ξεχωριστή Θεματική ενότητα αποτελούν τα παράπονα που υποβάλλονται αναφορικά με τις αξιολογήσεις των εκπαιδευτικών λειτουργιών.

Όπως κάθε χρόνο έτσι και κατά το έτος 2003 υποβλήθηκε μεγάλος αριθμός παραπόνων με αυτό το αντικείμενο, η δε έρευνα που έγινε, στόχευε, στο να διαπιστωθεί κατά πόσο τηρήθηκαν οι προβλεπόμενες, από τη σχετική νομοθεσία, διαδικασίες και κατά πόσο οι επίμαχες αποφάσεις του αξιολογούντος κλιμακίου, λήφθηκαν εντός των πλαισίων της διακριτικής του ευχέρειας και όχι καθ' υπέρβαση και κατάχρηση της. Σημειώνεται επίσης, ότι η παρέμβαση της Επιτροπής Διοικήσεως γίνεται, πάντοτε, μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας εξέτασης των ενστάσεων, που υποβάλλονται από τους επηρεαζόμενους εκπαιδευτικούς.

Στην πλειονότητα των υποθέσεων αυτών διαπιστώθηκε, ότι η διαδικασία εξέτασης των ενστάσεων έπασχε είτε λόγω έλλειψης ή ανεπαρκούς αιτιολογίας της απόφασης που δόθηκε, είτε γιατί η αιτιολογία της απόφασης, επί της ένστασης, συγκρούετο με το περιεχόμενο των προσωπικών φακέλλων (Α/Π 433/03, Α/Π 782/03, Α/Π 588/03, Α/Π 1529/02, Α/Π 620/02).

Σε αρκετές δε περιπτώσεις διαπιστώθηκε, ότι το κλιμάκιο αξιολόγησης δεν προέβη σε δέουσα έρευνα ή τελούσε υπό πλάνη περί τα πράγματα, ή η σύνθεση του δεν ήταν νόμιμη (Α/Π 594/02, Α/Π 966/02, Α/Π 764/03, 1448/02, 444/03, Α/Π 773/03, Α/Π 212/03).

Σε μια περίπτωση διαπιστώθηκε επίσης, ότι στο ατομικό πληροφοριακό δελτίο της παραπονούμενης σημειώθηκε παρέμβαση εκ μέρους του Διευθυντή του σχολείου στο οποίο υπηρετούσε, με διαγραφή εκ μέρους του πληροφοριών που η παραπονούμενη θεώρησε χρήσιμο και σκόπιμο να παράσχει για σκοπούς αξιολόγησής της. Η διαγραφή αυτή ήταν όχι μόνο παράνομη και παράτυπη, αφού το συγκεκριμένο μέρος του δελτίου όπου

αυτή έγινε συμπληρώνεται αποκλειστικά από τον εκπαιδευτικό, αλλά και παντελώς αδικαιολόγητη, αφού ο Διευθυντής είχε κάθε ευκαιρία να καταγράψει κατά νόμιμο τρόπο την όποια διαφωνία του σε σχέση με τις πληροφορίες που η παραπονούμενη παρέσχε, σε ειδικό για το σκοπό αυτό μέρος τού δελτίου, που συμπληρώνεται από το Διευθυντή του σχολείου όπου υπηρετεί ο κάθε εκπαιδευτικός.

Πρέπει, επίσης, να λεχθεί ότι, για την εν λόγω διαγραφή η παραπονούμενη δεν έτυχε καμίας πληροφόρησης και είχε την πεποίθηση ότι, για την αξιολόγησή της λήφθηκε υπόψη το ατομικό της δελτίο, όπως η ίδια το είχε συμπληρώσει και όχι όπως αυτό κατέληξε, μετά την πιο πάνω παρέμβαση.

Ενόψει των πιο πάνω, κρίθηκε, ότι τόσο η έκθεση του οικείου επιθεωρητή, όσο και η ειδική έκθεση που συντάχθηκε από την ομάδα επιθεωρητών έπασχαν στο σύνολό τους, αφού κατά τη σύνταξή τους έπρεπε, κατά νόμο, να ληφθεί υπόψη το ατομικό πληροφοριακό δελτίο της παραπονούμενης, το οποίο, όμως, αλλοιώθηκε κατά τον τρόπο που περιγράφεται πιο πάνω.

Παρατυπία εντοπίσθηκε και στο χρόνο κατά τον οποίο υποβλήθηκε η έκθεση του οικείου Επιθεωρητή: ενώ, σύμφωνα με τον Καν. 16(3), αυτή θα έπρεπε να είχε υποβληθεί εντός της περιόδου Μαΐου/Ιουνίου, η εν λόγω έκθεση έφερε ημερομηνία 30 Αυγούστου 2002. Έγινε εισήγηση για επαναξιολόγηση της παραπονούμενης, αφού θα προηγείτο υποβολή νέου ατομικού πληροφοριακού δελτίου και η σύνταξη νέων συνήθων εκθέσεων (Α/Τ 594/02).

2. Ενέργειες Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας

Με αφορμή συγκεκριμένο παράπονο διαπιστώθηκε, ότι η καταληκτική απόφαση της Συμβουλευτικής Επιτροπής, σε διαδικασία προαγωγής, στη θέση του Βοηθού Διευθυντή Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης για τη Γεωγραφία έπασχε λόγω έλλειψης αιτιολογίας (Α/Τ 1467/2002). Η διαπίστωση αυτή οδήγησε στο συμπέρασμα, ότι και η τελική απόφαση της Επιτροπής Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας έπασχε, επειδή στηρίχθηκε σε αυτή. Στην ίδια υπόθεση διαπιστώθηκε επίσης, ότι και οι απόψεις του

εκπροσώπου του αρμόδιου Υπουργείου, αναφορικά με την απόδοση των υποψηφίων στη συνέντευξη, ήσαν ανατιολόγητες, αφού αυτές περιορίστηκαν σε αριθμητική αποτίμηση, χωρίς να γίνεται οποιαδήποτε περιγραφική ανάλυση των εντυπώσεων που αποκόμισε από τη συνέντευξη αυτή.

Έγινε εισήγηση όπως οι πιο πάνω παρατηρήσεις της Επιτροπής Διοικήσεως ληφθούν υπόψη σε μελλοντικές διαδικασίες, αφού σε σχέση με την υπό εξέταση διαδικασία είχαν ήδη δημιουργηθεί δικαιώματα υπέρ του προαχθέντα, που μόνο το Ανώτατο Δικαστήριο μπορούσε να ανατρέψει.

Σε άλλη περίπτωση διαπιστώθηκε ότι η Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας συμπεριέλαβε στους καταλόγους διοριστέων καθηγητών οικιακής οικονομίας, άτομα τα οποία δεν πληρούσαν τα κριτήρια του οικείου Σχεδίου Υπηρεσίας. Έγινε εισήγηση όπως η εμπλεκόμενη υπηρεσία ανακαλέσει τις σχετικές αποφάσεις της (**A/Π 967/2003, A/Π 1108/2003**).

Με αφορμή άλλο παράπονο διαπιστώθηκε, ότι η Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας δεν αιτιολόγησε την απόφαση της, με την οποία απέρριψε την ένσταση του παραπονούμενου που βασιζόταν, στη μη παραχώρηση 0.5 μονάδας για την παρακολούθηση συγκεκριμένου εκπαιδευτικού προγράμματος (**A/Π 1522/2002**). Έγινε εισήγηση όπως στο μέλλον η εμπλεκόμενη υπηρεσία αιτιολογεί πλήρως τις σχετικές αποφάσεις της.

Στα πλαίσια διερεύνησης δύο άλλων παραπόνων διαπιστώθηκε, ότι η Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας, ενώ είχε αποδεχθεί, σε διαδικασίες προαγωγών που έγιναν τα έτη 2000 και 2001, συγκεκριμένους μεταπτυχιακούς τίτλους που αποκτήθηκαν μετά από μη συνεχή εσωτερική φοίτηση σε πανεπιστήμια του εξωτερικού, δεν απεδέχθη τους ίδιους αυτούς τίτλους, σε διαδικασία προαγωγών που έγιναν το έτος 2002 και παρέπεμψε τους ενδιαφερόμενους στο ΚΥΣΑΤΣ (**A/Π 287/02, A/Π 351/03**). Από την έρευνα που έγινε, διαπιστώθηκε, ότι η συγκεκριμένη απόφαση της εμπλεκόμενης υπηρεσίας ήταν ανατιολόγητη και παραβίαζε το άρθρο 51 του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου

Νόμου, σύμφωνα με το οποίο η διοίκηση οφείλει να ενεργεί σύμφωνα με την αρχή της καλής πίστης. Έγινε εισήγηση για επανεξέταση της υπόθεσης.

Σε άλλη περίπτωση διαπιστώθηκε, ότι η Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας δεν προσέφερε διορισμό με σύμβαση στην παραπονούμενη παρά το γεγονός ότι ήταν εγγεγραμμένη στον πίνακα διοριστέων, επειδή έκρινε ότι αυτή δεν ήταν κατάλληλη για διορισμό (Α/Π 1032/2003). Στην Έκθεση σημειώθηκε ότι η ακαταλληλότητα υποψηφίου συνιστά λόγο που δικαιολογεί τη διαγραφή του από τον πίνακα διοριστέων, νοουμένου ότι η ακαταλληλότητα, του εκπαιδευτικού, πιστοποιείται από αρμόδιο ιατροσυμβούλιο στο οποίο παραπέμπεται ο υποψήφιος, ενέργεια η οποία δεν έγινε στην υπό εξέταση περίπτωση. Ως εκ τούτου έγινε εισήγηση, όπως η Επιτροπή επανεξετάσει την υπόθεση.

Από τη διερεύνηση άλλου παραπόνου, διαπιστώθηκε ότι ενώ η Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας προέβη, στις 6 Σεπτεμβρίου, 2001, σε σχετική ανακοίνωση δηλώνοντας ότι θα προχωρούσε σε μίσθωση υπηρεσιών, για τη διδασκαλία του μαθήματος της Φωτογραφίας/Φωτογραφικής Τέχνης, προέβη στη συνέχεια στην προσφορά διορισμών με σύμβαση (Α/Π 1012/02). Δόθηκε, επίσης, στον παραπονούμενο η εντύπωση, ότι η Επιτροπή προέβη σε σχετική έρευνα αναφορικά με την κατοχή εκ μέρους του, των αναγκαίων προσόντων για τη θέση αυτή, ενέργεια η οποία στην πραγματικότητα δεν έγινε.

Ενόψει των πιο πάνω, η εμπλεκόμενη επιτροπή δεν ήταν δυνατό να προχωρήσει στη συμπερίληψη του παραπονούμενου, στον πίνακα διοριστέων, χωρίς προηγουμένως να προβεί σε δέουσα έρευνα για να διαπιστώσει κατά πόσο αυτός κατείχε τα απαιτούμενα από το οικείο Σχέδιο Υπηρεσίας προσόντα. Η εμπλεκόμενη επιτροπή θα έπρεπε να επανεξετάσει την τακτική που ακολουθεί όσον αφορά τη «μίσθωση υπηρεσιών» καθηγητών, επειδή διαπιστώθηκε, ότι η τακτική αυτή δεν συνάδει ούτε με τις διατάξεις του περί των προσφορών του Δημοσίου Νόμου αλλά ούτε και με τις διατάξεις των περί Δημόσιας Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας Νόμων.

Στα πλαίσια διερεύνησης άλλου παραπόνου διαπιστώθηκε, ότι δεν υπάρχει νομοθετική ρύθμιση αναφορικά με τις τοποθετήσεις, μετακινήσεις και μεταθέσεις του εποπτικού προσωπικού και ως εκ τούτου η Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας ζητούσε, με βάση την τακτική που υιοθέτησε, τις απόψεις και εισηγήσεις της αρμόδιας αρχής (**Α/Τ 881/03**). Διαπιστώθηκε, επίσης, ότι η αρμόδια αρχή τοποθετείτο αναφορικά με αυτά τα θέματα, με βάση τα όσα είχαν συμφωνηθεί άτυπα, με την Οργάνωση των Επιθεωρητών από το 1994. Η έρευνα κατέδειξε, επιπρόσθετα, ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση η αρμόδια αρχή προέβη σε σύσταση που παραβίαζε τους άτυπους κανόνες που η ίδια επικαλείτο και εφάρμοζε για σειρά ετών και η οποία επηρέαζε αρνητικά την παραπονούμενη. Από την πλευρά της δε η Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας υιοθέτησε την εισήγηση της αρμόδιας αρχής χωρίς να εξετάσει κατά πόσο η εισήγηση αυτή εξυπηρετούσε όντως τις εκπαιδευτικές ανάγκες και χωρίς να προβληματισθεί γιατί στη συγκεκριμένη περίπτωση η αρμόδια αρχή δεν εφάρμοσε τους άτυπους κανόνες τους οποίους επικαλείτο σε άλλες περιπτώσεις. Στη σχετική Έκθεσή της η Επίτροπος εισηγήθηκε επανεξέταση της υπόθεσης και εξέφρασε την άποψη, ότι επιβάλλεται η θεσμοθέτηση όρων και κριτηρίων για τη διενέργεια τοποθετήσεων, μετακινήσεων και μεταθέσεων των μελών του εποπτικού προσωπικού, όπως καθορίζεται στη σχετική νομοθεσία.

3. Ενέργειες Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού

Σε σχέση με την απόφαση του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού να αναθέσει τη διδασκαλία του μαθήματος του Τεχνικού Σχεδίου σε καθηγητές της Μέσης Τεχνικής Εκπαίδευσης υποβλήθηκαν δύο παράπονα (**Α/Τ 1099/2003 και Α/Τ 1129/2003**).

Διαπιστώθηκε ότι ο Υπουργός Παιδείας και Πολιτισμού είχε συμφωνήσει, κατά τη διάρκεια συνάντησης που είχε με τους παραπονούμενους όπως το θέμα της διδασκαλίας του μαθήματος του Σχεδίου επαναπροσεγγιστεί σφαιρικά και με κύριο γνώμονα την εκπαιδευτική του πτυχή, μέσα στα πλαίσια της Διαμορφωτικής Αξιολόγησης του Ενιαίου Λυκείου από την

Έκθεση Ειδικής Επιτροπής. Παρά τη δέσμευση όμως, αυτή, στη συνέχεια προχώρησε στη λήψη απόφασης για το θέμα πριν αυτό συζητηθεί και τοποθετήθηκε θετικά σε πρόταση για σταδιακή αντικατάσταση των καθηγητών Τέχνης με Αρχιτέκτονες και Πολιτικούς Μηχανικούς για τη διδασκαλία του μαθήματος της Τέχνης, απόφαση που υλοποιήθηκε με το διορισμό Εκπαιδευτών Δομικών Έργων και Εκπαιδευτών Γραφικών Τεχνών για τη διδασκαλία του μαθήματος του Σχεδίου.

Σύμφωνα με τις διατάξεις των περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου η διοίκηση οφείλει να ενεργεί με τρόπο συνεπή και καλόπιστο και όχι αντιφατικό. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η Επίτροπος Διοικήσεως κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η αρχή της καλής πίστης δεν τηρήθηκε σε σχέση με την απόφαση που λήφθηκε. Δεδομένου ότι συμφωνήθηκε όπως το θέμα συζητηθεί μέσα στα πλαίσια επιτροπών που είχαν οριστεί, το αρμόδιο Υπουργείο ήταν λογικό να αναμένει την έκβαση της μελέτης του θέματος. Η λήψη απόφασης για ρύθμιση του θέματος πριν από τη συζήτησή του δεν συνάδει με τα συμφωνηθέντα.

Η Επίτροπος Διοικήσεως σημείωσε στην Έκθεσή της ότι η απόφαση στη συγκεκριμένη περίπτωση φαινόταν τουλάχιστον πρόωρη. Υπήρχε δέσμευση για συζήτηση του θέματος μέσα στα πλαίσια της αξιολόγησης του Θεσμού του Ενιαίου Λυκείου και η εισήγηση αυτή περιλαμβάνεται στη νέα πρόταση του Υπουργείου που υποβλήθηκε στις εκπαιδευτικές οργανώσεις στις 29 Αυγούστου, 2003. Η μελέτη και συζήτηση του θέματος θα έπρεπε να είχε προηγηθεί της λήψης απόφασης και όχι να έπεται αυτής. Σε αντίθετη περίπτωση εύλογα γεννάται το ερώτημα σε τι αποσκοπεί η προτεινόμενη μελέτη του θέματος.

Από τα στοιχεία που είχαν τεθεί ενώπιον της Επιτροπής Διοικήσεως δεν διαπιστώθηκε κατά πόσο οι προβληματισμοί που έθεσαν οι παραπονούμενοι και αφορούσαν όχι μόνο το συγκεκριμένο μάθημα αλλά τη φιλοσοφία του ενιαίου λυκείου και την εκπαιδευτική χροιά του θέματος, είχαν ληφθεί με οποιοδήποτε τρόπο υπόψη κατά τη λήψη της απόφασης.

Ενόψει των πιο πάνω, η Επίτροπος Διοικήσεως εξέφρασε την άποψη ότι θα ήταν ορθότερο, όχι μόνο για τυπικούς αλλά και για ουσιαστικούς λόγους, να επανεξεταστεί η εφαρμογή της απόφασης που λήφθηκε μέχρι να μελετηθεί το θέμα σε όλες του τις παραμέτρους και να εκτιμηθούν οι συνέπειες της οποιασδήποτε σχετικής ρύθμισης.

Οι προσωπικές σχέσεις των πολιτών είναι θέμα που αφορά μόνο τους ίδιους. Το γεγονός ότι κάποιος είναι εκπαιδευτικός δεν περιορίζει το δικαίωμα του να συνάπτει σχέσεις οποιασδήποτε μορφής επιθυμεί με οποιοδήποτε άλλο πρόσωπο. Το είδος των σχέσεων που οι παραπονούμενοι διατηρούσαν, ουδόλως ενδιαφέρει. Είχαν δικαίωμα να διατηρούν οποιασδήποτε μορφής σχέση, με την προϋπόθεση πάντα του αναγκαίου σεβασμού προς το περιβάλλον του σχολείου. Αυτά τόνισε η Επίτροπος Διοικήσεως σε Έκθεσή της μετά την υποβολή παραπόνου από εκπαιδευτικούς που ισχυρίστηκαν ότι η φιλική σχέση που διατηρούσαν οδήγησε στην λήψη απόφασης για μετακίνηση του ενός από αυτούς σε άλλο σχολείο (Α/ΤΤ 1168/2002). Στην Έκθεση προστίθεται ότι το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού έχει υποχρέωση να λαμβάνει όλα τα ενδεικνυόμενα μέτρα για να διασφαλίζει την ομαλή λειτουργία των σχολείων. Στα πλαίσια αυτά το Υπουργείο έχει κάθε δικαίωμα να προχωρεί στην μετακίνηση εκπαιδευτικών, όταν αυτή θα εξυπηρετήσει το σχολείο και κατ' επέκταση την εκπαίδευση. Ταυτόχρονα, όμως η αρμόδια αρχή έχει και υποχρέωση να αιτιολογεί πλήρως τις σχετικές της αποφάσεις και να ενημερώνει σχετικά τους επηρεαζόμενους εκπαιδευτικούς.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση η μετακίνηση της παραπονούμενης αποφασίστηκε λόγω της «ιδιαιτέρας σχέσης» που θεωρήθηκε ότι διατηρούσε με συνάδελφό της, τον παραπονούμενο. Όλα όμως όσα προβλήθηκαν από το Διευθυντή του σχολείου καθώς και από τις Βοηθούς Διευθύντριες, μετά την απόφαση για μετακίνηση της παραπονούμενης, συνιστούσαν ουσιαστικά πειθαρχικά παραπτώματα για τα οποία θα έπρεπε να είχαν ληφθεί τα δέοντα μέτρα κατά τη διάρκεια του έτους. Όμως, από το σχετικό φάκελο της παραπονούμενης, διαπιστώνεται ότι καμιά γραπτή αναφορά δεν είχε γίνει από το σχολείο ούτε όσον αφορά τη συμπεριφορά

της ούτε και όσον αφορά την απόδοσή της. Στη παραπονούμενη δεν δόθηκε έτσι η δυνατότητα να εκφράσει τις θέσεις της για το θέμα. Κρίθηκε, επίσης, περίεργο ότι η διεύθυνση του σχολείου έκρινε ότι η συμπεριφορά της παραπονούμενης ήταν απρεπής, λόγω των «στενών φιλικών σχέσεων» που διατηρούσε με συνάδελφό της ενώ δεν διατύπωσε την ίδια άποψη για το συνάδελφό της.

Ενόψει των πιο πάνω, η Επίτροπος Διοικήσεως κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η απόφαση που είχε ληφθεί για μετακίνηση της παραπονούμενης έπασχε. Δεδομένου ότι είχε ήδη ανακληθεί με απόφαση του Υπουργού Παιδείας και Πολιτισμού δεν κρίθηκε αναγκαίο να υποβληθεί οποιαδήποτε εισήγηση.

Αριθμός εκπαιδευτικών είχε προσφύγει στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά με την μη αναγνώριση, για σκοπούς προαγωγής της προϋπηρεσίας τους με απόσπαση (**Α/Π 132/2003, Α/Π 831/2003 και Α/Π 855/2003**). Το πρόβλημα προέκυψε λόγω τροποποίησης του Σχεδίου Υπηρεσίας της Θέσης Βοηθού Διευθυντή Σχολείων Δημοτικής Εκπαίδευσης και Βοηθού Διευθυντή Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης. Με βάση τα νέα σχέδια υπηρεσίας για προαγωγή στις θέσεις αυτές απαιτείτο υπηρεσία σε σχολεία, με αποτέλεσμα η υπηρεσία των παραπονουμένων με απόσπαση να μην θεωρείται πλέον αναγνωρισμένη υπηρεσία για σκοπούς προαγωγής.

Μετά την παρέμβαση της Επιτρόπου Διοικήσεως το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού προώθησε την τροποποίηση της σχετικής Νομοθεσίας με στόχο να καλυφθούν και οι περιπτώσεις των παραπονουμένων, οι οποίοι όταν είχαν αποφασίσει να επιδείξουν ενδιαφέρον για απόσπαση γνώριζαν ότι η υπηρεσία τους θα αναγνωριζέτο για σκοπούς προαγωγών.

III. ΘΕΜΑΤΑ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΤΩΝ

1. Στασιμότητα μαθητών και πειθαρχία στα σχολεία

Με αφορμή παράπονο που υποβλήθηκε δόθηκε στην Επίτροπο Διοικήσεως η δυνατότητα να επαναλάβει τις θέσεις της όσον αφορά το γενικότερο θέμα των πειθαρχικών ποινών που επιβάλλονται στα σχολεία και των επιπτώσεων που αυτές έχουν, να παραμένουν παιδιά στάσιμα στην ίδια τάξη, θέσεις που είχε εκφράσει σε Έκθεσή της κατά το 2001 και που επανέλαβε με την ελπίδα οι απόψεις και εισηγήσεις της να δώσουν εκ νέου το έναυσμα για προβληματισμό και διαφοροποίηση του πειθαρχικού κώδικα στα σχολεία (Α/Τ 636/2003).

Όπως διαπιστώθηκε, με βάση απόφαση για επιβολή στο γιο παραπονουμένων της πειθαρχικής ποινής της αποβολής, ο μαθητής παρέμενε στάσιμος, λόγω απουσιών. Θέση των παραπονουμένων ήταν ότι ο γιος τους είχε συνειδητοποιήσει το γεγονός ότι η συμπεριφορά του ήταν προβληματική και είχε αποδεχθεί βοήθεια από ειδικούς. Τόσο οι παραπονούμενοι όσο και οι ειδικοί που τον παρακολουθούσαν, μέσα από τις επαφές τους με το σχολείο απέκτησαν την εντύπωση ότι η συμπεριφορά του μαθητή είχε βελτιωθεί. Όμως, οι καθηγητές ισχυρίστηκαν, μετά από επεισόδιο που δημιούργησε ο μαθητής το Μάιο του 2003 και μετά την επιβολή στο μαθητή της ποινής αποβολής για οκτώ ημέρες, ότι παρά το γεγονός ότι το παιδί παρακολουθείτο από ειδικούς, η συμπεριφορά του δεν είχε ουσιαστικά αλλάξει, συνέχιζε να δημιουργεί προβλήματα στο σχολείο, να ενοχλεί άλλους μαθητές και να μην παραμένει στη τάξη, προβλήματα όμως που όλοι παρέβλεπαν, με στόχο τη στήριξη του. Όπως ανέφεραν με βάση τις θέσεις των ψυχολόγων ήταν ελαστικοί μαζί του, απέφευγαν τις συγκρούσεις και δεν υπέβαλλαν καταγγελίες εναντίον του όταν ενοχλούσε και παρότρυναν και τους συμμαθητές του να μην τον καταγγέλλουν. Επίσης, παρά το γεγονός ότι έφευγε πολλές φορές από την τάξη δεν του σημείωναν απουσία και γι' αυτό ακριβώς τον λόγο το Β' τρίμηνο η εικόνα του παρουσιάζετο βελτιωμένη. Θέση των καθηγητών ήταν ότι μετά το περιστατικό του Μαΐου, 2003 θα έπρεπε να ληφθούν μέτρα δεδομένου ότι πλέον είχε τεθεί σε κίνδυνο η ζωή τόσο της

καθηγήτριας που ήταν στη τάξη τη συγκεκριμένη στιγμή όσο και των άλλων μαθητών.

Στην Έκθεση αναφέρεται ότι ακόμη και εάν γίνοντο δεκτές οι θέσεις του σχολείου ότι δηλαδή στην ουσία δεν υπήρξε πραγματική βελτίωση στη συμπεριφορά του παιδιού, εγείρεται ένα άλλο σοβαρό για το σχολείο ζήτημα, ότι δεν είχε ενημερώσει ως όφειλε τους ειδικούς που το παρακολουθούσαν για την πραγματική κατάσταση για να διαφοροποιηθεί ανάλογα και η θεραπευτική αγωγή του καθώς και το σχολικό πρόγραμμα που είχε καταρτιστεί. Τούτο όμως δεν έγινε, με αποτέλεσμα, αν έτσι έχουν τα πράγματα, να μην λάβει το παιδί και την βοήθεια που θα μπορούσε να του προσφερθεί αν οι αρμόδιοι λειτουργοί γνώριζαν τις πραγματικές διαστάσεις του προβλήματός του.

Η Επίτροπος Διοικήσεως, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα στοιχεία που τέθηκαν ενώπιόν της και ιδιαίτερα τις θέσεις των ειδικών που ασχολήθηκαν με την περίπτωση του γιου των παραπονουμένων κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η πειθαρχική ποινή που επιβλήθηκε σ' αυτόν δεν έλαβε υπόψη σημαντικές παραμέτρους του θέματος και ήταν καθοριστικά επιβαρυντική.

Για τους πιο πάνω λόγους υποβλήθηκε εισήγηση όπως η απόφαση που λήφθηκε για αποβολή του γιου των παραπονουμένων για οκτώ ημέρες επανεξεταστεί, αφού ληφθούν υπόψη οι θέσεις που προβάλλονται στην Έκθεση.

Κατά το 2003 εξετάστηκαν και δύο παράπονα που αφορούσαν αποφάσεις Καθηγητικών Συλλόγων όσον αφορά τον αποκλεισμό μαθητή από τις τελικές εξετάσεις και τη στασιμότητα μαθήτριας, λόγω της επίδοσής της (**A/Π 103/2003 και A/Π 1254/2003**).

Στη πρώτη περίπτωση η μητέρα μαθητή διαμαρτυρήθηκε για την απόφαση του Καθηγητικού Συλλόγου να αποκλείσει το γιο της από τις τελικές εξετάσεις και να τον παραπέμψει για εξέταση το Σεπτέμβριο. Η

παραπονούμενη ισχυρίστηκε ότι ουδέποτε είχε ενημερωθεί από το σχολείο για τον μεγάλο αριθμό απουσιών του γιου της.

Όπως αναφέρθηκε στην Έκθεση, το θέμα του αποκλεισμού μαθητή από τις τελικές εξετάσεις Ιουνίου λόγω του αριθμού των απουσιών του και της επαρκούς ή μη ενημέρωσης των γονέων του, απασχόλησε το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως και κατά το 2000, με αφορμή την υποβολή συγκεκριμένου παραπόνου (**Α/ΤΠ 537/2000**). Με επιστολή που στάληκε τότε στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού εκφράστηκε η άποψη ότι , πέρα από τη γραπτή ενημέρωση των γονιών με συστημένη επιστολή για τις απουσίες των παιδιών τους, για ένα θέμα τόσο σοβαρό για ένα μαθητή, όπως είναι η στέρηση του δικαιώματος να παρακαθήσει στις τελικές εξετάσεις, θα ήταν λογικό να επιδειχθεί εκ μέρους του σχολείου στο οποίο φοιτά, ιδιαίτερο ενδιαφέρον για επικοινωνία με τους γονείς ή κηδεμόνες του μαθητή, όταν μάλιστα οι ίδιοι δεν ανταποκρίνονται σε γραπτές επιστολές. Και τούτο όχι γιατί προβλέπεται στους σχετικούς Κανονισμούς αλλά γιατί επιβάλλεται για επίτευξη των στόχων του σχολείου, που είναι η παροχή εκπαίδευσης σε όλους τους μαθητές και η διαπαιδαγώγηση και ορθή αγωγή τους η οποία δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς τη συνεργασία και συμβολή των γονιών των μαθητών. Στην επιστολή σημειώθηκε επίσης ότι , έχοντας υπόψη ότι οι αδικαιολόγητες απουσίες μαθητών αποτελούν, σύμφωνα με τον Κανονισμό 13(5) πειθαρχικό αδίκημα, θα έπρεπε να δίδεται στο μαθητή και το δικαίωμα να ακουστεί προτού του επιβληθεί οποιαδήποτε κύρωση.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση διαπιστώθηκε ότι το σχολείο δεν είχε στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι είχε ενημερώσει σχετικά την παραπονούμενη. Συναφώς η Επίτροπος Διοικήσεως έκρινε ότι η παραπονούμενη θα έπρεπε να είχε ενημερωθεί γραπτώς για το πρόβλημα που υπήρχε όταν οι αδικαιολόγητες απουσίες του γιου της είχαν φθάσει τις 45 και στη συνέχεια όταν είχαν φθάσει τις 60, αφού ο μαθητής παραπέμπεται σε ανεξέταση όταν έχει 45 μέχρι 60 αδικαιολόγητες απουσίες και παραμένει στάσιμος όταν έχει πέραν των 60. Η ενημέρωση της παραπονούμενης ότι ο γιος της είχε 88 αδικαιολόγητες απουσίες

κανένα σκοπό δεν θα εξυπηρετούσε πλέον αφού αυστηρά ομιλούντες με αυτόν τον αριθμό απουσιών παρέμενε στάσιμος.

Στη δεύτερη περίπτωση (**Α/Τ 1254/2003**) η απόφαση για στασιμότητα της μαθήτριας λήφθηκε ως αποτέλεσμα της αποτυχίας της σε τρία μαθήματα στις ανεξετάσεις Σεπτεμβρίου στις οποίες παρακάθισε. Οι σχετικοί με το θέμα Κανονισμοί δίνουν στο Καθηγητικό Σύλλογο τη διακριτική ευχέρεια να αποφασίζει, ύστερα από μελέτη και εκτίμηση της περίπτωσης του κάθε μαθητή, την αύξηση της βαθμολογίας του σε ένα μάθημα ώστε ο μαθητής να αποφύγει τη στασιμότητα. Ο Καθηγητικός Σύλλογος κατά την άσκηση της διακριτικής του αυτής εξουσίας καλείται ουσιαστικά να δράσει με βάση την αρχή της επιείκειας, αποκλείοντας συμπεριφορές που δεν συνάδουν με τις επιταγές της δικαιοσύνης στα δεδομένα της συγκεκριμένης περίπτωσης. Εκείνο δηλαδή που έχει σημασία είναι να σταθμίζονται όλοι οι παράγοντες και οι επιπτώσεις της όποιας απόφασης στη μαθήτρια, με βάση την αρχή της επιείκειας.

Διαπιστώθηκε ότι στα σχετικά πρακτικά δεν φαίνεται η αιτιολογία της απόφασης που λήφθηκε, αν προηγήθηκε συζήτηση και αν λήφθηκαν υπόψη οι προσωπικές συνθήκες της μαθήτριας, αναφορά στις οποίες έγινε από το Διευθυντή του σχολείου. Το γεγονός ότι η επίδοση της μαθήτριας ήταν χαμηλή ήταν ένα δεδομένο, όπως και το γεγονός ότι υστερούσε σε μεγάλο βαθμό στα Γαλλικά, αυτός ήταν εξάλλου και ο λόγος για τον οποίο το θέμα είχε αχθεί ενώπιον του καθηγητικού συλλόγου.

Βάσει των περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου (Ν. 158(Ι)/99) οι διοικητικές πράξεις που εκδίδονται μετά από άσκηση διακριτικής εξουσίας πρέπει να είναι επαρκώς και δεόντως αιτιολογημένες ιδίως όταν πρόκειται για πράξεις που είναι δυσμενείς για το διοικούμενο. Η αιτιολογία μιας διοικητικής πράξης πρέπει να είναι σαφής ώστε να μην αφήνει αμφιβολίες ως προς το ποιος ήταν ο πραγματικός λόγος που οδήγησε το διοικητικό όργανο στη λήψη της απόφασης. Επίσης, η διοίκηση, κατά την άσκηση της διακριτικής της εξουσίας, οφείλει να προβαίνει σε επαρκή έρευνα όλων των σχετικών με την υπόθεση γεγονότων.

Η Επίτροπος Διοικήσεως κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η απόφαση που λήφθηκε από τον Καθηγητικό Σύλλογο πάσχει λόγω έλλειψης αιτιολογίας αλλά και γιατί δεν φαίνεται να τηρήθηκε η αρχή της επιείκειας, αναφορά στην οποία γίνεται πιο πάνω. Ως εκ τούτου εισηγήθηκε όπως το όλο θέμα επανεξεταστεί το συντομότερο δυνατό με στόχο τη μελέτη των ιδιαίτερων προσωπικών συνθηκών της μαθήτριας και τη λήψη αιτιολογημένης απόφασης.

2. Μετεγγραφές Μαθητών

Τη μη τήρηση των Κανονισμών που αφορούν τις μετεγγραφές μαθητών διαπίστωσε η Επίτροπος Διοικήσεως μετά τη διερεύνηση συγκεκριμένου παραπόνου που υποβλήθηκε από Σύνδεσμο Γονέων (Α/Π 1321/2002).

Σύμφωνα με τον Κανονισμό 9(1) των περί Λειτουργίας των Δημοσίων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης Κανονισμών του 1990 η μετεγγραφή μαθητή επιτρέπεται μόνο εφόσον συντρέχει οποιαδήποτε από τις προϋποθέσεις που καθορίζονται στο Κανονισμό.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση η εμπλεκόμενη υπηρεσία ισχυρίστηκε ότι η μετεγγραφή της μαθήτριας από σχολείο της Λεμεσού σε σχολείο της Λευκωσίας εγκρίθηκε με βάση τη παρ. (γ) του πιο πάνω Κανονισμού. Όμως σύμφωνα με την παρ.(γ) είναι επιτρεπτή η μετεγγραφή μαθητή όταν η οικογένειά του αλλάξει διεύθυνση και όχι όταν υπάρχει απλώς σκέψη για μετοίκηση. Γι' αυτόν ακριβώς το λόγο, στις περιπτώσεις μετοίκησης απαιτείται βάσει του κανονισμού 9(11) και η παρουσίαση βεβαιώσεων των κοινοταρχών των περιφερειών στις οποίες υπάγονται η παλιά και η νέα κατοικία της οικογένειας του μαθητή, προϋποθέσεις που δεν τηρήθηκαν στη συγκεκριμένη περίπτωση αφού δεν υπήρξε μετοίκηση της οικογένειας της μαθήτριας. Εξάλλου, η αρχική θέση της εμπλεκόμενης υπηρεσίας ήταν ότι η μετεγγραφή στη Λευκωσία αποφασίστηκε επειδή εκεί ήταν και η εργασία του γονέα και όχι επειδή η οικογένεια είχε μετοικήσει. Ως εκ τούτου, η απόφαση για μετεγγραφή της συγκεκριμένης μαθήτριας με την αιτιολογία ότι υπήρχε σκέψη για μετοίκηση της οικογένειάς της δεν ήταν σύννομη. Προφανώς για το λόγο αυτό δημιουργήθηκε στον παραπονούμενο

Σύνδεσμο η εντύπωση ότι η μετεγγραφή της μαθήτριας στη Λευκωσία έγινε ώστε στη συνέχεια να καταστεί δυνατή η μετεγγραφή της σε σχολείο άλλο από αυτό της περιφέρειάς της.

Στην Έκθεση αναφέρεται επιπρόσθετα, ότι πιθανόν να δημιουργούνται προβλήματα λόγω της υποχρέωσης του μαθητή να φοιτήσει σε συγκεκριμένο σχολείο όταν και οι δύο γονείς εργάζονται, ιδιαίτερα δε όταν εργάζονται μακριά από το τόπο διαμονής ή σε άλλη πόλη. Το σχολείο στο οποίο υποχρεώνεται να φοιτήσει ένας μαθητής είναι το σχολείο της εκπαιδευτικής του περιφέρειας, η οποία καθορίζεται βάσει του τόπου διαμονής του. Δεδομένου ότι με την πάροδο του χρόνου και την ένταξη των γυναικών στη παραγωγική διαδικασία, τα κοινωνικά δεδομένα έχουν διαφοροποιηθεί, η Επίτροπος Διοικήσεως εξέφρασε την άποψη ότι θα ήταν χρήσιμο να επανεξεταστεί το όλο θέμα, έτσι ώστε στον καθορισμό του σχολείου που θα φοιτήσει ένας μαθητής να μην συνιστά αποκλειστικό κριτήριο ο τόπος διαμονής του αλλά να λαμβάνονται υπόψη και άλλα σημαντικά στοιχεία, όπως είναι η απασχόληση των γονέων, η απόσταση του σχολείου από το χώρο εργασίας των γονέων, η διασφάλιση της ασφάλειας του μαθητή μετά το πέρας του σχολικού ωραρίου κλ.π

3. Εισαγωγικές Εξετάσεις

Κατά της διαδικασίας που ακολουθήθηκε κατά την εξέταση στο άθλημα της πετόσφαιρας στα πλαίσια διεκδίκησης θέσης για τις Γυμναστικές Ακαδημίες, υποβλήθηκε ένα παράπονο (Α/Π 101/2003). Η δικηγόρος της παραπονούμενης ισχυρίστηκε ότι ενώ για όλα τα αθλήματα υπήρχαν μετρήσιμα κριτήρια και κάμερα καταγραφής των επιδόσεων των υποψηφίων και στο τέλος της εξέτασης ανακοινώμετο αμέσως η επίδοση κάθε υποψηφίου, για το άθλημα της πετόσφαιρας δεν υπήρχε ούτε κάμερα ούτε και μετρήσιμα κριτήρια. Ισχυρίστηκε, επίσης, ότι υπήρξε λάθος στο άθροισμα της βαθμολογίας της παραπονούμενης.

Διαπιστώθηκε ότι στον περί Διεξαγωγής των Εισαγωγικών Εξετάσεων για τα Ανώτερα και Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της Κύπρου και της

Ελλάδας Νόμο δεν προβλέπεται διαδικασία βιντεογράφησης των αθλημάτων. Επίσης, στον υπό αναφορά Νόμο δεν προβλέπονται μετρήσιμα κριτήρια όσον αφορά τις αθλοπαιδιές αλλά ούτε και διαδικασία που πρέπει να ακολουθείται όσον αφορά την καταγραφή της βαθμολογίας του κάθε υποψηφίου στις αθλοπαιδιές. Δηλαδή, ενώ για τα αγωνίσματα στίβου υπάρχουν στο Νόμο συγκεκριμένα μετρήσιμα κριτήρια αλλά και καθορισμένη διαδικασία για την αναφώνηση και καταγραφή της επίδοσης κάθε υποψηφίου, για τις αθλοπαιδιές δεν υπάρχουν ανάλογες προβλέψεις.

Η εμπλεκόμενη υπηρεσία, ως αρμόδια αρχή για το θέμα των εισαγωγικών εξετάσεων, αποφάσισε όπως γίνεται βιντεογράφηση των υποψηφίων όταν εξετάζονται στα αγωνίσματα στίβου με στόχο την επιβεβαίωση της βαθμολογίας που αναφωνήθηκε και καταγράφηκε. Η βιντεογράφηση δεν χρησιμοποιείται για επανεξέταση της βαθμολογίας, αφού κάτι τέτοιο δεν προβλέπεται στη σχετική νομοθεσία. Αντίθετα, για τις αθλοπαιδιές κρίθηκε ότι δεν χρειάζεται βιντεογράφηση αφού δεν υπάρχουν μετρήσιμα κριτήρια και οι βαθμολογητές εκείνο που εξετάζουν είναι τις διάφορες τεχνικές δεξιότητες των υποψηφίων. Η Επίτροπος Διοικήσεως κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, με τις υφιστάμενες σήμερα νομοθετικές ρυθμίσεις, η βιντεογράφηση των υποψηφίων στις αθλοπαιδιές δεν θα εξυπηρετούσε κανένα απολύτως σκοπό και αυτό γιατί στη σχετική νομοθεσία δεν προβλέπεται οποιαδήποτε διαδικασία για αναφώνηση και καταγραφή της επίδοσης των υποψηφίων στις αθλοπαιδιές και ως εκ τούτου η βιντεογράφηση των υποψηφίων δεν θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ούτε για επιβεβαίωση της επίδοσης αλλά ούτε και για επανεξέταση της βαθμολογίας του.

Ανεξάρτητα των πιο πάνω, εκφράστηκε η άποψη ότι θα ήταν ορθότερο και στην περίπτωση των αθλοπαιδιών να γίνουν οι αναγκαίες νομοθετικές προβλέψεις ώστε να ανακοινώνεται και να καταγράφεται η βαθμολογία του υποψηφίου, αμέσως μετά την εξέταση, όπως καταγράφονται οι επιδόσεις στα αγωνίσματα στίβου, με στόχο να μη δημιουργούνται στους υποψηφίους αισθήματα καχυποψίας όσον αφορά τη βαθμολογία τους στη συγκεκριμένη εξέταση.

Την ανυπαρξία ειδικών κριτηρίων για εισδοχή Κυπρίων ειδικών κατηγοριών σε Ανώτερα και Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της Ελλάδας διαπίστωσε η Επίτροπος Διοικήσεως μετά την υποβολή παραπόνου από υποψήφια για τις εισαγωγικές εξετάσεις (**Α/Π 1435/2002**). Η παραπονούμενη έπασχε από οξεία λεμφοβλαστική λευχαιμία και ισχυρίστηκε ότι δεν της είχε δοθεί θέση σε Ιατρική Σχολή, παρά το γεγονός ότι θα εξασφάλιζε τέτοια θέση σε περίπτωση κατά την οποία κατείχε απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης. Από τη διερεύνηση του παραπόνου διαπιστώθηκε ότι στη συγκεκριμένη περίπτωση το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού παραχώρησε στην παραπονούμενη τη θέση που ούτως ή άλλως θα της είχε κατανεμηθεί με βάση τα αποτελέσματα των εισαγωγικών εξετάσεων, αγνοώντας δηλαδή το γεγονός ότι κατά τον ουσιώδη χρόνο, λόγω της ασθένειάς της, δεν κατείχε απολυτήριο λυκείου, όπως προβλέπεται. Η θέση αυτή της παραχωρήθηκε όταν απέκτησε το απολυτήριο λυκείου. Με τη βαθμολογία που εξασφάλισε η παραπονούμενη δεν θα μπορούσε να της παραχωρηθεί θέση σε Ιατρική Σχολή.

Παρά τη νομιμότητα της απόφασης του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, η Επίτροπος Διοικήσεως εξέφρασε τον έντονο προβληματισμό της όσον αφορά την ανυπαρξία ειδικών κριτηρίων για εισδοχή Κυπρίων ειδικών κατηγοριών σε Ανώτερα και Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της Ελλάδας. Για τα Ανώτερα και Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της Κύπρου ισχύουν ειδικές ρυθμίσεις για εισαγωγή φοιτητών ειδικών κατηγοριών σε υπεράριθμες θέσεις και παρόμοιες ρυθμίσεις ισχύουν και στην Ελλάδα για την εισαγωγή υποψηφίων ειδικών κατηγοριών σε Ανώτερες και Ανώτατες Σχολές σε υπεράριθμες θέσεις. Οι εν λόγω ρυθμίσεις υιοθετήθηκαν λαμβάνοντας υπόψη τις συνθήκες στις οποίες βρίσκονται όσοι εμπίπτουν στις ειδικές κατηγορίες που καθορίστηκαν και οι οποίες καθιστούν αδύνατη την επί ίσοις όροις διεκδίκηση θέσης στις εισαγωγικές εξετάσεις. Ως εκ τούτου, η Επίτροπος Διοικήσεως εξέφρασε την άποψη ότι το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού θα πρέπει να εξετάσει το ενδεχόμενο εισαγωγής παρόμοιων ρυθμίσεων και για τα Ανώτερα και Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της Ελλάδας, έτσι ώστε Κύπριοι υποψήφιοι ειδικών κατηγοριών να μπορούν να εισαχθούν στα

Ιδρύματα της Ελλάδας με βάση ειδικά κριτήρια, σε υπεράριθμες θέσεις, προς αποκατάσταση της ουσιαστικής ισότητας.

4. Πανεπιστήμιο

Τόσο κατά του Πανεπιστημίου, όσο και κατά του Υπουργείου Άμυνας στρεφόταν παράπονο από πατέρα, ο οποίος υποστήριξε ότι ο γιος του, που παρακάθισε στις εισαγωγικές εξετάσεις για τα Ανώτερα και Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα της Κύπρου και της Ελλάδας τον Ιούνιο του 2003 και που με την πρώτη κατανομή θέσεων του παραχωρήθηκε θέση στο Ανώτερο Τεχνολογικό Ινστιτούτο, με βάση τη βαθμολογία του στον Πολυτεχνικό Κύκλο εξασφάλιζε, κατά τη δεύτερη κατανομή θέσεων, θέση στην Πολυτεχνική Σχολή του Πανεπιστημίου Κύπρου, δεδομένου ότι η σχολή αυτή ήταν στις προτιμήσεις του. Παρά το γεγονός αυτό δεν του παραχωρήθηκε η εν λόγω θέση, γιατί ήταν στρατιώτης.

Διαπιστώθηκε ότι το Πανεπιστήμιο, στις 9 Σεπτεμβρίου 2003, είχε ανακοινώσει ότι δεχόταν αιτήσεις για εισδοχή στην Πολυτεχνική Σχολή από φοιτητές που είχαν πετύχει 78 μονάδες από τις 160 στα μαθήματα του Πολυτεχνικού κύκλου στις εισαγωγικές εξετάσεις των τελευταίων τριών χρόνων και ήταν έτοιμοι να φοιτήσουν το Σεπτέμβριο του 2003. Ο παραπονούμενος, του οποίου ο γιος είχε πετύχει τις εισαγωγικές εξετάσεις του 2003 βαθμολογία 82 μονάδων στον Πολυτεχνικό κύκλο, θεώρησε ότι ο γιος του θα μπορούσε να εισαχθεί στο Πανεπιστήμιο Κύπρου αν απολυόταν προσωρινά από την Εθνική Φρουρά στην οποία είχε ήδη καταταχθεί. Γι' αυτό αποτάθηκε στον Υπουργό Άμυνας, υποβάλλοντας σχετικό αίτημα, το οποίο εγκρίθηκε. Παρά την εξέλιξη αυτή, το Πανεπιστήμιο Κύπρου δεν παραχώρησε στο γιο του παραπονούμενου θέση, με την αιτιολογία ότι θα τον έθετε σε ευμενέστερη θέση από τους υποψηφίους στους οποίους παραχωρήθηκε θέση στην Πολυτεχνική Σχολή από την πρώτη κατανομή θέσεων και οι οποίοι εκτελούσαν, τότε, τη θητεία τους στην Εθνική Φρουρά.

Με την πιο πάνω απόφαση του, το Πανεπιστήμιο Κύπρου παραγνώρισε το γεγονός ότι ο παραπονούμενος πληρούσε τα κριτήρια που το ίδιο είχε

θέσει για την παραχώρηση θέσης καθώς και το γεγονός ότι το ίδιο το Πανεπιστήμιο είχε προκαλέσει την υποβολή σχετικής αίτησης από τον παραπονούμενο, αφού είχε ανακοινώσει ότι δέχεται αιτήσεις από υποψηφίους που παρακάθισαν στις εισαγωγικές εξετάσεις του Ιουνίου 2003.

Έγινε εισήγηση για επανεξέταση του όλου θέματος από το Πανεπιστήμιο Κύπρου.

5. Κυπριακό Συμβούλιο Αναγνώρισης Τίτλων Σπουδών

Κατά το 2003 υποβλήθηκαν στο Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως 24 παράπονα κατά του ΚΥΣΑΤΣ και ολοκληρώθηκε η διερεύνηση 28 παραπόνων που είτε υποβλήθηκαν τα προηγούμενα έτη είτε κατά το 2003. Εκθέσεις υποβλήθηκαν για 12 παράπονα ενώ η διερεύνηση 16 παραπόνων διακόπηκε.

Τα σημαντικότερα προβλήματα που εντοπίστηκαν κατά τη διερεύνηση παραπόνων κατά του ΚΥΣΑΤΣ ήταν η λήψη αποφάσεων όσον αφορά τίτλους σπουδών προτού ολοκληρωθεί η σχετική έρευνα καθώς και η λήψη αποφάσεων χωρίς επαρκή πληροφόρηση όσον αφορά την αναγνώριση που τυγχάνει ένας τίτλος στη χώρα στην οποία παραχωρείται.

Σε τρεις περιπτώσεις διαπιστώθηκε ότι το ΚΥΣΑΤΣ τοποθετήθηκε και απέρριψε αιτήσεις για αναγνώριση τίτλων σπουδών που αποκτήθηκαν μετά από σπουδές εξ' αποστάσεως, ενώ ήταν σε εξέλιξη η διερεύνηση του θέματος (Α/Π 547/2002, 554/2002 και 1129/2002),.

Στην Έκθεση που υποβλήθηκε τονίστηκε ότι το ΚΥΣΑΤΣ ασκώντας τη διακριτική εξουσία που του ανέθεσε η πολιτεία, οφείλει να τηρεί τις βασικές αρχές διοικητικού δικαίου. Σύμφωνα με το άρθρο 45 του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου του 1999 (Ν. 158(I)/99) η διοίκηση, κατά την άσκηση της διακριτικής της εξουσίας, οφείλει να προβαίνει σε επαρκή έρευνα όλων των σχετικών με την υπόθεση

γεγονότων. Η έκταση της έρευνας εξαρτάται από τα περιστατικά κάθε υπόθεσης και εναπόκειται στο αρμόδιο διοικητικό όργανο να επιλέξει τον ενδεδειγμένο τρόπο διεξαγωγής της έρευνας.

Το ΚΥΣΑΤΣ, κατά την εξέταση των αιτήσεων που υποβλήθηκαν για αναγνώριση τίτλων του University of Leicester που αποκτήθηκαν μετά από σπουδές εξ αποστάσεως, είχε όχι μόνο δικαίωμα αλλά και υποχρέωση να προβεί σε δέουσα έρευνα. Μέσα στα πλαίσια αυτά μπορούσε να ζητήσει σχετικά στοιχεία και διευκρινήσεις από το εν λόγω πανεπιστήμιο. Το ΚΥΣΑΤΣ, όμως, είχε υποχρέωση και να ολοκληρώσει τη σχετική έρευνά του μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα και μετά να τοποθετηθεί σε αιτήσεις που είχε ενώπιόν του. Διαπιστώθηκε, όμως, ότι το ΚΥΣΑΤΣ τοποθετήθηκε σε σχέση με τις αιτήσεις αυτές ενώ ήταν ακόμη σε εκκρεμότητα το όλο θέμα και ενώ ζητούντο πρόσθετες πληροφορίες και στοιχεία από το ίδιο το Πανεπιστήμιο. Παρατηρήθηκε, επίσης, υπερβολική καθυστέρηση στην εξέταση του θέματος της αναγνώρισης τίτλων σπουδών που αποκτούνται μετά από σπουδές εξ αποστάσεως. Στην Έκθεση υποβλήθηκε εισήγηση για λήψη οριστικής απόφασης όσον αφορά το θέμα χωρίς καθυστέρηση και επανεξέταση των αιτήσεων των παραπονιμένων.

Σε άλλες δύο περιπτώσεις διαπιστώθηκε ότι το ΚΥΣΑΤΣ απέρριψε αιτήσεις για αναγνώριση τίτλων σπουδών που αποκτήθηκαν από Σχολές Κινηματογράφου στην Ελλάδα, παρά το γεγονός ότι τα ενώπιόν του στοιχεία ήταν αντιφατικά και θα έπρεπε να προβεί σε περαιτέρω έρευνα (**Α/Τ 96/2003 και Α/Τ 107/2000**).

Όπως διαπιστώθηκε, οι αποφάσεις του ΚΥΣΑΤΣ να απορρίψει τις αιτήσεις των παραπονιμένων, κρίνοντας ότι οι Σχολές αυτές δεν είναι ανάμεσα στις Σχολές που ανήκουν στην Ανώτερη Εκπαίδευση του επίσημου Ελληνικού Εκπαιδευτικού Συστήματος, βασίστηκαν στην επίσημη πληροφόρηση που είχε το ΚΥΣΑΤΣ από το Ινστιτούτο Τεχνολογικής Εκπαίδευσης του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων της Ελλάδας. Όμως, ενώπιον του ΚΥΣΑΤΣ είχαν τεθεί και βεβαιώσεις που το Ινστιτούτο Τεχνολογικής Εκπαίδευσης είχε παραχωρήσει στους παραπονιμένους, το περιεχόμενο των οποίων δεν συνάδει με την

πληροφόρηση που ήταν ενώπιον του ΚΥΣΑΤΣ. Στην Έκθεση που υποβλήθηκε εκφράστηκε η άποψη ότι το ΚΥΣΑΤΣ θα έπρεπε να διερευνήσει περαιτέρω το θέμα ζητώντας από το Ινστιτούτο Τεχνολογικής εκπαίδευσης σχετικές διευκρινίσεις.

Η αναγνώριση τίτλων σπουδών της Βουλγαρίας ήταν το αντικείμενο άλλου παραπόνου για το οποίο υποβλήθηκε Έκθεση προς το ΚΥΣΑΤΣ (**Α/Π 696/2003**). Η κόρη του παραπονούμενου υπέβαλε αίτηση για εγγραφή στους πίνακες διοριστέων εκπαιδευτικών για την ειδικότητα της Τέχνης, με βάση τον τίτλο σπουδών που απέκτησε από την Εθνική Ακαδημία Καλών Τεχνών Σόφιας, Βουλγαρίας. Η Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας παρέπεμψε την κόρη του στο ΚΥΣΑΤΣ. Όπως, διαπιστώθηκε, η εξέταση της αίτησης που η κόρη του παραπονούμενου υπέβαλε στο ΚΥΣΑΤΣ στις 23 Δεκεμβρίου, 2002 ολοκληρώθηκε τον Ιούνιο του 2003 και σχετική επιστολή στάληκε σ' αυτήν τον Ιούλιο του 2003. Η αρχική απόφαση του ΚΥΣΑΤΣ βασίστηκε στη γενικότερη θέση του όσον αφορά τους τίτλους σπουδών της Βουλγαρίας, θέση η οποία διαφοροποιήθηκε μεταγενέστερα από το ίδιο το ΚΥΣΑΤΣ, το οποίο, αναγνωρίζοντας ουσιαστικά το λάθος του, κάλεσε όσους είχαν υποβάλει αίτηση και απορριφθεί να υποβάλουν εν νέου αίτηση, ατελώς. Η κόρη του παραπονούμενου υπέβαλε αίτηση για επανεξέταση, η οποία βρισκόταν σε εκκρεμότητα, με αποτέλεσμα να μην ήταν δυνατή και η ολοκλήρωση και της εξέτασης της αίτησης που είχε υποβάλει τον Ιούλιο του 2002 προς την Επιτροπή Εκπαιδευτικής Υπηρεσίας.

Έχοντας υπόψη ότι η κόρη του παραπονούμενου δεν έφερε οποιαδήποτε ευθύνη για την αρχική απορριπτική απόφαση του ΚΥΣΑΤΣ, η οποία βασίστηκε στη μέχρι τότε πολιτική του, η οποία κρίθηκε εκ των υστέρων λανθασμένη, στην Έκθεση εκφράστηκε η άποψη ότι η περίπτωση της θα πρέπει να αντιμετωπιστεί από το ΚΥΣΑΤΣ κατά προτεραιότητα, με στόχο την ολοκλήρωση της εξέτασής της πριν από τις 31 Δεκεμβρίου, 2003. ώστε σε περίπτωση θετικής απάντησης να καταστεί δυνατή η περίληψη του ονόματός της στους πίνακες διοριστέων του Φεβρουαρίου, 2004. Υποβλήθηκε ως εκ τούτου εισήγηση για επίσπευση της διαδικασίας εξέτασης της αίτησης της κόρης του παραπονούμενου από το ΚΥΣΑΤΣ.

Κατά το 2003 ολοκληρώθηκε, με την υποβολή Έκθεσης και η διερεύνηση παραπόνου που αφορούσε την αναγνώριση τίτλων που παραχωρεί σχολή Δραματικής Τέχνης στην Ελλάδα (**Α/Π 10/2003**). Ο παραπονούμενος είχε αποταθεί στην Υπηρεσία Χορηγιών για παροχή χορηγίας για την κόρη του η οποία φοιτούσε σε Σχολή Δραματικής Τέχνης στην Ελλάδα. Η αρχική απόφαση του ΚΥΣΑΤΣ φαίνεται να ήταν ορθή με βάση την πληροφόρηση που είχε τη δεδομένη χρονική περίοδο από τις αρχές της Ελλάδας. Από την έρευνα, όμως, του παραπόνου διαπιστώθηκε ότι σύμφωνα με νέα στοιχεία που είχαν τεθεί ενώπιον του ΚΥΣΑΤΣ, η Δραματική Σχολή στην οποία φοιτούσε η κόρη του παραπονούμενου θεωρείται αναγνωρισμένη σχολή ανώτερης εκπαίδευσης από το Υπουργείο Πολιτισμού της Ελλάδας. Ως εκ τούτου στην Έκθεση υποβλήθηκε εισήγηση για επανεξέταση της σχετικής απόφασης.

Άνιση μεταχείριση της κόρης του από το ΚΥΣΑΤΣ ισχυρίστηκε άλλος παραπονούμενος (**Α/Π 563/2002**). Συγκεκριμένα, ισχυρίστηκε άνιση μεταχείριση της έναντι των συμφοιτητριών της όσο και έναντι των προσώπων που απέκτησαν τίτλους του Kingston university και του Lancaster University, μετά από δίχρονη φοίτηση στο Philip's College και δίχρονη φοίτηση στα πιο πάνω Πανεπιστήμια. Ισχυρίστηκε επίσης ότι το ΚΥΣΑΤΣ δεν θα έπρεπε να επιβάλει στη κόρη του την παρακολούθηση πρόσθετων μαθημάτων που είχε ήδη παρακολουθήσει κατά τη διάρκεια των σπουδών της. Ο δεύτερος αυτός ισχυρισμός του παραπονούμενου δεν έτυχε εξέτασης δεδομένου ότι το ΚΥΣΑΤΣ είχε λάβει κατά την 17^η συνεδρία του απόφαση γενικής πολιτικής όσον αφορά το θέμα η οποία κρίθηκε από τη Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας νόμιμη.

Η διερεύνηση του παραπόνου εστιάστηκε στους ισχυρισμούς του παραπονούμενου για άνιση μεταχείριση της κόρης του έναντι των άλλων αποφοίτων του Trinity College καθώς και των αποφοίτων του Kingston University και Lancaster University.

Στην Έκθεση αναφέρθηκε ότι η αρχή της ισότητας κατοχυρώνεται στο ίδιο το Σύνταγμα της Κυπριακής Δημοκρατίας όπου καθορίζεται ότι όλοι

είναι ίσοι απέναντι στο νόμο, στη διοίκηση και τη δικαιοσύνη και δικαιούνται να τύχουν ίσης προστασίας και μεταχείρισης. Η αρχή της ισότητας επιβάλλει την ίση ή ομοιόμορφη μεταχείριση όλων των πολιτών που τελούν κάτω από τις ίδιες ή παρόμοιες συνθήκες. Για να διασφαλιστεί η αρχή της ισότητας η διοίκηση έχει υποχρέωση, κατά την άσκηση της διακριτικής της εξουσίας, να εφαρμόζει ενιαίο μέτρο κρίσης. Ενόψει τούτου η Έκθεση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η απόφαση του ΚΥΣΑΤΣ σε σχέση με την κόρη του παραπονούμενου δεν ήταν υπό τις περιστάσεις εύλογα επιτρεπτή αφού δεν φαίνεται κατά την εξέταση όλων των περιπτώσεων που αναφέρονται πιο πάνω να εφαρμόστηκε ενιαίο μέτρο κρίσης, έτσι ώστε να διασφαλιστεί η αρχή της ίσης μεταχείρισης. Κρίθηκε, επίσης, ότι η απόφαση του ΚΥΣΑΤΣ με την οποία κοινοποιήθηκε στην κόρη του παραπονούμενου η απόρριψη της ένστασής της ήταν ανατιολόγητη αφού σ' αυτή δεν αναφέρεται παρά μόνο ότι το ΚΥΣΑΤΣ εμμένει στη θέση του χωρίς όμως να παραθέτει τους λόγους για τους οποίους δεν δέχθηκε τους ισχυρισμούς της. Στην Έκθεση υποβλήθηκε εισήγηση για επανεξέταση της ένστασης της κόρης του παραπονούμενου με στόχο την τήρηση της αρχής της ισότητας.

Ορθή κρίθηκε σε Έκθεση, η απόφαση του ΚΥΣΑΤΣ να μην αναγνωρίσει τον μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών του παραπονούμενου, τον οποίο απέκτησε από το Πανεπιστήμιο του Luton (Α/Π 132/2002). Όπως αναφέρεται στην Έκθεση αναγνώριση ισοτιμίας παραχωρείται όταν πληρούνται οι προϋποθέσεις του Κανονισμού 3(3)(α) των περί Αναγνώρισης Τίτλων Σπουδών Ανώτερης και Ανώτατης Εκπαίδευσης και Παροχής Σχετικών Πληροφοριών Κανονισμών του 1999. Στον εν λόγω Κανονισμό τίθενται οι εξής όροι: η διάρκεια σπουδών, οι όροι εισδοχής, αξιολόγησης, προαγωγής και αποφοίτησης των σπουδαστών και η διαδικασία της διδασκαλίας και μάθησης να πληρούν τις απαιτήσεις του πανεπιστημίου Κύπρου ή των άλλων δημόσιων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων ανώτερης εκπαίδευσης της Κύπρου και όλο το πρόγραμμα να έχει γίνει σε αναγνωρισμένο εκπαιδευτικό ίδρυμα/ιδρύματα ή σε εκπαιδευτικά αξιολογημένο-πιστοποιημένο κλάδο σπουδών και ένα ουσιώδες μέρος-ποσοστό των σπουδών, να έχει γίνει στο ίδρυμα που απονέμει τον τίτλο.

Ο μεταπτυχιακός τίτλος του παραπονούμενου αποκτήθηκε σύμφωνα με τη βεβαίωση του ίδιου του Πανεπιστημίου, μετά από παρακολούθηση μαθημάτων για δύο καλοκαιρινές περιόδους στο Πανεπιστήμιο ενώ όλο το πρόγραμμα είχε διάρκεια τριών ετών. Ενόψει των πιο πάνω κρίθηκε ότι δεν πληρούντο οι δύο βασικοί όροι που καθορίζονται στον Κανονισμό 3(3), αφού δεν πληρούνται οι απαιτήσεις του Πανεπιστημίου Κύπρου ή των άλλων Δημόσιων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, αλλά ούτε όλο το πρόγραμμα έχει γίνει στο ίδιο το πανεπιστήμιο και ένα ουσιώδες μέρος-ποσοστό των σπουδών στο ίδιο το ίδρυμα που απένειμε τον τίτλο. Ενόψει τούτου η απόφαση του ΚΥΣΑΤΣ να μην αναγνωρίσει τον τίτλο του παραπονούμενου κρίθηκε ορθή.

Παράπονο για την καθυστέρηση στην εξέταση της αίτησης που υπέβαλε ο γιος τους, υπέβαλε ζεύγος παραπονουμένων (Α/Π 823/2003). Όπως διαπιστώθηκε η εξέταση της αίτησης επανεξέτασης που ο γιος των παραπονουμένων υπέβαλε στις 2 Μαΐου, 2002 δεν είχε μέχρι τις 20 Οκτωβρίου, 2003, ημερομηνία σύνταξης της σχετικής έκθεσης, ολοκληρωθεί, παρά την πάροδο 17 και πλέον μηνών. Η καθυστέρηση οφείλετο στο γεγονός ότι αναμένοντο από το ΔΙΚΑΤΣΑ στοιχεία και πληροφορίες όσον αφορά το ίδρυμα στο οποίο φοίτησε ο γιος των παραπονουμένων, τα οποία ζητήθηκαν από το ΚΥΣΑΤΣ στις 21 Ιουνίου, 2002. δεύτερη επιστολή προς το ΔΙΚΑΤΣΑ στάληκε ένα χρόνο μεταγενέστερα. Στην Έκθεση εκφράστηκε η άποψη ότι το ΚΥΣΑΤΣ θα μπορούσε να καταβάλει εντονότερη προσπάθεια για εξασφάλιση των σχετικών θέσεων του ΔΙΚΑΤΣΑ και υποβλήθηκε εισήγηση για εντατικοποίηση των προσπαθειών για λήψη απάντησης από το ΔΙΚΑΤΣΑ με στόχο την ολοκλήρωση της εξέτασης της αίτησης του γιου των παραπονουμένων.

Ταλαιπωρία των παραπονουμένων διαπιστώθηκε από τη διερεύνηση δύο παραπόνων που αφορούσαν την αναγνώριση τίτλων σπουδών με βάση τις διατάξεις του περί Αναγνώρισης Διπλωμάτων ή Τίτλων Αναγνωρισμένων Πανεπιστημίων και Άλλων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων του Εξωτερικού Νόμου του 1993, (Ν. 41(Ι)/93), (Α/Π 324/2002 και 791/2003). Τα

παράπονα υποβλήθηκαν τόσο κατά του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού όσο και κατά του ΚΥΣΑΤΣ.

Και οι δύο παραπονούμενοι θεωρούν ότι οι τίτλοι σπουδών που κατέχουν είναι αναγνωρισμένοι με βάση τις διατάξεις του πιο πάνω Νόμου. Στόχος και των δύο ήταν η εξασφάλιση βεβαίωσης από κρατική υπηρεσία ότι όντως οι τίτλοι τους είναι αναγνωρισμένοι για σκοπούς εξεύρεσης εργασίας.

Με τον περί Αναγνώρισης Διπλωμάτων ή Τίτλων Αναγνωρισμένων Πανεπιστημίων και Άλλων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων του Εξωτερικού Νόμο του 1993 (Ν. 41(/)/93) τίτλοι σπουδών που πληρούν συγκεκριμένες προϋποθέσεις που τίθενται στο Νόμο θεωρούνται αναγνωρισμένοι για κάθε σκοπό. Όμως, στον εν λόγω Νόμο δεν καθορίζεται ποια είναι η αρχή της Δημοκρατίας η οποία έχει αρμοδιότητα να αναγνωρίζει τέτοιους τίτλους σπουδών, να βεβαιώνει δηλαδή κατά πόσο ένας τίτλος σπουδών θεωρείται αναγνωρισμένος με βάση τις πρόνοιες του συγκεκριμένου αυτού νόμου. Ως εκ τούτου, στη περίπτωση και των δύο παραπονουμένων ούτε το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού αλλά ούτε και το ΚΥΣΑΤΣ είχαν αρμοδιότητα να εξετάσουν κατά πόσο οι τίτλοι που κατέχουν πληρούν τις προϋποθέσεις του Νόμου 41(I)/93 και να εκδώσουν σχετική Βεβαίωση. Γεγονός, βέβαια που οδήγησε στη τालαιπωρία των παραπονουμένων.

Διαπιστώθηκε ότι κάτοχος τίτλου σπουδών που θεωρεί ότι είναι αναγνωρισμένος με βάση τις διατάξεις του περί Αναγνώρισης Διπλωμάτων ή Τίτλων Αναγνωρισμένων Πανεπιστημίων και Άλλων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων του Εξωτερικού Νόμου του 1993 (Ν. 41(/)/93) και απασχολείται ή θέλει να απασχοληθεί στον ιδιωτικό τομέα βρίσκεται σε αδιέξοδο όταν ο εργοδότης ζητά βεβαίωση από αρμόδια αρχή της Δημοκρατίας ότι ο τίτλος σπουδών του είναι αναγνωρισμένος, αφού δεν υπάρχει βάση της νομοθεσίας, αρμόδια αρχή για εφαρμογή του Νόμου. Το πρόβλημα πιθανόν να μην παρουσιάζεται στον ίδιο βαθμό όταν ο κάτοχος τέτοιου τίτλου αποτελείται είτε για διορισμό είτε για προαγωγή σε δημόσια υπηρεσία ή στη δημόσια εκπαιδευτική υπηρεσία ή σε άλλο νομικό πρόσωπο

δημοσίου δικαίου, ή σε άλλο διοικητικό όργανο, αφού τότε υποχρεώνεται ουσιαστικά το διορίζον όργανο να αποφασίσει κατά πόσο ο τίτλος πληροί τις προϋποθέσεις του Νόμου.

Στην Έκθεση εκφράστηκε η άποψη ότι δεν μπορεί να επαφίεται η λήψη της σχετικής απόφασης στον κάθε εργοδότη, είτε αυτός είναι ιδιώτης είτε διοικητικό όργανο, γιατί μια τέτοια ρύθμιση δεν παρέχει τα εχέγγυα για ορθή εφαρμογή του Νόμου ούτε για ίση μεταχείριση των πολιτών. Γι' αυτό υποβλήθηκε εισήγηση όπως το θέμα μελετηθεί από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού σε συνεργασία με το ΚΥΣΑΤΣ, έτσι ώστε να προωθηθούν οι αναγκαίες νομοθετικές ρυθμίσεις για καθορισμό αρμόδιας αρχής για εξέταση των αιτημάτων πολιτών για αναγνώριση του τίτλου σπουδών τους με βάση τις διατάξεις του Νόμου 41(Ι)/93.

ΙΧ. ΥΠΑΛΛΗΛΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ

Οι σχέσεις του κράτους ως «εργοδότη» και των εργοδοτούμενων από αυτό λειτουργιών συνιστούν το αντικείμενο των παραπόνων που εμπίπτουν στο πιο πάνω Τομέα. Περιλαμβάνει παράπονα που υποβάλλονται από δημοσίους υπαλλήλους, ωρομίσθιο προσωπικό που απασχολείται στη δημόσια υπηρεσία, υπαλλήλους οργανισμών δημοσίου δικαίου, υπαλλήλους αρχών τοπικής αυτοδιοίκησης αλλά και παράπονα από πολίτες που επιδίωξαν την εξασφάλιση εργασίας στον ευρύτερο δημόσιο τομέα.

1. Διαδικασία προσλήψεων

Ως ανατιολόγητος και αντίθετος με την αρχή της ισότητας κρίθηκε ο καθορισμός, εκ μέρους της Αρχής Τηλεπικοινωνιών Κύπρου, ανώτατου ορίου ηλικίας για διεκδίκηση θέσεων γραφένων και τηλεφωνητριών στην εν λόγω Αρχή (**Α/Τ 1441/2003, Α/Τ 1461/2003, Α/Τ 1480/2003**).

Έγινε εισήγηση για επανεξέταση της απόφασης αποκλεισμού των παραπονούμενων και επισημάνθηκε ότι, με βάση το Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, απαγορεύεται κάθε διάκριση λόγω ηλικίας. Σημειώθηκε ακόμα ότι στην Οδηγία 2000/78/ΕΚ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης ημερομηνίας 27 Νοεμβρίου, 2000 που αφορά τη διαμόρφωση γενικού πλαισίου για την ίση μεταχείριση στην απασχόληση και την εργασία, προβλέπεται σαφώς ότι απαγορεύεται σε όλη την Κοινότητα κάθε άμεση ή έμμεση διάκριση λόγω ηλικίας. Τα κράτη μέλη έχουν την ευχέρεια να μην εφαρμόζουν τις διατάξεις της οδηγίας, τις σχετικές με τις ειδικές ανάγκες ή την ηλικία, στο σύνολό ή σε μέρος των ενόπλων δυνάμεων και μόνο.

Σειρά τυπικών και ουσιαστικών παρατυπιών, που καθιστούσαν τη ληφθείσα απόφαση τρωτή, διαπιστώθηκε από τη διερεύνηση παραπόνου

κατά του Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου, αναφορικά με τη διαδικασία που ακολουθήθηκε κατά την πλήρωση της θέσης Διευθυντή του Οργανισμού (Α/Π 291/2003).

Συγκεκριμένα, διαπιστώθηκε ότι, αρχικά, το Διοικητικό Συμβούλιο του Θ.Ο.Κ. είχε αποφασίσει ότι εάν από νομικής άποψης ήταν δυνατή η συνέχιση της απασχόλησης του τότε Διευθυντή, δε θα προχωρούσε στην προκήρυξη της θέσης. Στη συνέχεια, το Διοικητικό Συμβούλιο αγνόησε τη γνωμοδότηση που το ίδιο είχε ζητήσει και προχώρησε στην προκήρυξη της θέσης, χωρίς να συγκεκριμενοποιήσει τη χρονική διάρκεια της σύμβασης που θα συνάπτετο και χωρίς να δώσει αιτιολογία γι' αυτήν την απόφαση. Ακόμα, ότι η περίοδος της σύμβασης δεν καθορίσθηκε με βάση τις ανάγκες του Οργανισμού αλλά με βάση την ηλικία του επιλεγέντος, τελικά, υποψηφίου.

Διαπιστώθηκε, επίσης, ότι σε δύο συνεδρίες του Διοικητικού Συμβουλίου, παρευρίσκετο ο Διευθυντής του Θ.Ο.Κ., παρά το ότι σ' αυτές εξετάστηκε το θέμα διορισμού Διευθυντή και, ιδιαίτερα, το θέμα της ανανέωσης της απασχόλησής του, πράγμα που συνιστά παραβίαση των αρχών φυσικής δικαιοσύνης. Ακόμα, ότι σε τέσσερις συνεδρίες του Διοικητικού Συμβουλίου παρευρίσκετο ο Προϊστάμενος Διοίκησης και Προσωπικού, με αποτέλεσμα να πληγεί η νομιμότητα της σύνθεσης του συλλογικού οργάνου. Περαιτέρω, διαπιστώθηκε ότι αδικαιολόγητα αμφισβητήθηκαν τα προσόντα του παραπονούμενου, ότι το πλεονέκτημα που ο ίδιος είχε παραγνωρίσθηκε χωρίς να δοθεί γι' αυτό αιτιολογία και, τέλος, ότι το Διοικητικό Συμβούλιο παρέλειψε να καταγράψει τη διαδικασία αξιολόγησης των υποψηφίων. Έγινε εισήγηση για επανεξέταση της ληφθείσας απόφασης.

Εναντίον του ίδιου Οργανισμού ήταν και παράπονο που αφορούσε τη διαδικασία πλήρωσης είκοσι τριών θέσεων ηθοποιών (Α/Π 1113/2002), στο οποίο η παραπονούμενη προέβαλε τον ισχυρισμό ότι η εν λόγω διαδικασία δεν ήταν αξιοκρατική και ότι η απόφαση που λήφθηκε ήταν αυθαίρετη και χωρίς καμιά δικαιολογητική βάση. Ανέφερε, επίσης, ότι

ουδέποτε της επεξηγήθηκε το αιτιολογικό της απόφασης του Οργανισμού για τη μη πρόσληψη της.

Το συμπέρασμα στο οποίο η Επίτροπος Διοικήσεως κατέληξε ήταν ότι στην υπό αναφορά διαδικασία δεν έτυχαν σεβασμού οι γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου και ότι οι συνθήκες κάτω από τις οποίες λήφθηκαν οι αποφάσεις δεν διασφάλιζαν την αντικειμενική αξιολόγηση όλων των αιτήσεων.

Έγινε εισήγηση για λήψη υπόψη των επισημάνσεων που περιλαμβάνονται στην Έκθεση, σε μελλοντικές διαδικασίες προσλήψεων στον εμπλεκόμενο Οργανισμό.

Μη τήρηση πρακτικών, έλλειψη οποιουδήποτε ερείσματος στη ληφθείσα απόφαση και λήψη υπόψη μη νόμιμων στοιχείων κρίσης ήταν οι κύριες διαπιστώσεις που προέκυψαν από τη διερεύνηση παραπόνου υποψήφιας καθαρίστριας στη Σχολική Εφορεία Λεμεσού εναντίον της τελευταίας (Α/Τ 1401/2002). Έγινε εισήγηση για επανεξέταση των αποφάσεων διορισμού στην εν λόγω θέση.

Εισήγηση για λήψη οριστικής και αιτιολογημένης απόφασης και ολοκλήρωση της διαδικασίας που αποτελούσε το αντικείμενο παραπόνου κατά του Υπουργείου Εσωτερικών (Α/Τ 1142/2003), με την υποβολή Έκθεσης Αξιολόγησης των προσφορών που υποβλήθηκαν προς το Κεντρικό Συμβούλιο Προσφορών για σκοπούς λήψης απόφασης, έγινε από την Επίτροπο Διοικήσεως.

Ο παραπονούμενος υπέβαλε αίτηση για προσφορά των υπηρεσιών του ως σύμβουλος σε θέματα Πολιτικής Άμυνας. Αφού κρίθηκε ότι κατείχε τα απαιτούμενα προσόντα κλήθηκε να εκδηλώσει το ενδιαφέρον του για μίσθωση των υπηρεσιών του, πράγμα που έπραξε. Έκτοτε, καμίας γραπτής ενημέρωσης δεν έτυχε για την έκβαση της υπόθεσης, παρότι με επιστολή του ζήτησε να ενημερωθεί σχετικά.

Με βάση τα στοιχεία που τέθηκαν ενώπιον της Επιτροπής Διοικήσεως, όπως αναφέρεται στην Έκθεση, η κατάληξη σε ασφαλές συμπέρασμα αναφορικά με το λόγο για τον οποίο δεν επελέγη ο παραπονούμενος για την πλήρωση της εν λόγω θέσης, δεν ήταν δυνατή. Σε περίπτωση, ανέφερε η Επιτροπή, που ο λόγος της μη επιλογής ήταν επειδή το ποσό που ζητούσε ήταν πολύ ψηλό, κάτι το οποίο σημειώνεται στα πρακτικά της τριμελούς επιτροπής που εξέτασε το αίτημά του, θα έπρεπε να ακολουθηθεί διαπραγμάτευση μαζί του, όπως προβλέπει η σχετική νομοθεσία.

Κατά του Πανεπιστημίου Κύπρου υποβλήθηκε παράπονο στο οποίο περιείχετο ο ισχυρισμός ότι, ενώ η παραπονούμενη ήταν πρώτη σε σειρά επιτυχίας στις γραπτές εξετάσεις που έγιναν στα πλαίσια της διαδικασίας πλήρωσης δύο θέσεων λογιστικού λειτουργού στο εν λόγω Ίδρυμα, τελικά δεν προσελήφθη (Α/Τ 275/2002).

Διαπιστώθηκε ότι η σύνθεση του συλλογικού οργάνου που ήταν αρμόδιο να αποφασίσει έπασχε νομικά. Συγκεκριμένα, διαπιστώθηκε ότι κατά τη διαδικασία των συνεντεύξεων παρίσταντο δύο πρόσωπα μη μέλη του αρμόδιου να αποφασίσει οργάνου. Με δεδομένα τη θέση που το ένα από αυτά τα πρόσωπα κατείχε από άποψη υπηρεσιακή (λειτουργός Πανεπιστημίου Α΄) και το γεγονός ότι η παρουσία δύο πρακτικογράφων δε δικαιολογείτο από τις ιδιαίτερες συνθήκες της συγκεκριμένης διαδικασίας (π.χ. μεγάλος αριθμός υποψηφίων), η παρουσία δύο πρακτικογράφων αντί ενός, κρίθηκε ως καταχρηστική, αφού η πιθανότητα ο πραγματικός σκοπός της ταυτόχρονης παρουσίας των δύο αυτών προσώπων στη διαδικασία να ήταν άλλος, δεν αποκλείστηκε.

Με δεδομένο ότι, από τη λήψη των επίμαχων αποφάσεων είχαν δημιουργηθεί δικαιώματα τρίτων, την ανατροπή των οποίων η Επιτροπή Διοικήσεως δεν μπορούσε να εισηγηθεί, έγινε σύσταση προς το Πανεπιστήμιο να λάβει υπόψη του τα όσα στην Έκθεση αναφέρονται σε μελλοντικές διαδικασίες προσλήψεως διοικητικού προσωπικού.

2. Προαγωγές

Ως πάσχουσα κρίθηκε απόφαση του Συμβουλίου του Πανεπιστημίου Κύπρου για μη ανέλιξη του παραπονούμενου λέκτορα και υποψήφιου επίκουρου καθηγητή στην εν λόγω θέση (Α/Τ 94/2003).

Στην Έκθεση που συντάχθηκε για το υπό αναφορά παράπονο επισημάνθηκε ότι οι περί Πανεπιστημίου Κύπρου (Εκλογή, Αξιολόγηση και Ανέλιξη Ακαδημαϊκού Προσωπικού) Κανονισμοί του 1996 έως 2001 έχουν καθορίσει ρητά τον τρόπο συγκρότησης των ειδικών επιτροπών που διορίζονται από τη Σύγκλητο του Πανεπιστημίου για σκοπούς ετοιμασίας έκθεσης για την εκλογή επίκουρων καθηγητών και λεκτόρων. Αυτές απαρτίζονται από δύο εξωτερικούς εισηγητές (που πρέπει να είναι καθηγητές πανεπιστημίου ξένων χωρών) και τρεις εσωτερικούς εισηγητές (μέλη του ακαδημαϊκού προσωπικού του Πανεπιστημίου Κύπρου). Καμία παρέκκλιση, όπως τονίστηκε, δεν έχει προβλεφθεί στους εν λόγω Κανονισμούς, για τις περιπτώσεις εκείνες που, για οποιοδήποτε λόγο, οι πρόνοιές τους δεν είναι δυνατόν να ακολουθηθούν.

Στην προκειμένη περίπτωση, όπως αναφέρθηκε στην Έκθεση, η ειδική επιτροπή που διορίστηκε από τη Σύγκλητο για να ετοιμάσει έκθεση αναφορικά με την υποψηφιότητα του παραπονούμενου στη θέση επίκουρου καθηγητή, απαρτιζόταν από δύο εσωτερικούς και τρεις εξωτερικούς εισηγητές. Η συγκρότησή της ήταν, συνεπώς, παράνομη, αφού δεν απαρτιζέτο από τα πρόσωπα που καθορίζει ο νόμος. Επειδή δε, η αρμοδιότητα της εν λόγω ειδικής επιτροπής ήταν γνωμοδοτική και επειδή η κρίση-πρόταση της προς το Συμβούλιο της Φιλοσοφικής Σχολής, ως Εκλεκτορικό Σώμα, για μη ανέλιξη του παραπονούμενου, έπασχε, η βάση αυτής εκδοθείσα απόφαση του υπό αναφορά Συμβουλίου, κρίθηκε ότι, επίσης, έπασχε.

Υποβλήθηκε εισήγηση προς το Συμβούλιο του Πανεπιστημίου για άσκηση του δικαιώματος αναπομπής της απόφασης του Εκλεκτορικού Σώματος.

Παρόμοιο ήταν και το αντικείμενο άλλου παραπόνου κατά του Πανεπιστημίου (Α/Π 471/2003), το οποίο υποβλήθηκε από αναπληρωτή καθηγητή, υποψήφιο για τη βαθμίδα του καθηγητή. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του παραπονούμενου οι οποίοι αφορούσαν τη διαδικασία αξιολόγησής του, κατ' αυτήν δεν εφαρμόστηκαν οι πρόνοιες της σχετικής νομοθεσίας. Συγκεκριμένα, κατά τον παραπονούμενο, η σύνθεση της Ειδικής Επιτροπής, η οποία συστάθηκε προς το σκοπό αυτό και απαρτιζόταν από εξωτερικούς εισηγητές μόνο, δε συνήδε με τις πρόνοιες των σχετικών Κανονισμών. Ακόμα, η Ειδική Επιτροπή απέτυχε να εφαρμόσει τις πρόνοιες της σχετικής νομοθεσίας, με αποτέλεσμα να υιοθετήσει, κατά τη διαδικασία αυτή, κριτήρια μη προβλεπόμενα στον Περί Πανεπιστημίου Κύπρου Νόμο. Ο παραπονούμενος ανέφερε, συγκεκριμένα, ότι ο εν λόγω Νόμος θέτει, μεταξύ άλλων, ως κριτήριο τη «διεθνή αναγνώριση του επιστημονικού έργου» του υποψηφίου και ισχυρίζεται ότι η Ειδική Επιτροπή υιοθέτησε, αντ' αυτού ως κριτήριο τη «διεθνή ακαδημαϊκή συγκρισιμότητα με άλλες προσωπικότητες στο χώρο που θα μπορούσαν να θεωρηθούν ανελίξιμοι στα δικά τους (δηλ. των κριτών) ιδρύματα», με αποτέλεσμα, το αίτημά του για ανέλιξη να απορριφθεί.

Διαπιστώθηκε ότι η διαδικασία αξιολόγησης τού παραπονούμενου έπασχε επειδή η εμπλεκόμενη υπηρεσία δεν αιτιολόγησε επαρκώς τους λόγους που την οδήγησαν στη συγκεκριμένη σύνθεση της Ειδικής Επιτροπής και επειδή, κατά τη διαδικασία αυτή, εμφιλοχώρησε πλάνη περί το νόμο, με αποτέλεσμα να υιοθετηθεί εξωγενές στοιχείο κρίσης.

Έγινε εισήγηση όπως το Πανεπιστήμιο προβεί σε όλες τις ενδεδειγμένες ενέργειες για επανάληψη της διαδικασίας και όπως ενημερώσει σχετικά τον παραπονούμενο.

Η τακτική προσφοράς προαγωγής σε μέλη της Αστυνομικής Δύναμης που σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα αφυπηρετούν, βάσει του Κανονισμού 9(β) των περί Αστυνομίας (Προαγωγές) Κανονισμών του 1989, είναι εκτός των πλαισίων των νομοθετικών ρυθμίσεων και των εξουσιών που παρέχονται στον Αρχηγό Αστυνομίας. Αυτό ήταν το συμπέρασμα στο οποίο

κατέληξε η Επίτροπος Διοικήσεως σε σχέση με παράπονο που υπεβλήθη από σύζυγο μέλους της Δύναμης κατά της τελευταίας (**Α/Τ 251/2002**).

Η Επίτροπος Διοικήσεως επεσήμανε ότι η διακριτική εξουσία που παρέχεται βάσει Νόμου ή Κανονισμού σε διοικητικό όργανο δεν μπορεί να ασκείται αυθαίρετα αλλά μέσα στα πλαίσια των αρχών τού διοικητικού δικαίου. Η επιδίωξη σκοπού κατάδηλα ξένου προς το σκοπό του νόμου, όπως επίσης η υπέρβαση των ακραίων ορίων της διακριτικής εξουσίας, συνιστούν κατάχρηση εξουσίας. Ακόμα, ότι η προαγωγή αποτελεί την ορθή μέθοδο ηθικής και υλικής αμοιβής του άξιου και ικανού υπαλλήλου και γίνεται για την εύρυθμη λειτουργία της υπηρεσίας. Το δικαίωμα προαγωγής συνιστά δημόσιο δικαίωμα γιατί στόχος της δεν είναι μόνο η διασφάλιση του προσωπικού συμφέροντος του υπαλλήλου αλλά η διασφάλιση του δημόσιου συμφέροντος.

Με δεδομένα τα πιο πάνω, όπως η Επίτροπος Διοικήσεως ανέφερε στην Έκθεση, δεν ήταν κατανοητό κατά ποιο τρόπο εξυπηρετείται το δημόσιο συμφέρον με την προαγωγή αστυφυλάκων σε Λοχίες, βάσει του Κανονισμού 9(β), ελάχιστο χρονικό διάστημα πριν από την αφυπηρέτησή τους, με το σκεπτικό ότι κατέχουν ιδιαίτερες ικανότητες και ιδιάζουσα κλίση σε ειδική εργασία. Αν οι αστυφύλακες αυτοί είχαν όντως ιδιαίτερες ικανότητες και ιδιάζουσα κλίση σε ειδική εργασία, τόνισε, θα έπρεπε οι ικανότητες αυτές να αναγνωρίζοντο από την Αστυνομία όσο αυτοί υπηρετούσαν, έτσι ώστε οι ίδιοι να έχουν κίνητρο περαιτέρω ανάπτυξης των ικανοτήτων τους αλλά και για παραδειγματισμό των υπολοίπων. Η προαγωγή αστυφυλάκων σε Λοχίες ένα μήνα, ή δεκαπέντε ημέρες ή ακόμη και μια ημέρα πριν από την αφυπηρέτησή τους, κανένα δημόσιο συμφέρον δεν εξυπηρετεί παρά μόνο το συμφέρον των προαχθέντων.

Κατά των τηρουμένων από τον εκάστοτε Αρχηγό Αστυνομίας διαδικασιών για υιοθέτηση του βαθμού του Αναπληρωτή Λοχία στρεφόταν το παράπονο μέλους της Δύναμης (**Α/Τ 1462/2002**). Ο παραπονούμενος ισχυρίστηκε, συγκεκριμένα, ότι η εξουσία που παραχωρείται με τον Περί Αστυνομίας Νόμο στον Αρχηγό Αστυνομίας επί του εν λόγω θέματος ασκείται καταχρηστικά. Η Επίτροπος Διοικήσεως διαπίστωσε ότι στην πράξη, ο

εκάστοτε Αρχηγός Αστυνομίας, θεωρεί τους διορισμούς στη θέση Αναπληρωτή Λοχία, ως αναπληρωματικούς διορισμούς, κάτι που δε συνάδει με τις σχετικές νομοθετικές διατάξεις. Σημειώθηκε επίσης, ότι κάθε φορά που ο Αρχηγός Αστυνομίας κρίνει αναγκαία την υιοθέτηση του βαθμού του Αναπληρωτή Λοχία και εφόσον υπάρχει τέτοια ανάγκη, έχει εκ του νόμου το δικαίωμα να προβαίνει σε κάτι τέτοιο, στα πλαίσια πάντα της αρχής της νομιμότητας και της χρηστής διοίκησης, χωρίς να έχει και υποχρέωση να τερματίζει την υιοθέτηση αυτού του βαθμού με την πάροδο δύο χρόνων. Ούτε, όμως, και η υιοθέτηση αυτού του βαθμού, για συγκεκριμένο μέλος της Δύναμης πρέπει να αναγνωρίζεται ως πλεονέκτημα του τελευταίου για διεκδίκηση θέσης προαγωγής.

Η Έκθεση της Επιτροπής Διοικήσεως για το υπό αναφορά παράπονο κοινοποιήθηκε στον Υπουργό Δικαιοσύνης και Δημοσίας Τάξεως.

3. Τοποθετήσεις - μετακινήσεις

Έλλειψη δέουσας έρευνας, μη έγκαιρη ενημέρωση του μετατιθέμενου υπαλλήλου για την απόφαση μετάθεσής του και λήψη απόφασης για μετάθεση από αναρμόδιο όργανο ήταν τα κύρια ευρήματα της Επιτροπής Διοικήσεως σχετικά με παράπονα που αφορούσαν θέματα μεταθέσεων και μετακινήσεων (Α/Π 600/2003, Α/Π 172/2002, Α/Π 451/2003, Α/Π 479/2003 και Α/Π 480/2003).

Αντικείμενο του πρώτου παραπόνου (Α/Π 600/2003) ήταν η μετά το διορισμό της παραπονούμενης στη θέση βοηθού Κτηνιατρικών Υπηρεσιών τοποθέτησή της. Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της παραπονούμενης, η διακριτική εξουσία που η αρμόδια αρχή είχε επί του συγκεκριμένου θέματος δεν ασκήθηκε με αντικειμενικότητα, με συνέπεια, συνάδελφοι της, που η οικογενειακή τους κατάσταση τους δημιουργούσε λιγότερες υποχρεώσεις από ότι η δική της οικογενειακή κατάσταση, να τοποθετηθούν στην επαρχία στην οποία διέμεναν, ενώ η ίδια, που ζει στη Λάρνακα, τοποθετήθηκε στη Λευκωσία.

Με δεδομένο ότι οι τοποθετήσεις πρέπει να γίνονται μετά από επαρκή έρευνα όλων των σχετικών παραμέτρων, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και οι προσωπικές και οικογενειακές περιστάσεις των υπαλλήλων, η Επίτροπος Διοικήσεως, αφού κατέληξε στο συμπέρασμα ότι στην προκειμένη περίπτωση δεν είχε γίνει επαρκής έρευνα των οικογενειακών συνθηκών των υπαλλήλων και, ως εκ τούτου, η ληφθείσα απόφαση έπασχε, εισηγήθηκε την επανεξέτασή της.

Στο δεύτερο παράπονο που αναφέρεται πιο πάνω (Α/Π 172/2002), ο παραπονούμενος, κάτοχος της θέσης Ανώτερου Γραμματειακού Λειτουργού, υπέβαλε παράπονο σχετικά με την απόφαση για μετακίνησή του. Ανάμεσα στους ισχυρισμούς του, με τους οποίους υποστήριξε ότι η εν λόγω απόφαση έπασχε, ήταν και το γεγονός ότι η τελευταία δεν του κοινοποιήθηκε παρά την προηγούμενη μέρα της έναρξης της ουσιαστικής ισχύος της.

Η Επίτροπος Διοικήσεως κατέληξε στο ότι σε περίπτωση λήψης απόφασης αυτού του περιεχομένου, η αρμόδια αρχή θα πρέπει να ενημερώνει έγκαιρα τον επηρεαζόμενο υπάλληλο, έτσι ώστε αυτός να έχει τη δυνατότητα ρύθμισης των εκκρεμοτήτων στην υπηρεσία όπου υπηρετεί αλλά και για να ετοιμαστεί ψυχολογικά για την αλλαγή επαγγελματικού περιβάλλοντος, ώστε να μπορέσει να αποδώσει στον καλύτερο δυνατό βαθμό στην υπηρεσία όπου μετακινείται.

Για τα τρία τελευταία παράπονα που αναφέρονται πιο πάνω (Α/Π 451/2003, Α/Π 459/2003, Α/Π 480/2003) υποβλήθηκε μία Έκθεση. Τα παράπονα στρέφονταν κατά του Υπουργείου Εξωτερικών. Ο Υπουργός Εξωτερικών αποφάσισε την ανάκληση της τοποθέτησης των παραπονούμενων, μελών της Αστυνομίας αποσπασμένων στη διπλωματική αποστολή της Δημοκρατίας στη Μόσχα.

Στην Έκθεση διαπιστώθηκε ότι αρμοδιότητα για τοποθετήσεις σε διπλωματικές αποστολές έχει μόνο το ίδιο το Υπουργικό Συμβούλιο ή ο Υπουργός Εξωτερικών κατ' εξουσιοδότηση του πρώτου. Με δεδομένο ότι το άρθρο 55 των περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου

Νόμου του 1999 ορίζει ως αρμόδιο όργανο για την ανάκληση πράξης το όργανο που την έχει εκδώσει, εκτός αν ο νόμος ορίζει διαφορετικά και ότι για την ανάκληση νόμιμης πράξης πρέπει να τηρείται ο τύπος και η διαδικασία που ισχύουν για την έκδοση της πράξης που ανακαλείται, καθώς και ότι την απόφαση για τοποθέτηση των παραπονούμενων στη Μόσχα είχε λάβει το Υπουργικό Συμβούλιο, η Επίτροπος Διοικήσεως κατέληξε στο ότι η απόφαση του Υπουργού Εξωτερικών για ανάκληση της τοποθέτησης των παραπονούμενων έπασχε και θα έπρεπε επίσης να ανακληθεί.

4. Ανάθεση Καθηκόντων

Παράνομη κρίθηκε η απασχόληση μελών του ωρομίσθιου προσωπικού του Τμήματος Αναπτύξεως Υδάτων σε δημοσιοϋπαλληλικά καθήκοντα (Α/Π 126/2003).

Ο παραπονούμενος, ο οποίος είχε αρχικά προσληφθεί ως μέλος του ωρομίσθιου προσωπικού, στη συνέχεια διορίστηκε ως έκτακτος υπάλληλος και τέλος έλαβε μόνιμο διορισμό στη θέση τεχνικού στο εμπλεκόμενο Τμήμα. Ο διορισμός του ακυρώθηκε επανειλημμένα, με αποτέλεσμα να συμπεριληφθεί εκ νέου στο ωρομίσθιο προσωπικό. Παρόλα αυτά, εξακολούθησε να ασκεί τα καθήκοντα που ασκούσε πριν την ακύρωση του διορισμού του.

Η Επίτροπος Διοικήσεως επεσήμανε ότι τα καθήκοντα που δικαιούνται και υποχρεούνται να ασκούν τα μέλη του ωρομίσθιου κυβερνητικού προσωπικού είναι αυτά που προβλέπονται στα Σχέδια Υπηρεσίας των θέσεων που κατέχουν. Η συνέχιση της απασχόλησης του παραπονούμενου με δημοσιοϋπαλληλικά καθήκοντα, παρόλο που είχε ενταχθεί ξανά στο ωρομίσθιο προσωπικό, κρίθηκε αντίθετη με τις πρόνοιες του νόμου. Ο μόνος νόμιμος τρόπος αντιμετώπισης του προβλήματος, όπως αναφέρθηκε, ήταν να τύχει εφαρμογής το άρθρο 10 των περί Διαδικασίας Πρόσληψης Εκτάκτων Υπαλλήλων στη Δημόσια και Εκπαιδευτική Υπηρεσία Νόμων του 1995 έως 1999, που, υπό ορισμένες προϋποθέσεις,

επιτρέπει το διορισμό, σε έκτακτη θέση, προσώπου του οποίου ο μόνιμος διορισμός ακυρώθηκε.

Έγινε εισήγηση όπως ο Διευθυντής του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού εξετάσει το όλο ζήτημα και όπως, σε περίπτωση εξασφάλισης της συναίνεσης του εν λόγω Τμήματος, το εμπλεκόμενο Τμήμα θέσει στη συνέχεια το θέμα υπόψη του Υπουργού Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος.

5. Αξιολογήσεις

Αναιτιολόγητη κρίθηκε η αξιολόγηση του παραπονούμενου, υπαλλήλου του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού, για το έτος 2001 (Α/Π 1352/2002). Ο παραπονούμενος ισχυρίσθηκε ότι οι αξιολογήσεις του από το 1998 μέχρι το 2001 ήταν στα ίδια επίπεδα, παρά το γεγονός ότι είχε εν τω μεταξύ παρακολουθήσει πολλά σεμινάρια και εκπαιδευτικά προγράμματα. Ισχυρίσθηκε, ακόμα, ότι στη σχετική ένσταση που υπέβαλε η απάντηση που του δόθηκε δεν ήταν ικανοποιητική.

Διαπίστωση της Επιτρόπου Διοικήσεως ήταν ότι η εν λόγω ένσταση απορρίφθηκε, χωρίς για την απόρριψη αυτή να δοθεί οποιαδήποτε αιτιολογία. Αυτό συνιστά, ανέφερε η Επίτροπος, παραβίαση των βασικών εκείνων αρχών του διοικητικού δικαίου, που επιβάλλουν την αιτιολόγηση των αποφάσεων που εκδίδονται μετά από άσκηση διακριτικής ευχέρειας.

Η Επίτροπος Διοικήσεως παρενέβη σχετικά προς την εμπλεκόμενη Υπηρεσία, η οποία, κατόπιν αυτού, προχώρησε σε επανεξέταση του θέματος, αιτιολογώντας την απόρριψη της ένστασης. Η Επίτροπος χαιρέτησε την απόφαση αυτή και εξέφρασε την άποψη ότι η συμμόρφωση των εμπλεκόμενων υπηρεσιών σε θέσεις και απόψεις του Επιτρόπου Διοικήσεως συμβάλλει στην εδραίωση και καταξίωση του Θεσμού στην Κύπρο, αλλά και στην ουσιαστική πραγμάτωση της αποστολής του.

Έγινε εισήγηση όπως δοθούν στο προσωπικό του Οργανισμού που μετέχει σε ομάδες αξιολόγησης οι κατάλληλες οδηγίες για αποφυγή παρόμοιων χειρισμών στο μέλλον.

6. Οικονομικά και άλλα ωφελήματα

Έλλειψη μέριμνας του Αστυνομικού Διευθυντή της Επαρχίας Πάφου για την καθιονδήποτε τρόπο αποζημίωση του παραπονούμενου, αφυπηρέτησαντος μέλους της Αστυνομικής Δύναμης, για δεδουλευμένες υπερωρίες του, διαπίστωσε η Επίτροπος Διοικήσεως αναφορικά με παράπονο κατά της Αστυνομίας (Α/Π 1242/2002).

Ο παραπονούμενος ισχυρίστηκε ότι πριν την αφυπηρέτησή του είχε εργασθεί υπερωριακά για πεντακόσιες ώρες, ο τέως Αρχηγός Αστυνομίας, όμως, αρνήθηκε να του καταβάλει την αντιμισθία του γι' αυτές, με το αιτιολογικό ότι θα έπρεπε ο ίδιος να είχε διεκδικήσει, πριν αφυπηρετήσει, περίοδο άδειας που να αντιστοιχεί στις ώρες που εργάστηκε υπερωριακά, κάτι για το οποίο είχε ενημερωθεί με επιστολή.

Με βάση τα ευρήματα της έρευνας η Επίτροπος Διοικήσεως κατέληξε στο συμπέρασμα ότι, από τον τρόπο που είχε ενεργήσει ο παραπονούμενος σε σχέση με το θέμα των δεδουλευμένων υπερωριών του, δε θα μπορούσε να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι ο ίδιος είχε καθ' οιονδήποτε τρόπο απεκδυθεί του δικαιώματός του για αμοιβή γι' αυτές. Ακόμα, γνώση του παραπονούμενου ότι, ο μόνος τρόπος γι' αυτό, ήταν η διεκδίκηση εκ μέρους του χρόνου ανάπαυσης στην οποία ο ίδιος επέλεξε να μην προβεί, δεν είχε αποδειχθεί.

Έγινε εισήγηση όπως ο Αρχηγός Αστυνομίας προβεί στις δέουσες ενέργειες, προκειμένου να αμειφθεί ο παραπονούμενος για την υπερωριακή του απασχόληση. Στην εν λόγω εισήγηση υπήρξε συμμόρφωση.

7. Πειθαρχικές διαδικασίες

Επιβολή της πειθαρχικής ποινής της επίπληξης χωρίς την προηγούμενη τήρηση των νομίμων διαδικασιών διαπίστωσε η Επίτροπος Διοικήσεως, αναφορικά με παράπονο υπαλλήλου της Αρχής Τηλεπικοινωνιών Κύπρου κατά της τελευταίας (**Α/Π 33/2002**), εισηγούμενη, στη συνέχεια, την απόσυρση της σχετικής επιστολής από το φάκελο του παραπονούμενου.

Συγκεκριμένα, ενώ ο παραπονούμενος είχε υποβάλει αίτηση προς τον Αν. Γενικό Διευθυντή της εμπλεκόμενης Αρχής για ακρόαση για προσωπικό υπηρεσιακό θέμα, κατέληξε να τιμωρείται πειθαρχικά, με καταχώριση επιστολής επίπληξης στον προσωπικό του φάκελο, για άλλο θέμα, το οποίο, κατά τον εν λόγω Διευθυντή, διαπιστώθηκε ότι διέπραξε. Η διαπίστωση αυτή, όπως η Επίτροπος Διοικήσεως ανέφερε, δεν αποτελούσε κατάληξη οποιασδήποτε έρευνας που είχε προηγηθεί σε σχέση με το υπό αναφορά θέμα, ούτε είχε δοθεί στον παραπονούμενο το δικαίωμα να ακουστεί σε σχέση με αυτό. Ακόμα, ούτε ποιο, ακριβώς, πειθαρχικό αδίκημα διέπραξε ο παραπονούμενος έγινε σαφές. Για τους λόγους αυτούς, έγινε η πιο πάνω αναφερόμενη εισήγηση.

8. Πρόσληψη εκτάκτων

Λογικά μη επιτρεπτός τρόπος δράσης, μη έγκαιρη εξέταση ένστασης, έλλειψη νομίμου ερείσματος, άνιση μεταχείριση υποψηφίων, μη τήρηση στοιχείων σε σχέση με την ακολουθηθείσα διαδικασία και μη τήρηση των προβλέψεων της σχετικής νομοθεσίας ήταν τα κύρια συμπεράσματα στα οποία η Επίτροπος Διοικήσεως κατέληξε, αναφορικά με παράπονα αντικείμενο των οποίων ήταν η πρόσληψη σε έκτακτες θέσεις (**Α/Π 1119/2002, Α/Π 448/2002, Α/Π 1010/2002, Α/Π 26/2003, Α/Π 555/2003, Α/Π 564/2003**).

Όσον αφορά το πρώτο παράπονο (**Α/Π 1119/2002**), το οποίο στρεφόταν κατά του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού και αφορούσε τη μη πρόσληψη του παραπονούμενου σε έκτακτη θέση Τεχνικού στο Τμήμα Αρχαιοτήτων, διαπιστώθηκε ότι το οικείο Σχέδιο Υπηρεσίας,

προβλέποντας δύο διαζευκτικά κριτήρια ακαδημαϊκών προσόντων, καθοριστικά ως προς τη μισθοδοτική κλίμακα που θα τοποθετούνταν οι υποψήφιοι που θα προσλαμβάνονταν, δημιουργεί δύο ομάδες υποψηφίων. Στην πρώτη περιλαμβάνονται οι κάτοχοι διπλώματος ανώτερης εκπαίδευσης και στη δεύτερη οι κάτοχοι απολυτηρίου μέσης εκπαίδευσης. Ως εκ τούτου, η αρμόδια για την επιλογή στη συγκεκριμένη περίπτωση επιτροπή όφειλε να καθορίσει διαφορετικά κριτήρια για την κάθε ομάδα και να την αξιολογήσει ξεχωριστά, λαμβάνοντας υπόψη και την προηγούμενη πείρα, η οποία αναγνωρίζετο ως πλεονέκτημα. Εκείνο, όμως, που η επιτροπή έκανε, ήταν αξιολόγηση των υποψηφίων χωρίς προηγουμένως η ίδια να έχει προβεί στο διαχωρισμό αυτό, εξισώνοντας κατά τρόπο λογικά μη επιτρεπτό όλους τους υποψήφιους, με αποτέλεσμα, μερικοί εξ αυτών, όπως ο παραπονούμενος, να μην προσληφθούν τελικά παρόλο που κατείχαν το πλεονέκτημα της προηγούμενης πείρας. Έγινε εισήγηση για αποφυγή παρόμοιων πρακτικών στο μέλλον.

Στο δεύτερο πιο πάνω αναφερόμενο παράπονο (**Α/Τ 448/2002**), το οποίο επίσης στρεφόταν κατά του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού, ο παραπονούμενος, ο οποίος ήταν υποψήφιος για έκτακτη θέση λειτουργού ευημερίας, υπέβαλε ένσταση κατά της απόφασης μη συμπερίληψης του στον προκαταρκτικό κατάλογο που καταρτίσθηκε σχετικά. Η εμπλεκόμενη υπηρεσία απάντησε στην ένσταση του μετά από τρεις μήνες και αφού η όλη διαδικασία είχε ολοκληρωθεί.

Στην Έκθεση τονίστηκε ότι όπου η σχετική νομοθεσία προβλέπει το δικαίωμα υποβολής ένστασης, εξυπακούεται ότι η σχετική πρόνοια γίνεται για την εξυπηρέτηση της συγκεκριμένης διαδικασίας, για σκοπούς δημοσίου συμφέροντος και για να διασφαλισθεί ότι τυχόν λάθη, αβλεψίες ή παραλείψεις της διοίκησης σε βάρος του διοικούμενου θα εντοπισθούν και θα διορθωθούν έγκαιρα, δηλαδή πριν τη λήψη οριστικής απόφασης. Το αποτέλεσμα της μη έγκαιρης εξέτασης της ένστασης του παραπονούμενου, του αφαιρέσει, στην ουσία, τη δυνατότητα να παρουσιάσει νέα στοιχεία, αν υπήρχαν, τα οποία θα του επέτρεπαν να συμπεριληφθεί ανάμεσα στους υποψηφίους. Έγινε εισήγηση για αποφυγή παρόμοιων χειρισμών στο μέλλον.

Έκτακτη απασχόληση στη θέση ιδρυματικού λειτουργού διεκδίκησε παραπονούμενη κατά του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού (Α/Τ 1010/2002), η οποία ισχυρίστηκε ότι, αφού της έγινε σχετική προσφορά, αυτή ανακλήθηκε.

Η Επίτροπος Διοικήσεως διαπίστωσε ότι, αφού στην παραπονούμενη προσφέρθηκε θέση ιδρυματικού λειτουργού, ο διορισμός της ανακλήθηκε. Το εμπλεκόμενο Τμήμα προέβαλε τον ισχυρισμό ότι, η προσφορά διορισμού στην παραπονούμενη έγινε λόγω παραίτησης άλλου προσώπου, που κατείχε εκτάκτως θέση ιδρυματικού λειτουργού και μη εντοπισμού της υποψήφιας που είχε σειρά στον κατάλογο προτεραιότητας για να της προσφερθεί η θέση. Έτσι, ενώ έγινε προσφορά διορισμού στην παραπονούμενη, όταν τελικά, κατά το εμπλεκόμενο Τμήμα, επέδειξε ενδιαφέρον η υποψήφια που ενώ είχε προτεραιότητα δεν είχε εντοπισθεί, ο διορισμός της παραπονούμενης έπρεπε να ανακληθεί και να γίνει προσφορά στην τελευταία.

Από την έρευνα διαπιστώθηκε ότι οι ισχυρισμοί του εμπλεκόμενου Τμήματος δεν ευσταθούσαν. Η πρόσληψη της παραπονούμενης έγινε αρκετές μέρες πριν το πρόσωπο που παραιτήθηκε να εκδηλώσει την πρόσθεσή του για κάτι τέτοιο. Ως εκ τούτου, τα δύο γεγονότα δεν συνδέονταν μεταξύ τους. Συνεπώς, ούτε και η ανάκληση του διορισμού της παραπονούμενης είχε οποιαδήποτε σχέση με την εκδήλωση ενδιαφέροντος από την υποψήφια που προηγείτο σε σειρά. Η εν λόγω απόφαση στερείτο ερείσματος.

Η Επίτροπος Διοικήσεως κατέληξε στο ότι, θα δικαιολογείτο κατ' αρχήν εισήγηση για ανάθεση στην παραπονούμενη καθηκόντων σύμφωνα με την προσφορά που της είχε γίνει αρχικά. Με βάση όμως, τις τότε επικρατούσες συνθήκες, τέτοια εισήγηση θα στερείτο νοήματος, γι' αυτό υπογραμμίστηκε ότι η τήρηση των προβλέψεων της νομοθεσίας που διέπει τη διαδικασία πρόσληψης έκτακτων υπαλλήλων είναι υποχρεωτική για το εμπλεκόμενο Τμήμα, το οποίο θα πρέπει να καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για αποφυγή παρόμοιων περιστατικών στο μέλλον.

Κατά του ίδιου Τμήματος ήταν και παράπονο από υποψήφιο για έκτακτη απασχόληση στη θέση οδοντιατρικού λειτουργού 2^{ης} τάξης (**A/Π 26/2003**). Ανάμεσα στους ισχυρισμούς του παραπονούμενου ήταν και το ότι ο καθορισμός της πείρας ειδικά στο Δημόσιο, ως κριτηρίου αξιολόγησης των υποψηφίων, οδηγεί στην άνιση μεταχείρισή τους, ισχυρισμός ο οποίος κρίθηκε βάσιμος.

Η Επίτροπος Διοικήσεως σημείωσε ότι η υιοθέτηση του κριτηρίου αυτού, καταλήγει ουσιαστικά, σε μόνιμο προβάδισμα των κατόχων της πείρας στο Δημόσιο έναντι των μη κατόχων τέτοιας πείρας, ώστε οι πρώτοι να προτιμούνται για έκτακτο διορισμό και να αποκτούν πρόσθετη πείρα, ενώ οι τελευταίοι να αποκλείονται συνήθως και να μην έχουν σημαντική πιθανότητα να αποκτήσουν ποτέ την πείρα αυτή, ακριβώς επειδή δεν έχουν τέτοια πείρα. Έγινε εισήγηση για επανεξέταση των αποφάσεων του εμπλεκόμενου Τμήματος για έκτακτο διορισμό στις υπό αναφορά θέσεις.

Υποψήφιος για έκτακτη απασχόληση στη θέση ιατρικού λειτουργού 1^{ης} τάξης (**A/Π 555/2003**) στράφηκε επίσης κατά του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού. Ο παραπονούμενος ισχυρίστηκε ότι, ενώ, σύμφωνα και με τους καταλόγους των υποψηφίων που δημοσιεύθηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, κατά την αξιολόγηση των υποψηφιοτήτων είχε εξασφαλίσει 1.40 μόρια, του προτάθηκε διορισμός σε νοσοκομείο εκτός Λευκωσίας τον οποίο, γι' αυτόν το λόγο δεν αποδέχθηκε. Αντίθετα σε ανθυποψήφιό του, που είχε εξασφαλίσει 0.25 μόρια, προτάθηκε διορισμός και ταυτόχρονα του δόθηκε και δικαίωμα επιλογής τοποθέτησης.

Τοποθετούμενος ο Διευθυντής του Τμήματος Ιατρικών Υπηρεσιών και Υπηρεσιών Δημόσιας Υγείας επί των ισχυρισμών του παραπονούμενου, ανέφερε ότι τόσο σε προσωπικές όσο και σε τηλεφωνικές επαφές του με λειτουργούς του εν λόγω Τμήματος, ο παραπονούμενος έδωσε την εντύπωση ότι δε θα τον ενδιέφερε ο έκτακτος διορισμός του.

Η Επίτροπος Διοικήσεως διαπίστωσε ότι η πιο πάνω θέση δεν αποδεικνύεται καθ' οιονδήποτε τρόπο και προέβη στην εξής εισήγηση: να εγκατασταθούν τηλεφωνικές γραμμές, τις κλήσεις των οποίων να απαντά αποκλειστικά αυτόματος τηλεφωνητής. Όταν το εμπλεκόμενο Τμήμα προσφέρει έκτακτο διορισμό σε υποψήφιους, να τους καλεί να δώσουν δεόντως και εντός συγκεκριμένου χρονικού διαστήματος την απάντησή τους, με τηλεφώνημα στις εν λόγω γραμμές. Να τους καθίσταται, επίσης, γνωστό ότι, παράλειψή τους να απαντήσουν κατ' αυτόν τον τρόπο, θα εκλαμβάνεται ως μη αποδοχή εκ μέρους τους της γενομένης προσφοράς διορισμού. Έτσι, από τη μια θα καταγράφεται η απάντηση των υποψηφίων τη στιγμή που θα δίδεται, χωρίς, μάλιστα, την εμπλοκή λειτουργιών στην εν λόγω καταγραφή και από την άλλη, θα υπάρχει απόδειξη της μη επίδειξης ενδιαφέροντος, για όσους εξ αυτών δεν απάντησαν. Το εμπλεκόμενο Τμήμα, πληροφόρησε την Επίτροπο Διοικήσεως ότι μελετά την εισήγηση.

Υποψήφιος για έκτακτη απασχόληση στη θέση κτηνοτροφικού λειτουργού στο Συμβούλιο Ζωοτροφών και Προσθετικών των Ζωοτροφών υπέβαλε παράπονο κατά του εν λόγω Συμβουλίου (Α/Π 564/2003). Ήταν ισχυρισμός του ότι η διαδικασία που ακολουθήθηκε για πλήρωση των δύο θέσεων δεν ήταν η προβλεπόμενη από την ισχύουσα νομοθεσία.

Διαπιστώθηκε ότι το εμπλεκόμενο Συμβούλιο δεν ακολούθησε τη διαδικασία για πρόσληψη έκτακτων υπαλλήλων που προβλέπεται από τους περί της Διαδικασίας Πρόσληψης Έκτακτων Υπαλλήλων στη Δημόσια και Εκπαιδευτική Υπηρεσία Νόμους. Ενόψει τούτου, η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε όπως η εμπλεκόμενη υπηρεσία, μετά τη λήξη της οποιασδήποτε παράτασης υπηρεσιών που τυχόν είχε δοθεί, προχωρήσει, εφόσον εξακολουθούσαν να υφίστανται οι συγκεκριμένες ανάγκες, στην προβλεπόμενη από τη Νομοθεσία διαδικασία προσλήψεων.

9. Πρόσληψη ωρομισθίων

Δράση των εμπλεκομένων υπηρεσιών αντίθετη με βασικές αρχές του διοικητικού δικαίου διαπίστωσε η Επίτροπος Διοικήσεως αναφορικά με

παράπονα που αφορούσαν διαδικασίες πρόσληψης ωρομισθίων (Α/Τ 246/2003, Α/Τ 1339/2002, Α/Τ 1201/2003).

Το πρώτο παράπονο που αναφέρεται πιο πάνω (Α/Τ 246/2003) αφορούσε τη διαδικασία πρόσληψης στη θέση επιδιορθωτή εξοπλισμού ηλεκτρολογικών και ηλεκτρομηχανολογικών εγκαταστάσεων στο Τμήμα Ηλεκτρομηχανολογικών Υπηρεσιών. Μη τήρηση επαρκών πρακτικών ως προς την όλη διαδικασία, έλλειψη δέουσας έρευνας και ανατιολόγητη απόφαση ήταν τα κύρια συμπεράσματα στα οποία η Επίτροπος Διοικήσεως κατέληξε μετά τη διερεύνηση του παραπόνου. Έγινε εισήγηση για πιστή εφαρμογή, στο μέλλον, των διατάξεων του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου.

Παρόμοια εισήγηση και, επιπλέον, εισήγηση για επανεξέταση της όλης διαδικασίας έγινε και στην περίπτωση του δεύτερου παραπόνου (Α/Τ 1339/2002), το οποίο αφορούσε τη διαδικασία πλήρωσης τεσσάρων θέσεων Ε4 στο Τμήμα Δημοσίων Έργων. Μη τήρηση λεπτομερών πρακτικών και έλλειψη αιτιολογίας ήταν τα βασικά ευρήματα της σχετικής έρευνας που προηγήθηκε της υποβολής της Έκθεσης για το υπό αναφορά παράπονο.

Επανεξέταση, επίσης, του θέματος που αποτελούσε το αντικείμενο του τρίτου παραπόνου (Α/Τ 1201/2003) εισηγήθηκε η Επίτροπος Διοικήσεως, αφού διαπίστωσε γενική και ασαφή αιτιολογία της απόφασης εναντίον της οποίας αυτό στρεφόταν. Το παράπονο αφορούσε την απόφαση για πλήρωση μιας θέσης εργάτη στην Υπηρεσία Μεταλλείων. Διαπιστώθηκε ότι μεταξύ δεκατριών υποψηφίων για τη θέση, επελέγη ο υποψήφιος ο οποίος, μετά από προφορική συνέντευξη, αξιολογήθηκε ως εξαιρετός. Ο παραπονούμενος αξιολογήθηκε ως πάρα πολύ καλός. Η Επίτροπος Διοικήσεως έκρινε ότι από τα πρακτικά της διαδικασίας δεν προέκυπτε που εδράζονταν οι αποδοθέντες στην απόδοση του καθενός χαρακτηρισμοί. Κατά συνέπεια έκρινε την απόφαση που λήφθηκε πάσχουσα.

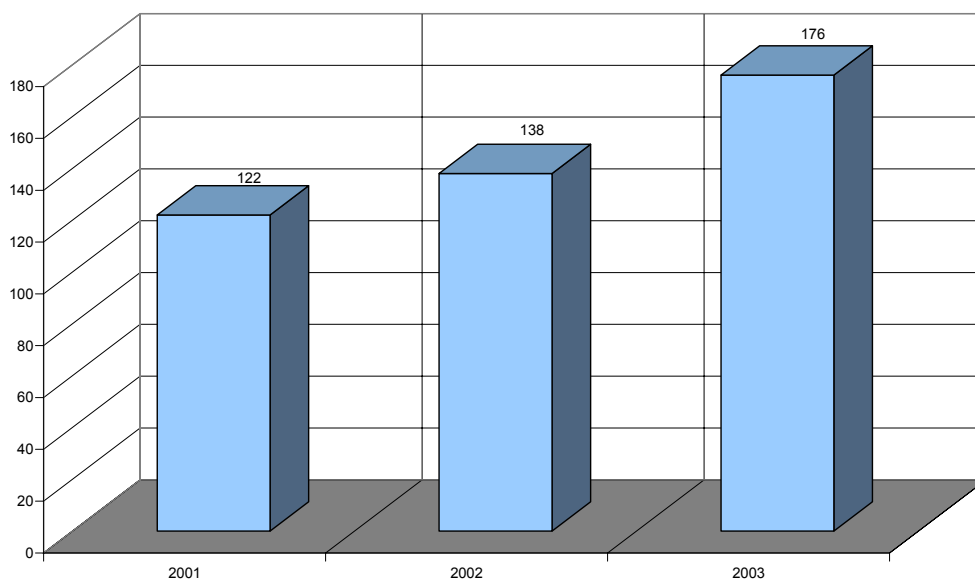
Χ. ΤΟΜΕΑΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

1. Εισαγωγή

Ο τομέας Κοινωνικής Προστασίας εξετάζει υποθέσεις το αντικείμενο των οποίων αφορά στην προστασία κοινωνικών δικαιωμάτων. Οι υποθέσεις αφορούν κατά κύριο λόγο στην κοινωνική ασφάλιση, στην πρόνοια όπως αυτή εκφράζεται μέσω της απόδοσης των διάφορων δημόσιων παροχών, δημόσιων βοηθημάτων, επιδόματων και χορηγιών και στην υγεία. Οι υπηρεσίες που εμπλέκονται, κατά κανόνα, στα παράπονα που έχουν σχέση με τον Τομέα Κοινωνικής Προστασίας, είναι το Τμήμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων, οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας και το Υπουργείο Υγείας μαζί με τις υπαγόμενες σε αυτό υπηρεσίες.

Κατά το υπό επισκόπηση έτος, τα παράπονα που αφορούσαν στον τομέα Κοινωνικής Προστασίας και υποβλήθηκαν εναντίον των πιο πάνω υπηρεσιών, παρουσίασαν αύξηση της τάξης του 28% σε σύγκριση με το προηγούμενο έτος. Υποβλήθηκαν, συγκεκριμένα, 176 νέα παράπονα σε σύγκριση με 138 του περασμένου έτους (2002) και 122 του 2001.

ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΑΡΑΠΟΝΩΝ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ ΣΤΟ ΤΟΜΕΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Οι περισσότερες υποθέσεις που στρέφονταν εναντίον του Τμήματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων αφορούσαν συντάξεις ανικανότητας, συντάξεις γήρατος και συντάξεις χηρείας και είχαν σχέση με απορριπτικές αποφάσεις σε αιτήσεις παροχών, με καθυστερήσεις στη διεκπεραίωση αιτήσεων, με την ελλιπή ή λανθασμένη ενημέρωση για τα δικαιώματα ή υποχρεώσεις των πολιτών και με την ελλιπή ή προβληματική αιτιολόγηση δυσμενών για τον πολίτη διοικητικών πράξεων.

Τα παράπονα κατά των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας στρέφονταν, στη συντριπτική τους πλειονότητα, εναντίον αποφάσεων απόρριψης ή τερματισμού της καταβολής των δημοσίων βοηθημάτων, ή αφορούσαν στα κριτήρια προσδιορισμού των καλυπτόμενων αναγκών και στο ύψος των καταβαλλομένων στους δικαιούχους ποσών τα οποία ήταν, κατά την κρίση των παραπονουμένων, χαμηλά.

Οι υποθέσεις, τέλος, που αφορούσαν υπηρεσίες του Υπουργείου Υγείας, είχαν ως αντικείμενο, κατά κύριο λόγο, την κάλυψη εξόδων θεραπείας ασθενών στο εξωτερικό, την αμφισβήτηση εκ μέρους των ασθενών των αποφάσεων Ιατρικών Συμβουλίων, την υγειονομική προστασία των ασθενών, και την προμήθεια φαρμάκων.

2. Τμήμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Κατά τη διάρκεια του έτους 2003 συνεχίστηκε η υποβολή παραπόνων που αφορούσαν αποφάσεις του Τμήματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων για διακοπή ή απόρριψη αιτήσεων για συντάξεις ανικανότητας. Οι αποφάσεις αυτές στηρίζονταν, κατά κανόνα, σε γνωματεύσεις Ιατρικών Συμβουλίων που εξέταζαν τους παραπονούμενους, σε ότι αφορά στο ποσοστό ανικανότητάς τους για εργασία. Με δεδομένο ότι ο έλεγχος της κρίσης των Ιατρικών Συμβουλίων δεν μπορεί να αποτελέσει, ως προς την ουσία της, αντικείμενο έρευνας του Επιτρόπου Διοικήσεως, τα περιθώρια παρέμβασης του Επιτρόπου στις συγκεκριμένες περιπτώσεις ήταν πολύ περιορισμένα.

Η εξέταση των παραπόνων αυτών κατέδειξε ότι η εμπλεκόμενη υπηρεσία είχε ερευνήσει ικανοποιητικά τις περισσότερες υποθέσεις και/ή είχε ασκήσει τη διακριτική της ευχέρεια για την απόρριψη των αιτήσεων κατά τρόπο λογικό. Εν όψει τούτου, τα παράπονα κρίθηκαν αβάσιμα και δεν υποβλήθηκαν εισηγήσεις σε σχέση με αυτά (π.χ. **A/Π 1282/01**, **A/Π 1607/01**, **A/Π 426/03**, **A/Π 612/03**).

Σε μία υπόθεση όμως, (**A/Π 514/01**), όπου η απορριπτική απόφαση του Διευθυντή του Τμήματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων είχε στηριχθεί σε γνωμάτευση Ιατρικού Συμβουλίου η οποία απείχε σημαντικά σε ότι αφορά την εκτίμηση του βαθμού ανικανότητας για εργασία του παραπονούμενου από την κρίση άλλου Ιατρικού Συμβουλίου αλλά και του Θεράποντος ιατρού του παραπονούμενου, χωρίς να έχει αιτιολογηθεί η διάσταση απόψεων, η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε την επανεξέταση της αίτησης του παραπονούμενου και την αιτιολόγηση της απόφασης. Η εμπλεκόμενη υπηρεσία συμμορφώθηκε με την εισήγηση της Επιτρόπου.

Σε μία άλλη περίπτωση (**A/Π 285/03**), παραπονούμενη προσέφυγε στην Επίτροπο Διοικήσεως επειδή η παροχή της κοινωνικής σύνταξής της είχε διακοπεί για το διάστημα που αυτή απουσίαζε από την Κύπρο (περίπου 2½ μήνες). Οι λόγοι της απουσίας της από την Κύπρο ήταν ιατρικοί. Συγκεκριμένα, ενώ αυτή βρισκόταν στο εξωτερικό, ενεπλάκηκε σε δυστύχημα και αναγκάστηκε να παρατείνει την παραμονή της εκεί αφού δεν ήταν σε θέση να ταξιδέψει. Στην Έκθεσή της η Επίτροπος Διοικήσεως παρατήρησε ότι η εμπλεκόμενη υπηρεσία είχε εφαρμόσει ορθά την υφιστάμενη νομοθεσία η οποία προνοεί ότι ο δικαιούχος Κοινωνικής Σύνταξης εκπίπτει του δικαιώματος λήψης της αν απουσιάσει από την Κύπρο για περίοδο πέρα των δύο μηνών. Παρά ταύτα, αναγνωρίζοντας ότι η απουσία της παραπονούμενης οφειλόταν σε σοβαρούς λόγους υγείας και λαμβάνοντας υπόψη ότι η κοινωνική σύνταξη παραχωρείται σε μια ιδιαίτερα ευάλωτη οικονομικά, τάξη πολιτών που δε δικαιούνται άλλη σύνταξη ή παροχή από οποιαδήποτε άλλη πηγή, εισηγήθηκε όπως η εμπλεκόμενη υπηρεσία εξετάσει το ενδεχόμενο τροποποίησης της

νομοθεσίας κατά τρόπο ώστε να προνοείται ο διαφορετικός χειρισμός υποθέσεων όπως της παραπονούμενης. Η εμπλεκόμενη υπηρεσία εξετάζει την εισήγηση της Επιτροπής.

Κατά τη διάρκεια του υπό επισκόπηση έτους το Γραφείο Επιτροπής Διοικήσεως απασχόλησε και πάλι το θέμα της εκπρόθεσμης υποβολής αιτήσεων για παροχές και συντάξεις (π.χ. Α/Τ 655/00 για σύνταξη γήρατος). Ως γνωστό, η περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων νομοθεσία καθορίζει τις προθεσμίες εντός των οποίων οι ασφαλισμένοι πρέπει να υποβάλλουν τις αιτήσεις τους για τις παροχές, τα επιδόματα και τις συντάξεις που πληρώνονται από το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Η Επίτροπος έκρινε ότι η απόφαση της εμπλεκόμενης υπηρεσίας να απορρίψει αίτηση που υποβλήθηκε εκπρόθεσμα ήταν σύννομη και δεν υπέβαλε εισήγηση προς την εμπλεκόμενη υπηρεσία.

Το θέμα των κριτηρίων παροχής συντάξεων χρείας αποτέλεσε επίσης αντικείμενο διερεύνησης της Επιτροπής Διοικήσεως κατά το υπό αναφορά έτος (Α/Τ 1226/02, Α/Τ 611/02). Σε μία περίπτωση, η παραπονούμενη είχε χωρίσει από το σύζυγό της με απόφαση του Εκκλησιαστικού Δικαστηρίου, δεν είχε όμως εξασφαλίσει και πολιτικό διαζύγιο (δηλ. απόφαση λύσης του γάμου της από Οικογενειακό Δικαστήριο.) Η αίτησή της για σύνταξη χρείας απορρίφθηκε από το Τμήμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων αφού, σύμφωνα με το νόμο, *«απαραίτητη προϋπόθεση για τη χορήγηση της σύνταξης χρείας είναι ο αποβιώσας κατά το χρόνο του θανάτου του να συζούσε με τη σύζυγό του ή, αν δεν συζούσε, να τη συντηρούσε αποκλειστικά ή κατά κύριο λόγο»*. Καμία από τις δύο αυτές προϋποθέσεις δεν συνέτρεχε στην περίπτωση της παραπονούμενης, αφού ούτε συζούσε με το σύζυγό της, ούτε κι εκείνος τη συντηρούσε *“αποκλειστικά ή κατά κύριο λόγο”*. Η Επίτροπος Διοικήσεως έκρινε ότι η απόφαση του Τμήματος Κοινωνικών Ασφαλίσεων ήταν σύννομη, στη σχετική Έκθεσή της, όμως, εξέθεσε παράλληλα τον προβληματισμό της σε ότι αφορά στον εκσυγχρονισμό της σχετικής νομοθεσίας. Στα τελικά συμπεράσματα της Έκθεσής της, η Επίτροπος Διοικήσεως ανέφερε, συγκεκριμένα και τα εξής:

«Με την τροποποίηση του Άρθρου 111 του Συντάγματος της Κυπριακής Δημοκρατίας που έγινε τον Ιούνιο του 1989, τερματίστηκε η αποκλειστική, μέχρι τότε, αρμοδιότητα ρύθμισης θεμάτων προσωπικού θεσμού (αρραβώνα, γάμου, διαζυγίου, χωρισμού από κοίτης και τραπέζης, συνοίκησης συζύγων κ.ά.) από την Εκκλησία και αυτή (η αρμοδιότητα) ανατέθηκε στα Οικογενειακά Δικαστήρια. Με την εισαγωγή του περί Οικογενειακών Δικαστηρίων Νόμου, Ν. 23 του 1990, και άλλους νόμους που ακολούθησαν, καθορίστηκαν η σύνθεση, η δικαιοδοσία, οι εξουσίες, ο τρόπος λειτουργίας και άλλα θέματα των δικαστηρίων αυτών.

Η παραπονούμενη, εξασφάλισε εκκλησιαστικό διαζύγιο· ένα διαζύγιο που, μετά την τροποποίηση του Άρθρου 111 του Συντάγματος, δεν έχει καμιά νομική ισχύ και δεν παράγει κανένα έννομο αποτέλεσμα! Επομένως, ο γάμος εξακολουθούσε να υφίσταται και να παραμένει έγκυρος. Για να λυθεί, η παραπονούμενη όφειλε να αποταθεί και στα οικογενειακά δικαστήρια για την έκδοση του αναγνωριζόμενου από την πολιτεία πολιτικού διαζυγίου, μια πρακτική που φαίνεται ότι κατά κανόνα ακολουθείται από όλους τους πολίτες και η οποία ισοδυναμεί στην πράξη, με την έκδοση δύο διαζυγίων.

Η περίπτωση της παραπονούμενης αποτελεί ενδεικτικό παράδειγμα της σύγχισης και της ταλαιπωρίας που προκαλεί στους πολίτες η παράλληλη συνύπαρξη δύο οργάνων για τη λύση του γάμου. Η κατάσταση αγγίζει πλέον τα όρια κοινωνικού προβλήματος εφόσον οι πολίτες, ή ορισμένοι τουλάχιστον από αυτούς, δυνατόν να τελούν υπό την αντίληψη, όπως και η παραπονούμενη, ότι ο γάμος τους έχει λυθεί με την έκδοση του «εκκλησιαστικού» διαζυγίου ενώ στην πράξη ο γάμος υφίσταται με τις επακόλουθες συνέπειες στα κληρονομικά δικαιώματα και στις προσωπικές σχέσεις.

Εξάλλου δεν αποκλείεται το ενδεχόμενο, πολίτες που έχουν πετύχει τη λύση του γάμου με «εκκλησιαστικό» διαζύγιο να προχωρούν στην τέλεση δεύτερου γάμου ενώπιον εκκλησιαστικής αρχής και να διαπράττουν, εν αγνοία τους, το αδίκημα της διγαμίας.

Η απόφαση για μη χορήγηση σύνταξης χρείας στην παραπονούμενη στηρίχτηκε στις διατάξεις του άρθρου 39(1) των περί Κοινωνικών Ασφαλίσεων Νόμων και όπως ήδη έχω πληροφόρησει την παραπονούμενη, αποτελεί εφαρμογή τους.

Σε ότι αφορά τη συγκεκριμένη διάταξη του νόμου έχω να παρατηρήσω τα εξής:

Η εν λόγω διάταξη προϋποθέτει, για τη χορήγηση σύνταξης χηρείας, τη συμβίωση των συζύγων ή, διαζευκτικά, ο σύζυγος να συντηρούσε κατ' αποκλειστικότητα ή κατά κύριο λόγο τη σύζυγο. Η διάσταση όμως των συζύγων δεν αναιρεί τις εκ του γάμου υποχρεώσεις, εφόσον ο γάμος εξακολουθεί να υφίσταται και μπορεί, ως εκ τούτου, να τεκμηριώνει και οικονομικές αξιώσεις μεταξύ των συζύγων. Μια τέτοια αξίωση είναι το δικαίωμα διατροφής που αφορά τόσο την περίοδο της διάστασης, όσο και την περίοδο μετά τη λύση του γάμου (μεταγαμιαία διατροφή). Επομένως, η μη συμβίωση δεν μπορεί αφεαυτής να αποτελεί λόγο αποκλεισμού του επιζώντος συζύγου από τη σύνταξη.

Περαιτέρω, η συγκεκριμένη διάταξη δεν κάνει καμιά αναφορά στους λόγους που είχαν προκαλέσει τη διάσπαση της συμβίωσης και που δυνατόν να οφείλοντο στον αποβιώσαντα σύζυγο. Εάν αυτό συμβαίνει, η κατάληξη είναι να τιμωρείται ο σύζυγος που δεν είχε ευθύνη για τη ρήξη της έγγαμης σχέσης. Το προσπατούμενο, εξάλλου, της συντήρησης της συζύγου «κατ' αποκλειστικότητα ή κατά κύριο λόγο» εγείρει πολλά ερωτηματικά. Δυνάμει αυτού, είναι δυνατό να αποστερηθεί η σύζυγος της σύνταξης, επειδή δεν πέτυχε για διάφορους λόγους, που προφανώς δεν ενδιαφέρουν τη νομοθετική διάταξη, να εξασφαλίσει διατροφή που να την καθιστά εξαρτώμενη «κατά κύριο λόγο» του συζύγου της, ή ακόμα χειρότερα, αν δεν έχει επιδιώξει, για λόγους που επίσης δεν διερευνώνται, την οικονομική συνεισφορά του συζύγου.

Έχω την άποψη ότι οι διατάξεις της συγκεκριμένης νομοθετικής πρόνοιας θα πρέπει να επανεξεταστούν υπό το φως της ιδεολογικής προσέγγισης και των αρχών του νέου οικογενειακού δικαίου ώστε να μην οδηγούν σε αυθαίρετα συμπεράσματα και αδικίες, αλλά και για την προσαρμογή τους στα νέα κοινωνικά δεδομένα.

Εισηγούμαι, επίσης, όπως η πολιτεία, η οποία με δική της πρωτοβουλία επεδίωξε και πέτυχε την αναθεώρηση του Άρθρου 111 του Συντάγματος για σκοπούς εκσυγχρονισμού του οικογενειακού δικαίου, διασφαηνίσει οριστικά το θέμα της αρμοδιότητας του οργάνου για τη λύση του γάμου ώστε να αρθεί το φαινόμενο του πολιτικού και «εκκλησιαστικού» διαζυγίου που επί σειρά ετών δοκιμάζει το νομικό μας σύστημα και επηρεάζει άμεσα ηθικά και οικονομικά δικαιώματα των πολιτών.»

Η Επίτροπος Διοικήσεως εξέτασε, επίσης, αριθμό παραπόνων που αφορούσαν στο ύψος της σύνταξης γήρατος των παραπονούμενων (π.χ. **Α/Π 15/00, Α/Π 109/02**). Οι παραπονούμενοι θεωρούσαν ότι το ύψος της σύνταξής τους ήταν χαμηλό και ζητούσαν την αύξησή του.

Επεξηγήθηκε στους παραπονούμενους ότι το ύψος των συντάξεων καθορίζεται δια νόμου και ότι δεν υπήρχαν περιθώρια παρέμβασης του Επιτρόπου Διοικήσεως για αύξησή τους.

Σε άλλες περιπτώσεις (π.χ. **A/Π 796/03**, και **A/Π 1143/01**), παραπονούμενοι προσέφυγαν στην Επίτροπο Διοικήσεως επειδή οι αιτήσεις τους για παροχή συντάξεων (γήρατος και ανικανότητας) είχαν απορριφθεί. Από τη διερεύνηση των υποθέσεων διαπιστώθηκε ότι ο λόγος της απόρριψης ήταν διότι αυτοί δεν πληρούσαν βασική προϋπόθεση εισφορών στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Το ύψος των απαιτούμενων εισφορών καθορίζεται δεσμευτικά στη νομοθεσία Κοινωνικών Ασφαλίσεων. Δεν υπήρχαν περιθώρια οποιασδήποτε παρέμβασης της Επιτρόπου Διοικήσεως στις συγκεκριμένες περιπτώσεις, οι σχετικές πρόνοιες της νομοθεσίας επεξηγήθηκαν όμως στους παραπονούμενους για πληροφόρησή τους.

3. Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας

Στην Επίτροπο Διοικήσεως υποβλήθηκαν, κατά τη διάρκεια του υπό επισκόπηση έτους, αριθμός παραπόνων που αφορούσαν στο ύψος των δημοσίων βοηθημάτων παραπονούμενων (π.χ. **A/Π 1651/03**, **A/Π 109/02**, **A/Π 67/02**). Οι παραπονούμενοι θεωρούσαν ότι το ύψος των βοηθημάτων αυτών ήταν χαμηλό και ζητούσαν την αύξησή του. Επεξηγήθηκε στους παραπονούμενους ότι το ύψος των δημοσίων βοηθημάτων καθορίζεται δια νόμου και ότι δεν υπήρχαν περιθώρια παρέμβασης του Επιτρόπου Διοικήσεως για αύξησή τους.

Η κόρη ατόμου με μειωμένη διανοητική και σωματική ικανότητα υπέβαλε στην Επίτροπο Διοικήσεως παράπονο (**A/Π 421/2003**) εναντίον της απόφασης των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας για τον τερματισμό της καταβολής του μηνιαίου δημόσιου βοηθήματος που λάμβανε η μητέρα της. Διαπιστώθηκε ότι το δημόσιο βοήθημα διακόπηκε με βάση τις πρόνοιες του σχετικού Νόμου, επειδή η μητέρα της παραπονούμενης ήταν κάτοχος περιουσίας που δεν είχε δηλωθεί στην αίτησή της και επειδή η οικογένειά

της είχε αρνηθεί να προχωρήσει σε εκμετάλλευση και αξιοποίηση της περιουσίας αυτής κατά τρόπο ώστε να μπορεί η παραπονούμενη να συντηρείται.

Στην Έκθεσή της η Επίτροπος Διοικήσεως παρατήρησε ότι η αρχή της νομιμότητας επιτυγχάνεται πληρέστερα όχι με τυπική προσήλωση στις νομοθετικές πρόνοιες αλλά με τη συνεκτίμηση των ιδιαίτερων περιστατικών της κάθε υπόθεσης. Στην προκειμένη περίπτωση, σημαντικό στοιχείο κρίσης ήταν η μειωμένη διανοητική ικανότητα της παραπονούμενης η οποία έπρεπε να ληφθεί σοβαρά υπόψη από την εμπλεκόμενη υπηρεσία και υπό το φως αυτής της πραγματικότητας θα έπρεπε να προσεγγισθούν οι νομικές διατάξεις. Η παραπονούμενη δεν μπορούσε, λόγω της κατάστασής της, να έχει ευθύνη για την παράλειψη να δηλωθεί στην αίτησή της η επ' ονόματι της εγγεγραμμένη περιουσία. Επίσης, η παραπονούμενη, δεν ήταν σε θέση να προβεί η ίδια σε ανάπτυξη ή εκμετάλλευση της περιουσίας της ούτε και με οποιοδήποτε τρόπο να κινητοποιήσει την οικογένειά της ή τους συγκύριους της ακίνητης περιουσίας προς την κατεύθυνση αυτή. Η Επίτροπος Διοικήσεως έκρινε ότι δεν μπορούσε, υπό τις περιστάσεις, να στοιχειοθετηθεί η «παράλειψη» που προϋποθέτουν οι διατάξεις του άρθρου 3(2)(στ) του περί Δημοσίων Βοηθημάτων Νόμου για τη μη παραχώρηση βοηθήματος.

Συνεκτιμώντας η Επίτροπος Διοικήσεως το σύνολο των όσων από την έρευνα διαπιστώθηκαν, κατέληξε στην άποψη ότι υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις, η παροχή του δημοσίου βοηθήματος κατά τρόπο που να διασφαλίζεται ότι αυτό αξιοποιείται προς όφελος της παραπονούμενης, είναι ενδεχομένως η πιο πρόσφορη δυνατότητα για τη συντήρηση και ευημερία της.

Έγινε εισήγηση όπως, η εμπλεκόμενη υπηρεσία επανεξετάσει τη θέση της.

4. Υπουργείο Υγείας

Με αφορμή παράπονο που της υπέβαλε εθελοντικός σύνδεσμος που δραστηριοποιείται στον τομέα του παιδικού καρκίνου (Α/Π 1177/02) η

Επίτροπος Διοικήσεως διερεύνησε καταγγελία κατά της Διεύθυνσης νοσηλευτικού ιδρύματος. Το παράπονο αφορούσε στην κατ' ισχυρισμό των παραπονούμενων άρνηση του Διευθυντή μιας Κλινικής του νοσηλευτικού ιδρύματος, να επιτρέπει την είσοδο μελών του συνδέσμου στο θάλαμο της Κλινικής.

Διαπιστώθηκε ότι η αντιπαράθεση μεταξύ των παραπονούμενων και του Διευθυντή της κλινικής, που άρχισε πριν από πολλά χρόνια όταν τα ίδια άτομα ήταν ενταγμένα στον ίδιο Σύνδεσμο, δε συνέτεινε στην εύρυθμη εφαρμογή των μέτρων για έλεγχο των επισκεπτών της κλινικής.

Η Επίτροπος ανέφερε στην Έκθεσή της ότι με δεδομένο το μεγάλο ενδιαφέρον για επισκέψεις στους θαλάμους της κλινικής, κατανοούσε τις δυσκολίες που αντιμετωπίζει η διεύθυνση του Νοσοκομείου και της κλινικής και συμμεριζόταν την άποψη ότι η ανέλεγκτη είσοδος επισκεπτών στην κλινική ήταν επικίνδυνη για την υγεία των ασθενών, δεν εξυπηρετούσε το καλώς νοούμενο συμφέρον τους και μπορούσε να επιφέρει αταξία και προβλήματα στην εύρυθμη λειτουργία ενός μικρού θαλάμου που περιθάλλει σοβαρά περιστατικά.

Η Επίτροπος σημείωσε, επίσης, ότι η ρύθμιση των όρων επισκέψεων των ασθενών της κλινικής αποτελούσε αρμοδιότητα και ευθύνη του Διευθυντή της και του Νοσοκομείου και ότι λόγω της σοβαρότητας των περιστατικών με τα οποία η υπό αναφορά Κλινική ασχολείται, θα ήταν προτιμότερο όπως οι εκπρόσωποι των διαφόρων συνδέσμων που επιθυμούν να την επισκέπτονται με σκοπό την παροχή στήριξης (στα παιδιά και στους συγγενείς τους), να είναι άτομα που έχουν εμπειρίες και κατάρτιση σε τέτοια θέματα.

Σε ότι αφορά στην άποψη που είχε διατυπωθεί για απαγόρευση εισόδου εθελοντών στο θάλαμο, επειδή έτσι προστατεύεται το ιατρικό απόρρητο των ασθενών και η ιδιωτική τους ζωή, η Επίτροπος Διοικήσεως έκρινε ότι η θέση αυτή ήταν μόνο εν μέρει σωστή, αφού αγνοούσε την επιθυμία εκείνων που επιζητούν την επαφή με εθελοντικές οργανώσεις και τη στήριξη που αυτές μπορούν να τους προσφέρουν. Εν πάση περιπτώσει,

και ανεξάρτητα από τους άλλους λόγους που επικαλέστηκε η αρμόδια αρχή, η Επίτροπος εξέφρασε την άποψη ότι με τη λήψη και ορθή εφαρμογή των κατάλληλων μέτρων θα ήταν δυνατό το θέμα αυτό να ρυθμιστεί με τρόπο που να εξυπηρετεί το καλώς νοούμενο συμφέρον όλων των ασθενών.

Σε ότι αφορά στο χώρο που η Διεύθυνση της κλινικής και του Νοσοκομείου είχαν υποδείξει για τις επαφές των εθελοντικών οργανώσεων με τους ασθενείς και τις οικογένειες τους στο ισόγειο του Νοσοκομείου, η Επίτροπος συμμερίσθηκε τη θέση που υποστήριζαν οι παραπονούμενοι, ότι, αυτός ήταν ακατάλληλος. Σημείωσε ακόμη, ότι αν η χρήση του συγκεκριμένου χώρου θα αποτελούσε τη μοναδική θεσμοθετημένα επιτρεπτή επικοινωνία μεταξύ των εθελοντικών Οργανώσεων και των ασθενών/συγγενών τους, αυτό θα οδηγούσε με μαθηματική ακρίβεια στη σταδιακή αποξένωσή τους.

Στην Έκθεσή της η Επίτροπος σημείωσε ότι στον ευαίσθητο τομέα της δημόσιας υγείας, το κράτος δεν μπορεί εξ αντικειμένου, να καλύψει όλες τις ανάγκες και υπηρεσίες και ότι η συνεργασία του κράτους με τον ιδιωτικό τομέα, αλλά και με μη κυβερνητικές οργανώσεις προς κάλυψη των αναγκών, είναι απαραίτητη. Οι οργανώσεις αυτές, κυρίως εθελοντικοί σύνδεσμοι, έχουν συμπληρωματικό αλλά σαφώς διακριτό ρόλο σε σχέση με τις παρεχόμενες ιατρικές υπηρεσίες, αλλά η συμβολή τους στην εκπλήρωση επιθυμιών ασθενών, στην κάλυψη αναγκών συγγενών των ασθενών, στην προμήθεια ιατρικού εξοπλισμού και άλλα, αποτελούν εκφράσεις εθελοντικής προσφοράς η αξία των οποίων είναι ανεκτίμητη.

Στα πλαίσια αυτού του προβληματισμού, την Επίτροπο Διοικήσεως απασχόλησε ιδιαίτερα η ταύτιση της ιδιότητας του Διευθυντή της κλινικής με αυτήν του Προέδρου συνδέσμου που δραστηριοποιείται επίσης, σε εθελοντική βάση στον τομέα του παιδικού καρκίνου.

Η ταύτιση αυτή, σημείωσε η Επίτροπος, μπορεί να οδηγήσει σε συνειρμούς που δεν βοηθούν στην εμπέδωση ενός αμοιβαία αποδεκτού κλίματος εμπιστοσύνης που είναι απαραίτητο για την παροχή της μέγιστης δυνατής

βοήθειας προς τους ασθενείς και τις οικογένειες τους. Επιπλέον, δημιουργεί κλίμα καχυποψίας και αμφισβήτησης όταν ο Διευθυντής καλείται να ρυθμίσει ένα θέμα το οποίο αφορά και την οργάνωση της οποίας ο ίδιος προεδρεύει. Χωρίς η Επίτροπος να θέτει υπό αμφιβολία τις προθέσεις και ενέργειες του Διευθυντή ή τα κίνητρα του, εξέφρασε την άποψη ότι ο διαχωρισμός των δύο ιδιοτήτων, θα συμβάλει στη διαφύλαξη του κύρους του ίδιου αλλά και θα απομακρύνει οποιοδήποτε ενδεχόμενο αμφισβήτησής του.

Σε ότι αφορά στο θέμα της ρύθμισης των επισκέψεων στις ευαίσθητες κλινικές και Μονάδες Θεραπείας του Νοσοκομείου, έγινε εισήγηση όπως η Διεύθυνση του Νοσοκομείου αφού συνεκτιμήσει το περιεχόμενο της Έκθεσης της Επιτροπής Διοικήσεως και τις απόψεις όλων των εμπλεκόμενων φορέων (Κλινικαρχών και εθελοντικών συνδέσμων), διαμορφώσει την πολιτική της εξ υπαρχής και την εφαρμόσει με συνέπεια.

ΧΙ. ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Κατά το υπό επισκόπηση έτος, διερευνήθηκε αριθμός παραπόνων που στρέφονταν κατά του Υπουργείου Οικονομικών και των υπαγομένων σε αυτό υπηρεσιών. Τα σημαντικότερα από αυτά παρουσιάζονται πιο κάτω:

Α/Π 603/01, από αλλοδαπό και τώρα μόνιμο κάτοικο Κύπρου, κατά του Τμήματος Εσωτερικών Προσόδων.

Ο παραπονούμενος αγόρασε ένα ακίνητο (οικία με αυλή) σε χωριό της Επαρχίας Λεμεσού. Ο πωλητής του ακινήτου δεν κατέβαλε το φόρο κεφαλαιουχικών κερδών που προέκυψε από τη διάθεση του ακινήτου και συνεπεία τούτου, ο παραπονούμενος δεν μπορούσε να εγγράψει το ακίνητο στο όνομά του. Ο παραπονούμενος ισχυρίστηκε ότι το Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων αδικαιολόγητα αρνήθηκε να συγκατατεθεί στη μεταβίβαση του ακινήτου επ' ονόματί του και να εκδώσει το απαραίτητο για τη μεταβίβαση πιστοποιητικό, δεδομένου ότι ο ίδιος είχε εξοφλήσει όλες τις συμβατικές υποχρεώσεις του σε σχέση με την αγορά του ακινήτου. Ισχυρίστηκε, επίσης, ότι η εμπλεκόμενη υπηρεσία δεν έλαβε τα απαραίτητα μέτρα προς είσπραξη του οφειλομένου σε αυτή ποσού, με αποτέλεσμα να αποστερηθεί ο ίδιος του δικαιώματος μεταβίβασης του ακινήτου στο όνομά του.

Από την έρευνα που έγινε διαπιστώθηκε ότι ο παραπονούμενος (αγοραστής) αγόρασε το συγκεκριμένο ακίνητο το Φεβρουάριο του 1986, εξόφλησε, καλή τη πίστει, στο ακέραιο τις υποχρεώσεις του προς τον πωλητή και έλαβε κατοχή του ακινήτου από τότε. Ο παραπονούμενος κατέθεσε, επίσης, αντίγραφο του αγοραπωλητηρίου εγγράφου στο Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Λεμεσού για σκοπούς του περί Πωλήσεως Γαιών (Ειδική Εκτέλεσις) Νόμου.

Τον Απρίλιο του 1999, δηλαδή δεκατρία περίπου χρόνια αργότερα, το Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων επέβαλε φορολογία κεφαλαιουχικών κερδών στον πωλητή και με σχετική ειδοποίησή του τον κάλεσε να καταβάλει το ποσό των £2.460, πλέον τους αναλογούντες στο ποσό αυτό τόκους. Ο πωλητής αρνήθηκε και/ή παράλειψε να καταβάλει το

πιο πάνω ποσό και τον επόμενο χρόνο, η εμπλεκόμενη υπηρεσία κίνησε νομικές διαδικασίες εναντίον του.

Τον Ιούνιο του 2001, το Επαρχιακό Δικαστήριο Λεμεσού, εξέδωσε Απόφαση, με την οποία καθόρισε χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής του χρέους του πωλητή, με την καταβολή μηνιαίων δόσεων εκ £400, από την 1^η Ιουλίου, 2001, μέχρι την ημερομηνία εξόφλησης του ποσού. Ο πωλητής δε συμμορφώθηκε ούτε με την Απόφαση του Δικαστηρίου και τον Οκτώβριο του 2001, η εμπλεκόμενη υπηρεσία κατάθεσε αντίγραφο της δικαστικής απόφασης στο Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Λεμεσού και την ενέγραψε εναντίον του ακινήτου το οποίο είχε ήδη πωληθεί (αλλά δεν είχε μεταβιβαστεί) στον παραπονούμενο (εγγραφή "ΜΕΜΟ").

Κατά, ή περί, το Σεπτέμβριο του 2002, ο πωλητής απεβίωσε και κατέλειπε ως κληρονόμους του, τη σύζυγό του και τα τρία ενήλικα παιδιά του. Οι κληρονόμοι δεν προέβηκαν σε οποιαδήποτε ενέργεια διορισμού διαχειριστή για τη διαχείριση της περιουσίας του αποβιώσαντος.

Στην Έκθεσή της η Επίτροπος Διοικήσεως σημείωσε ότι ως αποτέλεσμα όσων περιγράφονται πιο πάνω, ο παραπονούμενος, ο οποίος ήταν υπερήλικας (75 ετών), υπέστη ταλαιπωρία και δικαιολογημένα επιθυμούσε τη διευθέτηση της εκκρεμότητας αυτής το συντομότερο δυνατό. Σημείωσε, επίσης, ότι παρά το ότι η εμπλεκόμενη υπηρεσία προσπάθησε να διασφαλίσει τα έσοδα του κράτους επιβάλλοντας, έστω και καθυστερημένα, τη φορολογία, κινώντας δικαστικές διαδικασίες εναντίον του πωλητή, και εξασφαλίζοντας Απόφαση του Δικαστηρίου για είσπραξη του οφειλόμενου ποσού, δεν κατάφερε να το εισπράξει. Παρατήρησε όμως ότι η διοίκηση επέδειξε σχετική ολιγωρία και/ή δεν εξάντλησε τα μέσα που της παρέχει ο νόμος για είσπραξη του χρέους. Θα μπορούσε, για παράδειγμα, ανέφερε η Επίτροπος, να ενεργοποιήσει, αμέσως μετά την παράλειψη του πωλητή να καταβάλει τη δόση που καθόρισε το Δικαστήριο, τη διαδικασία έκδοσης εντάλματος κατάσχεσης και πώλησης κινητών και/ή ακίνητης

περιουσίας, ή να επιδιώξει την έκδοση φυλακιστηρίου εντάλματος εναντίον του πωλητή. Σημείωσε, επίσης, ότι αν η είσπραξη του χρέους γινόταν σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα που καθόρισε το Δικαστήριο (δηλ. £400 το μήνα από την 1^η Ιουλίου, 2001), το χρέος θα είχε εξοφληθεί προτού επισυμβεί ο θάνατος του πωλητή.

Στην Έκθεσή της η Επίτροπος Διοικήσεως σχολίασε και την ενέργεια της εγγραφής της Δικαστικής Απόφασης εναντίον του ακινήτου που είχε ήδη πωληθεί στον παραπονούμενο. Ανέφερε ότι η ενέργεια αυτή την προβλημάτισε διότι ο παραπονούμενος είχε λάβει κατοχή του ακινήτου από το 1986, είχε καταθέσει από τότε, αντίγραφο της σχετικής σύμβασης στο Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Λεμεσού και η εγγραφή ΜΕΜΟ, δεκατέσσερα χρόνια αργότερα επί του ακινήτου για ένα χρέος του πωλητή, επιβάρυνε στην πράξη, τον αγοραστή, ο οποίος δε έφερε καμία ευθύνη για τις πράξεις ή παραλείψεις του αντισυμβαλλομένου του.

Η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως η εμπλεκόμενη υπηρεσία επανεξετάσει τη συγκεκριμένη υπόθεση και αναζητήσει πρακτικούς τρόπους εξόδου από το αδιέξοδο στο οποίο αυτή είχε περιπέσει. Στην προσπάθειά της αυτή, ανέφερε η Επίτροπος, η υπηρεσία θα μπορούσε να εξετάσει και ενδεχόμενα:

- καταβολής προσπάθειας εξεύρεσης άλλων περιουσιακών στοιχείων που ήταν εγγεγραμμένα στο όνομα του μακαρίτη,
- καταβολής προσπάθειας είσπραξης του ποσού από τους κληρονόμους του αποβιώσαντος,
- διαγραφής του οφειλόμενου ποσού με την έγκριση του Υπουργείου Οικονομικών.

Η Επίτροπος τόνισε, τέλος, στην Έκθεσή της, ότι ο φόρος κεφαλαιουχικών κερδών επιβάλλεται επί του κέρδους (όπως ο όρος ερμηνεύεται στο συγκεκριμένο νόμο), που πραγματοποιείται από τη

διάθεση ενός ακινήτου και ότι την ευθύνη καταβολής του φόρου φέρει το (νομικό ή φυσικό) πρόσωπο που προσπορίστηκε το κέρδος.

Η εμπλεκόμενη υπηρεσία συμμορφώθηκε με την εισήγηση της Επιτροπής και έδωσε τελικά τη συγκατάθεσή της για την εγγραφή του ακινήτου στον παραπονούμενο.

Α/Π 181/01, κατά του Τμήματος Εσωτερικών Προσόδων. Οι παραπονούμενοι αμφισβήτησαν την ορθότητα και τη νομιμότητα της πολιτικής που εφαρμόζει η εμπλεκόμενη υπηρεσία αναφορικά με την επιβολή Φόρου Ακίνητης Ιδιοκτησίας (ΦΑΙ) σε ακίνητα που έχουν μεν πωληθεί στους αγοραστές βάσει πωλητηρίων εγγράφων, έχουν εξοφληθεί, αλλά δεν έχουν μεταβιβασθεί στο όνομά τους.

Ο νόμος προνοεί ότι "*ιδιοκτήτης*" ακίνητης ιδιοκτησίας είναι το πρόσωπο που δικαιούται να εγγραφεί ως ιδιοκτήτης, είτε αυτός είναι εγγεγραμμένος, είτε όχι. Η ερμηνεία που δόθηκε γι' αυτή την πρόνοια του νόμου ήταν ότι δικαιούχος ιδιοκτήτης μπορεί να θεωρηθεί εκτός από τον βάσει τίτλου ιδιοκτησίας ιδιοκτήτη, μόνο ο νόμιμος κληρονόμος αποθανόντος προσώπου και ότι η σύμβαση πώλησης δεν παρέχει οποιοδήποτε δικαίωμα στον αγοραστή για να εγγραφεί ως ιδιοκτήτης του ακινήτου που αγόρασε και ουδέποτε τον καθιστά ιδιοκτήτη.

Η Επίτροπος έκρινε την πιο πάνω ερμηνεία ως ασφυκτικά περιοριστική και εξέφρασε την άποψη ότι δεν είναι δυνατόν ένας καλόπιστος αγοραστής ακίνητης ιδιοκτησίας ο οποίος εξόφλησε πλήρως το αντίτιμο αγοράς ενός ακινήτου, έλαβε κατοχή του και προσπαθεί για χρόνια να το εγγράψει στο όνομά του, να μην μπορεί να θεωρηθεί ιδιοκτήτης της για σκοπούς του συγκεκριμένου νόμου. Επειδή το όλο θέμα αφορούσε ερμηνεία νόμου, η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε στην εμπλεκόμενη υπηρεσία να ζητήσει σχετική με αυτό γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας και ενεργήσει, ακολούθως, με βάση τη γνωμάτευση αυτή. Η εμπλεκόμενη υπηρεσία συμμορφώθηκε με την εισήγηση της Επιτροπής.

Α/Τ 635/2002, κατά του Τμήματος Εσωτερικών Προσόδων. Ο παραπονούμενος υποστήριξε ότι σύμφωνα με την ακολουθούμενη από την εμπλεκόμενη υπηρεσία τακτική, για να εξασφαλίσει κάποιος πιστοποιητικό απαλλαγής για ακίνητο που επιθυμεί να μεταβιβάσει, πρέπει, εκτός από την πληρωμή της φορολογίας ακίνητης ιδιοκτησίας και την πληρωμή φόρου για κεφαλαιουχικά κέρδη που προκύπτουν από την πώληση ακινήτων που επιβάλλονται από τους νόμους 24/80 και 52/80, να έχει υποβάλει και όλες τις Δηλώσεις Εισοδήματος και να έχει εξοφλήσει το φόρο εισοδήματος που τυχόν οφείλει μέχρι την ημέρα που ζητά το πιστοποιητικό. Εάν πρόκειται δε για πώληση του τελευταίου ακινήτου, τότε πρέπει, επιπρόσθετα, να εξεταστεί ο φάκελος από το Γραφείο Φόρου Εισοδήματος για να πληρωθεί και ο φόρος εισοδήματος. Ζητείται, επίσης, η συμπλήρωση και υπογραφή φορολογικών στοιχείων, δήλωση για το πώς θα διατεθούν τα χρήματα και δήλωση για την πληρωμή φόρου εισοδήματος.

Διαπιστώθηκε ότι η έκδοση πιστοποιητικού απαλλαγής προϋποθέτει την εξόφληση μόνο των φόρων που αφορούν το ακίνητο το οποίο θα μεταβιβαστεί. Το Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων, στην προσπάθειά του για διασφάλιση των εσόδων του κράτους, εφάρμοσε πρακτική άσκηση πίεσης προς το φορολογούμενο για την εξόφληση όλων των φορολογικών οφειλών του και όχι μόνο των οφειλών που αφορούν το υπό μεταβίβαση ακίνητο.

Στην Έκθεσή της η Επίτροπος Διοικήσεως σημείωσε ότι κατανοεί ότι η πρακτική αυτή έχει ως σκοπό την εξασφάλιση των κρατικών εσόδων, παρατήρησε, όμως, ότι τα όρια και τα πλαίσια δράσης της υπηρεσίας καθορίζονται από τον ίδιο το νόμο. Η ακολουθούμενη πρακτική, ανέφερε, εκφεύγει των πλαισίων της νομιμότητας και δημιουργεί καθυστερήσεις και ταλαιπωρία του κοινού που θα μπορούσαν να αποφευχθούν. Η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε όπως η εμπλεκόμενη υπηρεσία επανεξετάσει την πρακτική της στο συγκεκριμένο θέμα ούτως ώστε να ενεργεί μέσα στα πλαίσια που προσδιορίζει η σχετική νομοθεσία και παρατήρησε ότι εάν το κράτος πιστεύει ότι αυτός είναι ο καταλληλότερος τρόπος για την διασφάλιση των εσόδων του, θα πρέπει να τροποποιήσει τη νομοθεσία

κατά τρόπο που να προσφέρει νομική κάλυψη στην πρακτική της εμπλεκόμενης υπηρεσίας. Η εμπλεκόμενη υπηρεσία συμμορφώθηκε με την εισήγηση της Επιτρόπου.

Α/Π 620/2003, κατά του Τμήματος Εσωτερικών Προσόδων, αναφορικά με την απόφασή του να αξιώσει καθυστερημένα την πληρωμή των φορολογιών του παραπονούμενου των ετών 1996 και 1997 και των σχετικών μ' αυτές επιβαρύνσεων (τόκων).

Διαπιστώθηκε ότι από ένα ακούσιο λάθος της διοίκησης, δημιουργήθηκε στον παραπονούμενο η εσφαλμένη εντύπωση ότι οι οφειλές του προς την εμπλεκόμενη υπηρεσία κατά την ημερομηνία αφυπηρέτησής του από το Δημόσιο ήταν εξοφλημένες. Το λάθος αυτό εντοπίστηκε εκ των υστέρων και η διοίκηση προέβηκε στις απαιτούμενες διευθετήσεις για την είσπραξη του οφειλόμενου ποσού με δόσεις (μηνιαίες αποκοπές από τη σύνταξη του παραπονούμενου).

Δεδομένου ότι, αν τα ποσά/υπόλοιπα των πληρωτέων φόρων είχαν αφαιρεθεί από το φιλοδώρημα αφυπηρέτησης (εφάπαξ) του παραπονούμενου, αυτός δε θα επιβαρυνόταν με τους τόκους καθυστέρησης των ποσών αυτών, η Επίτροπος Διοικήσεως εισηγήθηκε όπως η εμπλεκόμενη υπηρεσία προβεί σε διευθετήσεις είσπραξης μόνο των ποσών των πληρωτέων φόρων και όχι των τόκων που αναλογούν στην περίοδο μετά την ημερομηνία καταβολής του φιλοδωρήματος αφυπηρέτησης (εφάπαξ) του παραπονούμενου. Η υπηρεσία συμμορφώθηκε με την εισήγηση της Επιτρόπου.

Α/Π 415/02 κατά του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού του Υπουργείου Οικονομικών και κατά του Υπουργείου Εξωτερικών. Το παράπονο αφορούσε στην άρνηση των εμπλεκόμενων υπηρεσιών να καταβάλουν στους παραπονούμενους (οι οποίοι υπηρετούσαν στην Πρεσβεία/Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην Αυστρία) τα έξοδα επικύρωσης των ενοικιαστηρίων συμβολαίων των κατοικιών τους στη Βιέννη.

Διαπιστώθηκε ότι οι παραπονούμενοι ενήργησαν με βάση την ισχύουσα στην Αυστρία νομοθεσία, η οποία επιβάλλει την επικύρωση των συμβολαίων ενοικίασης κατοικιών.

Στην Έκθεσή της η Επιτροπος Διοικήσεως διατύπωσε τη θέση ότι, κατά την άποψή της, ότι *«έξοδα τα οποία αφορούν στη διαμονή και διαβίωση των μελών της διπλωματικής υπηρεσίας στο εξωτερικό, θα πρέπει να καλύπτονται από το κράτος, ιδιαίτερα όταν αυτά είναι έξοδα τα οποία επιβάλλονται δια νόμου (της οικείας χώρας).»*

Η Επιτροπος σημείωσε, επίσης ότι το γεγονός ότι η κάλυψη των εξόδων αυτών δεν καλύπτεται από το σχετικό «Σχέδιο Επιδόματος Ενοικίου Εξωτερικού» που χρησιμοποιεί το Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού, καταδεικνύει την ανεπάρκεια του Σχεδίου και την ανάγκη τροποποίησής του. Η εισήγηση της Επιτροπής Διοικήσεως προς τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες ήταν όπως μελετήσουν το ενδεχόμενο τροποποίησης του Σχεδίου με βάση τις παρατηρήσεις της.

Η Επιτροπος σημείωσε, τέλος, στην Έκθεσή της ότι το συγκεκριμένο θέμα της επικύρωσης των συμβολαίων ενοικίασης κατοικίας επηρεάζει όλα τα μέλη της διπλωματικής αποστολής της Κύπρου στην Αυστρία, και πιθανώς και σε άλλες χώρες. Τα θέματα αυτά, ανέφερε, δε θα έπρεπε να αποτελούν θέματα διαπραγμάτευσης με τις συντεχνιακές οργανώσεις, ούτε να συνδέονται με άλλα ωφελήματα που παραχωρούνται σε αυτούς· είναι θέματα, σημείωσε, που αφορούν την αξιοπρεπή διαβίωση του διπλωματικού προσωπικού μας στο εξωτερικό αλλά και την ίδια την υπόσταση της χώρας μας.

Η εμπλεκόμενη υπηρεσία τροποποίησε τελικά το «Σχέδιο Επιδόματος Ενοικίου Εξωτερικού» κατά τρόπο ώστε τα έξοδα επικύρωσης συμβολαίων σε χώρες όπου αυτά επιβάλλονται δια νόμου, να καλύπτονται από αυτό.

Α/Π 56/2003, κατά του Υπουργείου Οικονομικών, αναφορικά με την εξαίρεση από το Σχέδιο Ειδικής Χορηγίας των συνταξιούχων «βάσει διμερών συμφωνιών», των συνταξιούχων δηλαδή, που παίρνουν σύνταξη και από το εξωτερικό.

Ο παραπονούμενος ήταν δικαιούχος σύνταξης ανικανότητας σε βαθμό 100% από το Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων με μηνιαίες απολαβές, για το έτος 2002, ύψους £182,70. Ταυτόχρονα, ήταν δικαιούχος σύνταξης από το Ίδρυμα Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Ι.Κ.Α) Ελλάδος, με μηνιαίες απολαβές, περίπου, £184 (Σύνολο μηνιαίων απολαβών: περίπου £366).

Διαπιστώθηκε ότι οι πρόνοιες του Σχεδίου Ειδικής Χορηγίας υποβλήθηκαν από το Υπουργείο Οικονομικών προς το Υπουργικό Συμβούλιο ως αντιστάθμισμα στην αύξηση του συντελεστή Φ.Π.Α και των άλλων έμμεσων φορολογιών. Το Υπουργικό Συμβούλιο, στη συνεδρία του της 31^{ης} Οκτωβρίου 2002, ενέκρινε τη σχετική πρόταση.

Σκοπός και πρόθεση του Σχεδίου Ειδικής Χορηγίας ήταν η παραχώρηση εφάπαξ χορηγίας στις διάφορες κατηγορίες συνταξιούχων των οποίων *«το άθροισμα του μηνιαίου εισοδήματος από συντάξεις δεν υπερέβαινε τις £500»*. Σύμφωνα, όμως, με την παράγραφο 12(θ), εξαιρέθηκαν τελικά από αυτό όλοι οι συνταξιούχοι που παίρνουν σύνταξη και από το εξωτερικό (οι συνταξιούχοι *«βάσει διμερών συμφωνιών»*), έστω και αν το μηνιαίο εισόδημα τους ήταν χαμηλότερο από £500.

Η Επίτροπος Διοικήσεως έκρινε ότι η εξαίρεση αυτή δημιούργησε αδικίες, αφού η χορηγία καταβλήθηκε τελικά και σε άτομα των οποίων οι απολαβές από συντάξεις υπερέβαιναν το ποσό που άτομα όπως τον παραπονούμενο ελάμβαναν. Το συνολικό ύψος των συντάξεων που λάμβανε ο παραπονούμενος ήταν σημαντικά χαμηλότερο από τις £500 και η Επίτροπος υποστήριξε ότι η περίπτωση του ενέπιπτε στο πνεύμα του Σχεδίου Ειδικής Χορηγίας για παροχή επιδομάτων σε άτομα με χαμηλές συνταξιοδοτικές απολαβές.

Ενόψει των πιο πάνω, η Επίτροπος εισηγήθηκε όπως η εμπλεκόμενη υπηρεσία εξετάσει το ενδεχόμενο τροποποίησης της παραγράφου 12 (θ) του Σχεδίου, ώστε, συνταξιούχοι διμερών συμφωνιών, των οποίων το συνυπολογισμένο ύψος των συντάξεων τους ανέρχεται σε ποσό χαμηλότερο των £500 λιρών, να δικαιούνται στην εφάπαξ χορηγία

νοούμενου ότι θα προσκομίσουν ικανοποιητικά κατά την κρίση της υπηρεσίας στοιχεία, προς επιβεβαίωση του ύψους των εισοδημάτων τους.

Η εμπλεκόμενη υπηρεσία συμμορφώθηκε με την εισήγηση της Επιτροπής.

ΧΙΙ. ΠΑΡΑΠΟΝΑ ΤΟΥΡΚΟΚΥΠΡΙΩΝ

Από τη σύσταση του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως, τα παράπονα που υποβάλλονταν από Τουρκοκύπριους δεν ξεπερνούσαν τα δύο κατ' έτος και κατά κανόνα αφορούσαν είτε τους διοικητικούς χειρισμούς σε σχέση με τις περιουσίες τους που βρίσκονται στις ελεύθερες περιοχές, είτε καταγγελίες κατά της Αστυνομίας για κακομεταχείριση.

Το άνοιγμα, στις 23 Απριλίου του 2003, των σημείων διέλευσης από και προς τα κατεχόμενα είχε ως αποτέλεσμα και την αύξηση των παραπόνων που υποβλήθηκαν από Τουρκοκύπριους. Συγκεκριμένα, υποβλήθηκαν γραπτώς οκτώ παράπονα. Σημειώνεται ότι όλα τα παράπονα υποβλήθηκαν μετά τις 23 Απριλίου του 2003, όταν δηλαδή λόγω της ελεύθερης πλέον διακίνησης υπήρξε μαζική επαφή Τουρκοκύπριων με διάφορα τμήματα της δημόσιας διοίκησης. Επιπρόσθετα, σημαντικός αριθμός Τουρκοκυπρίων επισκέφθηκε το Γραφείο Επιτρόπου Διοικήσεως ζητώντας πληροφορίες για διάφορα τμήματα της δημόσιας υπηρεσίας στα οποία είτε είχαν αποταθεί για θέματα που τους αφορούσαν και αντιμετώπιζαν κάποιο πρόβλημα είτε ήθελαν να αποταθούν και αγνοούσαν τις διαδικασίες. Σε όλες τις περιπτώσεις εξυπηρετήθηκαν από λειτουργούς του Γραφείου.

Τα πλείστα από τα πιο πάνω παράπονα στρεφόντουσαν κατά των Επαρχιακών Διοικήσεων και αφορούσαν το διοικητικό χειρισμό αιτήσεων Τουρκοκυπρίων για την εγγραφή τους στο Μητρώο Πολιτών της Δημοκρατίας και την απόκτηση δελτίου ταυτότητας και διαβατηρίου. Συνοπτική αναφορά ως προς το περιεχόμενο των υπό αναφορά παραπόνων και την κατάληξη της έρευνας παρατίθεται πιο κάτω.

Α/Π 757/2003: Το παράπονο υποβλήθηκε από Τουρκοκύπρια κατά της Επαρχιακής Διοίκησης Λευκωσίας και αφορούσε την απόρριψη αίτησης της για αλλαγή του επιθέτου της στην ταυτότητα της με αυτό του συζύγου της. Η παραπονούμενη μαζί με την αίτηση της είχε υποβάλει τόσο το πιστοποιητικό γάμου της όσο και υπεύθυνη ένορκο δήλωση, όπως απαιτείτο. Η παραπονούμενη υποστήριξε ότι η απόρριψη της αίτησης της,

τη στιγμή που παρόμοιο αίτημα από Ελληνοκύπρια θα γινόταν δεκτό, συνιστούσε αδικαιολόγητη σε βάρος της διάκριση. Μετά από την παρέμβαση της Επιτρόπου Διοικήσεως το αίτημα της παραπονούμενης έγινε αποδεκτό.

Το παράπονο με αρ. **Α/Π 760/2003**, αφορούσε την περίπτωση Τουρκοκύπριας της οποίας η αίτηση για εγγραφή της στο Μητρώο Πολιτών της Δημοκρατίας απορρίφθηκε επειδή η γέννηση της μητέρας της δεν είχε εγγραφεί στα ληξιαρχικά βιβλία. Σημειώνεται ότι η μητέρα της παραπονούμενης γεννήθηκε στη Λεμεσό το 1955, από γονείς αθίγγανους, οι οποίοι είχαν παραλείψει να εγγράψουν τη γέννηση του παιδιού τους. Διαπιστώθηκε ότι η παραπονούμενη είχε ταλαιπωρηθεί για μήνες λόγω μη επαρκούς ενημέρωσης της από τους αρμόδιους λειτουργούς για τη διαδικασία που έπρεπε να ακολουθήσει. Η παραπονούμενη ενημερώθηκε τελικά από λειτουργούς του Γραφείου Επιτρόπου Διοικήσεως για τις αναγκαίες για την επίλυση του προβλήματος της ενέργειες.

Πέρα από τα πιο πάνω η παραπονούμενη κατάγγειλε ότι όταν προσπάθησε να εγγράψει το παιδί της σε δημοτικό σχολείο της Πάφου ο Διευθυντής του σχολείου αρνήθηκε να κάνει την εγγραφή επειδή το παιδί της δεν είχε πιστοποιητικό γέννησης της Κυπριακής Δημοκρατίας. Και σ' αυτή την περίπτωση, μετά από σχετικές ενέργειες της Επιτρόπου Διοικήσεως, η παραπονούμενη καθοδηγήθηκε να επισκεφθεί το Επαρχιακό Γραφείο Παιδείας στην Πάφο και η εγγραφή του παιδιού της διευθετήθηκε.

Σε άλλη περίπτωση (**Α/Π 429/2003**) η παραπονούμενη, μόνιμος κάτοικος Ποταμιάς κατάγγειλε ότι ενώ για την έκδοση νέας ταυτότητας σε Ελληνοκύπριους απαιτείται διάστημα μόνο μιας ή δύο ημερών, στην περίπτωση της τής αναφέρθηκε ότι η νέα ταυτότητα της θα εκδιδόταν σε ένα μήνα. Από την Επαρχιακή Διοίκηση υποστηρίχθηκε ότι επειδή οι Τουρκοκύπριοι δεν καταχωρούνταν στο Μητρώο Πολιτών της Δημοκρατίας για 40 και πλέον χρόνια, για την εξέταση των αιτήσεων τους για έκδοση ταυτότητας απαιτείται μεγαλύτερος χρόνος. Όπως, εντούτοις,

διαπιστώθηκε, η παραπονούμενη ήταν καταχωρημένη στο Μητρώο Πολιτών της Δημοκρατίας, η δε διαφορετική από τους Ελληνοκύπριους μεταχείριση της δεν δικαιολογούνταν. Η ταυτότητα εκδόθηκε τελικά σε διάστημα οκτώ ημερών.

Χαρακτηριστική ήταν και η περίπτωση Τουρκοκύπριας της οποίας η αίτηση να εγγραφεί στο Μητρώο Πολιτών της Δημοκρατίας ώστε στη συνέχεια να αποκτήσει ταυτότητα και διαβατήριο απορρίφθηκε (Α/Π 1028/2003). Διαπιστώθηκε ότι η Επαρχιακή διοίκηση δεν αμφισβητούσε το ότι η παραπονούμενη είναι Τουρκοκύπρια, άρα και στο Μητρώο Πολιτών θα έπρεπε να εγγραφεί και δελτίο ταυτότητας να της εκδοθεί. Εκείνο που αμφισβητούνταν ήταν το κατά πόσο η παραπονούμενη γεννήθηκε στη Λύση ή τη Λουρουτζίνα. Στη σχετική Έκθεσή της η Επίτροπος εξέφρασε την άποψη ότι εάν τα ενώπιον της διοίκησης στοιχεία, που η παραπονούμενη είχε προσκομίσει, αξιολογούνταν με προσοχή και διασταυρώνονταν με τα στοιχεία των γονιών της και των αδελφών της, που ήταν όλοι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Πολιτών της Δημοκρατίας και εάν της δίδοταν η δυνατότητα να εξηγήσει την περίπτωση της, πράγμα που προσπάθησε να κάνει τρεις φορές ανεπιτυχώς, το όλο πρόβλημα θα είχε επιλυθεί. Μετά την υποβολή της Έκθεσης η Επαρχιακή Διοίκηση προχώρησε στην εγγραφή της παραπονούμενης στο Μητρώο και στην έκδοση σ' αυτήν ταυτότητας.

Με αφορμή το πιο πάνω παράπονο, στην Έκθεση επισημάνθηκε ότι είναι απόλυτα αντιληπτές οι δυσκολίες που οι Επαρχιακές Διοικήσεις αντιμετωπίζουν για τη διεκπεραίωση αιτήσεων Τουρκοκυπρίων για εγγραφή τους στο Μητρώο Πολιτών της Δημοκρατία και έκδοση ταυτοτήτων και διαβατηρίων. Ορισμένες μάλιστα από αυτές τις δυσκολίες, που αφορούν την απόδειξη των στοιχείων του κάθε αιτητή, είναι εκ των πραγμάτων ανυπερβλήτες. Αυτός εξάλλου είναι και ο λόγος για τον οποίο ορισμένα έγγραφα του παράνομου κατοχικού καθεστώτος, όπως πιστοποιητικά γέννησης ή θανάτου, πιστοποιητικά γάμου κ.λ.π., που είναι τα μόνα αποδεικτικά στοιχεία ως προς την ταυτότητα, την ημερομηνία γέννησης ή την καταγωγή πολλών από τους αιτητές, συνεκτιμούνται κατά την έρευνα. Συναφώς, η Επίτροπος υπέδειξε ότι σε κάθε περίπτωση η

διοίκηση οφείλει να διεξάγει επαρκή έρευνα και ταυτόχρονα τα εντεταλμένα διοικητικά όργανα οφείλουν να ενεργούν και να σκέφτονται κατά λογικό τρόπο.

Πέρα από τα πιο πάνω υποβλήθηκε και ένα παράπονο κατά του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης (**A/Π 1765 /2003**). Σ' αυτή την περίπτωση, η παραπονούμενη, Τουρκοκύπρια παντρεμένη με Τούρκο, διαμαρτύρονταν για την καθυστέρηση στην εξέταση αίτησης της για την εγγραφή της ανήλικης κόρης της ως Κύπριας πολίτιδος. Η αίτηση εγκρίθηκε πριν την ολοκλήρωση της διερεύνησης του παραπόνου.

Παράπονο υποβλήθηκε και κατά του Υπουργείου Υγείας (**A/Π 1107/2003**). Μ' αυτό ο παραπονούμενος διαμαρτυρήθηκε επειδή το έντυπο για απόκτηση κάρτας νοσηλείας ήταν συνταγμένο μόνο στην ελληνική και αγγλική γλώσσα, με αποτέλεσμα οι Τουρκοκύπριοι που δεν ξέρουν ελληνικά και αγγλικά να ταλαιπωρούνται. Από το Υπουργείο Υγείας υπήρξε αμέσως θετική ανταπόκριση στην επίλυση του όλου θέματος. Συγκεκριμένα, μόλις το Υπουργείο Υγείας πληροφορήθηκε τη λήψη του παραπόνου προέβη στις αναγκαίες για την μετάφραση και έκδοση του σχετικού έντυπου και στην τουρκική γλώσσα.

Αναφορά γίνεται, τέλος, σε παράπονο, που υποβλήθηκε κατά του Τμήματος Κτηματολογίου και Χωρομετρίας (**A/Π 1617/2003**) αναφορικά με την παράλειψη και ή άρνηση να εκδώσει πιστοποιητικό έρευνας ακίνητης ιδιοκτησίας αποβιώσαντος, το οποίο είχε ζητήσει Έλληνοκύπριος Δικηγόρος ενεργώντας εκ μέρους των Τουρκοκύπριων κληρονόμων. Όταν υποβλήθηκε το παράπονο η αίτηση εκκρεμούσε ήδη για ένα χρόνο. Μετά από την παρέμβαση της Επιτρόπου Διοικήσεως η εμπλεκόμενη υπηρεσία εξέδωσε το ζητούμενο πιστοποιητικό.

ΜΕΡΟΣ Γ
ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΕ ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ
ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Αρ. Φακ.: Α/Π 603/2001

**Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά με το παράπονο
με αρ. Α/Π 603/2001, κατά του Τμήματος Εσωτερικών Προσόδων**

1. Περιγραφή παραπόνου

Ο κ. Β. Α. από την Αγγλία και τώρα μόνιμος κάτοικος Κύπρου, με επιστολή του ημερ. 18 Ιουνίου, 2001, μου υπέβαλε παράπονο το οποίο στρέφεται κατά του Τμήματος Εσωτερικών Προσόδων.

Το Φεβρουάριο του 1986, ο παραπονούμενος αγόρασε ένα ακίνητο (οικία με αυλή) στο χωριό Άγιος Τύχωνας, στη Λεμεσό. Ο πωλητής δεν κατέβαλε το φόρο κεφαλαιουχικών κερδών που προέκυψε από τη διάθεση του ακινήτου και συνεπεία τούτου, ο παραπονούμενος δεν μπορεί (μέχρι και σήμερα) να εγγράψει το ακίνητο στο όνομά του. Ο παραπονούμενος ισχυρίζεται ότι το Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων αδικαιολόγητα αρνείται να συγκατατεθεί στη μεταβίβαση του ακινήτου επ' ονόματί του και να εκδώσει το απαραίτητο για τη μεταβίβαση πιστοποιητικό, δεδομένου ότι ο ίδιος έχει εξοφλήσει όλες τις συμβατικές υποχρεώσεις του σε σχέση με την αγορά του ακινήτου. Ισχυρίζεται, επίσης, ότι η εμπλεκόμενη υπηρεσία δεν έλαβε τα απαραίτητα μέτρα προς είσπραξη του οφειλομένου σε αυτή ποσού, με αποτέλεσμα να αποστερείται ο ίδιος του δικαιώματος μεταβίβασης του ακινήτου στο όνομά του.

2. Περιγραφή έρευνας

Μέσα στα πλαίσια διερεύνησης του παραπόνου, ζήτησα και έλαβα τα σχόλια και τις απόψεις της εμπλεκόμενης υπηρεσίας. Λειτουργός του Γραφείου μου είχε επίσης συναντήσεις και επαφές με αρμόδιους λειτουργούς της εμπλεκόμενης υπηρεσίας με τους οποίους συζήτησε το όλο θέμα. Μελετήθηκε, επίσης, η συναφής με την υπόθεση φορολογική νομοθεσία.

3. Διαπιστώσεις

- (1) Το Φεβρουάριο του 1986, ο παραπονούμενος αγόρασε από τον πωλητή, το ακίνητο με αρ. εγγραφής 7387, Φ./Σχ. LIV/38, αρ. τεμ. 132/1, στο χωριό Άγιος Τύχωνας Λεμεσού, έναντι του ποσού των £20.000. Αντίγραφο του σχετικού αγοραπωλητηρίου εγγράφου κατατέθηκε στις 18 Μαρτίου, 1986, στο Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Λεμεσού για σκοπούς του περί Πωλήσεως Γαιών (Ειδική Εκτέλεσις) Νόμου.
- (2) Τον Απρίλιο του 1999, δηλαδή δεκατρία περίπου χρόνια αργότερα, το Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων επέβαλε φορολογία κεφαλαιουχικών κερδών στον πωλητή και με σχετική ειδοποίησή του τον κάλεσε να καταβάλει το ποσόν των £2.460, πλέον τους αναλογούντες στο ποσό αυτό τόκους από τις 21 Μαΐου, 1986, δηλ. ένα μήνα μετά την ημερομηνία διάθεσης του ακινήτου, όπως προνοεί η νομοθεσία.
- (3) Ο πωλητής αρνήθηκε και/ή παράλειψε να καταβάλει το πιο πάνω ποσόν και τον επόμενο χρόνο, (2000) η εμπλεκόμενη υπηρεσία κίνησε νομικές διαδικασίες εναντίον του.
- (4) Στις 15 Ιουνίου, 2001, το Επαρχιακό Δικαστήριο Λεμεσού, εξέδωσε την υπ' αρ. 880/2000 Απόφασή του, με την οποία καθόρισε χρονοδιάγραμμα αποπληρωμής του χρέους του πωλητή, με την καταβολή μηνιαίων δόσεων εκ £400, από την 1^η Ιουλίου, 2001, μέχρι την ημερομηνία εξόφλησης του ποσού.
- (5) Ο πωλητής δε συμμορφώθηκε ούτε με την Απόφαση του Δικαστηρίου. Κατ' ακρίβεια, δεν πλήρωσε ούτε μία δόση έναντι του χρέους του! Στις 29 Οκτωβρίου, 2001, η εμπλεκόμενη υπηρεσία κατάθεσε αντίγραφο της δικαστικής απόφασης στο Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Λεμεσού και την ενέγραψε εναντίον του ακινήτου το οποίο είχε ήδη πωληθεί (αλλά δεν είχε μεταβιβαστεί) στον παραπονούμενο (εγγραφή "ΜΕΜΟ").

- (6) Κατά, ή περί, το Σεπτέμβριο του 2002, ο πωλητής απεβίωσε και σύμφωνα με τα στοιχεία που ο παραπονούμενος μου έδωσε, κατέλειπε ως κληρονόμους του, τη σύζυγό του και τα τρία ενήλικα παιδιά του. Φαίνεται ότι, μέχρι τουλάχιστον την ημερομηνία σύνταξης της παρούσας Έκθεσης, οι κληρονόμοι δεν είχαν προβεί σε οποιαδήποτε ενέργεια διορισμού διαχειριστή για τη διαχείριση της περιουσίας του αποβιώσαντος.
- (7) Όπως είναι γνωστό, μετά την τροποποίηση του περί Φορολογίας Κεφαλαιουχικών Κερδών Νόμου του 1999, για μεταβίβαση ενός ακινήτου στο όνομα του αγοραστή, απαιτείται η προσκόμιση στο αρμόδιο Κηματολογικό Γραφείο, «Πιστοποιητικού Διευθέτησης Φορολογικής Υποχρέωσης» του πωλητή. Η έκδοση του πιστοποιητικού αυτού προϋποθέτει την εξόφληση του οφειλόμενου φόρου κεφαλαιουχικών κερδών.
- (8) Το άρθρο 17(2) των περί Φορολογίας Κεφαλαιουχικών Κερδών Νόμων προνοεί τα ακόλουθα (η υπογράμμιση δική μου):

«Ο φόρος καταβάλλεται ανεξαρτήτως οιασδήποτε ενστάσεως ή προσφυγής αλλά οπωσδήποτε πριν από τη μεταβίβαση της ιδιοκτησίας, εκτός εάν ο Διευθυντής διατάξη την αναστολή της πληρωμής του φόρου ή μέρους αυτού μέχρι της εν τω τοιούτω διατάγματι καθοριζόμενης ημερομηνίας:

Νοείται ότι δε διενεργείται οποιαδήποτε μεταβίβαση της ιδιοκτησίας πριν από την πληρωμή του οφειλόμενου φόρου, εκτός αν ο Διευθυντής διατάξει αναστολή της πληρωμής.»

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η εμπλεκόμενη υπηρεσία δεν έκδωσε το πιστοποιητικό αυτό, αφού ο πωλητής δεν εξόφλησε τη συγκεκριμένη φορολογική υποχρέωσή του.

4. Συμπεράσματα, Κριτική, Εισηγήσεις

Η παρούσα υπόθεση είναι σχετικά απλή. Πρόκειται για μια συνηθισμένη υπόθεση διάθεσης ακίνητης ιδιοκτησίας η οποία απέφερε κεφαλαιουχικό κέρδος στον πωλητή και επέσυρε φορολογία κεφαλαιουχικών κερδών.

Περιπλέκεται όμως από το γεγονός ότι ο έχων την υποχρέωση καταβολής του φόρου αρνήθηκε και/ή παρέλειψε να τον καταβάλει και από το γεγονός ότι αυτός σε μεταγενέστερο χρόνο, απεβίωσε.

Ο παραπονούμενος (αγοραστής) εξόφλησε, καλή τη πίστει, στο ακέραιο τις υποχρεώσεις του και έλαβε κατοχή του ακινήτου, δεν μπόρεσε όμως να το εγγράψει στο όνομά του λόγω της υπάρχουσας οφειλής του αποβιώσαντος πωλητή. Ο παραπονούμενος, ο οποίος είναι υπερήλικας (75 ετών), έχει υποστεί τλαιπωρία και δικαιολογημένα επιθυμεί τη διευθέτηση της εκκρεμότητας αυτής το συντομότερο δυνατό.

Η εμπλεκόμενη υπηρεσία από την άλλη, προσπάθησε να διασφαλίσει τα έσοδα του κράτους· επέβαλε, έστω και καθυστερημένα, τη φορολογία, κίνησε δικαστικές διαδικασίες εναντίον του πωλητή, εξασφάλισε Απόφαση του Δικαστηρίου για είσπραξη του οφειλόμενου ποσού, δεν κατάφερε όμως μέχρι και σήμερα να το εισπράξει. Παρατηρώ όμως ότι η διοίκηση επέδειξε σχετική ολιγωρία και/ή δεν εξάντλησε τα μέσα που της παρέχει ο νόμος για είσπραξη του χρέους. Θα μπορούσε, για παράδειγμα να ενεργοποιήσει, αμέσως μετά την παράλειψη του πωλητή να καταβάλει τη δόση που καθόρισε το Δικαστήριο, τη διαδικασία έκδοσης εντάλματος κατάσχεσης και πώλησης κινητών και/ή ακίνητης περιουσίας, ή να επιδιώξει την έκδοση φυλακιστηρίου εντάλματος εναντίον του πωλητή. Σημειώνω ότι αν η είσπραξη του χρέους γινόταν σύμφωνα με το χρονοδιάγραμμα που καθόρισε το Δικαστήριο (δηλ. £400 το μήνα από την 1^η Ιουλίου, 2001), το χρέος θα είχε εξοφληθεί προτού επισυμβεί ο θάνατος του πωλητή.

Σημειώνω, επίσης, ότι η ενέργεια εγγραφής της Δικαστικής Απόφασης εναντίον του ακινήτου που είχε ήδη πωληθεί στον παραπονούμενο, με προβλημάτισε. Όπως έχω ήδη αναφέρει, ο παραπονούμενος έλαβε κατοχή του ακινήτου από το 1986 και κατέθεσε, από τότε, αντίγραφο της σχετικής σύμβασης στο Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Λεμεσού για σκοπούς του περί Πωλήσεως Γαιών (Ειδική Εκτέλεσις) Νόμου. Δεκατέσσερα χρόνια αργότερα, η διοίκηση ενέγραψε ΜΕΜΟ επί του ακινήτου για ένα χρέος του πωλητή, επιβαρύνοντας, στην πράξη, τον

αγοραστή, ο οποίος δε φέρει καμία ευθύνη για τις πράξεις ή παραλείψεις του αντισυμβαλλομένου του.

Εισηγούμαι όπως η εμπλεκόμενη υπηρεσία επανεξετάσει, μέσα σε ένα μήνα, τη συγκεκριμένη υπόθεση και αναζητήσει πρακτικούς τρόπους εξόδου από το αδιέξοδο στο οποίο αυτή (η υπόθεση) έχει περιπέσει και/ή να συνεργαστεί με τον παραπονούμενο περί του πρακτέου. Στην προσπάθειά της αυτή η υπηρεσία μπορεί να εξετάσει και τα πιο κάτω ενδεχόμενα:

- καταβολής προσπάθειας εξεύρεσης άλλων περιουσιακών στοιχείων που ήταν εγγεγραμμένα στο όνομα του μακαρίτη,
- καταβολής προσπάθειας είσπραξης του ποσού από τους κληρονόμους του αποβιώσαντος,
- διαγραφής του οφειλόμενου ποσού με την έγκριση του Υπουργείου Οικονομικών, εάν τούτο είναι εφικτό.

Τονίζω ότι ο φόρος κεφαλαιουχικών κερδών επιβάλλεται επί του κέρδους (όπως ο όρος ερμηνεύεται στο συγκεκριμένο νόμο), που πραγματοποιείται από τη διάθεση ενός ακινήτου. Νοείται ότι την ευθύνη καταβολής του φόρου φέρει το (νομικό ή φυσικό) πρόσωπο που προσπορίστηκε το κέρδος.

Αντίγραφο της παρούσας Έκθεσης κοινοποιώ και στο Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Οικονομικών με την παράκληση όπως, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαιτεροτήτων της υπόθεσης, συμβάλει στην επίλυση του προβλήματος.

Ηλιάνα Νικολάου
Επίτροπος Διοικήσεως
Λευκωσία, 25 Φεβρουαρίου, 2003

Αρ. Φακ.: Α/Π 415/2002

Α/Π 1475/2002

Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά με τα παράπονα με αρ. αναφ. Α/Π 415/2002 και Α/Π 1475/2002 κατά του Υπουργείου Εξωτερικών και κατά του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού

1. Περιγραφή παραπόνου

Ο κ. Χ. Χ. (εν τοις εφεξής, ο πρώτος παραπονούμενος,) με επιστολή του ημερ. 8 Απριλίου, 2002, μου υπέβαλε παράπονο που εστρέφετο κατά του Υπουργείου Εξωτερικών και κατά του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού και αφορούσε στην άρνηση των εμπλεκόμενων υπηρεσιών να καταβάλουν σε αυτόν τα έξοδα επικύρωσης του ενοικιαστηρίου συμβολαίου της κατοικίας του στη Βιέννη, τα οποία είχε πληρώσει βάσει νόμου, στις Αυστριακές αρχές (συγκεκριμένα στο Τμήμα Τελών, Φόρων και Φόρων Συγκοινωνιών του Υπουργείου Οικονομικών της Αυστρίας). Ο πρώτος παραπονούμενος υπηρετούσε, κατά το χρόνο υποβολής του παραπόνου του, ως Ακόλουθος της Πρεσβείας της Κύπρου στην Αυστρία / Μόνιμης Αντιπροσωπείας της Κύπρου στον Ο.Α.Σ.Ε..

Στην επιστολή παραπόνου του, ο πρώτος παραπονούμενος ισχυρίστηκε ότι η άρνηση των εμπλεκόμενων υπηρεσιών να του καταβάλουν τα έξοδα επικύρωσης του ενοικιαστηρίου συμβολαίου της κατοικίας του ήταν, κατά την άποψή του, άδικη και ότι αυτή συνιστούσε άνιση μεταχείρισή του, για τους πιο κάτω λόγους:

- Στην περίπτωση του κ., Διπλωματικού Λειτουργού της ίδιας Πρεσβείας / Μόνιμης Αντιπροσωπείας, το Υπουργείο Εξωτερικών *είχε συστήσει* προς το Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού την πληρωμή των αντίστοιχων εξόδων του, και
- στην περίπτωση του Στρατιωτικού Ακόλουθου της ίδιας, πάντοτε, Πρεσβείας / Μόνιμης Αντιπροσωπείας, Αντισμήναρχου

....., τα αντίστοιχα έξοδα του είχαν καταβληθεί (μέσω του Υπουργείου Άμυνας).

Στις 4 Δεκεμβρίου, 2002, ο κ., Σύμβουλος Β΄ της ίδιας Πρεσβείας / Μόνιμης Αντιπροσωπείας (εν τοις εφεξής ο δεύτερος παραπονούμενος,) μου υπέβαλε παράπονο το αντικείμενο του οποίου ήταν ταυτόσημο με εκείνο του πρώτου παραπονούμενου. Στην περίπτωση του, παρότι το Υπουργείο Εξωτερικών είχε υποστηρίξει την ικανοποίηση του αιτήματός του, όπως αναφέρεται πιο πάνω, το Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού τελικά το απέρριψε.

2. Περιγραφή έρευνας

Μέσα στα πλαίσια διερεύνησης του παραπόνου ζήτησα τα σχόλια και τις απόψεις τόσο του Υπουργείου Εξωτερικών, όσο και του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού. Είχα επίσης συναντήσεις με το(ν τότε) Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Εξωτερικών και με το Διευθυντή και με αρμόδιο λειτουργό του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού κατά τη διάρκεια των οποίων συζήτησα το όλο θέμα. Μελέτησα, επίσης, διάφορα έγγραφα που μου υπέβαλαν οι παραπονούμενοι και οι εμπλεκόμενες υπηρεσίες.

3. Διαπιστώσεις

- (1) Ο πρώτος παραπονούμενος μετατέθηκε στην πρεσβεία της Δημοκρατίας στη Βιέννη την 1^η Απριλίου, 1999. Λίγες μέρες αργότερα και συγκεκριμένα στις 8 Απριλίου, 1999, υπέγραψε ενοικιαστήριο συμβόλαιο για την κατοικία του το οποίο και επικύρωσε στο Αυστριακό Υπουργείο Οικονομικών, καταβάλλοντας το προνοούμενο από την Αυστριακή νομοθεσία ποσό των 12.494 Αυστριακών Σελινιών (ATS), δηλ. ισόποσο περίπου ΛΚ 523.

Σημείωση: Τα δικαιώματα επικύρωσης ενοικιαστηρίων συμβολαίων στην Αυστρία υπολογίζονται ως ποσοστό 1% της συνολικής αξίας τους.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση,:

Ετήσιο ενοίκιο κατοικίας:	$ATS\ 26.029,30 \times 12 = ATS\ 312.351,60$
Συνολική αξία συμβολαίου (4 χρόνια):	$ATS\ 312.351,60 \times 4 = ATS\ 1.249.406,40$
Δικαιώματα επικύρωσης συμβολαίου:	$ATS\ 1.249.406,40 \times 1\% = ATS\ 12.494,00$

- (2) Με επιστολή του ημερ. 22 Ιουλίου, 1999, ο πρώτος παραπονούμενος ζήτησε από το Υπουργείο Εξωτερικών όπως του καταβληθεί το πιο πάνω ποσόν και το Υπουργείο, αφού έλαβε διευκρινιστικές πληροφορίες και άλλα στοιχεία από την Πρεσβεία της Βιέννης, προώθησε την υπόθεση προς το Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού στις 6 Αυγούστου, 1999, με τις θετικές του συστάσεις.
- (3) Με επιστολή του ημερ. 1 Σεπτεμβρίου, 1999, ο Διευθυντής του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού πληροφόρησε το Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Εξωτερικών ότι τα έξοδα επικύρωσης του συμβολαίου δεν ήταν *«μεσιτικά έξοδα»* τα οποία θα μπορούσαν να καλυφθούν από το κράτος σύμφωνα με το *«Σχέδιο Επιδόματος Ενοικίου Εξωτερικού»*, και ότι το αίτημα του πρώτου παραπονούμενου *«δεν μπορούσε να ικανοποιηθεί»*.

Η απόφαση αυτή κοινοποιήθηκε στον πρώτο παραπονούμενο μέσω του Πρέσβη της Δημοκρατίας στη Βιέννη με επιστολή του Γενικού Διευθυντή του Υπουργείου Εξωτερικών ημερ. 28 Σεπτεμβρίου, 1999.

- (4) Ο πρώτος παραπονούμενος επανέφερε την υπόθεσή του στο Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Εξωτερικών στις 13 Φεβρουαρίου, 2002, όταν πληροφορήθηκε ότι τα έξοδα επικύρωσης του ενοικιαστηρίου συμβολαίου του Στρατιωτικού Ακόλουθου (Ακόλουθου Άμυνας) της Πρεσβείας / Μόνιμης Αντιπροσωπείας στην οποία και ο ίδιος υπηρετούσε, είχαν καλυφθεί από το Υπουργείο Άμυνας. Λίγες μέρες νωρίτερα και συγκεκριμένα στις 31 Ιανουαρίου, 2002, ο Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου Άμυνας είχε δώσει οδηγίες στον Πρέσβη της Κύπρου στη Βιέννη να πληρώσει το ποσό των ATS 8.470 στον Ακόλουθο Άμυνας της Πρεσβείας / Μόνιμης Αντιπροσωπείας για τα τέλη επικύρωσης του δικού του ενοικιαστηρίου εγγράφου.

- (5) Στις 22 Φεβρουαρίου, 2002, το Υπουργείο ανακάλεσε τη συγκεκριμένη απόφασή του και ζήτησε από τον Πρέσβη *«να αποκόψει από το ενοίκιο που καταβάλλεται στον Ακόλουθο Άμυνας το ποσό των ΑΤΣ 8.470 ... καθότι εκ παραδρομής είχε δοθεί η οδηγία για την πληρωμή τους»* και στις 5 Μαρτίου, 2002, το Υπουργείο Εξωτερικών ενημέρωσε σχετικά τον πρώτο παραπονούμενο και τον πληροφόρησε, εκ νέου, ότι το αίτημά του δεν μπορούσε να ικανοποιηθεί.
- (6) Ο δεύτερος παραπονούμενος μετατέθηκε στην πρεσβεία της Δημοκρατίας στη Βιέννη στις 15 Οκτωβρίου, 2001 και στις 8 Φεβρουαρίου, 2002, ζήτησε κι αυτός από το Υπουργείο Εξωτερικών την κάλυψη των εξόδων επικύρωσης του ενοικιαστηρίου συμβολαίου της κατοικίας του.
- (7) Στις 8 Μαρτίου, 2002, το Υπουργείο Εξωτερικών προώθησε το αίτημα του δεύτερου παραπονούμενου στο Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού και συνέστησε την έγκρισή του. Σημειώνω ότι το ίδιο Υπουργείο, τρεις ημέρες νωρίτερα, είχε πληροφορήσει τον πρώτο παραπονούμενο ότι το δικό του αίτημα για το ίδιο θέμα δεν μπορούσε να ικανοποιηθεί (βλ. παρ. 3(5) πιο πάνω).

Στην προς εμέ επιστολή του ημερ. 20 Ιουνίου, 2002, ο Γενικός Διευθυντής του Υπουργείου Εξωτερικών εξήγησε την εκ πρώτης όψεως αντιφατική αυτή ενέργεια ως εξής:

«Με επιστολή μας στο Διευθυντή Υπηρεσίας Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού ημερ. 8.3.2002 εισηγηθήκαμε την έγκριση των πιο πάνω εξόδων. Οπωσδήποτε είχαμε υπόψη μας ότι, εάν η Υπηρεσία Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού άλλαζε τη θέση της και έδιδε έγκριση στο αίτημα του κ., η έγκριση αυτή θα κάλυπτε και το αίτημα του κ.»

- (8) Με επιστολή του ημερ. 26 Απριλίου, 2002, ο Διευθυντής του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού πληροφόρησε το Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Εξωτερικών ότι τα έξοδα επικύρωσης του συμβολαίου του δεύτερου παραπονούμενου δεν ήταν *«μεσιτικά έξοδα»* τα οποία θα μπορούσαν να καλυφθούν από το κράτος σύμφωνα με το *«Σχέδιο Επιδόματος Ενοικίου Εξωτερικού»*, και ότι το αίτημά του *«δεν μπορούσε να ικανοποιηθεί»*.

Η επιστολή αυτή ήταν πανομοιότυπη με εκείνη που είχε σταλεί τρία σχεδόν χρόνια νωρίτερα (την 1^η Σεπτεμβρίου, 1999,) στον πρώτο παραπονούμενο (βλ. παρ. 3(3) πιο πάνω).

- (9) Μέσα στα πλαίσια διερεύνησης των υπό αναφορά παραπόνων και αφού μελέτησα τις θέσεις και τις απόψεις που μου υπέβαλε το Υπουργείο Εξωτερικών, με επιστολή μου ημερ. 15 Οκτωβρίου, 2002 ζήτησα και τα σχόλια και τις απόψεις του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού. Στην επιστολή μου αυτή διατύπωσα και την άποψη ότι *«έξοδα τα οποία αφορούν στη διαμονή και διαβίωση των μελών της διπλωματικής υπηρεσίας στο εξωτερικό, θα πρέπει να καλύπτονται από το κράτος, ιδιαίτερα όταν αυτά είναι έξοδα τα οποία επιβάλλονται δια νόμου (της οικείας χώρας).»*
- (10) Στην απαντητική επιστολή του ο Διευθυντής του Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού, αφού μου παρέθεσε τα γεγονότα των υπό διερεύνηση περιπτώσεων, (τα οποία συμφωνούσαν απόλυτα με τα όσα οι παραπονούμενοι αλλά και το Υπουργείο Εξωτερικών μου είχαν ήδη παραθέσει), έκανε τα πιο κάτω σχόλια (παρατίθενται αυτούσια):

«.....

Σύμφωνα με την παρ. 8 του Σχεδίου Επιδόματος Ενοικίου Εξωτερικού, μόνο τα μεσιτικά έξοδα που, σύμφωνα με τα τοπικά δεδομένα, ο υπάλληλος υποχρεούται να πληρώνει για την εξασφάλιση κατοικίας αναλαμβάνονται από την κυβέρνηση και αυτά μετά από έγκριση του Υπουργείου Οικονομικών. Οι πρόνοιες της παρ. 8 δεν διαλαμβάνουν οτιδήποτε σε σχέση με την καταβολή σε Μέλη της Εξωτερικής Υπηρεσίας εξόδων όπως αυτά που διεκδικεί ο κ.

Για τους πιο πάνω λόγους, το Τμήμα αυτό δεν μπορούσε να ικανοποιήσει το σχετικό αίτημα του υπαλλήλου. Για τον ίδιο λόγο, ούτε και τα αιτήματα των κ....., Διπλωματικού Λειτουργού της Δημοκρατίας στη Βιέννη και του κ., Αντισμήναρχου (του οποίου σχετικό αίτημα εκ παραδρομής είχε εγκριθεί κατ' αρχήν από το Υπουργείο Άμυνας), ικανοποιήθηκαν, αλλά ούτε είναι γνωστή στο Τμήμα μας οποιαδήποτε περίπτωση κατά την οποία εφαρμόστηκε διαφορετική ρύθμιση από αυτήν που καθορίζεται στο Σχέδιο Επιδόματος Ενοικίου Εξωτερικού.

Ανεξάρτητα όμως από την απάντηση που δόθηκε στον κ. για το συγκεκριμένο θέμα, πληροφορείστε ότι υπάρχει ήδη συμφωνία με το

Υπουργείο Εξωτερικών και τον Κλάδο Υπαλλήλων του Υπουργείου Εξωτερικών, της ΠΑΣΥΔΥ, με βάση την οποία προβλήματα που προκύπτουν από την παραχώρηση στους υπαλλήλους ωφελημάτων της μορφής αυτής και άλλα συναφή αιτήματα θα πρέπει να επιλυθούν/συμφωνηθούν πριν από τη λήξη του πρώτου εξαμήνου του τρέχοντος έτους.

Πρέπει, σχετικά, να σημειωθεί ότι οι υπάλληλοι που υπηρετούν στο εξωτερικό απολαμβάνουν ήδη σημαντικών ωφελημάτων και ότι το Υπουργικό Συμβούλιο έχει πρόσφατα εγκρίνει μεγάλη αύξηση ενός από τα κυριότερα ωφελήματα που τους παρέχονται, που είναι το γενικό επίδομα εξωτερικού, το οποίο υπερβαίνει κατά πολύ το πρόσθετο κόστος διαβίωσης μεταξύ της Κύπρου και των χωρών στις οποίες λειτουργούν Διπλωματικές ή άλλες Αποστολές της Δημοκρατίας.

Περιττόν να αναφερθεί ότι κατά τη συζήτηση και λήψη των σχετικών αποφάσεων θα ληφθεί ιδιαίτερα υπόψη η σύστασή σας όπως καλύπτονται έξοδα που επιβάλλονται από την τοπική νομοθεσία και τα οποία αφορούν τη διαμονή και διαβίωση των μελών της εξωτερικής υπηρεσίας στο εξωτερικό.

Για το θέμα θα ενημερωθείτε το συντομότερο και εν πάση περιπτώσει όχι αργότερα της 30^{ης} Απριλίου, 2003.»

4. Σχόλια - Συμπεράσματα - Κριτική - Εισηγήσεις

Το υπό εξέταση παράπονο υποβλήθηκε από δύο μέλη της εξωτερικής μας υπηρεσίας που υπηρετούν στην Πρεσβεία της Κύπρου στην Αυστρία, χώρα στην οποία η ισχύουσα νομοθεσία επιβάλλει την επικύρωση των συμβολαίων ενοικίασης κατοικιών (και, κατά πάσα πιθανότητα, εμπορικών και άλλων υποστατικών.) Η συμμόρφωση των παραπονουμένων με την ισχύουσα στην χώρα νομοθεσία, απαιτούσε την καταβολή των ανάλογων δικαιωμάτων, τα οποία και κατέβαλαν. Η θέση μου σε ότι αφορά στην κάλυψη των εξόδων αυτών από το κράτος έχει ήδη διατυπωθεί στην επιστολή μου προς το Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού ημερ. 15 Οκτωβρίου, 2002 και παραμένει η ίδια και μετά τη μελέτη της απάντησης που μου έστειλε η εμπλεκόμενη υπηρεσία:

«Έξοδα τα οποία αφορούν στη διαμονή και διαβίωση των μελών της διπλωματικής υπηρεσίας στο εξωτερικό, θα πρέπει να καλύπτονται από το

κράτος, ιδιαίτερα όταν αυτά είναι έξοδα τα οποία επιβάλλονται δια νόμου (της οικείας χώρας).»

Το γεγονός ότι η κάλυψη των εξόδων αυτών δεν καλύπτεται από το σχετικό «Σχέδιο Επιδόματος Ενοικίου Εξωτερικού» καταδεικνύει απλώς, κατά την άποψή μου, την ανεπάρκεια του Σχεδίου και την ανάγκη τροποποίησής του. Η εισήγησή μου, συνεπώς, και προς τις δύο εμπλεκόμενες υπηρεσίες είναι όπως μελετήσουν το ενδεχόμενο αυτό και προβούν σε όλες τις ενδεικνυόμενες ενέργειες προς την κατεύθυνση αυτή.

Το συγκεκριμένο θέμα της επικύρωσης των συμβολαίων ενοικίασης κατοικίας επηρεάζει βέβαια, όλα τα μέλη της διπλωματικής αποστολής της Κύπρου στην Αυστρία, (όπως φάνηκε και από την περίπτωση του Ακόλουθου Άμυνας στην οποία έκαναν αναφορά και οι παραπονούμενοι) και πιθανώς και σε άλλες χώρες. Τα θέματα αυτά όμως δε θα έπρεπε, κατά την άποψή μου, να αποτελούν θέματα «διαπραγμάτευσης» με τις συντεχνιακές οργανώσεις, ούτε να συνδέονται με άλλα «ωφελήματα» που παρέχονται σε αυτούς· είναι θέματα που αφορούν την αξιοπρεπή διαβίωση του διπλωματικού προσωπικού μας στο εξωτερικό αλλά και την ίδια την υπόσταση της χώρας μας.

Εκτιμώ ιδιαίτερα τη θέση που έχει ήδη διατυπώσει το Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού ότι *«κατά τη συζήτηση και λήψη των σχετικών αποφάσεων θα ληφθεί ιδιαίτερα υπόψη η σύστασή μου όπως καλύπτονται έξοδα που επιβάλλονται από την τοπική νομοθεσία και τα οποία αφορούν τη διαμονή και διαβίωση των μελών της εξωτερικής υπηρεσίας στο εξωτερικό»* και θα παρακολουθήσω την έκβαση του θέματος.

Επιθυμώ όμως, κλείνοντας, να κάνω τα εξής σχόλια:

- Πρώτο, ότι από τη μελέτη της όλης υπόθεσης, κρίνω ότι οι ισχυρισμοί του πρώτου παραπονούμενου για άνιση μεταχείρισή του, δε βρίσκουν έρεισμα στα γεγονότα με δεδομένο ότι το Υπουργείο Εξωτερικών και στις δύο περιπτώσεις των παραπονουμένων υποστήριξε το αίτημά τους, όμως το Τμήμα Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού τελικά το απέρριψε. Στην περίπτωση, επίσης, του Ακόλουθου Άμυνας, η αρχική απόφαση για καταβολή σε αυτόν των δικαιωμάτων, τελικά ανακλήθηκε.

- Δεύτερο, ότι στην περίπτωση του Ακόλουθου Άμυνας, η διοίκηση ανακάλεσε ουσιαστικά, προγενέστερη απόφασή της και αξίωσε την αναδρομική επιστροφή χρημάτων τα οποία καλόπιστα έλαβε ο ενδιαφερόμενος. Δε γνωρίζω κατά πόσον ο ενδιαφερόμενος επέστρεψε τελικά τα χρήματα, ή αν αυτά του απεκόπησαν από το ενοίκιο του, όπως στη σχετική επιστολή του Υπουργείου Άμυνας αναφέρεται, σημειώνω όμως ότι τέτοιες ενέργειες αντίκεινται στην αρχή της χρηστής διοίκησης και κλονίζουν την εμπιστοσύνη των επηρεαζομένων προς τη διοίκηση.

Η παρούσα Έκθεση υποβάλλεται στις δύο εμπλεκόμενες υπηρεσίες, αντίγραφο της όμως κοινοποιείται στους δύο παραπονούμενους, στον Ακόλουθο Άμυνας στην Πρεσβεία / Γραφείο Μόνιμης Αντιπροσωπείας της Κύπρου στη Βιέννη (επειδή σε αυτή περιέχονται αναφορές που τον αφορούν) και στον Πρέσβη της Κύπρου στη Βιέννη, για ενημέρωσή του.

Ηλιάνα Νικολάου
Επίτροπος Διοικήσεως

Λευκωσία, 29 Απριλίου, 2003

Αρ. Φακ.: Α/Π 635/2002

**Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά με το παράπονο
με αρ. Α/Π 635/2002 κατά του Τμήματος Εσωτερικών Προσόδων**

1. Περιγραφή παραπόνου

Ο κ..... με επιστολή του ημερ. 28 Μαΐου 2002, μου υπέβαλε παράπονο το οποίο στρέφεται κατά του Τμήματος Εσωτερικών Προσόδων.

Ο παραπονούμενος είναι δικηγόρος και οι υπηρεσίες που προσφέρει περιλαμβάνουν την εξασφάλιση, για λογαριασμό πελατών του, πιστοποιητικών για μεταβίβαση ακινήτων. Τα πιστοποιητικά αυτά παραχωρούνται από το Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων, (Τμήμα Ακίνητης Ιδιοκτησίας) με την εξόφληση των σχετικών φόρων και τη συμπλήρωση ορισμένων εντύπων όπως καθορίζονται από την σχετική νομοθεσία.

Σύμφωνα με τους ισχυρισμούς του παραπονούμενου, η εφαρμοζόμενη από την εμπλεκόμενη υπηρεσία πολιτική για την εξασφάλιση των πιστοποιητικών είναι εκτός νόμου και κανονισμών.

Συγκεκριμένα, ο παραπονούμενος ισχυρίζεται ότι για να εξασφαλίσει κάποιος πιστοποιητικό απαλλαγής πρέπει, εκτός από την πληρωμή της φορολογίας ακίνητης ιδιοκτησίας και την πληρωμή φόρου για κεφαλαιουχικά κέρδη που προκύπτουν από την πώληση ακινήτων που επιβάλλονται από τους νόμους 24/80 και 52/80, αντίστοιχα, να υποβάλει όλες τις φορολογικές του δηλώσεις για εισόδημα και να εξοφλήσει το φόρο εισοδήματος που τυχόν οφείλει μέχρι την ημέρα που ζητά το πιστοποιητικό. Εάν πρόκειται δε για πώληση του τελευταίου ακινήτου, τότε πρέπει να εξεταστεί ο φάκελος από το Γραφείο Φόρου Εισοδήματος για να πληρωθεί και ο φόρος εισοδήματος. Ζητείται, επίσης, η συμπλήρωση και υπογραφή φορολογικών στοιχείων, δήλωση για το πώς θα διατεθούν τα χρήματα και δήλωση για την πληρωμή φόρου εισοδήματος.

2. Περιγραφή Έρευνας

Μέσα στα πλαίσια διερεύνησης του παραπόνου, ζήτησα και έλαβα τα σχόλια και τις απόψεις της εμπλεκόμενης υπηρεσίας. Λειτουργοί του Γραφείου μου είχαν, επίσης, συναντήσεις και επαφές με αρμόδιους λειτουργούς της εμπλεκόμενης υπηρεσίας με τους οποίους συζήτησαν το όλο θέμα. Μελετήθηκε, επίσης, η συναφής με την υπόθεση νομοθεσία.

3. Διαπιστώσεις

- (1) Για να πραγματοποιηθεί η μεταβίβαση ενός ακινήτου στο όνομα του αγοραστή απαιτείται η προσκόμιση στο αρμόδιο Κτηματολογικό Γραφείο "Πιστοποιητικού Διευθέτησης Φορολογικής Υποχρέωσης" του πωλητή, σύμφωνα με το εδάφιο (3) του άρθρου 18 του Περὶ Μεταβιβάσεως και Υποθηκεύσεως Ακινήτων Νόμου, το οποίο προβλέπει τα εξής:

"(3) Τα έτερα έγγραφα άτινα προσάγονται τω Επαρχιακῷ Κτηματολογικῷ Γραφείῳ καθ'ὄν χρόνον διενεργείται η δῆλωσις εἶναι τα ακόλουθα:

- (α) το πιστοποιητικό εγγραφῆς του ακινήτου ούτινος σκοπεῖται η μεταβίβασις και*
- (β) επίσημοι αποδείξεις δεικνύουσαι ὅτι κατεβλήθησαν ἅπαντα τα δικαιώματα, τέλη και φόροι, οι πληρωτέοι κατά ή προ της ημερομηνίας καθ'ήν διενεργείται η δῆλωσις περί το τοιούτο ακίνητον:*

Νοεῖται ὅτι η παράγραφος αυτή τυγχάνει εφαρμογῆς μόνον καθ'ὅσον αφορά εις δικαιώματα, τέλη και φόρους οἵτινες δυνάμει των διατάξεων οιουδήποτε εκάστοτε εν ισχύϊ νόμου βαρύνουσι το ακίνητον ή εισπράττονται δια της κατασχέσεως και πωλήσεως αυτού και δη ανεξαρτήτως του εάν ελήφθησαν τα αναγκαία μέτρα ἵνα συσταθῇ επιβάρυνσις επί του ακινήτου ούτινος σκοπεῖται η μεταβίβασις ή τα αναγκαία προς κατάσχεσιν και πώλησιν αυτού τοιαύτα".

Σύμφωνα με τις παραπάνω πρόνοιες της σχετικής νομοθεσίας, ὅλοι οι φόροι που βαρύνουν το ακίνητο που θα μεταβιβαστεί πρέπει να έχουν πληρωθεί. Αυτοί οι φόροι είναι ο βαρύνων το ακίνητο Φόρος Ακίνητης Ιδιοκτησίας, ο προκύπτων από τη διάθεση Φόρος

Κεφαλαιουχικών Κερδών, ο Φόρος Ακίνητης Αστικής Περιουσίας και τα Δημοτικά και αποχετευτικά τέλη.

- (2) Το άρθρο 17(2) των περί Κεφαλαιουχικών Κερδών Νόμων προνοεί τα ακόλουθα:

"Ο φόρος καταβάλλεται ανεξαρτήτως οιασδήποτε ενστάσεως ή προσφυγής αλλά οπωσδήποτε πριν από τη μεταβίβαση της ιδιοκτησίας, εκτός εάν ο Διευθυντής διέταξε την αναστολή της πληρωμής του φόρου ή μέρους αυτού μέχρι της εν τω τοιούτω διατάγματι καθοριζόμενης ημερομηνίας:

Νοείται ότι δε διενεργείται οποιαδήποτε μεταβίβαση της ιδιοκτησίας πριν από την πληρωμή του οφειλομένου φόρου εκτός, αν ο Διευθυντής διατάξει αναστολή της πληρωμής".

- (3) Το άρθρο 4 του Περί Φορολογίας Ακίνητης Ιδιοκτησίας Νόμου προβλέπει ότι κάθε ιδιοκτήτης υποχρεούται να καταβάλλει φόρο αναφορικά με όλη την ακίνητή του ιδιοκτησία.
- (4) Με επιστολή μου ημερ. 25 Ιουνίου 2002, έθεσα τους ισχυρισμούς του παραπονούμενου υπόψη του εμπλεκόμενου τμήματος και ζήτησα σχόλια και απόψεις για το σχετικό θέμα.
- (5) Στην απαντητική της επιστολή, ημερ. 2 Σεπτεμβρίου 2002, η εμπλεκόμενη υπηρεσία μου ανέφερε ότι εφαρμόζει ορισμένες πρακτικές και μοχλούς πίεσης στην προσπάθεια για διασφάλιση των εσόδων του κράτους, πάντοτε μέσα στα πλαίσια του νόμου.

Συγκεκριμένα, στην επιστολή αναφέρεται ότι η συμπλήρωση όλων των δηλώσεων εισοδήματος και η εξόφληση όλων των φορολογικών οφειλών *"δεν αποτελούν προϋπόθεση για την παραχώρηση του εν λόγω πιστοποιητικού, αλλά ο φορολογούμενος προτρέπει αν υπάρχουν τέτοιες εκκρεμότητες να τις διευθετήσει".*

Η πολιτική της εμπλεκόμενης υπηρεσίας για το τελευταίο ακίνητο είναι να *"καταβάλλεται ιδιαίτερη προσπάθεια για διευθέτηση των φορολογικών υποχρεώσεων, χωρίς όμως αυτό να αποτελεί προϋπόθεση για παραχώρηση του πιστοποιητικού".*

Η συμπλήρωση των υπολοίπων εντύπων κρίνεται ως αναγκαία από την εμπλεκόμενη υπηρεσία για το άνοιγμα φακέλου στην Υπηρεσία Ακίνητης Ιδιοκτησίας και Κεφαλαιουχικών Κερδών για τις περιπτώσεις που δεν υπάρχει ήδη φορολογικός φάκελος ή για να μπορέσει να αποφασιστεί κατά πόσο το κέρδος που προκύπτει από την κάθε πώληση υπάγεται στις πρόνοιες του Νόμου του περί Φορολογίας του Εισοδήματος Νόμου ή σε αυτές του περί Φορολογικής Κεφαλαιουχικών Κερδών Νόμου.

- (6) Στις επαφές που είχαν λειτουργοί του Γραφείου μου με αρμόδιους λειτουργούς του Τμήματος Εσωτερικών Προσόδων, επιβεβαιώθηκε η πρακτική που αναφέρεται στην προαναφερόμενη επιστολή, ότι δηλαδή καταβάλλεται προσπάθεια για την εξασφάλιση αποπληρωμής όλων των οφειλών του φορολογούμενου πριν την παραχώρηση του εν λόγω πιστοποιητικού, εξαιτίας των μεγάλων καθυστερήσεων που παρατηρούνται στην πληρωμή των φόρων. Υπάρχουν, μάλιστα, και σχετικές οδηγίες και/ή εγκύκλιοι που υποστηρίζουν αυτή την πρακτική και, συνήθως, πίεση ασκείται σε περιπτώσεις όπου υπάρχουν εύλογοι φόβοι ότι τα έσοδα του κράτους δε θα διασφαλιστούν.
- (7) Οι οδηγίες προς τους λειτουργούς της εμπλεκόμενης υπηρεσίας για το χειρισμό περιπτώσεων μεταβίβασης του τελευταίου ακινήτου ενός φορολογούμενου είναι να ενημερώνεται πάντα ο Επαρχιακός Διευθυντής και να καταβάλλονται έντονες προσπάθειες εξόφλησης όλων των οφειλών του.
- (8) Τα υπόλοιπα έγγραφα που ζητούνται από το Τμήμα, συμπεριλαμβανομένου και του εντύπου Ε.Πρ. 413/95, είναι απαραίτητα για να μπορέσει η εμπλεκόμενη υπηρεσία να αποφασίσει κατά πόσο το κέρδος που προκύπτει από την κάθε πώληση υπάγεται στις πρόνοιες του νόμου του περί Φορολογίας του Εισοδήματος Νόμου ή σε αυτές του περί Φορολογίας Κεφαλαιουχικών Κερδών Νόμου.

4. Συμπεράσματα - Κριτική - Εισηγήσεις

Η έκδοση πιστοποιητικού απαλλαγής προϋποθέτει την εξόφληση όλων των φόρων που αφορούν το ακίνητο το οποίο θα μεταβιβαστεί. Το Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων, στην προσπάθειά του για διασφάλιση των εσόδων του κράτους, έχει εφαρμόσει πρακτική άσκησης πίεσης προς το φορολογούμενο για την εξόφληση όλων των φορολογικών οφειλών του και όχι μόνο των οφειλών που αφορούν το υπό μεταβίβαση ακίνητο.

Αντιλαμβάνομαι ότι η πρακτική αυτή έχει ως σκοπό την εξασφάλιση των κρατικών εσόδων, αυτό είναι άλλωστε και το καθήκον του συγκεκριμένου τμήματος, αλλά αυτό δεν μπορεί να αποτελέσει δικαιολογία. Τα όρια και τα πλαίσια δράσης της υπηρεσίας καθορίζονται από τον ίδιο το νόμο. Η πρακτική που εφαρμόζεται τώρα εκφεύγει των πλαισίων της νομιμότητας και δημιουργεί καθυστερήσεις και ταλαιπωρία του κοινού που θα μπορούσαν να αποφευχθούν. Ούτε και η εμπλεκόμενη υπηρεσία είναι η αρμόδια για την επέκταση των προνοιών του νόμου. Εάν το κράτος πιστεύει ότι αυτός είναι ο καταλληλότερος τρόπος για την διασφάλιση των εσόδων του, θα πρέπει να τροποποιήσει τη νομοθεσία κατά τρόπο που να προσφέρει νομική κάλυψη στην πρακτική της εμπλεκόμενης υπηρεσίας.

Εισηγούμαι όπως η εμπλεκόμενη υπηρεσία επανεξετάσει την πρακτική της στο συγκεκριμένο θέμα ούτως ώστε να ενεργεί μέσα στα πλαίσια που προσδιορίζει η σχετική νομοθεσία ως έχει σήμερα.

Επειδή είναι πιθανόν να υπάρχουν διαφορές στην εφαρμογή της εν λόγω πρακτικής στα κατά τόπους Επαρχιακά Γραφεία της εμπλεκόμενης υπηρεσίας, εισηγούμαι, επίσης, την υιοθέτηση μιας ομοιόμορφης, ξεκάθαρης και συγκεκριμένης πολιτικής, που να εφαρμόζεται από όλους τους λειτουργούς σε όλες τις επαρχίες.

Ηλιάνα Νικολάου

Επίτροπος Διοικήσεως

Λευκωσία, 18 Νοεμβρίου, 2003

Αρ. Φακ.: Α/ΤΠ 748/2002

**Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά με το παράπονο
με αρ. Α/ΤΠ 748/2002 κατά του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού
και Μετανάστευσης**

Ο κ., από το Ιράκ, μου υπέβαλε με επιστολή ημερομηνίας 11 Ιουνίου, 2002 παράπονο, κατά του Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, αναφορικά με τον όλο χειρισμό της περίπτωσης του. Ο παραπονούμενος αναφέρει ότι η Υπάτη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους Πρόσφυγες στην Κύπρο συνέστησε στην αρμόδια αρχή να του χορηγηθεί άδεια προσωρινής παραμονής και εργασίας για ανθρωπιστικούς λόγους. Αναφέρει επίσης ότι με προηγούμενη Έκθεσή μου είχα εισηγηθεί όπως το αίτημά του για χορήγηση άδειας εργασίας εξετασθεί το συντομότερο δυνατό. Παρόλον τούτο όταν υπέβαλε αίτηση να του επιτραπεί να εργασθεί σε συγκεκριμένο εργοδότη, το αίτημά του όχι μόνο απερρίφθη, μα και του ζητήθηκε να εγκαταλείψει την Κύπρο.

Αυτό είναι το δεύτερο παράπονο που ο κ. μου υποβάλλει. Το πρώτο υπεβλήθη το 2000 (Α/ΤΠ 917/2000). Ο παραπονούμενος είχε θέσει τότε υπόψη μου ότι ζούσε από το 1991 στην Κύπρο με άδεια επισκέπτου και ότι παρά την αναγκαστική και μακρόχρονη παραμονή του στην Κύπρο, στο αίτημά του να του επιτραπεί να εργάζεται ώστε να μπορέσει να επιβιώσει δεν εύρισκε θετική ανταπόκριση.

Από τη διερεύνηση αυτού του παραπόνου είχα διαπιστώσει ότι ο κ. κατέφυγε στην Κύπρο το 1991 επικαλούμενος ευθύς εξ' αρχής φόβο για τη ζωή του σε περίπτωση που επέστρεφε στη χώρα, στο Ιράκ. Είχα, επίσης, διαπιστώσει, ότι τα πλείστα μέλη της οικογένειάς του είχαν για τον ίδιο λόγο διασπαρεί σε διάφορες χώρες.

Από το 1991 στον παραπονούμενο χορηγείτο άδεια προσωρινής παραμονής επισκέπτου (χωρίς άδεια εργασίας). Οι συνεχείς προσπάθειές του να εξασφαλίσει θεώρηση εισόδου σε άλλη χώρα δεν έφεραν αποτέλεσμα. Αίτηση εξάλλου που υπέβαλε στην Υπάτη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για τους πρόσφυγες για αναγνώριση της ιδιότητας του πρόσφυγα, ώστε να τεθεί υπό διεθνή προστασία, απερρίφθη το 1992 επειδή δεν πληρούσε τα κριτήρια της Σύμβασης της Γενεύης. Ταυτόχρονα, η απέλασή του από την Κύπρο ήταν αντικειμενικά αδύνατη. Δεν υπήρχε η δυνατότητα αποστολής του απ' ευθείας στο Ιράκ. Δεν είχε εξευρεθεί χώρα που να του χορηγεί θεώρηση εισόδου. Τυχόν, εξάλλου, αποστολή του έστω και μέσω άλλης χώρας στο Ιράκ, θα συνιστούσε παραβίαση της Σύμβασης κατά των Βασανιστηρίων.

Έχοντας υπόψη μου τα πιο πάνω υπέβαλα στις 28 Νοεμβρίου, 2000 Έκθεση με εισήγηση όπως το αίτημα του παραπονούμενου για χορήγηση άδειας εργασίας εξετασθεί το συντομότερο δυνατό. Σε σχέση με την πιο πάνω εισήγησή μου ο τότε Αν. Λειτουργός Μετανάστευσης, με επιστολή ημερ. 15 Δεκεμβρίου, 2000, τοποθετήθηκε ως εξής: *".... Έδω ενημερώθηκε ο αλλοδαπός ότι θα πρέπει πρώτα να βρει μόνιμο εργοδότη και αφού εξασφαλίσει συμβόλαιο εργασίας σφραγισμένο από το Υπουργείο Εργασίας, τότε μπορεί να αποταθεί για παράταση της άδειας παραμονής του με δικαίωμα εργασίας. Σε αντίθετη περίπτωση θα κληθεί να διευθετήσει την παραμονή του ως επισκέπτης και θα συντηρείται από δημόσιο βοήθημα".*

Όπως από τη διερεύνηση του δεύτερου και υπό εξέταση παραπόνου, διαπίστωσα, ο κ. υπέβαλε το Μάιο του 2001, όπως του υπεδείχθη, αίτηση για να εργασθεί σε συγκεκριμένο εργοδότη, αφού προηγουμένα εξασφαλίσθηκε και η αναγκαία έγκριση του Υπουργείου Εργασίας. Η αίτηση αυτή απορρίφθηκε αμέσως από τον Αν. Λειτουργό Μετανάστευσης με την αιτιολογία ότι "η προσπάθεια του αιτητή είναι να παραμείνει για πάντα στην Κύπρο" (βλ. Σημείωμα 68 του φακέλου με αρ. Α9112265).

Σημειώνω ότι ο τότε Αν. Λειτουργός Μετανάστευσης λαμβάνοντας την πιο πάνω απόφαση δεν αγνόησε μόνο τη δική μου εισήγηση να δοθεί στον παραπονούμενο η δυνατότητα να εργάζεται ενόσω βρίσκεται στη χώρα μας, αλλά αγνόησε και την Υπάτη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών για

τους Πρόσφυγες. Ενδεικτικά αναφέρω ότι η επικεφαλής της Υπάτης Αρμοστείας είχε με επιστολή της ημερ. 7 Νοεμβρίου, 2000 υποδείξει στην εμπλεκόμενη υπηρεσία ότι θα έπρεπε να χορηγηθεί στον παραπονούμενο όχι μόνο άδεια προσωρινής παραμονής αλλά και εργασίας. Παραθέτω αυτούσια αυτή την επιστολή:

"Further to our discussion in regards to the situation in Irag and the returnability of Iragi citizens to their country of origin in safety, we hereby kindly request that the above mentioned IC is provided with a temporary residence permit as well as a work permit, on humanitarian grounds, pending the developments in his country.

Please be advised that the IC is currently residing at:.....

Thank you in advance for your understanding and kind co-operation regarding this matter."

Θεωρώ τους πιο πάνω χειρισμούς απαράδεκτους και απάνθρωπους. Ο παραπονούμενος δεν ήρθε στην Κύπρο ως οικονομικός μετανάστης και ούτε, όπως από το φάκελό του προκύπτει, συμπεριφέρθηκε ως τέτοιος. Ήγειρε το θέμα της χορήγησης άδειας εργασίας όταν η προσωρινότητα της παραμονής του άρχισε να διαιωνίζεται. Ήδη συμπλήρωσε 12 χρόνια "προσωρινής" παραμονής στην Κύπρο χωρίς να έχει δικαίωμα να εργασθεί ώστε να μπορέσει να αντεπεξέλθει ως προς τις βασικές του ανάγκες. Ταυτόχρονα η έλλειψη έστω και άδειας παραμονής επισκέπτη τον εμποδίζει από του να αποταθεί για δημόσιο βοήθημα ή να ταξιδεύσει στο εξωτερικό για να συναντήσει μέλη της οικογένειάς του που είναι διασπαρμένα σε διάφορες χώρες. Επίσης, δεν μπορεί να παρουσιασθεί στο Κλιμάκιο Αλλοδαπών για να υποβάλει οποιαδήποτε αίτηση επειδή θα συλληφθεί, δεδομένου ότι το όνομά του είναι καταχωρημένο στον κατάλογο των προσώπων που αναζητούνται από την Αστυνομία. Υπενθυμίζω ότι ο παραπονούμενος είχε και παλαιότερα συλληφθεί και κρατηθεί για 55 μέρες και αφέθηκε τελικά ελεύθερος επειδή ήταν εξ' αντικειμένου αδύνατο να απελαθεί.

Με βάση το σύνολο των πιο πάνω εισηγούμαι την άμεση τακτοποίηση του καθεστώτος παραμονής του παραπονούμενου στην Κύπρο. Ταυτόχρονα

έχω την άποψη ότι θα πρέπει να επανεξετασθεί άμεσα και το αίτημά του για άδεια εργασίας ενόσω θα βρίσκεται στη χώρα μας.

Ηλιάνα Νικολάου

Επίτροπος Διοικήσεως

Λευκωσία, 28 Φεβρουαρίου, 2003

Αρ. Φακ.: Α/Π 829/2002

**Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά με το παράπονο
με αρ. Α/Π 829/2002 κατά του Επαρχιακού Γραφείου Πάφου
του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως**

Η κα, με επιστολή της ημερ. 9 Ιουλίου, 2002, μου υπέβαλε παράπονο κατά του Επαρχιακού Γραφείου Πάφου του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως.

Η παραπονούμενη ισχυρίζεται ότι ο ιδιοκτήτης του τεμαχίου με αρ. 692 Φ/Σχ. ΛΙ.8, στη Νατά, ανήγειρε παράνομη οικοδομή, που επεμβαίνει στο τεμάχιο με αρ. 240, στο οποίο είναι συνιδιοκτήτρια κατά τα 2/3.

Η παράνομη επέμβαση, σύμφωνα με την παραπονούμενη, επιβεβαιώθηκε από το Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Πάφου, γι' αυτό και ο ιδιοκτήτης υποχρεώθηκε σε συμβιβασμό στην εκκρεμούσα ενώπιον του Δικαστηρίου εναντίον του αγωγή της, με αρ. 2442/94. Όμως, όχι μόνο δεν συμμορφώθηκε με την απόφαση του Δικαστηρίου, αλλά πλαστογράφησε και την υπογραφή της στην αίτησή του με αρ. ΠΑΦ/0595/2002, με την οποία ζήτησε καλυπτική πολεοδομική άδεια για να νομιμοποιήσει την οικοδομή που ανήγειρε παράνομα.

Το παράπονο επικεντρώνεται στον ισχυρισμό της παραπονούμενης ότι το Επαρχιακό Γραφείο Πάφου του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, αποδέχθηκε την πιο πάνω αίτηση με πλαστογραφημένη την υπογραφή της και παραχώρησε στον ιδιοκτήτη του τεμαχίου με αρ. 692, καλυπτική πολεοδομική άδεια, για οικοδομή που επεμβαίνει στο συνιδιόκτητο τεμάχιο της με αρ. 240.

Πράγματι, ο ιδιοκτήτης του τεμαχίου με αρ. 692 Φ/Σχ. ΛΙ.8, στη Νατά, ανήγειρε οικοδομή, χωρίς πολεοδομική άδεια και άδεια από τον Έπαρχο, η οποία επεμβαίνει στο τεμάχιο με αρ. 240, στο οποίο η παραπονούμενη είναι συνιδιοκτήτρια κατά τα 2/3.

Η παράνομη επέμβαση επιβεβαιώθηκε από το Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο Πάφου, σε επιτόπια έρευνα που διεξήχθη στις 14 Ιουνίου, 1999, στα πλαίσια της εκδίκασης της σχετικής αγωγής της παραπονούμενης με αρ. 2442/94.

Στις 7 Δεκεμβρίου, 2001, ο δικηγόρος της παραπονούμενης δήλωσε στο Δικαστήριο ότι οι διάδικοι στην αγωγή είχαν καταλήξει στον πιο κάτω συμβιβασμό:

- "1. *Οι εναγόμενοι 1,2,3 αναλαμβάνουν όπως ενεργήσουν ώστε το 1/3 μεριδίου του τεμαχίου 240 Φ/Σχ 51/8 του χωριού Νατά, το οποίο σήμερα είναι εγγεγραμμένο στο όνομα της από τη Νατά, εγγραφεί στο όνομα της ενάγουσας, η οποία ήδη είναι εγγεγραμμένη ιδιοκτήτρια των 2/3 του πιο πάνω ακινήτου, ώστε αυτή να καταστεί απόλυτη ιδιοκτήτρια ολόκληρου του πιο πάνω τεμαχίου.*
2. *Ταυτόχρονα, η ενάγουσα, την ίδια ημέρα που θα καταστεί απόλυτη ιδιοκτήτρια του πιο πάνω τεμαχίου 240 Φ/Σχ 51/8 του χωριού Νατά, αναλαμβάνει την υποχρέωση όπως υπογράψει κάθε αναγκαίο έγγραφο και ή αίτηση και ή συγκατάθεση, ώστε μέρος του ακινήτου αυτού, όπως δεικνύεται στο σχεδιάγραμμα που ετοιμάστηκε από το Κτηματολόγιο στα πλαίσια της πιο πάνω αγωγής..... με κίτρινο χρώμα εξαιρουμένων των σκαλιών, αφαιρεθεί από το τεμάχιο 240 Φ/Σχ. 51/8 και προστεθεί ή ενσωματωθεί στο συνορεύον τεμάχιο 692 Φ/Σχ. 51/8 του χωριού Νατά. Το πιο πάνω σχεδιάγραμμα βρίσκεται κατατεθειμένο στο φάκελο του Δικαστηρίου.*
3. *Τα έξοδα του πιο πάνω διαχωρισμού ή και αναπροσαρμογής συνόρων, θα βαρύνουν τους εναγόμενους 1, οι οποίοι και θα αναλάβουν την πρωτοβουλία του διαχωρισμού και ή αναπροσαρμογής των συνόρων.*

4. *Οι εναγόμενοι 1, αναλαμβάνουν να πληρώσουν το ποσό των 3000 στις εναγόμενες 2 και 3 σε τρεις ίσες εξαμηνιαίες δόσεις,.....*
5. *Ενόψει των πιο πάνω, η αγωγή θα αποσυρθεί Η ενάγουσα θα είναι ελεύθερη να επανέλθει με νέα αγωγή σε περίπτωση μη υλοποίησης του πιο πάνω συμβιβασμού.....".*

Οι διάδικοι δια των δικηγόρων τους συμφώνησαν με τον συμβιβασμό όπως είχε δηλωθεί και στο πρακτικό του δικαστηρίου σημειώνονται τα εξής:

" Οι δηλώσεις που έχουν αναφερθεί και αποτελούν κοινές δηλώσεις των αντίδικων πλευρών, έχουν καταγραφεί στο πρακτικό του Δικαστηρίου σημερινής ημερομηνίας και εκ συμφώνου όπως έχουν δηλωθεί, καθίστανται κανόνας του Δικαστηρίου".

Ο ιδιοκτήτης του τεμαχίου με αρ. 692, ο οποίος, όπως ήδη έχει αναφερθεί, ανήγειρε την παράνομη οικοδομή που επεμβαίνει στο τεμάχιο με αρ. 240, στις 29 Απριλίου, 2002, υπέβαλε στο Επαρχιακό Γραφείο Πάφου του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, την αίτηση με αρ. ΠΑΦ/0595/2002, ζητώντας καλυπτική πολεοδομική άδεια.

Η αίτησή του εγκρίθηκε στις 10 Μαΐου, 2002. Ο Επαρχιακός Λειτουργός Πάφου του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, υπόψη του οποίου έθεσα τους ισχυρισμούς της παραπονούμενης, στην απάντηση που μου απέστειλε ημερ. 11 Οκτωβρίου, 2002, υποστήριξε τα ακόλουθα:

".... Η Πολεοδομική Αρχή αφού έλαβε υπόψη της την απόφαση στην Αγωγή αρ. 2442/94 Ε.Δ.Π ημερομηνία 7.12.2001 και τί ακριβώς διελάμβανε το διάταγμα αυτό (εκ συμφώνου κανόνας Δικαστηρίου) προχώρησε στη μελέτη και έγκριση της αιτούμενης πολεοδομικής άδειας για την υφιστάμενη κατοικία επιβάλλοντας τους συνήθεις πολεοδομικούς όρους. Επιπλέον επέβαλε και τον όρο με αρ. (502) προς πλήρη συμμόρφωση προς τις πρόνοιες του Διατάγματος. Όσον αφορά το δεύτερο ερώτημά σας σχετικά με την ισχυριζόμενη πλαστογραφία της υπογραφής της παραπονούμενης εκ μέρους του ιδιοκτήτου του τεμαχίου με αρ. 692 αναφέρεται ότι τα υποβληθέντα έντυπα αιτήσεως υπογράφηκαν και κατατέθηκαν από τον δικηγόρο κ. για λογαριασμό των εναγομένων αρ. 1 για υλοποίηση του

προαναφερθέντος διατάγματος σύμφωνα με τις πρόνοιες της παρ. (3) του πιο πάνω διατάγματος. Η χορήγηση πολεοδομικής άδειας αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της διαδικασίας για "διαχωρισμό και ή αναπροσαρμογή" ως ορίζει η πιο πάνω παράγραφος του Διατάγματος. Θέμα της ισχυριζόμενης πλαστογραφίας κατά την άποψη της Πολεοδομικής Αρχής δεν στοιχειοθετείται εφόσον τα ονόματα των τριών συνιδιοκτητών και ιδιοκτητών των τεμαχίων 240 και 692 αντίστοιχα, αποτελούν αναγραφή ονομάτων προσώπων που εμπλέκοντο στην δικαστική διαδικασία στην οποία εξεδόθη το διάταγμα και δεν θεωρήθηκαν από την Πολεοδομική Αρχή ως υπογραφές των συνιδιοκτητών.

Οι πιο πάνω απόψεις αποτελούν την ερμηνεία και εφαρμογή του Διατάγματος σε άμεση σχέση με τον Περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμο όπως αυτές ερμηνεύθηκαν από την Πολεοδομική Αρχή".

Επί όσων αναφέρει στην απάντησή του ο Επαρχιακός Λειτουργός του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, παρατηρούνται τα εξής:

- Στο πρώτο μέρος του εντύπου της αίτησης για καλυπτική πολεοδομική άδεια και έναντι της ένδειξης "Αιτητής/ες", σημειώνονται τα ονόματα του ιδιοκτήτη του τεμαχίου με αρ. 692, της παραπονούμενης και της συνιδιοκτήτριάς της στο τεμάχιο με αρ. 240.
- Στο πίνακα του πρώτου μέρους της αίτησης, για την περιγραφή των χαρακτηριστικών του τεμαχίου/ων, για τα οποία υποβάλλεται, εμφανίζονται οι αριθμοί και των δύο τεμαχίων, δηλ. 692 και 240.
- Στο τρίτο μέρος της αίτησης και έναντι της ένδειξης "Υπογραφή αιτητού/ων - αντιπροσώπων", υπάρχει υπογραφή, που προφανώς και σύμφωνα με τα όσα ανέφερε ο Επαρχιακός Λειτουργός, ανήκει στο
- δικηγόρο του ιδιοκτήτη του τεμαχίου με αρ. 692 και έναντι της ένδειξης "Όνομα/τα" υπάρχουν τα ονόματα του ιδιοκτήτη του

τεμαχίου με αρ. 692, της παραπονούμενης και της συνιδιοκτήτριας της, με σημείωση "ως η απόφαση 2442/93 ΕΔΠ".

- Ο όρος (502) της Πολεοδομικής άδειας στον οποίο αναφέρθηκε ο Επαρχιακός Λειτουργός, είναι ο εξής:

".... Σε καμιά περίπτωση οποιοδήποτε μέρος της οικοδομής ή ακάλυπτη βεράντα ή επιχωματώσεις σε ύψος μεγαλύτερο από 1.20μ. από τη στάθμη του φυσικού συνεχόμενου εδάφους, να βρίσκεται σε απόσταση μικρότερη από 3.00μ. από τα τελικά σύνορα του τεμαχίου με αρ. 692 (Δικαστικό Διάταγμα στην Αγωγή με αρ. 2442/94)".

Με βάση τα πιο πάνω, καταλήγω στα ακόλουθα:

- Ο συμβιβασμός που δηλώθηκε στο Δικαστήριο στις 7 Δεκεμβρίου, 2001 εκ μέρους των διαδίκων στην αγωγή με αρ. 2442/94, αποσκοπούσε αποκλειστικά στη διευθέτηση της διαφοράς που προέκυψε μεταξύ τους, λόγω της παράνομης επέμβασης που έγινε από τον ιδιοκτήτη του τεμαχίου με αρ. 692 και εναγόμενο 1, στο συνιδιόκτητο τεμάχιο της ενάγουσας - παραπονούμενης, με αρ. 240.
- Για το σκοπό αυτό, οι εναγόμενοι ανέλαβαν να ενεργήσουν ώστε το 1/3 μερίδιο του τεμαχίου με αρ. 240, το οποίο είναι εγγεγραμμένο στην που σύμφωνα με την παραπονούμενη έχει πεθάνει, να μεταβιβαστεί στη παραπονούμενη για να καταστεί ιδιοκτήτρια του όλου, εφόσον ήδη είναι ιδιοκτήτρια των 2/3 του. Η παραπονούμενη, ανέλαβε την υποχρέωση, όπως κατά την ίδια μέρα, που θα γινόταν αυτή η μεταβίβαση, υπογράψει κάθε αναγκαίο έγγραφο, ώστε το μέρος του τεμαχίου με αρ. 240, με κίτρινο χρώμα στο σχεδιάγραμμα, που ετοιμάστηκε από το Επαρχιακό Κτηματολογικό Γραφείο, προστεθεί/ενσωματωθεί στο τεμάχιο του εναγόμενου 1 με αρ. 692.

- Σύμφωνα με τη τρίτη παράγραφο του κανόνα του Δικαστηρίου, ο ιδιοκτήτης του τεμαχίου με αρ. 692, θα αναλάμβανε την πρωτοβουλία προώθησης της αναπροσαρμογής των συνόρων, μεταξύ των δύο τεμαχίων. Όμως, μέχρι την ημέρα υποβολής της αίτησης για καλυπτική πολεοδομική άδεια, αλλά και μέχρι σήμερα, όπως η παραπονούμενη ενημέρωσε πρόσφατα τηλεφωνικώς Λειτουργό του Γραφείου μου, δεν ανταποκρίθηκε στις πιο πάνω υποχρεώσεις παρά τις επανειλημμένες δικές της προσπάθειες. Επομένως, η παραπονούμενη εξακολουθεί να είναι συνιδιοκτήτρια κατά τα 2/3 του τεμαχίου με αρ. 240, η αναπροσαρμογή δεν έχει γίνει και η οικοδομή εξακολουθεί να επεμβαίνει σε μέρος του τεμαχίου της.
- Στον κανόνα του Δικαστηρίου δεν έγινε οποιαδήποτε αναφορά σε υποβολή αίτησης για καλυπτική πολεοδομική άδεια ή άδεια από την αρμόδια αρχή, για νομιμοποίηση της παράνομης οικοδομής. Όμως, αν ο ιδιοκτήτης του τεμαχίου με αρ. 692, ανταποκρινόταν στις υποχρεώσεις που ανέλαβε, πρακτικά θα γινόταν ιδιοκτήτης και του μέρους του τεμαχίου της παραπονούμενης με αρ. 240, που σημειώθηκε με κίτρινο χρώμα στο σχεδιάγραμμα του Επαρχιακού Κτηματολογικού Γραφείου και θα είχε πλέον δικαίωμα να υποβάλει μόνος του αίτηση για καλυπτική πολεοδομική άδεια. Προφανώς για το λόγο αυτό, στον κανόνα, δεν κρίθηκε σκόπιμο να γίνει οποιαδήποτε αναφορά στις άδειες με τις οποίες θα νομιμοποιείτο η οικοδομή.
- Η Πολεοδομική Αρχή αποδεχόμενη την αίτηση για καλυπτική πολεοδομική άδεια, όπως υποβλήθηκε, παραβίασε τον Κανονισμό 2 των περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας (Αιτήσεις και Ιεραρχικές Προσφυγές) Κανονισμών. Σύμφωνα με τον εν λόγω Κανονισμό, κάθε αίτηση για πολεοδομική άδεια θα πρέπει να φέρει τις υπογραφές των ιδιοκτητών ή των εξουσιοδοτημένων αντιπροσώπων των τεμαχίων στα οποία αναφέρεται. Η αίτηση, όπως ο Επαρχιακός Λειτουργός παραδέχεται, δεν φέρει την υπογραφή της

- παραπονούμενης. Επισημαίνεται ότι η παραπονούμενη ουδέποτε εξουσιοδότησε τον δικηγόρο του ιδιοκτήτη του τεμαχίου με αρ. 692, ή τον ίδιο να υπογράψουν εκ μέρους της, αίτηση για καλυπτική πολεοδομική άδεια της οικοδομής που ανεγέρθηκε σε μέρος του τεμαχίου της. Επίσης, η παραπονούμενη ουδέποτε ανέλαβε τέτοια υποχρέωση έναντι τους. Σύμφωνα με τον κανόνα του Δικαστηρίου, η παραπονούμενη ανέλαβε υποχρέωση να υπογράψει μόνο την αίτηση για αναπροσαρμογή των συνόρων των δύο τεμαχίων.
- Περαιτέρω, η Πολεοδομική Αρχή, με την έγκριση της αίτησης και την παραχώρηση της πολεοδομικής άδειας, νομιμοποίησε οικοδομή, που επεμβαίνει σε μέρος του τεμαχίου της παραπονούμενης. Με την ενέργεια αυτή παραβιάζεται το δικαίωμα ιδιοκτησίας της παραπονούμενης, που προστατεύεται από το άρθρο 23 του Συντάγματος και επιβάλλει στη διοίκηση, αποχή από πράξεις που συνεπάγονται τον επηρεασμό του.
 - Η Πολεοδομική Αρχή όφειλε να μην αποδεχθεί την αίτηση, εφόσον δεν έφερε την υπογραφή της παραπονούμενης, ή εξουσιοδοτημένου αντιπροσώπου της. Η κατά τον τρόπο που αναφέρεται πιο πάνω αποδοχή και έγκριση της αίτησης συνιστά κατάχρηση της εξουσίας που της παραχωρήθηκε με τον περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμο.

Επομένως, πρόκειται για παράνομη πράξη, που σύμφωνα με τη νομολογία του Ανωτάτου Δικαστηρίου υπόκειται σε ακύρωση. Ως εκ τούτου και προς αποκατάσταση της νομιμότητας, η πολεοδομική άδεια θα πρέπει να ανακληθεί και αυτή είναι η εισήγησή μου.

Αντίγραφο της έκθεσης αυτής θα κοινοποιηθεί στον Έπαρχο Πάφου, που είναι η αρμόδια αρχή με βάση τον περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών

Νόμο, για έκδοση άδειας οικοδομής, με την εισήγηση να μελετήσει τις πιο πάνω παρατηρήσεις για να λάβει τις αναγκαίες αποφάσεις που ενδεχομένως επιβάλλονται στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων του. Λόγω της σοβαρότητας του όλου θέματος θα κοινοποιηθεί αντίγραφο της έκθεσης και στον Υπουργό Εσωτερικών με τη παράκληση όπως προβεί στις ενέργειες που ενδεχομένως κρίνει απαραίτητες.

Ηλιάνα Νικολάου

Επίτροπος Διοικήσεως

Λευκωσία 27 Ιανουαρίου, 2003

Αρ. Φακ.: Α/ΤΤ 1358/2002

**Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά με το παράπονο
με αρ. Α/ΤΤ 1358/2002 κατά της Αστυνομίας**

1. Παράπονο

Οι Δικηγόροι κ.κ. με επιστολή τους ημερ. 5 Νοεμβρίου, 2003, υπέβαλαν παράπονο εκ μέρους του πελάτη τους κ..... κατά της Αστυνομίας. Ο κ. εργάζεται ως πιλότος της Πολεμικής Αεροπορίας της Μεγάλης Βρετανίας στη Βάση Ακρωτηρίου.

Όπως ισχυρίζεται ο παραπονούμενος, τις πρώτες πρωινές ώρες 21^{ης} Ιουνίου, 2002, σε έλεγχο ρουτίνας της Αστυνομίας διαπιστώθηκε ότι οδηγούσε υπό την επήρεια αλκοόλ. Ο ίδιος παραδέχτηκε αμέσως το αδίκημά του και οδηγήθηκε στον Κεντρικό Αστυνομικό Σταθμό Λεμεσού για επιβεβαίωση του δείγματος αναπνοής. Αφού έδωσε για δεύτερη φορά δείγμα αναπνοής κρατήθηκε χωρίς να υπάρχει λόγος σε κελί στον Κεντρικό Αστυνομικό Σταθμό από τις 03.30 της 21^{ης} Ιουνίου, 2002 μέχρι τις 23.30 της ίδιας μέρας, δηλαδή για χρονικό διάστημα 20 ωρών. Στο διάστημα αυτό, όπως ισχυρίζεται, παρέμεινε χωρίς φαγητό και με ελάχιστο νερό ενώ παρά το ότι ζήτησε επανειλημμένα να χρησιμοποιήσει το τηλέφωνο εντούτοις οι αστυνομικοί δεν του το επέτρεψαν. Ο ίδιος έπρεπε, όπως αναφέρει, να επιστρέψει στη δουλειά του στις 06.45 το πρωί της ίδιας μέρας, ενώ οι αστυνομικοί επικοινωνήσαν με το διοικητή της μονάδας του και του ανέφεραν ότι θα απολυόταν στις 07.00. Αναφέρει, επίσης, ότι η σύζυγός του έλειπε στο εξωτερικό και επειδή δεν του επιτράπηκε να επικοινωνήσει μαζί της ανησύχησε υπερβολικά.

Όσον αφορά τις συνθήκες κράτησής του, ο κ. τις χαρακτηρίζει "άθλιες" ενώ τη συμπεριφορά των αστυνομικών τη χαρακτηρίζει ως "εξευτελιστική". Δύο φορές τον ξύπνησαν οι αστυνομικοί αναφέροντάς του

ότι θα απολυθεί. Προχωρούσε προς το διάδρομο εξόδου αλλά τον καλούσαν να επιστρέψει πίσω στο κελί του ενώ το κρεβάτι είχε βραχεί με μεγάλη ποσότητα νερού από άλλο αξιωματικό με αποτέλεσμα να είναι απάνθρωπες και εξευτελιστικές οι συνθήκες παραμονής του στο κελί.

2. Έρευνα

Στα πλαίσια διερεύνησης του παραπόνου οι ισχυρισμοί του παραπονούμενου τέθηκαν υπόψη του Αρχηγού της Αστυνομίας για παράθεση των σχολίων και των απόψεών του. Λήφθηκε απαντητική επιστολή ημερ. 23 Ιανουαρίου 2003, ενώ επιθεωρήθηκε και ο σχετικός ανακριτικός φάκελος της Αστυνομίας.

3. Διαπιστώσεις

3.1. Ο κ. ανακόπηκε στα πλαίσια συνήθους ελέγχου της Αστυνομίας από δύο αστυφύλακες στις 02.35 ώρα της 21^{ης} Ιουνίου 2002, ενώ οδηγούσε το αυτοκίνητό του στην οδό Σιαφή κοντά στο Παλιό Λιμάνι Λεμεσού. Μετά από διαπίστωση ότι η αναπνοή του μύριζε οινόπνευμα, οι αστυφύλακες τον υπέβαλαν σε άλκοτεστ με ένδειξη 100 χλγρ% αντί μέχρι 39 χλγρ% που είναι το ανώτερο επιτρεπόμενο όριο. Οι αστυφύλακες δεν του επέτρεψαν να οδηγήσει και μετέφεραν τον ίδιο και το αυτοκίνητό του στο Τμήμα Τροχαίας. Εκεί υπεβλήθη ξανά σε άλκοτεστ με τα ίδια αποτελέσματα. Όπως υποστηρίζει η Αστυνομία, *"λόγω της οδήγησης υπό την επήρεια αλκοόλης"*, ο παραπονούμενος συνελήφθη και μεταφέρθηκε στον Κεντρικό Αστυνομικό Σταθμό Λεμεσού όπου τέθηκε υπό κράτηση.

3.2. Ο κ. αφέθηκε ελεύθερος στις 23.00 το βράδυ της 21^{ης} Ιουνίου 2002. Μετά από άσκηση ποινικής δίωξης εναντίον του ο παραπονούμενος παραδέχθηκε ενοχή και καταδικάστηκε στις 6 Νοεμβρίου, 2002 από το Επαρχιακό Δικαστήριο Λεμεσού σε πρόστιμο ύψους 100 λιρών.

3.3. Όσον αφορά στους ισχυρισμούς του παραπονούμενου για το θέμα της κράτησης και μεταχείρισής του στον Κεντρικό Αστυνομικό Σταθμό Λεμεσού, ο Υπεύθυνος Πόλης και Προαστίων Λεμεσού της Αστυνομίας, σε σημείωμά του μετά τη διερεύνηση του θέματος επισημαίνει τα ακόλουθα:

"Σε ότι αφορά το θέμα της σύλληψης του κατηγορουμένου αυτή διενεργήθηκε γιατί το αδίκημα ήτο αυτόφωρο σύμφωνα με τη γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα που αναφέρεται σαν 2^η απάντηση στην εγκύκλιο του Αρχηγού Αστυνομίας με αρ. Φακ. 181 ημερομηνίας 29.1.2001 και η σκοπιμότητα της σύλληψης κρίθηκε στα πλαίσια της εγκυκλίου του Αρχηγού Αστυνομίας με αρ. Φακ. 222/6 ημερομηνίας 21.11.2001 και ιδιαίτερα της ψηλής ποσότητας αλκοόλης που διαπιστώθηκε.

Αναφορικά με τον ισχυρισμό ότι ελέχθη στο Διοικητή του ότι θα απολυόταν η ώρα 19.00 και απελύθη η ώρα 23.30 δεν μπορεί να ευσταθεί γιατί δεν θα μπορούσε να ήταν εξ' αρχής γνωστό πότε θα απολυθεί και η ενημέρωση αυτή έγινε από την αρχή από τους δύο Αστυφύλακες της Τροχαίας.

Για τον ισχυρισμό ότι η συμπεριφορά των Αστυνομικών στα κρατητήρια ήταν εξευτελιστική δεν βγαίνει τέτοιο συμπέρασμα από την κατάθεση του κατηγορούμενου και το γεγονός ότι ο ίδιος σκούπισε τον ανοικτό κοινόχρηστο χώρο των κρατητηρίων, τούτο είναι γενική υποχρέωση των κρατουμένων και σε κανένα δεν υποδεικνύεται επιλεκτικά. Επίσης ο ισχυρισμός του να χρησιμοποιήθηκε λάστιχο νερού στο διάδρομο των κρατητηρίων και ότι έπεσαν μερικές σταγόνες στο κρεβάτι του δεν ευσταθεί γιατί δεν υπάρχει λάστιχο και ουδέποτε χρησιμοποιείται τέτοιο στα κρατητήρια.

Για τον ισχυρισμό του ότι δεν του εδόθη τροφή στο κρατητήριο διευκρινίζεται ότι το καθημερινό σιτηρέσιο των υποδίκων και καταδίκων παραδίδεται ιδιοχείρως από τον Αστυφύλακα που είναι καθήκον στα κρατητήρια στον κάθε υπόδικο και δεν θα μπορούσε να υπάρξει σκοπιμότητα να μην του δοθεί τροφή. Για τον ισχυρισμό επίσης ότι του υπεδείχθη να αποχωρήσει ελεύθερος και δεύτερος Αστυφύλακας δεν του το επέτρεπε αν και ουδείς εδέχθη τέτοιο παράπονο ή είχε εγερθεί τέτοιο θέμα τούτο δεν ενέχει αληθοφάνεια και δεν μπορώ να διανοηθώ να εμπαίζεται υπόδικος με αυτό τον τρόπο. Για το θέμα της απαίτησης για επικοινωνία μέσω τηλεφώνου από υπόδικους είναι γνωστό ότι δεν επιτρέπεται και ο ίδιος πλην της ενημέρωσης του Διοικητή του που έγινε εξ' αρχής δεν ζήτησε να αποστείλει μήνυμα σε οιονδήποτε.

Τελειώνοντας σημειώνω ότι τα παράπονα του κατηγορουμένου υποβλήθηκαν στο δικηγόρο πέντε μήνες μετά τη σύλληψή του και η επιστολή του τελευταίου φέρει ημερομηνία την προηγούμενη της καταδίκης οπότε δικαιολογημένα συμπεραίνεται ότι το παράπονο του υπεβλήθη σαν αντίδραση για το ότι συνελήφθη και καταδικάστηκε".

3.4. Σε κατάθεση που έδωσε ο παραπονούμενος στις 2 Δεκεμβρίου 2002 για την κράτησή του στα αστυνομικά κρατητήρια επισημαίνει μεταξύ άλλων τα ακόλουθα:

1. Αμέσως μετά την προσαγωγή του στον Κεντρικό Αστυνομικό Σταθμό Λεμεσού ζήτησε άδεια για να επικοινωνήσει με το διοικητή της μονάδας του για να τον πληροφορήσει για την κράτησή του. Οι αστυνομικοί δεν του το επέτρεψαν αναφέροντας του ότι θα επικοινωνούσαν αυτοί με τη μονάδα του. Όταν ξύπνησε το πρωί ζήτησε εκ νέου να του επιτραπεί η επικοινωνία με τη μονάδα του αλλά οι αστυνομικοί του ανέφεραν ότι δεν επιτρέπονταν τα τηλεφωνήματα.

2. Το μεσημέρι της 21^{ης} Ιουνίου 2002 δεν του δόθηκε τροφή από τους αστυνομικούς παρά το γεγονός ότι διανεμήθηκε τροφή στους άλλους κρατούμενους.

3. Το μεσημέρι κλήθηκε από αστυνομικούς να καθαρίζει το προαύλιο των κρατητηρίων με μια σκούπα και ένα φτυάρι και να μαζεύει τα αποτίγματα.

4. Όταν επέστρεψε το απόγευμα στο κελί του από το προαύλιο των κρατητηρίων διαπίστωσε ότι το στρώμα του ήταν "πολύ λίγο βρεγμένο" από μερικές σταγόνες που προήλθαν κατά λάθος από αστυνομικό για σφουγγάρισμα του δαπέδου του κελιού.

5. Το απόγευμα κλήθηκε από αστυνομικό να εξέλθει του κελιού και να προχωρήσει στην άκρη του διαδρόμου. Εκεί ένας άλλος αστυνομικός τον κάλεσε να επιστρέψει στο κελί του. Επέστρεψε και τελικά απολύθηκε στις 11 το βράδυ της ίδιας μέρας.

3.5 Οι αστυνομικοί που ήταν υπεύθυνοι στα κρατητήρια καθόλη τη διάρκεια κράτησης του παραπονούμενου αρνούνται ότι υπήρξε οποιασδήποτε μορφής δυσμενής μεταχείριση του παραπονούμενου. Ισχυρίζονται ότι δίδεται πάντοτε φαγητό σε όλους ανεξαιρέτα τους κρατούμενους και ότι οι ίδιοι δεν έγιναν δέκτες παραπόνων εκ μέρους του παραπονούμενου για τις συνθήκες κράτησής του.

4. Συμπεράσματα-Παρατηρήσεις-Συστάσεις-Εισηγήσεις

4.1 Τόσο η σύλληψη όσο και η απόφαση για κράτηση του παραπονούμενου δεν φαίνεται να αμφισβητούνται στη συγκεκριμένη περίπτωση. Ο παραπονούμενος δεν προβάλλει οποιοσδήποτε αμφισβητήσεις για τον τρόπο που ενήργησε η Αστυνομία για τα θέματα αυτά. Άλλωστε, για τα

αδικήματα για τα οποία κατηγορήθηκε, καταδικάστηκε μετά από δική του παραδοχή από το Επαρχιακό Δικαστήριο Λεμεσού.

Ο παραπονούμενος εστιάζει την επιχειρηματολογία του στις συνθήκες κράτησής του και στα εξ' αυτής απορρέοντα δικαιώματά του αλλά κυρίως στην υπερβολικά μεγάλη διάρκεια της κράτησής του. Οι ισχυρισμοί του αυτοί άπτονται συνταγματικά κατοχυρωμένων δικαιωμάτων αλλά και δικαιωμάτων που θεμελιώνονται στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

4.2 Όσον αφορά στην επικοινωνία του παραπονούμενου με το διοικητή της μονάδας του αμέσως μετά τη σύλληψή του είναι προφανές ότι η Αστυνομία δεν επέτρεψε στον ίδιο την επικοινωνία αυτή. Μέλη της Αστυνομίας φέρονται να επικοινωνήσαν με τη μονάδα του, αμφισβητείται όμως το περιεχόμενο της συνομιλίας και ειδικότερα το κατά πόσο δόθηκαν ή όχι διαβεβαιώσεις για απελευθέρωση του παραπονούμενου το πρωί της 21^{ης} Ιουνίου 2002. Ανεξάρτητα από τους εκατέρωθεν προβαλλόμενους ισχυρισμούς θεωρώ ότι, υπό τις συγκεκριμένες περιστάσεις, η διασφάλιση της απευθείας τηλεφωνικής επικοινωνίας του παραπονούμενου με τη μονάδα του δεν θα παρέβλαπτε με οποιοδήποτε τρόπο τους χειρισμούς και το ερευνητικό έργο της Αστυνομίας³.

4.3 Ο παραπονούμενος κρατήθηκε από την Αστυνομία για χρονικό διάστημα 20 περίπου ωρών. Από την αξιολόγηση του συνόλου των στοιχείων που αφορούν στην κράτηση του παραπονούμενου δεν φαίνεται να στοιχειοθετείται η άποψη ότι αυτός υπέστη οποιασδήποτε μορφής βασανιστήρια ή απάνθρωπη μεταχείριση κατά τη διάρκεια που κρατήθηκε από την Αστυνομία. Αντίθετα, τα στοιχεία που αφορούν στη συμπεριφορά

³ Με βάση τα πρότυπα που έχει καθορίσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και κάθε Μορφής Απάνθρωπης Μεταχείριση ή Τιμωρίας "A detained persons' s right to have the fact of his/her detention notified to a third party should in principle be guaranteed from the very outset of Police custody. Of course, the CPT recognizes that the exercise of this right might have to be made subject to certain exceptions, in order to protect the Legitimate interests of the police investigation" The CPT Standards, CPT/Inf/E(2002) 1, p.13.

των αστυνομικών που υποχρέωσαν τον παραπονούμενο να καθарίσει τον προαύλιο χώρο των κρατητηρίων, συγκλίνουν στην αποδοχή της άποψης ότι σε σχέση με το θέμα αυτό ο κ. υπέστη εξευτελιστική και ταπεινωτική μεταχείριση εκ μέρους της Αστυνομίας.

4.4. Οι δυνατότητες σύλληψης και κράτησης ατόμων από την Αστυνομία, χωρίς δικαστικό ένταλμα, επιτάσσουν όπως αυτές ασκούνται με πλήρη επίγνωση του εξαιρετικού και περιοριστικού για τα ανθρώπινα δικαιώματα χαρακτήρα τους.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση παρατηρώ ότι η απόλυση του παραπονούμενου έγινε στα όρια σχεδόν της επιτρεπόμενης από το Σύνταγμα κράτησης χωρίς δικαστικό ένταλμα.

Το γεγονός ότι το Άρθρο 11 του Συντάγματος επιτρέπει τη σύλληψη και κράτηση ατόμου για συγκεκριμένους λόγους χωρίς δικαστικό ένταλμα για διάστημα μέχρι 24 ωρών δεν σημαίνει ότι η κράτηση σε κάθε περίπτωση για 24 ώρες είναι νόμιμη και συμβατή με το Σύνταγμα. Οι διαδικαστικές και ουσιαστικές συνιστώσες της συνταγματικής αυτής πρόνοιας προσφέρουν σε άτομα που συλλαμβάνονται και κρατούνται διασφάλιση εναντίον οποιασδήποτε αδικαιολόγητης στέρησης της ελευθερίας τους.

Χωρίς να εκτιμώ ότι στην περίπτωση του παραπονούμενου ήταν αδικαιολόγητη η σύλληψη και κράτησή του, εντούτοις θεωρώ ότι η Αστυνομία ενήργησε στη συγκεκριμένη περίπτωση με καταχρηστικό τρόπο και ότι το διάστημα 20 ωρών κράτησης δεν ήταν εύλογο, αναγκαίο ή δικαιολογημένο. Κατέληξα στη θέση αυτή αφού έλαβα υπόψη τις συνθήκες κάτω από τις οποίες συνελήφθη ο παραπονούμενος, τη γενικότερη στάση που επέδειξε καθόλη τη διάρκεια της έρευνας της Αστυνομίας και το μεγάλο χρονικό διάστημα που παρήλθε από την ουσιαστική συμπλήρωση του ερευνητικού έργου της Αστυνομίας μέχρι τη στιγμή που ο παραπονούμενος κατηγορήθηκε και αφέθηκε ελεύθερος. Σε περιπτώσεις όπως η συγκεκριμένη, η σύλληψη και κράτηση πρέπει να αποτελούν εξαιρετικό μέτρο και να εξαρτώνται από τα γεγονότα και τις περιστάσεις της κάθε υπόθεσης και ιδιαίτερα από την επιμονή του οδηγού

που βρέθηκε υπό την επήρεια του αλκοόλ να θέλει να συνεχίσει την οδήγηση του οχήματός του.

Ηλιάνα Νικολάου
Επίτροπος Διοικήσεως

Λευκωσία, 31 Μαρτίου, 2003

Αρ. Φακ.: Α/Π 1444/2002

Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά
με το παράπονο αρ. Α/Π 1444/2002
κατά του Δήμου Λεμεσού

Ο δικηγόρος κ., με επιστολή του ημερ. 27 Νοεμβρίου, 2002, μου υπέβαλε παράπονο εκ μέρους της πελάτιδάς του κατά του Δήμου Λεμεσού.

Σύμφωνα με το δικηγόρο της παραπονούμενης, ο Δήμος προσπαθεί να εξαναγκάσει την πελάτισσά του να παραχωρήσει δωρεάν μέρος του τεμαχίου με αρ. 331 Φ/Σχ 54/5000501, στο δημόσιο, για να χρησιμοποιηθεί για τη διάνοιξη νέου δρόμου. Ταυτόχρονα, ισχυρίζεται ότι ο Δήμος απαιτεί από την πελάτισσά του, να υποδείξει νέους χώρους στάθμευσης σε αντικατάσταση όσων θα καταργηθούν με τη χρησιμοποίηση μέρους του τεμαχίου για το πιο πάνω σκοπό.

Στο τεμάχιο υφίσταται οικοδομή που ανεγέρθηκε πριν από αρκετά χρόνια και αποτελείται από διαμερίσματα, καταστήματα και χώρους στάθμευσης. Για τα διαμερίσματα και τα καταστήματα, εκδόθηκαν ξεχωριστοί τίτλοι ιδιοκτησίας. Κάθε ιδιοκτήτης διαμερίσματος ή και καταστήματος κατέχει και ανάλογο μερίδιο στους κοινόκτητους χώρους της οικοδομής.

Η παραπονούμενη είναι ιδιοκτήτρια μεταξύ άλλων, του διαμερίσματος με αρ. 5 και της υπόγειας αποθήκης με αρ. 2. Στις 18 Ιανουαρίου, 2001, εξασφάλισε από το Δήμο Λεμεσού άδειες ανέγερσης λεβητοστασίου και αποχωρητηρίου, με τον εξής, μεταξύ άλλων, όρο:

".... Το τεμάχιο επηρεάζεται από τη διάνοιξη δρόμου. Το επηρεαζόμενο μέρος θα παραχωρηθεί στο δημόσιο δρόμο. Το τεμάχιο επηρεάζεται από σχέδιο ρυμοτομίας. Η επηρεαζόμενη λωρίδα γης θα αφαιρεθεί από την ιδιοκτησία των αιτητών και θα παραχωρηθεί στο δημόσιο δρόμο....." .

Ο δρόμος για τον οποίο γίνεται λόγος στον όρο αυτό, προβλέπεται να διανοιχτεί από το Δήμο Λεμεσού διαμέσου του πίσω μέρους του τεμαχίου με αρ. 331, που αποτελεί κοινόκτητη ιδιοκτησία.

Από τους φακέλους του Δήμου Λεμεσού που είχα την ευκαιρία να μελετήσω, δεν φαίνεται η παραπονούμενη να πρόσβαλε τον πιο πάνω όρο, είτε με Ιεραρχική Προσφυγή είτε με Προσφυγή στο Ανώτατο Δικαστήριο, όμως ούτε συμμορφώθηκε με αυτόν.

Στις 31 Μαΐου, 2001, η παραπονούμενη υπέβαλε στο Δήμο Λεμεσού την αίτηση με αρ. ΠΑ 200/2001, για πολεοδομική άδεια αλλαγής της χρήσης της υπόγειας αποθήκης της με αρ. 2, σε κατοικία.

Η αίτηση αυτή, έφερε την υπογραφή και άλλης ιδιοκτήτριας διαμερίσματος στην ίδια οικοδομή, πλην όμως δεν έφερε την υπογραφή της ιδιοκτήτριας του καταστήματος με αρ. 3, η οποία διαμαρτυρήθηκε στο Δήμο Λεμεσού, υποστηρίζοντας ότι για το λόγο αυτό, η αίτηση θα έπρεπε να απορριφθεί, διότι η ίδια δεν συγκατατέθηκε σε οποιαδήποτε αλλαγή του υπόγειου, όπως ανέφερε, χώρου της οικοδομής, ούτε της κοινόκτητης ιδιοκτησίας.

Κρίνεται σκόπιμο να διευκρινιστεί από το στάδιο αυτό, ότι εφόσον η παραπονούμενη κατέχει ξεχωριστό τίτλο ιδιοκτησίας για το διαμέρισμα με αρ. 5 που περιλαμβάνει και την αποθήκη με αρ. 2 και δεδομένου ότι δεν ζήτησε αλλαγή χρήσης κοινόκτητου μέρους της οικοδομής, αλλά μόνο αλλαγή της χρήσης της αποθήκης σε κατοικία, με βάση τον Κανονισμό 2 των περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Κανονισμών, Κ.Δ.Π. 55/90, δεν απαιτείται η αίτησή της να φέρει την υπογραφή της ιδιοκτήτριας του καταστήματος με αρ. 3. Η δε υπογραφή της ιδιοκτήτριας άλλου διαμερίσματος που τέθηκε στην αίτηση ήταν εκ του περισσού.

Κατά την εξέταση της αίτησης, τεχνικός του Δήμου επεσήμανε ότι για τις ανάγκες ολόκληρης της οικοδομής απαιτούνται συνολικά 14 χώροι στάθμευσης και διαθέτει 15. Παρατήρησε όμως ότι οι 8 από αυτούς θα παύσουν να υφίστανται με τη χρησιμοποίηση μέρους του τεμαχίου για τη διάνοιξη δρόμου.

Ο Αρχιτέκτονας - Πολεοδόμος του Δήμου, σε δικό του σημείωμα, ανέφερε ότι η αίτηση θα μπορούσε να εγκριθεί, νοουμένου ότι θα αντιμετωπιστεί το πρόβλημα που προκύπτει με την κατάργηση των 8 χώρων στάθμευσης.

Την ίδια άποψη εξέφρασε και ο Δημοτικός Μηχανικός, προσθέτοντας επίσης ότι θα πρέπει να παραχωρηθεί *"..... η ρυμοτομία στο πίσω μέρος του οικοπέδου"*.

Η αίτηση της παραπονούμενης τέθηκε σε συνεδρίαση της Πολεοδομικής Επιτροπής του Δήμου, ημερ. 13 Σεπτεμβρίου, 2001, η οποία έλαβε την πιο κάτω απόφαση, που κοινοποίησε στη παραπονούμενη ο Δημοτικός Μηχανικός στις 19 Σεπτεμβρίου, 2001:

"....Η Πολεοδομική Επιτροπή αποφάσισε την έγκριση της αίτησης με τον όρο η αιτήτρια να υπογράψει ότι αποδέχεται την παραχώρηση του δρόμου δωρεάν προς το Δήμο και να τροποποιηθούν τα σχέδια ώστε να υποδειχθούν όσο το δυνατό περισσότεροι χώροι στάθμευσης.....".

Με την επιστολή της ημερ. 8 Οκτωβρίου, 2001, η παραπονούμενη ανέφερε στο Δημοτικό Μηχανικό ότι αποδέχεται να παραχωρήσει μέρος του τεμαχίου για τη διάνοιξη δρόμου, με επιφύλαξη όλων, όπως διευκρίνισε, των νομίμων δικαιωμάτων της. Ζήτησε όμως, να απαλειφθεί ο όρος αναφορικά με την υπόδειξη νέων χώρων στάθμευσης, καθότι κάτι τέτοιο, ισχυρίστηκε πως δεν είναι δυνατό και παρακάλεσε να της παραχωρηθεί χωρίς καθυστέρηση η πολεοδομική άδεια, ενόψει του ότι εκκρεμούσε ποινική δίωξη της, για παράνομη έναρξη των εργασιών αλλαγής της χρήσης της αποθήκης.

Σχολιάζοντας το περιεχόμενο της επιστολής αυτής, ο δικηγόρος της παραπονούμενης, μου ανέφερε ότι επιφύλαξε τα δικαιώματά της, δεδομένου ότι με βάση το άρθρο 23 του Συντάγματος, η με οποιοδήποτε τρόπο στέρηση ιδιωτικής ακίνητης ιδιοκτησίας για σκοπό δημόσιας ωφέλειας, όπως η διάνοιξη νέου δρόμου, συνεπάγεται υποχρέωση της Διοίκησης για αποζημίωση του ιδιοκτήτη.

Ο Δημοτικός Μηχανικός ενημέρωσε τη Πολεοδομική Επιτροπή του Δήμου για την απάντηση της παραπονούμενης σε συνεδρίασή της στις 18 Οκτωβρίου, 2001 και εξέφρασε την άποψη ότι δεν ήταν δυνατό να γίνει δεκτό το αίτημά της, να απαλλαγεί από την υπόδειξη νέων χώρων στάθμευσης. Η Πολεοδομική Επιτροπή υιοθέτησε την άποψή του και η Δημοτικός Γραμματέας απέστειλε στη παραπονούμενη σχετική επιστολή ημερ. 20 Νοεμβρίου, 2001.

Η αίτηση της παραπονούμενης εξακολουθεί να εκκρεμεί, αφού σύμφωνα με το δικηγόρο της, ο Δήμος επιμένει να παραχωρήσει δωρεάν το μέρος του τεμαχίου που θα χρησιμοποιηθεί για τη διάνοιξη του δρόμου και να υποδείξει νέους χώρους στάθμευσης.

Με απασχόλησε κατ' αρχή, το κατά πόσον η Πολεοδομική Επιτροπή του Δήμου, είχε αρμοδιότητα να λάβει την απόφαση ημερ. 13 Σεπτεμβρίου, 2001, να την κοινοποιήσει στη παραπονούμενη και να απαιτεί συμμόρφωσή της με τους όρους που έθεσε, ως προϋπόθεση για την έγκριση της αίτησής της.

Με το περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας (Εκχώρηση Εξουσιών) διάταγμα, Κ.Δ.Π. 57/2001, ο Υπουργός Εσωτερικών, ενεργώντας με βάση την εξουσιοδότηση που του δόθηκε με το άρθρο 5 του περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμου, εκχώρησε την αρμοδιότητά του για εξέταση και λήψη αποφάσεων σε αιτήσεις για πολεοδομικές άδειες, εντός των ορίων του Δήμου Λεμεσού, στο οικείο Δημοτικό Συμβούλιο.

Η αρμοδιότητα που παρέχεται σε ορισμένο όργανο, είτε απευθείας από τον νομοθέτη, είτε κατόπιν εκχώρησης με βάση εξουσιοδότηση νόμου, όπως στη προκειμένη περίπτωση, είναι δεσμευτική και αποκλειστική. Δηλαδή το αρμόδιο όργανο καθίσταται το μόνο που δικαιούται αλλά και υποχρεούται να την ασκήσει και δεν μπορεί ούτε να την τροποποιήσει ούτε να την μεταβιβάσει χωρίς ρητή εξουσιοδότηση νόμου. Επίσης, δεν νομιμοποιείται άλλο όργανο να την ασκήσει, ακόμα και αν περιλαμβάνει μεταξύ των μελών του και μέλη του αρμοδίου οργάνου.

Λόγω ακριβώς της νομικής φύσης της αρμοδιότητας, η Πολεοδομική Επιτροπή του Δήμου Λεμεσού, που συστάθηκε με απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου από μερικά μόνο μέλη του, μπορεί να έχει μόνο βοηθητικό - συμβουλευτικό ρόλο, αναφορικά με τις αιτήσεις για πολεοδομικές άδειες. Η λήψη απόφασης, έστω και ενδιάμεσου χαρακτήρα και σε επιμέρους πτυχές συγκεκριμένης αίτησης για πολεοδομική άδεια, όπως στη προκειμένη περίπτωση, εκφεύγει των πλαισίων του ρόλου αυτού και καταστρατηγεί το διάταγμα εκχώρησης, με το οποίο ο Υπουργός Εσωτερικών, εξέφρασε σαφώς την πρόθεσή του να καταστήσει το Δημοτικό Συμβούλιο ως το μόνο αρμόδιο όργανο σε σχέση με τις πολεοδομικές αποφάσεις.

Επίσης, η Πολεοδομική Επιτροπή έθεσε στη παραπονούμενη δύο όρους και την αποδοχή τους ως προϋπόθεση για την έγκριση της αίτησής της. Δηλαδή προδίκασε και την τελική απόφαση του αρμοδίου οργάνου.

Όσον αφορά τον πρώτο όρο, δεν μου διαφεύγει το ότι τέθηκε, με παρόμοια διατύπωση και στις δύο άδειες που εξασφάλισε η παραπονούμενη στις 18 Ιανουαρίου, 2001. Όμως, δεν μπορώ να παραγνωρίσω την ορθή επισήμανση του δικηγόρου της. Ότι πρακτικά η παραπονούμενη δεν ήταν, ούτε είναι εφικτό να ανταποκριθεί θετικά και να συμμορφωθεί με τον εν λόγω όρο, αφού το μέρος του τεμαχίου που ζητήθηκε, αποτελεί κοινόκτητη ιδιοκτησία και επομένως είναι απαραίτητη, εκτός από τη δική της συγκατάθεση και αυτή των ιδιοκτητών των άλλων διαμερισμάτων και καταστημάτων της οικοδομής, ανεξάρτητα από το αν το δικό της μερίδιο σ' αυτήν είναι κατά πολύ μεγαλύτερο και ανεξάρτητα από το ότι η ιδιοκτήτρια ενός διαμερίσματος, υπέγραψε τις αιτήσεις με τις οποίες εκδόθηκαν οι πιο πάνω άδειες και την αίτηση η οποία εκκρεμεί. Όπως ήδη έχω εξηγήσει, η υπογραφή της τελευταίας αίτησης αλλά και των προηγούμενων αιτήσεων της παραπονούμενης από ιδιοκτήτρια άλλων διαμερισμάτων ήταν εκ του περισσού.

Διευκρινίζεται επίσης πως και αν ακόμα η παραπονούμενη συμμορφωνόταν με τον όρο και έδιδε τη συγκατάθεσή της να χρησιμοποιηθεί εκείνο το μέρος του τεμαχίου για τη διάνοιξη του δρόμου,

χωρίς και τη συγκατάθεση των υπολοίπων, η χρήση του από το Δήμο θα συνιστούσε παράνομη επέμβαση.

Τόσο το Δημοτικό Συμβούλιο κατά την παραχώρηση των αδειών ημερ. 18 Ιανουαρίου, 2001, όσο και η Πολεοδομική Επιτροπή κατά την εξέταση της εκκρεμούσας αίτησης, φαίνεται ότι δεν εντόπισαν το πιο πάνω πρόβλημα.

Ειδικότερα, η Πολεοδομική Επιτροπή, στα πλαίσια της εξέτασης της αίτησης της παραπονούμενης για πολεοδομική άδεια αλλαγής της χρήσης της αποθήκης σε κατοικία, προσπάθησε να διασφαλίσει τα συμφέροντα του Δήμου, δηλαδή να εξασφαλίσει για λογαριασμό του και πριν από την έγκριση της αίτησης, το μέρος του τεμαχίου, χωρίς οικονομική επιβάρυνση και δεν φαίνεται να την απασχόλησε καθόλου ούτε το ερώτημα, αν η συνάρτηση της έγκρισης μιας περιορισμένης εμβέλειας προτεινόμενης ανάπτυξης, άσχετης με το επιμέρους τεμάχιο, με την προϋπόθεση της δωρεάν παραχώρησης μέρους του, ήταν ορθή και νόμιμη ενέργεια.

Η απάντηση είναι οπωσδήποτε αρνητική. Η παραπονούμενη ζήτησε μόνο αλλαγή χρήσης υφιστάμενης αποθήκης και ουσιαστικά σε αντάλλαγμα της ζητήθηκε μέρος του τεμαχίου δωρεάν. Η αντιμετώπιση αυτή του πολίτη, πέραν του ότι δεν φαίνεται να συνάδει στην αρχή της καλής πίστης, παραγνωρίζει πως το άρθρο 23 του Συντάγματος, απαιτεί σεβασμό του δικαιώματος της ιδιωτικής ακίνητης ιδιοκτησίας και αποφυγή ενεργειών που συνεπάγονται με οποιοδήποτε τρόπο, περιορισμό της άσκησής του. Το ίδιο άρθρο επιβάλλει στη Διοίκηση την υποχρέωση απαλλοτρίωσης της ακίνητης ιδιοκτησίας που κρίνεται απαραίτητη για την εξυπηρέτηση σκοπού δημόσιας ωφέλειας και την καταβολή στον ιδιοκτήτη, προκαταβολικά, δίκαιης αποζημίωσης.

Σχετικό είναι επίσης το άρθρο 1 του πρόσθετου πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και θεμελιωδών ελευθεριών, σύμφωνα με το οποίο *"..... Every natural person is entitled to the peaceful enjoyment of his possessions. No one shall be deprived of his possessions except in the public interest and subject to the conditions provided for by law and by the general principles of international law....."*.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο ερμήνευσε το εν λόγω άρθρο στην απόφαση *Lithgow* και άλλοι κατά του Ηνωμένου Βασιλείου, ημερ. 8 Ιουλίου, 1986, όπου, μεταξύ άλλων, τόνισε ότι το άρθρο αυτό θα εξασφάλιζε μια μη αποτελεσματική προστασία της ιδιοκτησίας χωρίς την αρχή κατά την οποία αφαίρεσή της δεν επιτρέπεται χωρίς αποζημίωση. Καθότι, χωρίς την καταβολή ενός ποσού σε λογική συνάρτηση προς την αξία του αγαθού που απαλλοτριώνεται, η στέρηση της ιδιοκτησίας θα αποτελούσε μια προσβολή υπερβολική, μη δικαιολογημένη ενόψει του κανόνα του σεβασμού της ιδιοκτησίας.

Περαιτέρω, στη πρόσφατη απόφασή του ημερ. 5 Νοεμβρίου, 2002, στην προσφυγή Σεργίδης και Χριστοφόρου κατά της Κύπρου, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο κατέληξε ότι υπήρξε παράβαση του ίδιου άρθρου, αφού μέρος της ακίνητης ιδιοκτησίας των αιτητών, που καθορίστηκε σε ρυμοτομικό σχέδιο και δημοσιεύθηκε με βάση το άρθρο 12 του περί Ρυθμίσεως Οδών και Οικοδομών Νόμου, τους αποστερήθηκε και χρησιμοποιήθηκε για την διεύρυνση δρόμου, σύμφωνα με το σχέδιο, πλην όμως χωρίς να τους καταβληθεί οποιαδήποτε αποζημίωση.

Με βάση την απόφαση αυτή, αν η παραπονούμενη και οι υπόλοιποι δικαιούχοι συγκατατεθούν να παραχωρήσουν το μέρος του τεμαχίου που κρίνεται απαραίτητο για τη διάνοιξη δρόμου, θα πρέπει να αποζημιωθούν και αυτή είναι η εισήγησή μου. Διαφορετικά, η απαλλοτρίωση θα αποτελεί τη μοναδική νόμιμη διαδικασία, για να μπορέσει ο Δήμος στη συνέχεια να προβεί στην εκτέλεση του έργου.

Το θέμα των χώρων στάθμευσης που θα καταργηθούν, δεν αφορά αποκλειστικά την παραπονούμενη, αλλά και τους υπόλοιπους ιδιοκτήτες. Επίσης, στο παρόν στάδιο, που εκκρεμεί η αίτησή της για πολεοδομική άδεια αλλαγής της χρήσης της αποθήκης υφίστανται όλοι όσοι είναι αναγκαίοι. Επομένως, με βάση την αρχή της καλής πίστης και της ορθής συμπεριφοράς, δεν είναι δυνατό να παραμένει σε εκκρεμότητα η αίτησή της και να βαρύνεται αποκλειστικά η ίδια με την ευθύνη επίλυσης του προβλήματος που θα προκύψει αργότερα με την κατάργησή τους. Εξάλλου, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η κατάργηση των υφιστάμενων χώρων, δεν

Θα γίνει εξαιτίας οποιωνδήποτε δικών της ενεργειών. Περαιτέρω και αν ακόμα είναι εφικτό να υποδειχθούν νέοι χώροι στάθμευσης, συνεπάγεται ότι κάτι τέτοιο θα γίνει σε κοινόκτητο μέρος της οικοδομής. Δηλαδή η συγκατάθεση και των υπολοίπων ιδιοκτητών αναφορικά με το που θα χωροθετηθούν είναι και πάλι αναγκαία.

Ενόψει των πιο πάνω, η εξέταση της αίτησης της παραπονούμενης, θα πρέπει να αποσυνδεθεί τόσο από το θέμα της παραχώρησης μέρους του τεμαχίου όσο και από το θέμα της υπόδειξης νέων χώρων στάθμευσης και αυτή είναι η εισήγησή μου, με την παράκληση όπως απασχολήσει το συντομότερο το Δημοτικό Συμβούλιο για λήψη απόφασης.

Ηλιάνα Νικολάου
Επίτροπος Διοικήσεως

Λευκωσία, 11 Μαρτίου, 2003

Αρ. Φακ.: Α/Π 1480/2002
Α/Π 312/2003

**Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά με τα παράπονα
με αρ. Α/Π 1480/2002 και Α/Π 312/2003 κατά του
Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως**

1. Παράπονο

Η καλούμενη εφεξής "η Ομοσπονδία", με επιστολή της ημερ. 27 Νοεμβρίου 2002 υπέβαλε παράπονο κατά του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως. Το παράπονο αφορά στην αίτηση που υπέβαλε η εταιρεία για παραχώρηση πολεοδομικής άδειας για ανέγερση εμφιαλωτηρίου νερού στον Αγρό και στις περιβαλλοντικές επιπτώσεις από την προτεινόμενη ανάπτυξη. Διατυπώθηκε, κατ'αρχήν, ο ισχυρισμός ότι το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως δεν ανταποκρίθηκε σε επιστολή της Ομοσπονδίας, ημερ. 10 Οκτωβρίου 2002, στην οποία τέθηκε το θέμα των ισχυριζόμενων παράνομων εκσκαφών, εκχερσώσεων γης και διάνοιξης δρόμων από την εν λόγω εταιρεία με αποτέλεσμα να πληγεί ανεπανόρθωτα το σημαντικό οικοσύστημα της περιοχής Μαδαρής-Ταπούτσας που περιλαμβάνει πλούσια πανίδα και χλωρίδα με ενδημικά οικοσυστήματα. Προβλήθηκε, επίσης, ο ισχυρισμός ότι η ευρύτερη περιοχή όπου έχουν επισυμβεί οι παρανομίες έχει προταθεί από την Κυπριακή Δημοκρατία όπως ενταχθεί στο δίκτυο περιοχών διατήρησης και προστασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης "Natura 2000".

Η Ομοσπονδία επανήλθε επί του ιδίου θέματος με νέα επιστολή της ημερ. 25 Φεβρουαρίου 2003. Έθεσε ενώπιόν μου το θέμα της συνέχισης των παρανομιών και ισχυρισμούς ότι η επιχειρούμενη ανάπτυξη της εταιρείας.... ήταν αντίθετη με την ευρισκόμενη σε ισχύ Δήλωση Πολιτικής. Τόνισε δε ότι οι συντελεσθείσες παρανομίες προκάλεσαν ήδη σημαντική ζημιά στο ευαίσθητο οικολογικά περιβάλλον της περιοχής του Αγρού, αφού η περιοχή θα ενταχθεί στο δίκτυο Natura 2000 της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ομοσπονδία πρόβαλε, επιπλέον, την άποψη ότι θα πρέπει,

πριν από την παραχώρηση οποιασδήποτε πολεοδομικής άδειας στην περιοχή, να προηγηθεί η εκπόνηση πλήρους περιβαλλοντικής μελέτης.

2. Έρευνα

Στα πλαίσια της έρευνας που διεξήχθη έθεσα, με επιστολή μου ημερ. 13 Ιανουαρίου 2003, τους ισχυρισμούς της Ομοσπονδίας υπόψη του Διευθυντή του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως για την παράθεση των σχολίων και των απόψεών του εντός τριών εβδομάδων. Επειδή δεν έλαβα οποιαδήποτε απάντηση απέστειλα νέα υπενθυμητική επιστολή ημερ. 26 Μαρτίου 2003, ζητώντας την άμεση ενημέρωσή μου επί του θέματος καθώς επίσης και το φάκελο της υπόθεσης.

Λόγω μη λήψης οποιασδήποτε απάντησης κάλεσα, δυνάμει του εδαφίου (3) του άρθρου 9 των περί Επιτρόπου Διοικήσεως Νόμων του 1991 μέχρι 2000, το Διευθυντή του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως όπως προσέλθει στο Γραφείο μου αυτοπροσώπως για συζήτηση του θέματος και για παρουσίαση του σχετικού με το θέμα διοικητικού φακέλου. Ο Διευθυντής του Τμήματος προσήλθε στο Γραφείο μου στις 15 Μαΐου 2003. Συζητήσα μαζί του τους ισχυρισμούς της Ομοσπονδίας και μου παραδόθηκε για μελέτη ο σχετικός διοικητικός φάκελος της υπόθεσης.

Πολεοδομική αίτηση εταιρείας Ltd (ΛΕΜ 795/2000)

(1) Η εταιρεία υπέβαλε στις 22 Ιουνίου 2000 αίτηση για παραχώρηση πολεοδομικής άδειας (ΛΕΜ 795/2000) για ανέγερση μονάδας εμφιάλωσης πόσιμου νερού στον Αγρό. Από τα σχέδια που υποβλήθηκαν για ανέγερση της μονάδας φαίνεται ότι επρόκειτο να επηρεαστούν 14 τεμάχια γης συνολικής έκτασης, περίπου, 48.000 τ.μ.

Επειδή διεφάνη ότι υπήρχε πρόβλημα προσπέλασης στον προτεινόμενο χώρο του εμφιαλωτηρίου από το δημόσιο δρόμο, η εταιρεία ζήτησε στις 7 Ιουλίου του 2000, από το Υπουργικό Συμβούλιο όπως η αίτησή της για παραχώρηση πολεοδομικής άδειας εξεταστεί κατά παρέκκλιση των προνοιών της υφιστάμενης Δήλωσης Πολιτικής.

Για τη συγκεκριμένη ανάπτυξη η αιτήτρια υπέβαλε, στις 27 Σεπτεμβρίου 2000, Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων που εκπόνησε για λογαριασμό της η εταιρεία.

(2) Μετά την υποβολή της αίτησης, η εταιρεία..... προέβη παράνομα σε χωματουργικές εργασίες, εκσκαφές και εκχερσώσεις γης και διάνοιξη δρόμων στο χώρο όπου αιτήθηκε την άδεια για ανέγερση του εμφιαλωτηρίου. Στο ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι της έκθεσής μου επισυνάπτονται φωτογραφίες που μου απέστειλε η Ομοσπονδία όπου εμφανίζονται οι εργασίες στις οποίες προέβη παράνομα η εταιρεία στο χώρο της προτεινόμενης ανάπτυξης.

Το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως επέδωσε στις 16 Μαΐου 2001 ειδοποίηση επιβολής στην αιτήτρια με την οποία την καλούσε να τερματίσει τις παράνομες εργασίες και να επαναφέρει το φυσικό περιβάλλον στην προτέρα κατάσταση.

Λειτουργοί του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως με διαβεβαίωσαν ότι η εταιρεία συμμορφώθηκε με τη ειδοποίηση επιβολής και έκτοτε τερμάτισε όλες τις εργασίες στην περιοχή.

(3) Την υποβολή της αίτησης ακολούθησε διαβούλευση του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως με όλα τα εμπλεκόμενα κρατικά τμήματα και υπηρεσίες. Η Υπηρεσία Περιβάλλοντος δεν έφερε ένσταση για χορήγηση της άδειας νοουμένου ότι η εταιρεία θα εξασφάλιζε άδεια απόρριψης αποβλήτων.

Μετά τις διαβουλεύσεις και τη λήψη των απόψεων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών, ο αρμόδιος μελετητής του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως υπέβαλε στις 20 Μαρτίου 2002, αναφορά ενώπιον του αρμόδιου πολεοδομικού οργάνου για την προτεινόμενη ανάπτυξη σημειώνοντας, μεταξύ άλλων, ότι *"...η θετική αντιμετώπιση της αίτησης για παρέκκλιση όσον αφορά στην προσπέλαση είναι δυνατή με την προϋπόθεση ότι θα επιλυθεί το θέμα της προστασίας της πηγής και με την προϋπόθεση ότι θα υποβληθούν πριν την έκδοση της πολεοδομικής άδειας σχέδια που να επιλύουν το πρόβλημα υπέρβασης του Σ.Δ. και Π.Κ. και της διαμόρφωσης του χώρου πρασίνου".*

Το αρμόδιο πολεοδομικό όργανο αποφάσισε στις 22 Μαρτίου 2003 ότι νοουμένου ότι θα επιλύετο πρώτα το πρόβλημα προστασίας της πηγής, θα προωθούσε θετική εισήγηση στο Συμβούλιο Μελέτης Παρεκκλίσεων (ΣΥΜΕΜΑ) για το θέμα της προσπέλασης.

(4) Ο Διευθυντής του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως απέστειλε στις 16 Σεπτεμβρίου 2002 σχετική έκθεση στον Πρόεδρο του ΣΥΜΕΠΤΑ ενημερώνοντας τον εμπεριστατωμένα για το ιστορικό της αίτησης και όλα τα χαρακτηριστικά της προτεινόμενης ανάπτυξης. Διευκρίνισε δε ότι η αίτηση αφορούσε στη χορήγηση της άδειας κατά παρέκκλιση των προνοιών της Δήλωσης Πολιτικής σε σχέση με τη δημόσια προσπέλαση την οποία διαθέτουν τα προς ανάπτυξη τεμάχια λαμβανομένης υπόψη της προτεινόμενης χρήσης. Σημείωσε, επιπλέον, ότι τα τεμάχια διέθεταν προσπέλαση από δικαίωμα διάβασης πλάτους 6.20 μ. αντί, όπως απαιτούσε η Δήλωση Πολιτικής για να μπορεί να επιτραπεί η χωροθέτηση Μονάδας Εμφιάλωσης Πόσιμου Νερού, προσπέλαση από δημόσιο δρόμο.

Στις εισηγήσεις του προς το ΣΥΜΑΠΤΕ ο Διευθυντής του Τμήματος αναφέρει, μεταξύ άλλων τα εξής:

"16. Όσον αφορά το θέμα της χορήγησης άδειας κατά παρέκκλιση των προνοιών της Δήλωσης Πολιτικής ώστε η προτεινόμενη ανάπτυξη να διαθέτει προσπέλαση από δικαίωμα διάβασης αντί από δημόσιο δρόμο, (η παράγραφος 4 πιο πάνω είναι σχετική), θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί θετικά, μόνον εάν διασφαλιστεί η προστασία της γεώτρησης με την δημιουργία της κατάλληλης Προστατευτικής Ζώνης, σύμφωνα με τις υποδείξεις των Αρμοδίων Τμημάτων και εξακριβωθεί ότι το νερό της είναι κατάλληλο ποιοτικά και ποσοτικά για τους σκοπούς της προτεινόμενης μονάδας εμφιάλωσης νερού. Η Πολεοδομική Αρχή θεωρεί ότι η δυνατότητα να διασφαλίζεται η προστασία της πηγής αποτελεί βασική παράμετρο που άπτεται της δημόσιας υγείας και δεν μπορεί να τύχει της παραμικρής απόκλισης.

17. Σε περίπτωση που ικανοποιηθούν οι πιο πάνω προϋποθέσεις και θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί θετικά η χωροθέτηση της ανάπτυξης, η Πολεοδομική Αρχή πιστεύει ότι η χορήγηση της ζητούμενης άδειας κατά παρέκκλιση όσον αφορά την προσπέλαση, ικανοποιεί τις αρχές και τα κριτήρια που καθορίζονται στον Κανονισμό 19".

(5) Εν τω μεταξύ, ο Διευθυντής Ανάπτυξης και Κατασκευών της εταιρείας, με επιστολή του ημερ. 14 Ιανουαρίου 2003, ζήτησε όπως

αποσυρθεί η εξεταζόμενη αίτησή της για κατά παρέκκλιση παραχώρηση της πολεοδομικής άδειας, αφού απέκτησε και δύο τεμάχια που εφάπτονταν δημόσιου δρόμου καθιστώντας έτσι άνευ αντικειμένου την περαιτέρω εξέταση της αίτησης.

Ενόψει τούτου, το Συμβούλιο Μελέτης Παρεκκλίσεων σε συνεδρία του ημερ. 20 Ιανουαρίου 2003 αποφάσισε τον τερματισμό της εξέτασης της αίτησης για παραχώρηση άδειας κατά παρέκκλιση. Ενημερώθηκε, η αρμόδια πολεοδομική αρχή η οποία συνεχίζει μέχρι σήμερα την εξέταση της αίτησης για παραχώρηση πολεοδομικής άδειας.

Αλληλογραφία Ομοσπονδίας με εμπλεκόμενες υπηρεσίες

Στις 10 Οκτωβρίου 2002, η Ομοσπονδία απευθύνθηκε στα Τμήματα Πολεοδομίας και Οικήσεως και Δασών και στην Υπηρεσία Περιβάλλοντος, θέτοντας ενώπιόν τους τις παράνομες δραστηριότητες της εταιρείας στον Αγρό. Ζήτησε παράλληλα τη λήψη μέτρων για άρση της παρανομίας και προστασία του ευαίσθητου οικοσυστήματος της περιοχής. Το Τμήμα Δασών στη δική του απαντητική επιστολή ημερ. 28 Νοεμβρίου, 2003 επισημαίνει, μεταξύ άλλων, τα εξής:

"Από πληροφορίες που πήραμε η περιοχή στην οποία αναφέρεστε ανήκει σε εταιρεία που σκοπεύει να ανεγείρει εργοστάσιο εμφιαλωμένου νερού.

Το τεμάχιο που εκχερσώθηκε βρίσκεται μέσα στα όρια της περιοχής που έχει προεπιλεγεί για συμπερίληψη στο δίκτυο προστατευόμενων περιοχών της Ευρωπαϊκής Ένωσης "Natura 2000" και όπως φαίνεται θα ήταν καλυμμένο με φρυγανώδη βλάστηση σε μίξη με συστάδες λατζιάς.

Τα δάση της λατζιάς είναι ενδημικά της Κύπρου και έχουν γίνει αποδεκτά για συμπερίληψη στο Παράρτημα I της οδηγίας 92/43/ΕΟΚ, ως οικότοπος προτεραιότητας".

Η Υπηρεσία Περιβάλλοντος πληροφόρησε, με επιστολή ημερ. 10 Φεβρουαρίου 2003 την Ομοσπονδία ότι "... ο υπό αναφορά χώρος βρίσκεται 1.5 χιλιόμετρα μακριά από το σύνορο της περιοχής που θα προταθεί για ένταξη στο δίκτυο ΦΥΣΗ 2000".

Το Επαρχιακό Γραφείο Λεμεσού του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως αφού μελέτησε την επιστολή της Ομοσπονδίας επιβεβαίωσε, σε επιστολή του ημερ. 28 Νοεμβρίου 2002 τις παράνομες ενέργειες της εταιρείας (εκσκαφές, ισοπεδώσεις, εκχερσώσεις γης) και διαβεβαίωσε την Ομοσπονδία ότι όλες οι απαντήσεις στα θέματα που τέθηκαν με την επιστολή της θα δίδονταν από το Διευθυντή του Τμήματος.

Στη δική του απαντητική επιστολή προς την Ομοσπονδία ημερ. 6 Μαρτίου 2003, ο Διευθυντής του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως αναφέρει τα ακόλουθα:

"Σας πληροφορώ ότι το Συμβούλιο Μελέτης Παρεκκλίσεων, στη συνεδρία του αρ. 1/2003 που πραγματοποιήθηκε στις 20.1.2003, αποφάσισε ομόφωνα όπως τερματίσει την εξέταση αίτησης της πιο πάνω εταιρείας, για χορήγηση πολεοδομικής άδειας κατά παρέκκλιση των προνοιών της Δήλωσης Πολιτικής, σε σχέση με τη δημιουργία μονάδας εμφιάλωσης νερού, στον Αγρό, λόγω του ότι ενημερώθηκε από τους αιτητές ότι έχουν εκλείψει οι λόγοι για τους οποίους είχε ζητηθεί η εξέταση της αίτησης στα πλαίσια παρέκκλισης.

Παρακαλώ σημειώστε ότι η Πολεοδομική Αρχή έχει ενημερωθεί πως εναπόκειται σε αυτήν να αξιολογήσει τα νέα δεδομένα και να αποφασίσει κατά πόσο θα προχωρήσει στην έκδοση πολεοδομικής άδειας, αφού λάβει επαρκώς υπόψη και τα διαλαμβανόμενα στην επιστολή σας ημερομηνίας 25.2.2003".

Δίκτυο "ΦΥΣΗ 2000 - (NATURA 2000)

Το Δίκτυο της Ευρωπαϊκής Ένωσης **Natura 2000** έχει σαν βάση του την **Οδηγία 92/43** για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων και της άγριας πανίδας και χλωρίδας. Εγγράφεται δε στη γενικότερη πολιτική της Ένωσης για διατήρηση της βιοποικιλότητας της Ευρώπης ως τμήμα της φυσικής της κληρονομιάς.

Στόχος του Natura 2000 είναι η διασφάλιση της διατήρησης ή η αποκατάσταση σε " μια ικανοποιητική κατάσταση διατήρησης" των τύπων των φυσικών οικοτόπων και των οικοτόπων των προστατευόμενων ειδών στην περιοχή φυσικής κατανομής των ειδών αυτών (άρθρο 3 παρ. 1 της Οδηγίας).

Κλειδί για την προστασία των οικοτόπων είναι ο καθορισμός **Ειδικών Ζωνών Διατήρησης**. Οι Ζώνες αυτές καθορίζονται με λεπτομερή διαδικασία και με τη στενή συνεργασία της Επιτροπής και των κρατών μελών της Ένωσης.

Η διαδικασία καθορισμού των Ζωνών περιλαμβάνει τρία χρονικά στάδια:

- (α) Κάθε κράτος προτείνει ένα κατάλογο από τόπους που χρήζουν προστασίας (άρθρο 4 παρ. 1 Οδηγίας)
- (β) Η Επιτροπή σε συμφωνία με τα κράτη μέλη, καταρτίζει ένα σχέδιο καταλόγου "τόπων κοινοτικής σημασίας". Από τον κατάλογο αυτό προκύπτουν οι τόποι στους οποίους απαντώνται ένας ή περισσότεροι τύποι φυσικών οικοτόπων προτεραιότητας ή ένα ή περισσότερα είδη προτεραιότητας (άρθρο 4 παρ. 2 Οδηγίας).
- (γ) Όταν ένας τόπος κοινοτικής σημασίας επιλεγεί με βάση την πιο πάνω διαδικασία, το κράτος μέλος οφείλει να τον ορίσει το ταχύτερο δυνατό ως "**Ειδική Ζώνη Διατήρησης**" και καθορίζει προτεραιότητες για τη διατήρηση, αποκατάσταση των ζωνών και την αποτροπή των κινδύνων υποβάθμισης ή καταστροφής τους.

Η Υπηρεσία Περιβάλλοντος του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος έχει ήδη προχωρήσει σε προεπιλογή 38 περιοχών σε ολόκληρη την Κύπρο με σκοπό την ένταξή τους στο δίκτυο Natura 2000. Απομένει η διαβούλευση με τις εμπλεκόμενες κοινότητες και όλους τους κρατικούς φορείς πριν από την οριστικοποίηση του καταλόγου και την υποβολή σχετικής πρότασης στην Επιτροπή.

3. Συμπεράσματα - Παρατηρήσεις

- (1) Η ευρισκόμενη σε ισχύ Δήλωση Πολιτικής θέτει εξ' αρχής ως θεμελιώδη στρατηγικό της στόχο την προστασία, διατήρηση, αναβάθμιση και προβολή του φυσικού περιβάλλοντος στην ύπαιθρο και στα χωριά της Κύπρου.

Η αποτελεσματική προστασία του περιβάλλοντος δεν εξαντλείται μόνο στην καταστολή των παραβάσεων και των επιβλαβών για το περιβάλλον συμπεριφορών και την αποκατάσταση, αν αυτό είναι δυνατό, της οικολογικής βλάβης. Εκτείνεται και επικεντρώνεται όλο και περισσότερο στην πρόληψη. Δίχως να αμφισβητείται η αναγκαιότητα της λήψης κατασταλτικών μέτρων, η εμβέλεια και αποτελεσματικότητά τους είναι, σε τέτοιες περιπτώσεις, εκ των πραγμάτων περιορισμένη.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση είναι προφανές ότι λόγω των παράνομων εργασιών της εταιρείας η οποία έχει προχωρήσει σε εκσκαφές, εκχερσώσεις γης, διάνοιξη δρόμων στην περιοχή του Αγρού, έχουν ήδη δημιουργηθεί τετελεσμένα που είναι ιδιαίτερα δύσκολο, αν όχι αδύνατο, να ανατραπούν. Αποτέλεσμα των παράνομων αυτών ενεργειών ήταν να επέλθει βλάβη στο περιβάλλον της περιοχής όπου η εταιρεία σκοπεύει, εφόσον εξασφαλίσει πολεοδομική άδεια, να ανεγείρει εμφιαλωτήριο νερού.

(2) Η απλή υποβολή πολεοδομικής αίτησης εκ μέρους της εταιρείας δεν δικαιολογούσε, εν πάση περιπτώσει, την έναρξη εργασιών για ανέγερση του εμφιαλωτηρίου (άρθρο 21 των περί Πολεοδομίας και Χωροταξίας Νόμων). Τέτοιες πρακτικές αποτελούν τροχοπέδη και εξουδετερώνουν, ουσιαστικά, τη διαδικασία πολεοδομικής αξιολόγησης των αιτήσεων για ανάπτυξη. Πρόσθετα, δημιουργούν και παγιώνουν καταστάσεις που δύσκολα διορθώνονται ή ανατρέπονται με την έκδοση της άδειας. Είναι δε λυπηρό που για τη δημιουργία της λανθασμένης αυτής εντύπωσης συνέτεινε και η αδικαιολόγητη ανοχή που επιδεικνύει σε τέτοιες περιπτώσεις στο ίδιο το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως για άσκηση πολεοδομικού ελέγχου. Εντέλει, δηλαδή, η ανοχή αυτή του τμήματος οδηγεί σε αυτοαναίρεση του ρόλου που του έχει ανατεθεί για καθορισμό και έλεγχο της πολεοδομικής ανάπτυξης.

Πάντως, στην προκειμένη περίπτωση, αποτελούσε ευθύνη του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως για άσκηση του πολεοδομικού ελέγχου. Δυστυχώς όμως το τμήμα αυτό επέδειξε αδικαιολόγητη ολιγωρία για έγκαιρη λήψη μέτρων καταστολής της παρανομίας. Ανεξήγητη και

αδικοιολόγητη αδράνεια επέδειξε αφενός η Επαρχιακή Διοίκηση Λεμεσού, που δεν φαίνεται να έλαβε οποιαδήποτε μέτρα, στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων της, για αναστολή των παράνομων εργασιών στις οποίες προέβαινε η εταιρεία και αφετέρου η Υπηρεσία Περιβάλλοντος η οποία, στο στάδιο εξέτασης της μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, δεν εξέτασε με τη δέουσα προσοχή τις περιβαλλοντικές συνέπειες που συνεπάγεται η έκταση και το μέγεθος της προτεινόμενης ανάπτυξης. Είναι δε χαρακτηριστικό το γεγονός ότι το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως προέβη στην επίδοση ειδοποίησης επιβολής στην εταιρεία 8 περίπου μήνες αφότου η Ομοσπονδία έδωσε τεκμηριωμένες πληροφορίες για την παρανομία και την επελθούσα βλάβη στο περιβάλλον. Η ταχεία ανταπόκριση στα όσα η Ομοσπονδία έθεσε ενώπιον του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως πιθανότατα να απέτρεπε μεγάλο μέρος της βλάβης που έχει ήδη προκληθεί στο περιβάλλον της περιοχής.

(3) Οι εργασίες στις οποίες έχει προβεί η εταιρεία στον χώρο της προτεινόμενης ανάπτυξης και η προκληθείσα βλάβη στο περιβάλλον της περιοχής εισάγει πλέον ένα νέο καθοριστικό παράγοντα στην εκκρεμούσα διαδικασία εξέτασης της πολεοδομικής άδειας. Η εξέλιξη αυτή έχει ήδη εξουδετερώσει σε μεγάλο βαθμό την περιβαλλοντική μελέτη που η εταιρεία υπέβαλε το Σεπτέμβριο του 2000 ενόψει της εξέτασης της αίτησής της. Παρά το γεγονός ότι δεν έχει διαφανεί ότι οι παράνομες εργασίες έχουν συντελεσθεί στα όρια κάποιας από τις περιοχές που έχουν προεπιλεγεί για να προταθούν για ένταξη στο δίκτυο Natura 2000, εντούτοις η έκταση και το είδος της ανάπτυξης σε συνδυασμό με τον επηρεασμό του φυσικού περιβάλλοντος θα πρέπει να ληφθούν σοβαρά υπόψη πριν από την τελική λήψη απόφασης για έκδοση πολεοδομικής άδειας. Κοντολογίς, είναι αναπόφευκτη πλέον η αξιολόγηση όλων των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την εκτέλεση του έργου και ο πολεοδομικός του έλεγχος με περιβαλλοντικά κριτήρια.

4. Εισηγήσεις

Ενόψει των πιο πάνω εισηγούμαι όπως το Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως, πριν λάβει την τελική του απόφαση για το ενδεχόμενο έκδοσης

της πολεοδομικής άδειας, απαιτήσει από τους αιτητές μελέτη για τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις που έχουν ήδη επιφέρει οι παράνομες εργασίες της εταιρείας.... Η μελέτη αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει και λεπτομερείς προτάσεις για αντιμετώπιση ή/και απάμβλυνση των αρνητικών επιπτώσεων που έχουν ήδη προκληθεί στο περιβάλλον της περιοχής.

Εντέλει, εισηγούμαι όπως, πριν από τη λήψη της τελικής απόφασης, η μελέτη αυτή αποσταλεί στην Υπηρεσία Περιβάλλοντος για εμπεριστατωμένη αξιολόγηση και διατύπωση απόψεων και θέσεων.

Ηλιάνα Νικολάου
Επίτροπος Διοικήσεως

Λευκωσία, 25 Σεπτεμβρίου, 2003

Αρ. Φακ.: Α/Π 291/2003

Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά με το παράπονο με Αρ.
Α/Π 291/2003 κατά του Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου

1. Περιγραφή Παραπόνου

Ο κ. με επιστολή του ημερ. 13 Μαρτίου, 2003 μου υπέβαλε παράπονο κατά του Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου.

Ο παραπονούμενος διαμαρτύρεται για τη διαδικασία που ακολουθήθηκε κατά την πλήρωση της θέσης Διευθυντή του Οργανισμού και ισχυρίζεται ότι το Διοικητικό Συμβούλιο ενήργησε με προκατάληψη υπέρ συγκεκριμένου υποψηφίου.

Ειδικότερα:

Ο παραπονούμενος ισχυρίζεται ότι πρόθεση του Οργανισμού ήταν η συνέχιση της απασχόλησης του υπηρετούντος Διευθυντή και γι' αυτό με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου ζητήθηκε γνωμοδότηση κατά πόσο θα ήταν δυνατή η παράταση των υπηρεσιών του.

Επειδή σύμφωνα με τον Νομικό Σύμβουλο του ΘΟΚ δεν ήταν δυνατή η παράταση των υπηρεσιών του υπηρετούντος Διευθυντή, το Διοικητικό Συμβούλιο ζήτησε εκ νέου γνωμοδότηση κατά πόσο θα ήταν δυνατή η προκήρυξη της θέσης χωρίς να προσδιορίζεται επακριβώς το χρονικό διάστημα απασχόλησης με στόχο να μπορεί να είναι υποψήφιος και ο υπηρετών Διευθυντής, ο οποίος συμπληρώνει την ηλικία των 60 ετών σε 3 1/2 χρόνια.

Ο Νομικός Σύμβουλος του ΘΟΚ γνωμοδότησε ότι η χρονική διάρκεια απασχόλησης θα έπρεπε να είναι συγκεκριμένη στην προκήρυξη.

Το Διοικητικό Συμβούλιο του ΘΟΚ έλαβε απόφαση για προκήρυξη της θέσης στις 17 Δεκεμβρίου, 2002 και η σχετική προκήρυξη δημοσιεύθηκε

στις 27 Δεκεμβρίου, 2002, 6 μήνες και 5 ημέρες πριν από την ημερομηνία λήξης της θητείας του υπηρετούντος Διευθυντή, που είναι η 30^η Ιουνίου, 2003. Σύμφωνα με τον παραπονούμενο η προκήρυξη έγινε τόσο νωρίς έτσι ώστε η διαδικασία επιλογής να ολοκληρωθεί πριν από τις εκλογές και τυχόν αλλαγή της κυβέρνησης.

2. Περιγραφή Έρευνας

Με επιστολή ημερ. 19 Μαρτίου, 2003 τέθηκαν υπόψη του Προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου του ΘΟΚ οι ισχυρισμοί του παραπονούμενου, για τις απόψεις και σχόλιά του. Ζητήθηκαν επίσης, αντίγραφα όλων των πρακτικών του Διοικητικού Συμβουλίου του ΘΟΚ κατά τις οποίες λήφθηκαν αποφάσεις που αφορούν το θέμα, περιλαμβανομένων και των πρακτικών που αφορούν τις αποφάσεις του Συμβουλίου να ζητήσει νομικές συμβουλές για την παράταση των υπηρεσιών του υπηρετούντος Διευθυντή και για το καθορισμό της διάρκειας της απασχόλησης καθώς και αντίγραφα των σχετικών επιστολών του ΘΟΚ προς το Νομικό του Σύμβουλο και των δικών του απαντήσεων, καθώς και αντίγραφο του Σχεδίου Υπηρεσίας της θέσης Διευθυντή.

Ο Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου του ΘΟΚ τοποθετήθηκε σχετικά με επιστολή του ημερ. 5 Μαΐου, 2003.

Στις 13 Μαΐου, 2003 ζητήθηκαν από το ΘΟΚ πρόσθετα στοιχεία, τα οποία στάληκαν την ίδια ημέρα.

Μέσα στα πλαίσια της έρευνας είχα στις 20 Μαΐου, 2003 συνάντηση με τον Πρόεδρο, δύο από τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου του ΘΟΚ και τον Προϊστάμενο Διοίκησης και Προσωπικού του Οργανισμού.

3. Διαπιστώσεις

(1) Σύμφωνα με το άρθρο 9 των περί Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου Νόμων του 1970 μέχρι 1999, ο Διευθυντής του Οργανισμού διορίζεται από το Διοικητικό Συμβούλιο «τη εγκρίσει του Υπουργού» , και σύμφωνα με το άρθρο 2 των ίδιων Νόμων «Υπουργός» σημαίνει τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού.

Ο Διευθυντής είναι το ανώτατο εκτελεστικό όργανο του Οργανισμού, προϊστάται της υπηρεσίας του, μεριμνά για την εκτέλεση των αποφάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου και ασκεί κάθε άλλο καθήκον που θα καθοριστεί σύμφωνα με τις οδηγίες του Διοικητικού Συμβουλίου.

Ο Διευθυντής μπορεί, βάσει του άρθρου 4 να παρίσταται σε όλες τις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου, να λαμβάνει μέρος στις συζητήσεις και να εκφράζει την γνώμη του χωρίς όμως δικαίωμα ψήφου.

(2) Στο άρθρο 8 των πιο πάνω Νόμων καθορίζεται ότι: « η διάρθρωσις της υπηρεσίας του Οργανισμού, οι όροι υπηρεσίας του προσωπικού, τα ωφελήματα αφυπηρετήσεως αυτού, ο πειθαρχικός κώδιξ και η άσκησις πειθαρχικής εξουσίας θέλουσι καθορισθή.

Με βάση το άρθρο 19 των Νόμων, το Υπουργικό Συμβούλιο εκδίδει Κανονισμούς που δημοσιεύονται στην επίσημη εφημερίδα της Δημοκρατίας για την καλύτερη εφαρμογή των διατάξεων των Νόμων και το καθορισμό όλων των θεμάτων που σύμφωνα με το Νόμο θα πρέπει να καθορισθούν.

(3) Με βάση το άρθρο 86 των περί Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου (Διάρθρωσις και Όροι Υπηρεσίας) Κανονισμών για οποιοδήποτε θέμα για το οποίο δε γίνεται ειδική πρόβλεψη στους Κανονισμούς, ισχύουν,

τηρουμένων των αναλογιών, οι σχετικές διατάξεις του περί της Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμου και των δυνάμει αυτού εκδιδόμενων εκάστοτε Κανονισμών και εγκυκλίων.

(4) Σύμφωνα με τους περί Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου (Διάρθρωσις και Όροι Υπηρεσίας) Κανονισμούς του 1974 μόνιμη θέση μπορεί να πληρωθεί είτε μόνιμα είτε προσωρινά με σύμβαση για ορισμένο χρονικό διάστημα είτε από μήνα σε μήνα όπως αποφασίσει σχετικά το Διοικητικό Συμβούλιο.

Με βάση το εδάφιο 82) του άρθρου 3 του περί Νομικών προσώπων Δημοσίου Δικαίου (Διορισμός Γενικών Διευθυντών) Νόμου του 1990, η απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου του ΘΟΚ για διορισμό Διευθυντή εγκρίνεται από το Υπουργικό Συμβούλιο.

(5) Το Σχέδιο Υπηρεσίας της θέσης Διευθυντή του ΘΟΚ προνοεί στο Μέρος «Απαιτούμενα προσόντα» τα ακόλουθα:

(1) *Πανεπιστημιακό Δίπλωμα ή δίπλωμα , τίτλος ή ισότιμο προσόν στις Καλές Τέχνες (περιλαμβανομένου Δράματος και Κινηματογράφου) ή πανεπιστημιακό Δίπλωμα στις Κοινωνικές Επιστήμες ή τη Φιλολογία ή Ιστορία ή Φιλοσοφία ή Γλώσσες ή Πολιτιστικές/Κλασσικές Σπουδές ή τη Διοίκηση ή συνδυασμό των θεμάτων αυτών ή σε κλάδο τούτων.*

(2) (α) *Δεκαετής τουλάχιστον πείρα σε θέματα σχετικά με το Θέατρο ή/και τις καλές τέχνες ή /και τη λογοτεχνική δημιουργία, ή*

(β) δεκαετής τουλάχιστο διοικητική ή/και εποπτική πείρα σε υπεύθυνη θέση. Ικανοποιητική πείρα αναφορικά με το Θέατρο, μεταξύ των υποψηφίων αυτών, θα αποτελεί πλεονέκτημα.

(3) *Άριστη γνώση των Θεατρικών πραγμάτων της Κύπρου, ευρεία ενημέρωση σε θέματα του Ελληνικού Θεάτρου και της νεοελληνικής πνευματικής ζωής, καθώς και της παγκόσμιας θεατρικής κίνησης.*

(4) Ακεραιότητα χαρακτήρα, διευθυντική, διοικητική και οργανωτική ικανότητα, υπευθυνότητα, πρωτοβουλία και ευθυκρισία.

(5) Άριστη γνώση της Ελληνικής γλώσσας καθώς και πολύ καλή γνώση μιας τουλάχιστον από τις επικρατέστερες Ευρωπαϊκές γλώσσες.

(6) Ειδικές σπουδές αναφορικά με το Θέατρο θα αποτελούν πλεονέκτημα.

(7) Τα απαιτούμενα για δημόσιους υπαλλήλους στοιχεία σχετικά με ηλικία και υγεία.»

(6) Το Διοικητικό Συμβούλιο του ΘΟΚ (στη συνέχεια θα αναφέρεται ως ΔΣ του ΘΟΚ) σε συνεδρία του ημερ. 15 Οκτωβρίου, 2002 αποφάσισε όπως κατά τη συνεδρία του που προγραμματίζετο για τις 8 Νοεμβρίου, 2002 συζητηθεί και το θέμα της πιθανής ανανέωσης της θητείας του Διευθυντή του ΘΟΚ που λήγει στις 30 Ιουνίου, 2003 για ακόμη 3 $\frac{1}{2}$ έτη, μέχρι δηλαδή την ηλικία των 60 ετών. Αποφασίστηκε επίσης να ζητηθεί γνωμοδότηση από το Νομικό Σύμβουλο του ΘΟΚ.

Στα σχετικά πρακτικά που ετοιμάστηκαν αναφέρονται οι παρόντες στη συνεδρία ενώ στη συνέχεια αναφέρονται τα ακόλουθα:

«Παρευρισκόμενοι: ΑΠ, Διευθυντής

ΑΓ, Προϊστάμενος Διοίκησης και Προσωπικού

Τήρηση Πρακτικών: ΑΓ, Προϊστάμενος Διοίκησης και Προσωπικού

(7) Στις 17 Οκτωβρίου, 2002 ο ΘΟΚ απέστειλε στο Νομικό του Σύμβουλο επιστολή με την οποία, αφού τον ενημέρωσε ότι ο Διευθυντής του ΘΟΚ είναι διορισμένος από το ΔΣ με σύμβαση ορισμένου χρόνου για

την περίοδο 1 Ιουλίου, 1998 μέχρι 20 Ιουνίου, 2003, ζήτησε τις απόψεις του όσον αφορά τα ακόλουθα :

«1. Κατά πόσο το ΔΣ του ΘΟΚ δύναται να ανανεώσει τη σύμβαση του που λήγει στις 30 Ιουνίου 2003 για περίοδο ακόμη τριάντισι ετών μέχρι την ηλικία των 60 ετών χωρίς να προκηρύξει τη θέση κατά τη λήξη της υφιστάμενης σύμβασης δηλαδή στις 30 Ιουνίου, 2003. Ο κ. Α. ΤΤ γεννήθηκε στις 24.1.1947 και κατά την 30^η Ιουνίου, 2003 θα είναι 56 1/2 ετών.

2. Εάν η απάντηση στο πιο πάνω ερώτημα είναι καταφατική, κατά πόσο το ΔΣ δύναται πρόωρα δηλαδή από τώρα πριν τη λήξη της υφιστάμενης σύμβασης να αποφασίσει για την ανανέωσή ή μη της σύμβασής του για την περίοδο τριάντισι ετών που θα αρχίζει στις 30 Ιουνίου, 2003.

3. Κατά πόσο χρειάζεται έγκριση ή επικύρωση από το Υπουργικό Συμβούλιο η τυχόν ανανέωση της σύμβασης του για ακόμη 3 $\frac{1}{2}$ έτη κατά παρόμοιο τρόπο που χρειάζεται έγκριση και ο διορισμός του Διευθυντή με βάση το Νόμο που προνοεί για το διορισμό του Γενικού Διευθυντή των Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου (αριθμός 115 του 1990)»

(8) Στις 23 Οκτωβρίου, 2002 στάληκε στο Νομικό Σύμβουλο του ΘΟΚ δεύτερη επιστολή με την οποία ζητούντο οι θέσεις του αναφορικά και με τα ακόλουθα:

« α) Κατά πόσο μπορεί εντός 2002 να γίνει κανονική προκήρυξη της ίδιας θέσης με ισχύ του διορισμού από 1.7.2003, λόγω κυρίως του ότι η θέση είναι με σύμβαση και γιατί ο σημερινός κάτοχος της θέσης θα έχει συσσωρευμένη άδεια και θα πρέπει να έχει χρόνο να παραδώσει ομαλά τη διεύθυνση σε περίπτωση που διορισθεί άλλος διευθυντής.

β) κατά πόσο η θέση δύναται να πληρωθεί με μόνιμο διορισμό, μια και στο νόμο δεν αναφέρεται πουθενά ότι η θέση αυτή πληρούται με σύμβαση οποιασδήποτε διάρκειας.»

(9) Ο Νομικός Σύμβουλος του ΘΟΚ τοποθετήθηκε σχετικά με επιστολή του ημερ. 29 Οκτωβρίου, 2002. Θέση του ήταν ότι ο ΘΟΚ είχε προχωρήσει το 1998 σε προκήρυξη της θέσης του Διευθυντή και περιέλαβε ως όρο αυτοδέσμευσης ότι θα αφορούσε η επιλογή για συγκεκριμένη χρονική διάρκεια πέντε ετών και για το λόγο αυτό και σε υλοποίηση αυτής της προαπόφασης στο συμβόλαιο που υπέγραψαν ο ΘΟΚ και ο επιλεγείς με τη διοικητική απόφαση, συμφωνήθηκε και ορίστηκε να είναι πέντε χρόνια διάρκειας ο διορισμός. Στην επιστολή αναφέρονται σχετικά και τα ακόλουθα:

« Πρέπει να υπενθυμίσω ότι η προκήρυξη μιας θέσης εκτός από το ότι αποτελεί εκπλήρωση υποχρέωσης από κυρωτικό νόμο διεθνούς σύμβασης για τα αστικά και πολιτικά δικαιώματα, όπως κρίθηκε από τη Νομολογία αποτελεί και εκπλήρωση της παροχής ίσων ευκαιριών σε κάθε ενδιαφερόμενο πολίτη (Άρθρου 28 του Συντάγματος). Παράλληλα πρόνοια νομοθετική για παράταση θητείας χωρίς νέα προκήρυξη δεν υπάρχει.

Για να μεταβάλει-εάν είναι αυτό δυνατό-το Δ.Σ. τη χρονική ισχύ του Συμβολαίου θα πρέπει να εξεταστούν:

α. Εάν το επιτρέπει το Συμβόλαιο ή καλή πίστη κατά το διοικητικό δίκαιο με βάση το περιεχόμενο της προκήρυξης

β. Από την άλλη πλευρά το Δ.Σ. μπορεί να θεωρεί τώρα ότι εξαιρετικοί λόγοι δημοσίου συμφέροντος επιβάλλουν, αφού καταγραφούν σαφώς και εμπεριστατωμένα, την παράταση της διάρκειας της ιδιωτικής σύμβασης.

Εάν συντρέχουν τέτοιοι λόγοι θα πρέπει απαραιτήτως να ζητηθεί η έγκρισης από το Υπουργικό Συμβούλιο κατά το Νόμο αφού η απαιτούμενη και υπάρχουσα αφορούσε συγκεκριμένη μόνο χρονική διάρκεια.»

(10) Το ΔΣ του ΘΟΚ σε συνεδρία του ημερ. 17 Δεκεμβρίου, 2002 αποφάσισε όπως προχωρήσει στην προκήρυξη της θέσης του Διευθυντή του ΘΟΚ με σύμβαση για περίοδο μέχρι πέντε ετών όπως ακριβώς ήταν και η προκήρυξη για τη θέση Διευθυντή το 1998 με το ίδιο Σχέδιο Υπηρεσίας και την ίδια κλίμακα δηλαδή την Α15.

Στα σχετικά πρακτικά που ετοιμάστηκαν αναφέρονται οι παρόντες στη συνεδρία ενώ στη συνέχεια αναφέρονται τα ακόλουθα:

«Παρευρισκόμενοι: ΑΠ, Διευθυντής

ΑΓ, Προϊστάμενος Διοίκησης και Προσωπικού

Τήρηση Πρακτικών: ΑΓ, Προϊστάμενος Διοίκησης και Προσωπικού»

(11) Στις 18 Δεκεμβρίου, 2002 στάληκε στο Νομικό Σύμβουλο του ΘΟΚ νέα επιστολή στην οποία αναφέρονται τα ακόλουθα:

«Το Διοικητικό Συμβούλιο του ΘΟΚ στη συνεδρία του Αρ. 462 της 17^{ης} Δεκεμβρίου, 2002, αποφάσισε όπως προκηρύξει τη θέση του Διευθυντή του ΘΟΚ είτε για μόνιμο διορισμό είτε με σύμβαση για περίοδο τριών έως πέντε ετών.

Όπως γνωρίζετε ο νυν Διευθυντής του ΘΟΚ κ. ΑΠ διορίστηκε με πενταετή σύμβαση για την περίοδο 1^η Ιουλίου, 1998 μέχρι 30 Ιουνίου, 2003.

Σύμφωνα με την πρόνοια 7(2) των Κανονισμών του ΘΟΚ 1974, μόνιμος θέσις πληρούται είτε μονίμως είτε προσωρινώς επί συμβάσει δι'ωρισμένον χρονικό διάστημα, είτε από μηνός εις μήνα ως το Διοικητικό Συμβούλιο ήθελεν αποφασίσει.

Σας επισυνάπτω την προκήρυξη της θέσης του Διευθυντή του ΘΟΚ σύμφωνα με την πιο πάνω απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου και παρακαλώ όπως έχω τη γνωμάτευσή σας για το περιεχόμενό της έτσι ώστε ο Οργανισμός να προχωρήσει στη δημοσίευσή της στο Τύπο.»

Στη προκήρυξη που επισυνάφθηκε στην πιο πάνω επιστολή αναφέρετο ότι η θέση του Διευθυντή είναι πρώτου διορισμού και προαγωγής και ότι η πλήρωσή της θα είναι είτε μόνιμη είτε με σύμβαση για περίοδο τριών μέχρι πέντε έτη.

(12) Ο Νομικός Σύμβουλος του ΘΟΚ τοποθετήθηκε με επιστολή του ημερ. 18 Δεκεμβρίου, 2002 στην οποία αναφέρονται τα ακόλουθα:

1. Η προκήρυξη είναι κανονιστική υποχρέωση παροχής ίσης ευκαιρίας προς κάθε ενδιαφερόμενο να γνωρίζει και να διεκδικήσει τη κενή θέση.

2. Δυνάμει του άρθρου 4 του Νόμου αλλά και του Καν, 6(1) υπάρχει για τη θέση η ΚΔΠ 275/94 από την οποία αναφέρομαι ειδικά, για την προσοχή σας στο απαιτούμενο (7).

Το αναφέρω τούτου ειδικά γιατί στην προτεινόμενη προκήρυξη γίνεται αναφορά για ενδεχόμενο σύμβασης περιόδου τριών **μέχρι** πέντε ετών οπότε να μη θεωρηθεί ευνοϊκή ενδεχομένως μεταχείριση.

3. Η αναφορά αυτή περί τη χρονική περίοδο θα πρέπει να **συγκεκριμενοποιηθεί** κατά τον καν. 7(2) προς αποφυγή αχρείαστων επιπλοκών όπως π.χ. εάν ένας υποψήφιος είναι 56 1/2 ετών και ένας 48 ετών πως θα διαπιστωθεί ποίος είναι ο καταλληλότερος για τρία ή πέντε χρόνια;

Η περίοδος των «τριών μέχρι πέντε ετών» καθίσταται ρευστό κριτήριο αντί, ίσο και κοινό θα πρέπει λοιπόν να προσδιοριστεί σαφώς σε τρία ή τέσσερα ή πέντε έτη στην προκήρυξη (α) κατά τις **ανάγκες** του οργανισμού το δημόσιο συμφέρον όχι με βάση τα

χρόνια που θα έχει για να υπηρετήσει κάποιος. Πρέπει επίσης να μην αγνοηθεί η ανάγκη αιτιολόγησης του όποιου συγκεκριμένου χρόνου ήθελε καθοριστεί ως η αναγκαία χρονική περίοδος της σύμβασης.

4. Πρόσθετα προς τούτο η αιτιολόγηση του όποιου ήθελε κριθεί ως αναγκαίου χρόνου (τρία ή τέσσερα ή πέντε έτη) θα πρέπει να έχει σχέση και με ότι καθιερώθηκε στο παρελθόν (για αποφυγή να κριθεί αντιφατικός ο καθορισμός προς την πάγια τακτική) και δεν θα πρέπει να εμφανίζεται ως περίπτωση ειδικής μεταχείρισης έναντι κάποιων προβλεπτών ή πιθανών υποψηφίων.»

(13) Στις 19 Δεκεμβρίου, 2002 προκηρύχθηκε η θέση του Διευθυντή του ΘΟΚ. Στη σχετική προκήρυξη αναφέρεται ότι η πλήρωσή της θα είναι με σύμβαση μέχρι πέντε ετών.

(14) Ο ΘΟΚ με επιστολή του ημερ. 30 Ιανουαρίου, 2003 πληροφόρησε το Νομικό του Σύμβουλο ότι ο παραπονούμενος είχε αποφοιτήσει από τη Δραματική Σχολή Θεάτρου Τέχνης και δεύτερος υποψήφιος από τη Δραματική Σχολή Εθνικού Θεάτρου της Ελλάδας που είναι τριετούς φοίτησης και γι' αυτό ζητήθηκε η γνώμη του κατά πόσο με τα πιο πάνω προσόντα θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι κατέχουν το απαιτούμενο προσόν του Σχεδίου Υπηρεσίας αρ. (1) που απαιτεί πανεπιστημιακό Δίπλωμα ή Δίπλωμα, τίτλο ή ισότιμο προσόν στις καλές τέχνες Ζητήθηκε επίσης από το Νομικό Σύμβουλο να τοποθετηθεί κατά πόσο το πιο πάνω δίπλωμα τους θεωρείται αποδεκτό τεκμήριο για γνώση της Ελληνικής γλώσσας σε άριστο επίπεδο όταν απαιτείται με βάση εγκύκλιο (που ισχύει στη δημόσια υπηρεσία) πτυχίο Ελληνικού Πανεπιστημίου και Πανεπιστημίου Κύπρου σε κλάδους όπου η διδασκαλία γίνεται στην Ελληνική γλώσσα ή πτυχίο Παιδαγωγικής Ακαδημίας Κύπρου τριετούς φοίτησης.

Με την επιστολή ζητήθηκαν οι απόψεις του Νομικού Συμβούλου και όσον αφορά τα προσόντα δύο άλλων υποψηφίων.

(15) Το ΔΣ του ΘΟΚ στη συνεδρία του ημερ. 5 Φεβρουαρίου, 2003 ασχολήθηκε και με το θέμα του διορισμού Διευθυντή και ειδικότερα με το θέμα της αξιολόγησης των αιτήσεων που είχαν υποβληθεί. Κατά την συνεδρία αυτή ο Πρόεδρος του ΔΣ ενημέρωσε τα μέλη για τηλεφωνική επικοινωνία που είχε με το Νομικό Σύμβουλο του Οργανισμού σε σχέση με την επιστολή ημερ. 30 Ιανουαρίου, 2003 από την οποία είχαν προκύψει, μεταξύ άλλων, και τα ακόλουθα:

Ότι το ΔΣ δεν είχε λόγο να αναμένει απάντηση από το ΚΥΣΑΤΣ για τα προσόντα του παραπονούμενου και δεύτερου υποψηφίου, αφού σ' αυτό απευθύνονται τα άτομα προσωπικά για σκοπούς αναγνώρισης των τίτλων σπουδών τους.

Ότι τα διπλώματα των Δραματικών Σχολών της Ελλάδας είναι τριετούς φοίτησης και επομένως με βάση τον Κανονισμό 172/99 θεωρούνται Διπλώματα Ανώτερης Εκπαίδευσης και όχι πανεπιστημιακά πτυχία ή Διπλώματα τετραετούς φοίτησης όπως ισχύει για τα εκπαιδευτικά ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης στην Ελλάδα αλλά το ΔΣ μπορεί να αποφασίσει ότι το αποδέχεται ως ισότιμο προσόν στις Καλές Τέχνες (Δράμα) με βάση το απαιτούμενο προσόν αρ. (1) του Σχεδίου Υπηρεσίας.

Ότι όσον αφορά το αποδεκτό τεκμήριο για γνώση της ελληνικής γλώσσας σε άριστο επίπεδο στην περίπτωση του παραπονούμενου και δεύτερου υποψηφίου που έχουν διπλώματα Δραματικών Σχολών της Ελλάδας, παρά το γεγονός ότι δεν κατέχουν πανεπιστημιακό Πτυχίο ή Δίπλωμα της Ελλάδος το ΔΣ μπορεί να αποφασίσει ότι έχουν το τεκμήριο αυτό χωρίς γραπτές εξετάσεις εάν διαπιστωθεί ότι έχουν δείγματα γραφής του άριστου επιπέδου τους στην ελληνική γλώσσα με την εργασία τους, μελέτες που έχουν κάνει κ.λ.π..

Μετά από ανοικτή τηλεφωνική επικοινωνία με το Νομικό Σύμβουλο του Οργανισμού, το ΔΣ αποφάσισε όπως ζητηθεί από αυτόν και η γραπτή τοποθέτησή του επί των θεμάτων που εγέρθηκαν και όπως συνέλθει εκ

νέου η Επιτροπή Προσωπικού για να εξετάσει τις αιτήσεις των υποψηφίων και την κατάσταση που ετοίμασε ο Προϊστάμενος Διοίκησης και Προσωπικού όσον αφορά τα προσόντα των υποψηφίων. Αποφασίστηκε επίσης ότι οι υποψήφιοι που πληρούν τα προσόντα κληθούν σε προφορική συνέντευξη στις 25 Φεβρουαρίου, 2003.

Στα σχετικά πρακτικά που ετοιμάστηκαν αναφέρονται οι παρόντες στη συνεδρία ενώ στη συνέχεια αναφέρονται τα ακόλουθα:

«Παρευρισκόμενοι: ΑΠ, Διευθυντής

για όλα τα θέματα εκτός από το θέμα αρ. 4

(που αφορούσε το διορισμό Διευθυντή)

ΑΓ, Προϊστάμενος Διοίκησης και Προσωπικού

Τήρηση Πρακτικών: ΑΓ, Προϊστάμενος Διοίκησης και Προσωπικού»

(16) Ο Νομικός Σύμβουλος του ΘΟΚ επιβεβαίωσε γραπτώς τις θέσεις που είχε εκφράσει τηλεφωνικά προς το Πρόεδρο του ΔΣ και το ίδιο το ΔΣ με επιστολή του ημερ. 12 Φεβρουαρίου, 2003.

(17) Στις 13 Φεβρουαρίου, 2003 ετοιμάστηκε κατάσταση των υποψηφίων για τη θέση Διευθυντή στο ΘΟΚ. Στην κατάσταση αυτή καταγράφηκαν τα ακαδημαϊκά προσόντα των υποψηφίων, η πείρα τους καθώς και παρατηρήσεις όσον αφορά την κατοχή από αυτούς των απαιτούμενων προσόντων της θέσης, όπως αυτά φαίνονται στο σχέδιο υπηρεσίας.

Σε σχέση με τον επιλεγέντα για διορισμό αναφέρεται ότι είναι απόφοιτος Γυμνασίου, ότι κατέχει δίπλωμα Ανώτατης Ακαδημίας Καλών

Τεχνών Πράγας στη Σκηνογραφία και Ανωτάτης Ακαδημίας Κάλων
Τεχνών Πράγας (Τμήμα Θεάτρου)

Όσον αφορά τα απαιτούμενα προσόντα των παρ. 1 και 2 του Σχεδίου Υπηρεσίας αναφέρεται ότι τα κατέχει, ενώ σ' ότι αφορά αυτά των παρ. 3 και 4 αναφέρεται ότι θα κριθούν από το Διοικητικό Συμβούλιο. Σ' ότι αφορά το άριστο επίπεδο της Ελληνικής γλώσσας αναφέρεται ότι παρά το γεγονός ότι δεν είναι απόφοιτος Ελληνικού ή Κυπριακού Πανεπιστημίου για να υπάρχει αποδεκτό τεκμήριο για γνώση της Ελληνικής γλώσσας στο απαιτούμενο από τα Σχέδια Υπηρεσίας επίπεδο, εντούτοις λόγω του ότι στο Σχέδιο Υπηρεσίας της Θέσης που κατέχει τώρα απαιτεί το ίδιο επίπεδο γνώσης, θεωρείται ότι κατέχει το προσόν αυτό. Όσον αφορά το επίπεδο της πολύ καλής γνώσης στην Αγγλική γλώσσα κατέχει το πιστοποιητικό επιτυχίας ELTS για την Αγγλική γλώσσα. Και επομένως πληροί το προσόν της πολύ καλής γνώσης στην Αγγλική γλώσσα. Αναφέρεται επίσης ότι δεν έχει το πλεονέκτημα των ειδικών σπουδών στο Θέατρο.

(18) Στην κατάσταση που ετοιμάστηκε για τον παραπονούμενο αναφέρεται ότι είναι απόφοιτος γυμνασίου, ότι φοίτησε για τρία χρόνια στο Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών στη Φιλοσοφική Σχολή και ότι κατέχει τους ακόλουθους τίτλους:

Δίπλωμα Δραματικής Σχολής Καρόλου Κουν, 1975-1978 τριετούς φοίτησης.

BA in Theatre Studies State University of New York, 1989-1993

Master of Philosophy in Performance Practice, University of Exeter, England. Το πρόγραμμα σπουδών είναι part time διετούς διάρκειας. Εγγράφηκε στον Απρίλιο του 2001 και αναμένεται να αποπερατωθεί τον Μάρτιο 2003.

Όσον αφορά τα απαιτούμενα προσόντα αναφέρονται τα ακόλουθα:

- «(1) Έχει δίπλωμα της Δραματικής Σχολής Θεάτρου Τέχνης που είναι τριετούς φοίτησης και θεωρείται δίπλωμα Ανώτερης Εκπαίδευσης και όχι Πανεπιστημιακό Πτυχίο ή Δίπλωμα τετραετούς φοίτησης όπως ισχύει για τα Εκπαιδευτικά ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης της Ελλάδας. Όμως το Διοικητικό Συμβούλιο έχει αποφασίσει ότι το αποδέχεται ως ισότιμο προσόν στις Καλές Τέχνες (Δράμα) με βάση το απαιτούμενο προσόν (1) του Σχεδίου Υπηρεσίας που αναφέρεται στα ακαδημαϊκά προσόντα. Επίσης έχει και το Πανεπιστημιακό δίπλωμα στο Θέατρο του Πανεπιστημίου της Νέας Υόρκης . Επομένως καλύπτει το απαιτούμενο προσόν Αρ. (1).
- (2) Καλύπτει το απαιτούμενο προσόν 2(α) με την πολυετή πείρα του στο Θέατρο. Επίσης έχει το πλεονέκτημα της ικανοποιητικής πείρας αναφορικά με το Θέατρο.
- (3) Θα κριθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο.
- (4) Θα κριθεί από το Διοικητικό Συμβούλιο.
- (5) Παρά το γεγονός ότι δεν κατέχει Πτυχίο ελληνικού Πανεπιστημίου που θεωρείται αποδεκτό τεκμήριο για άριστη γνώση της Ελληνικής γλώσσας αλλά δίπλωμα Ανώτερης Εκπαίδευσης όπως θεωρείται το Δίπλωμα Δραματικής Σχολής του Θεάτρου Τέχνης (Καρόλου Κουν) που κατέχει, εντούτοις το Διοικητικό Συμβούλιο έχει αποφασίσει ότι έχει το τεκμήριο αυτό χωρίς γραπτές εξετάσεις διαπιστώνοντας ότι έχει δείγματα γραφής του άριστου επιπέδου του στην

Ελληνική γλώσσα με την εργασία , τις μελέτες που έχει κάνει κλπ.

(6) Έχει το πλεονέκτημα των ειδικών σπουδών αναφορικά με το θέατρο.

(7) Είναι 50 ετών και καλύπτει το στοιχείο της ηλικίας.»

(19) Το Διοικητικό Συμβούλιο του ΘΟΚ δέχθηκε τους υποψηφίους σε προφορική εξέταση στις 25 Φεβρουαρίου, 2003. Στα σχετικά πρακτικά της εν λόγω συνεδρίας αφού γίνεται αναφορά στα διάφορα έγγραφα που είχαν τεθεί υπόψη του Συμβουλίου για το θέμα αναφέρεται ότι το ΔΣ καθόρισε τη διαδικασία αξιολόγησης των υποψηφίων, χωρίς όμως να γίνεται αναφορά ποια ήταν αυτή η διαδικασία.

Το ΔΣ δέχθηκε τους υποψηφίους σε προσωπική συνέντευξη και στον κάθε υποψήφιο υποβλήθηκαν ερωτήσεις σχετικές με τα καθήκοντα της θέσης και ερωτήσεις σχετικές με τα απαιτούμενα προσόντα. Υποβλήθηκαν επίσης ερωτήσεις που είχαν σχέση με τα οράματα τους για την περαιτέρω ανάπτυξη του Θεάτρου στην Κύπρο με βάση την ένταξη στην Ε.Ε., εντόπιση προβλημάτων στον ΘΟΚ και εισηγήσεις για την επίλυσή τους, την προώθηση επαφών και συνεργασιών του ΘΟΚ με Θεατρικά Σχήματα και Θεατρικούς Φορείς του εξωτερικού και άλλες ερωτήσεις που είχαν σχέση με το χαρακτήρα και την προσωπικότητα τους, την επαγγελματική τους κατάρτιση, τη διοικητική τους ικανότητα, τις επιδιώξεις και προβληματισμούς τους ως άτομα και ως ξεχωριστές προσωπικότητες διεκδικητές της θέσης.

Όπως αναφέρεται στα πρακτικά μετά το τέλος των συνεντεύξεων έγινε ψηφοφορία για καταρτισμό του μικρού καταλόγου των επικρατέστερων υποψηφίων αποτελούμενου από 2 υποψηφίους για περαιτέρω εξέταση της υποψηφιότητάς τους.

Και τα 9 μέλη του ΔΣ ψήφισαν υπέρ της παραμονής στο μικρό κατάλογο του υποψηφίου Α.Π. Το αιτιολογικό που δόθηκε ήταν το ακόλουθο:

« Έδειξε να έχει όραμα και εισηγήσεις για την περαιτέρω ανάπτυξη του ΘΟΚ, ως επίσης και λύσεις σε προβλήματα που αντιμετωπίζει, τα οποία διατύπωσε με τεκμηριωμένο και εφικτό τρόπο υλοποίησης και εφαρμογής τους. Γνωρίζει τα θέματα διοίκησης και προσωπικού, τις ανάγκες του οργανισμού (καλλιτεχνικές, διοικητικές, τεχνικές) χειρίζεται άριστα τη γλώσσα και οι απαντήσεις του στις ερωτήσεις που του υποβλήθηκαν στη συνέντευξη ήταν εύστοχες, τεκμηριωμένες και εμπεριστατωμένες. Ήταν ειλικρινής μεθοδικός με συγκροτημένη σκέψη. Έχει ευρύτητα γνώσεων των Θεατρικών και γενικά των πολιτιστικών θεμάτων του τόπου και γνώση των Θεατρικών πραγμάτων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Έχει μεγάλη πείρα στο θέατρο ένα πολύ μεγάλο μέρος της οποίας ήταν στον Θεατρικό οργανισμό Κύπρου.

Ως Διευθυντής στο ΘΟΚ είχε να επιδείξει ένα πλούσιο έργο σε πολλούς τομείς και συνέβαλε σε μεγάλο βαθμό στην ανάπτυξη του ΘΟΚ και γενικά του Θεάτρου στην Κύπρο.»

Για τον υποψήφιο Π.Π ψήφισαν και τα 9 μέλη του ΔΣ όπως μη παραμείνει στο μικρό κατάλογο των επικρατέστερων υποψηφίων.

Για τον υποψήφιο Σ.Α, ψήφισαν 8 μέλη υπέρ της παραμονής του στο μικρό κατάλογο και ένα μέλος εναντίον.

Το αιτιολογικό της πλειοψηφίας ήταν το ακόλουθο:

«Έδειξε να έχει καλές ιδέες και συγκροτημένη σκέψη για το θέατρο. Οι απαντήσεις του στις ερωτήσεις του προέδρου και των Μελών του

Διοικητικού Συμβουλίου ήταν εύστοχες. Έδειξε να έχει δυναμισμό, οξυδέρκεια και ισχυρή προσωπικότητα.»

Για την υποψήφια Λ.Κ. ψήφισαν ομόφωνα και τα 9 μέλη όπως μη παραμείνει στο μικρό κατάλογο των επικρατέστερων υποψηφίων.

Για τον υποψήφιο Φ.Φ. ψήφισαν υπέρ της παραμονής του στο μικρό κατάλογο 3 μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου και 6 μέλη εναντίον.

Το αιτιολογικό της απόφασης της μειοψηφίας ήταν ότι κατέχει τα θέματα του θεάτρου , έχει ευρεία πείρα και συγκροτημένη σκέψη γύρω από τα θεατρικά πράγματα του τόπου.

Το αιτιολογικό της απόφασης της πλειοψηφίας ήταν το ακόλουθο:

«Γνωρίζει πολλά πράγματα γύρω από το θέατρο αλλά δεν έπεισε για το όραμα του σχετικά με την περαιτέρω ανάπτυξη του ΘΟΚ. Επίσης δεν έδειξε να έχει γνώσεις για το τι συμβαίνει στο ΘΟΚ. Οι εισηγήσεις του για το θέατρο είχαν επικεντρωθεί μόνο στο Αρχαίο Ελληνικό Δράμα.»

Για τον παραπονούμενο ψήφισαν υπέρ της παραμονής του στο μικρό κατάλογο των επικρατέστερων υποψηφίων 4 μέλη του Δ.Σ. και εναντίον 5 μέλη.

Το αιτιολογικό της μειοψηφίας ήταν τα ακόλουθα:

« Έχει μεγάλη πείρα στο θέατρο τόσο ως ηθοποιός όσο και ως σκηνοθέτης. Κρίθηκε ότι διαθέτει ηγετικές ικανότητες, έχει υγιείς φιλοδοξίες και έχει όραμα για την περαιτέρω ανάπτυξη του ΘΟΚ και γενικά του θεάτρου στην Κύπρο.»

Το αιτιολογικό της πλειοψηφίας για μη παραμονή του παραπονούμενου στο κατάλογο των επικρατέστερων υποψηφίων ήταν το ακόλουθο:

«Δεν έπεισε για τα οράματα και τα σχέδια του για την περαιτέρω πορεία και ανάπτυξη του ΘΟΚ. Οι απαντήσεις που έδιδε σε διάφορες ερωτήσεις δεν ήταν ολοκληρωμένες. Επίσης, δεν έπεισε για τον τρόπο αντιμετώπισης προβλημάτων στο ΘΟΚ.»

Με βάση την ψηφοφορία που έγινε στο μικρό κατάλογο των δύο επικρατέστερων υποψηφίων παρέμειναν οι υποψήφιοι Α.Π και Σ.Α. ενώ ο παραπονούμενος αποκλείστηκε.

Όπως αναφέρεται στα σχετικά πρακτικά διεξήχθη στη συνέχεια ψηφοφορία μεταξύ των δύο επικρατέστερων υποψηφίων. Υπέρ του υποψηφίου Α.Π ψήφισαν και τα 9 μέλη του Δ.Σ. ενώ υπέρ του υποψηφίου Σ.Α κανένα μέλος

Ενόψει των πιο πάνω επιλέγηκε για τη θέση του Διευθυντή του ΘΟΚ ο υποψήφιος Α.Π με το ακόλουθο αιτιολογικό:

«Όλα τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου έχοντας υπόψη το περιεχόμενο των αιτήσεων, την πείρα και τα προσόντα του κάθε υποψηφίου και την επίδοση τους στη συνέντευξη, επιλέγει αξιοκρατικά και δίκαια ως καταλληλότερο για τη θέση του Διευθυντή πάντοτε σύμφωνα με το Σχέδιο Υπηρεσίας και του περί Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου Νόμο Α. 71 του 1970, τον κ. Α.Π ως τον καταλληλότερο για τη θέση του Διευθυντή.

Ο κ. ΑΤΠ κρίνεται ως ο καταλληλότερος γιατί κατέχει πλήρως το αντικείμενο της εργασίας του ως Διευθυντής, ήταν ευθύς, σαφής ευπροσήγορος, με ισχυρή ηγετική προσωπικότητα.

Έδειξε να έχει όραμα και εισηγήσεις για την περαιτέρω ανάπτυξη του ΘΟΚ, ως επίσης και λύσεις σε προβλήματα που αντιμετωπίζει, τα οποία διατύπωσε με τεκμηριωμένο και εφικτό τρόπο υλοποίησης και εφαρμογής τους. Γνωρίζει τα θέματα διοίκησης και προσωπικού, τις ανάγκες του οργανισμού (καλλιτεχνικές, διοικητικές, τεχνικές) χειρίζεται άριστα τη γλώσσα και οι απαντήσεις του στις ερωτήσεις που του υποβλήθηκαν στη συνέντευξη ήταν εύστοχες, τεκμηριωμένες και εμπειριστωμένες. Ήταν ειλικρινής, μεθοδικός με συγκροτημένη σκέψη. Έχει ευρύτητα γνώσεων των Θεατρικών και γενικά των πολιτιστικών θεμάτων του τόπου αλλά και γνώση των Θεατρικών πραγμάτων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Έχει μεγάλη πείρα στο θέατρο, ένα πολύ μεγάλο μέρος της οποίας ήταν στο Θεατρικό Οργανισμό Κύπρου.

Ως Διευθυντής στο ΘΟΚ είχε επιδείξει ένα πλούσιο έργο σε πολλούς τομείς και συνέβαλε σε μεγάλο βαθμό στην ανάπτυξη του ΘΟΚ και γενικά του Θεάτρου στην Κύπρο. Για όλους τους πιο πάνω λόγους ο κ. ΑΤΠ κρίνεται ομόφωνα ως από κάθε άποψη εξαιρετος, ο δε ανθυποψήφιος του κ. Σ.Α ως πολύ καλός.»

Με βάση τα πιο πάνω αποφασίστηκε η προσφορά διορισμού με σύμβαση στη μόνιμη θέση Διευθυντή του ΘΟΚ από την 1 Ιουλίου, 2003 στο ΑΤΠ, με την προϋπόθεση ότι ο διορισμός του θα επικυρωθεί από το Υπουργικό Συμβούλιο. Η περίοδος της σύμβασης αποφασίστηκε να καθοριστεί σε επόμενη συνεδρία του ΔΣ.

Στα σχετικά πρακτικά μετά του παρόντες αναφέρονται τα ακόλουθα:

«Τήρηση Πρακτικών: ΑΓ, Προϊστάμενος Διοίκησης και Προσωπικού»

(20) Στις 3 Μαρτίου, 2003 στάληκε από το Προϊστάμενο Διοίκησης και Προσωπικού του ΘΟΚ επιστολή στο Νομικό Σύμβουλο του Οργανισμού στην οποία γίνεται αναφορά σε τηλεφωνική επικοινωνία που είχε ο Νομικός Σύμβουλος με το κ. ΑΤΤ και η οποία αφορούσε την περίοδο σύμβασης του τελευταίου και την περίληψη πρόνοιας για παροχή φιλοδωρήματος κατά τον τερματισμό της κανονικής του σύμβασης και ζητήθηκαν οι θέσεις του όσον αφορά το θέμα.

Στις 3 Μαρτίου, 2003 ζητήθηκαν επίσης οι απόψεις του Διευθυντή Τμήματος Δημόσιας Διοίκησης και Προσωπικού όσον αφορά τη διάρκεια της σύμβασης του Διευθυντή ΘΟΚ.

(21) Το ΔΣ του ΘΟΚ σε συνεδρία του ημερ. 6 Μαρτίου, 2003 αποφάσισε όπως η περίοδος σύμβασης του Διευθυντή αρχίζει από την 1^η Ιουλίου, 2003 μέχρι την 26^η Ιανουαρίου, 2007 όταν θα συμπληρώσει το 60^ο έτος της ηλικίας του.

4. Συμπεράσματα

Ο παραπονούμενος με την επιστολή του διαμαρτυρήθηκε για τη διαδικασία που ακολουθήθηκε για διορισμό Διευθυντή στο ΘΟΚ και ισχυρίστηκε ότι πρόθεση του Οργανισμού ήταν εξ αρχής η συνέχιση της απασχόλησης του υπηρετούντος σήμερα Διευθυντή.

Αντικείμενο της διερεύνησης ήταν επομένως η όλη διαδικασία που ακολουθήθηκε από το ΔΣ του ΘΟΚ για διορισμό Διευθυντή. Από τα στοιχεία που τέθηκαν ενώπιόν μου έχω διαπιστώσει τόσο τυπικές όσο και ουσιαστικές παρατυπίες, οι οποίες κατά τη δική μου άποψη καθιστούν την απόφαση που λήφθηκε τρωτή. Για αποφυγή επαναλήψεων των γεγονότων, που εκτίθενται στη παρ. 3 πιο πάνω θα προχωρήσω άμεσα στα διατύπωση των συμπερασμάτων αυτών:

1. Πρόθεση του ΔΣ του ΘΟΚ για συνέχιση της απασχόλησης του υπηρετούντος Διευθυντή

Το ΔΣ του ΘΟΚ με την απόφασή του ημερ. 15 Οκτωβρίου, 2002 επιδίωξε σαφώς να εξετάσει το ενδεχόμενο συνέχισης της απασχόλησης του υπηρετούντος Διευθυντή του ΘΟΚ, η οποία λήγει στις 30 Ιουνίου, 2003, για περίοδο ακόμη 3 1/2 ετών, μέχρι δηλαδή να συμπληρώσει την ηλικία των 60 ετών.

Προς το σκοπό αυτό απέστειλε στο Νομικό του Σύμβουλο σχετική επιστολή ημερ. 17 Οκτωβρίου, 2002, από το περιεχόμενο της οποίας προκύπτει ότι ζητήθηκε από αυτόν να γνωμοδοτήσει όχι μόνο κατά πόσο ήταν δυνατή η ανανέωση της σύμβασης του υπηρετούντος Διευθυντή χωρίς προκήρυξη της θέσης αλλά και κατά πόσο ήταν δυνατό να ληφθεί τέτοια απόφαση πρόωρα, πριν από τη λήξη της σύμβασης απασχόλησής του.

ΤΟ ΔΣ είχε δηλαδή αποφασίσει ότι σε περίπτωση που νομικά ήταν δυνατή η συνέχιση της απασχόλησης του υπηρετούντος Διευθυντή δεν θα προχωρούσε στη προκήρυξη της θέσης.

2. Αντιφατική συμπεριφορά του ΘΟΚ

Το ΔΣ του ΘΟΚ αποφάσισε στις 17 Δεκεμβρίου, 2002, (παρ. 3(10)), ενόψει του περιεχομένου της γνωμοδότησης του Νομικού Συμβούλου του ΘΟΚ ημερ. 29 Οκτωβρίου, 2002 (παρ. 3(9)), όπως προχωρήσει στη προκήρυξη της θέσης του Διευθυντή με σύμβαση για περίοδο μέχρι πέντε ετών, όπως ήταν και η προκήρυξη για τη θέση το 1998.

Ο Νομικός Σύμβουλος όμως του ΘΟΚ ενημερώθηκε την επόμενη ημέρα, στις 18 Δεκεμβρίου, 2002 (παρ. 3(11)), ότι η απόφαση που λήφθηκε ήταν να προκηρυχθεί η θέση είτε για μόνιμο διορισμό είτε με σύμβαση για περίοδο τριών έως πέντε ετών. Αυτές οι πληροφορίες περιλαμβάνοντο και στην προκήρυξη που επισυνάφθηκε στην επιστολή που του στάληκε.

Στο Νομικό Σύμβουλο του ΘΟΚ διαβιβάστηκε δηλαδή απόφαση άλλη από αυτή που λήφθηκε.

3. Παράλειψη καθορισμού της χρονικής διάρκειας της σύμβασης με βάση τις ανάγκες του Οργανισμού και παραγνώριση γνωμοδότησης που ζητήθηκε.

Ο Νομικός Σύμβουλος του ΘΟΚ, αφού επανέλαβε ότι η προκήρυξη της θέσης ήταν απαραίτητη για να δοθούν ίσες ευκαιρίες διεκδίκησής της, έδωσε σαφή γνωμοδότηση όσον αφορά τα θέματα που είχαν εγερθεί:

Πληροφόρησε το ΘΟΚ ότι θα έπρεπε να συγκεκριμενοποιηθεί η χρονική περίοδος της σύμβασης, σύμφωνα με τον Κανονισμό 7(2) που καθορίζει ότι η σύμβαση είναι για ορισμένο χρονικό διάστημα. Θέση του Νομικού Συμβούλου ήταν ότι θα έπρεπε να προσδιοριστεί σαφώς η περίοδος σε τρία, ή τέσσερα ή πέντε έτη με βάση τις ανάγκες του οργανισμού και το δημόσιο συμφέρον και όχι με βάση τα έτη που θα μπορεί να υπηρετήσει κάποιος. Σύμφωνα με τη γνωμοδότηση, η όποια απόφαση καθορισμού του χρονικού διαστήματος της σύμβασης θα έπρεπε να αιτιολογηθεί από το ΔΣ. Πρόσθετα, αναφέρεται στη γνωμοδότηση θα έπρεπε η ληφθεί υπόψη η τακτική που είχε ακολουθηθεί στο παρελθόν, έτσι ώστε να μην προκύπτει θέμα ειδικής μεταχείρισης κάποιων υποψηφίων ή πιθανών υποψηφίων.

Το ΔΣ του ΘΟΚ φαίνεται να αγνόησε τη γνωμοδότηση που το ίδιο είχε ζητήσει και προχώρησε στη προκήρυξη της θέσης χωρίς να

συγκεκριμενοποιήσει το χρονικό διάστημα της σύμβασης και χωρίς να δώσει οποιαδήποτε αιτιολογία για την απόφασή του αυτή. Προφανώς το ΔΣ να αποφάσισε απλώς να υιοθετήσει το περιεχόμενο της προκήρυξης που είχε γίνει το 1998.

Όμως, στη συγκεκριμένη περίπτωση είχε ζητήσει το ίδιο το ΔΣ γνωμοδότηση από το Νομικό του Σύμβουλο και γι' αυτό καθίστατο απαραίτητη η αιτιολόγηση της απόφασης του ΔΣ να αποκλίνει από την προηγηθείσα γνωμοδότηση, υποχρέωση που δεν εκπληρώθηκε. Παραπέμπω σχετικά στο Δαγτόγλου, «Γενικό Διοικητικό Δίκαιο» Α (1977) σ. 143, Στασινόπουλου, «Μαθήματα Διοικητικού Δικαίου» σ. 242, ΚΜC Motors v R(1985) 3 C.L.R, 1235, σ. 1256, Αιμίλιος Έλληνας & Σία ν Δημοκρατίας, Υπ. Αρ. 64/89.

Η απόφαση του ΔΣ για προκήρυξη της θέσης για περίοδο μέχρι πέντε ετών δεν συνάδει με την τακτική που στη πράξη είχε ακολουθηθεί στο παρελθόν. Συγκεκριμένα, παρά το γεγονός ότι η προηγούμενη προκήρυξη ήταν για περίοδο μέχρι πέντε ετών, η σύμβαση απασχόλησης ήταν για πέντε έτη. Για πέντε έτη ήταν οι συμβάσεις απασχόλησης των Διευθυντών στο ΘΟΚ από το 1989 που η θέση πληρώνεται με σύμβαση, μέχρι σήμερα.

Πρόσθετα των πιο πάνω, θα πρέπει να σημειωθεί ότι τελικά, η περίοδος της σύμβασης δεν καθορίστηκε με βάση τις ανάγκες του Οργανισμού αλλά με βάση την ηλικία του επιλεγέντος υποψηφίου, κατά παρέκκλιση της σχετικής γνωμοδότησης του Νομικού Συμβούλου του Οργανισμού που προνοούσε καθορισμό της περιόδου με βάση τις ανάγκες του οργανισμού έτσι ώστε να διαφυλαχθεί το δημόσιο συμφέρον.

4. Παραβίαση των αρχών της φυσικής δικαιοσύνης

Στις συνεδρίες του ΔΣ ημερ. 15 Οκτωβρίου και 17 Δεκεμβρίου, 2002 κατά τις οποίες, μεταξύ άλλων, εξετάστηκε και το θέμα της διαδικασίας

πλήρωσης της θέσης του Διευθυντή του Οργανισμού, παρευρίσκεται και ο Διευθυντής του ΘΟΚ. Η παρουσία του Διευθυντή του ΘΟΚ στις συνεδρίες του ΔΣ είναι επιτρεπτή με βάση τις διατάξεις του άρθρου 4 του περί Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου Νόμου. Όμως, δεν ήταν δυνατή η παρουσία του στις συγκεκριμένες συνεδρίες του ΔΣ κατά τις οποίες εξετάστηκε το θέμα διορισμού Διευθυντή, ιδιαίτερα όταν συζητείτο το θέμα της ανανέωσης της απασχόλησής του. Και τούτο γιατί με τη συμμετοχή του παραβιάστηκαν οι αρχές της φυσικής δικαιοσύνης. Σύμφωνα με το άρθρο 42 του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου του 1999 (Ν. 158(I)/99) κάθε διοικητικό όργανο που μετέχει στην παραγωγή διοικητικής πράξης πρέπει να παρέχει τα εχέγγυα της αμερόληπτης κρίσης. Δεν είναι νοητό να μετέχει στη παραγωγή μιας πράξης το πρόσωπο στο οποίο αφορά η πράξη αυτή.

5. Παράνομη Σύνθεση του ΔΣ

Στις συνεδρίες του ΔΣ ημερ. 15 Οκτωβρίου και 17 Δεκεμβρίου, 2002 καθώς και στη συνεδρία ημερ. 5 Φεβρουαρίου, 2003 παρών ήταν και ο κ. ΑΓ, Προϊστάμενος Διοίκησης και Προσωπικού. Σύμφωνα με τα σχετικά πρακτικά ο κ. ΑΓ ήταν παρών υπό διπλή ιδιότητα και ως παρευρισκόμενος και για τη τήρηση πρακτικών. Επισημαίνω ότι στη συνεδρία του ΔΣ ημερ. 25 Φεβρουαρίου, 2003 ο κ. ΑΓ παρουσιάζεται ως παρών μόνο για τη τήρηση πρακτικών.

Σύμφωνα με το άρθρο 21 των περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου του 1999 (Ν. 158(I)/99) το συλλογικό διοικητικό όργανο πρέπει να συνεδριάζει με νόμιμη σύνθεση. Δεν είναι νόμιμα συντεθειμένο, αν στη συνεδριάσή του παρίσταται πρόσωπο που δεν είναι εξουσιοδοτημένο από το νόμο, έστω και αν δεν έλαβε μέρος στην ψηφοφορία, εκτός αν πρόκειται για υπάλληλο που είναι αρμόδιος για τη τήρηση των πρακτικών. Δεν συνιστά κακή σύνθεση του οργάνου η παρουσία στη συνεδρία του συλλογικού διοικητικού οργάνου αρμοδίων υπηρεσιακών ή άλλων προσώπων με σκοπό την παροχή κατατοπιστικών

πληροφοριών ή την προσαγωγή στοιχείων, εφόσον αυτά αποχωρήσουν πριν από τη διαβούλευση για λήψη της απόφασης.

Δεδομένου ότι στο περί Θεατρικού Οργανισμού Κύπρου Νόμο δεν προβλέπεται η παρουσία του Προϊσταμένου Διοίκησης και Προσωπικού στις συνεδρίες του ΔΣ του Οργανισμού, ακόμη και αν γίνει δεκτό ότι η παρουσία του είναι επιτρεπτή ως αρμόδιου για τη τήρηση πρακτικών με βάση τις διατάξεις του περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου, η παρουσία του ως παρευρισκόμενου στις συγκεκριμένες συνεδρίες του ΔΣ καθιστά παράνομη τη σύνθεση του συλλογικού οργάνου. Η πλημμέλεια συνίσταται στην κακή σύνθεση του συλλογικού οργάνου και για το λόγο αυτό δεν είναι ανάγκη να αποδειχθεί ότι η παρουσία του Προϊσταμένου Διοίκησης και Προσωπικού έχει όντως επηρεάσει τις αποφάσεις του συλλογικού οργάνου.

Όπως κρίθηκε στην προσφυγή Ζήνωνος κ.α. ν. Κυπριακής Δημοκρατίας υποθ. Αρ. 282/97 και 356/97 ημερ. 12.1. 2001 η «κακή σύνθεση οργάνου στην παραγωγική διαδικασία επιφέρει ακυρότητα του τελικού αποτελέσματος».

6. Αμφισβήτηση των προσόντων του παραπονούμενου

Μετά τη προκήρυξη της θέσης και τη λήψη και αξιολόγηση των αιτήσεων ζητήθηκε από το Νομικό Σύμβουλο του ΘΟΚ να γνωμοδοτήσει κατά πόσο ο παραπονούμενος και ακόμη ένας υποψήφιος θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι κατέχουν τα προσόντα που απαιτούνται στη παρ. (1) του Σχεδίου Υπηρεσίας, με βάση τους τίτλους που απέκτησαν μετά από σπουδές σε Δραματικές Σχολές της Ελλάδας, οι οποίες είναι Ανώτερες και όχι Ανώτατες Σχολές. Ζητήθηκε επίσης από το Νομικό Σύμβουλο να γνωμοδοτήσει κατά πόσο το δίπλωμά τους μπορεί να θεωρηθεί αποδεκτό τεκμήριο της κατοχής του προσόντος της άριστης γνώσης της Ελληνικής γλώσσας.

Στη κατάσταση που ετοιμάστηκε με τα προσόντα των υποψηφίων αναφέρεται ότι το ΔΣ αποφάσισε να αποδεχθεί το δίπλωμα που είχε αποκτήσει από τη Δραματική Σχολή ως ισότιμο προσόν στις Καλές Τέχνες, με βάση τη παρ. (1) του Σχεδίου Υπηρεσίας.

Στη παρ. (1) των απαιτούμενων προσόντων του Σχεδίου Υπηρεσίας της θέσης του Διευθυντή ΘΟΚ καθορίζεται ότι απαιτείται «πανεπιστημιακό δίπλωμα ή δίπλωμα, τίτλος ή ισότιμο προσόν στις Καλές Τέχνες (περιλαμβανομένου Δράματος και Κινηματογράφου) ή Πανεπιστημιακό Δίπλωμα στις Κοινωνικές Επιστήμες ή τη»

Ο παραπονούμενος, όπως αναφέρεται στη κατάσταση που ο ίδιος ο ΘΟΚ έχει ετοιμάσει για τους υποψηφίους για τη θέση του Διευθυντή, κατέχει, πέραν από το Δίπλωμα της Δραματικής Σχολής Καρόλου Κουν και BA in Theatre Studies του State University of New York. Επομένως, δεν τίθετο εξ αρχής θέμα διερεύνησης κατά πόσο θα μπορούσε αυτός να είναι υποψήφιος με βάση το Δίπλωμα της Δραματικής Σχολής αφού μπορούσε να είναι υποψήφιος με βάση το πανεπιστημιακό του δίπλωμα και εύλογα εγείρεται το ερώτημα γιατί είχε γίνει σχετική διερεύνηση, το αποτέλεσμα της οποίας στη πράξη καμιά απολύτως σημασία δεν θα είχε παρά μόνο να παρουσιαστεί ότι ο παραπονούμενος «κατά χάριν» έγινε αποδεκτός ως υποψήφιος.

7. Παραγνώριση του πλεονεκτήματος του παραπονούμενου

Σύμφωνα με το Σχέδιο Υπηρεσίας της θέσης του Διευθυντή του ΘΟΚ ειδικές σπουδές στο Θέατρο θα αποτελούν πλεονέκτημα.

Παρά το γεγονός ότι ο παραπονούμενος κατείχε τέτοιες σπουδές ενώ ο τελικά επιλεγείς για διορισμό δεν κατείχε το πλεονέκτημα, το ΔΣ του ΘΟΚ παρέλειψε να δώσει οποιαδήποτε αιτιολογία για τη μη προτίμηση του

παραπονούμενου, ως όφειλε να πράξει. Σχετική με το θέμα είναι η απόφαση του Ανωτάτου Δικαστηρίου στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις Αρ. 722/00 και 763/00, Μιχάλης Παρέλλης ν. Δημοκρατίας και Ιάκωβος Δημητρίου ν. Δημοκρατίας, ημερ. 22 Σεπτεμβρίου, 2002 στην οποία αναφέρεται ότι για την παραγνώριση πρόσθετου προσόντος πρέπει να δίδεται επαρκής αιτιολογία από το διορίζον όργανο και να είναι το αποτέλεσμα ειδικού συλλογισμού και ειδικής αιτιολογίας.

8. Παράλειψη καταγραφής της διαδικασίας αξιολόγησης των υποψηφίων

Στα πρακτικά της συνεδρίας του ΔΣ του ΘΟΚ, ημερ. 25 Φεβρουαρίου, 2003 αναφέρεται ότι το ΔΣ καθόρισε στη συνεδρία αυτή τη διαδικασία που θα ακολουθούσε για αξιολόγηση των υποψηφίων, χωρίς όμως να γίνεται αναφορά στο ποια θα ήταν αυτή η διαδικασία. Ως αποτέλεσμα είναι αδύνατο να εξεταστεί σήμερα κατά πόσο το ΔΣ ακολούθησε τελικά τη διαδικασία που είχε αποφασίσει και η οποία το δέσμευε.

Εν πάση περιπτώσει, από το περιεχόμενο των πιο πάνω πρακτικών φαίνεται ότι η απόφαση προνοούσε την προφορική εξέταση των υποψηφίων και στη συνέχεια τον καταρτισμό μικρού καταλόγου με τους 2 επικρατέστερους υποψηφίους.

Η τακτική του ΘΟΚ να αξιολογεί υποψηφίους με τη διαδικασία των μικρών καταλόγων έχει κριθεί από το Ανώτατο Δικαστήριο στις συνεκδικαζόμενες υποθέσεις Αρ. 83/89, 158/89, 160/89 και 171/89 που αφορούσαν τη πλήρωση της θέσης του Διευθυντή. Στη σχετική απόφαση ημερ. 16 Ιουνίου, 1990 αναφέρεται ότι ήταν απόλυτα επιτρεπτό για το Διοικητικό Συμβούλιο να υιοθετήσει τη διαδικασία των μικρών καταλόγων. Όμως στη περίπτωση εκείνη φαίνεται ότι όλοι οι υποψήφιοι κλήθηκαν αρχικά σε συνέντευξη, το ΔΣ συζήτησε γενικά την περίπτωση του κάθε υποψηφίου ξεχωριστά και ακολούθως συγκριτικά μεταξύ όλων των υποψηφίων προτού προβεί στη γενική αξιολόγηση των υποψηφίων και τον

καταρτισμό των μικρών καταλόγων. Όπως αναφέρεται στην πιο πάνω απόφαση το ΔΣ με τη μέθοδο του αποκλεισμού που επέλεξε να ακολουθήσει το Διοικητικό Συμβούλιο, όλοι οι υποψήφιοι συγκρίθηκαν μεταξύ τους, ο καθένας με όλους τους άλλους, μέχρι το τελικό στάδιο.

Η παρούσα περίπτωση διαφοροποιείται από την πιο πάνω, αφού μετά τις συνεντεύξεις των υποψηφίων και τη συζήτηση που φαίνεται ότι διεξήχθη για τον καθένα ξεχωριστά δεν προκύπτει από τα πρακτικά ότι έχει γίνει οποιαδήποτε σύγκριση μεταξύ όλων των υποψηφίων, ή του καθενός με όλους τους άλλους μέχρι το τελικό στάδιο.

Το ΔΣ αφού επέλεξε με ψηφοφορία τους δύο υποψηφίους που θα παρέμειναν στο μικρό κατάλογο, προχώρησε σε δεύτερη ψηφοφορία μεταξύ των δύο. Καμιά σύγκριση δεν είχε γίνει με τον παραπονούμενο.

Ενόψει όλων όσων αναφέρονται πιο πάνω καταλήγω στο συμπέρασμα ότι η σχετική απόφαση του ΘΟΚ πάσχει και θα πρέπει να επανεξεταστεί.

Ηλιάνα Νικολάου

Επίτροπος Διοικήσεως

Λευκωσία, 22 Μαΐου, 2003

Αρ. Φακ.: Α/ΤΤ 882/03

**Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά με το παράπονο με αρ.
Α/ΤΤ 882/2003 κατά της Αστυνομίας**

Ι. Περιγραφή παραπόνου και έρευνας

Το Δικηγορικό Γραφείο, με επιστολή, ημερομηνίας 8 Ιουλίου 2003, μου υπέβαλε παράπονο εκ μέρους του κ. κατά της Αστυνομίας.

Σύμφωνα με το παράπονο, ενώ ο παραπονούμενος στις 24 Ιουνίου 2003 αποτάθηκε μαζί με το δικηγόρο του στο Κλιμάκιο Πολιτικών Προσφύγων του Αστυνομικού Σταθμού Πύλης Πάφου, με σκοπό να υποβάλει αίτηση για τη χορήγηση ασύλου, το κλιμάκιο καθυστέρησε να επιληφθεί του θέματος. Όταν αργότερα ο παραπονούμενος εισήχθηκε στο Γενικό Νοσοκομείο, συνελήφθηκε και τέθηκε υπό κράτηση με σκοπό την απέλαση.

Στις 9 Ιουλίου 2003, ενημέρωσα για το θέμα τον Αρχηγό της Αστυνομίας, με επιστολή την οποία κοινοποίησα και στην Αν. Διευθύντρια Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης. Με την επιστολή ζήτησα να πληροφορηθώ τα σχετικά με την υπόθεση γεγονότα και τους λόγους σύλληψης του παραπονούμενου.

Επειδή εντός μιας εβδομάδας δεν είχα καμία ενημέρωση και δεδομένου του επείγοντος χαρακτήρα της υπόθεσης, στις 16 Ιουλίου 2003, λειτουργός του Γραφείου μου επισκέφθηκε τον παραπονούμενο στα Αστυνομικά Κρατητήρια όπου βρισκόταν. Σχετική επιστολή απέστειλα στις 16 Ιουλίου 2003 στην Αν. Διευθύντρια Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, υπό την ιδιότητά της ως Γραμματέα της Αρχής Προσφύγων.

Την ίδια ημέρα, παρέλαβα επιστολή της Αν. Διευθύντριας, με την οποία με ενημέρωσε για τους λόγους κράτησης του παραπονούμενου. Με πληροφόρησε, επιπλέον, ότι δόθηκαν οδηγίες, όπως ο παραπονούμενος αφεθεί ελεύθερος για να υποβάλει αίτηση για άσυλο και ότι τα διατάγματα απέλασης και κράτησής του είχαν ακυρωθεί. Στις 17 Ιουλίου 2003, με νέα επιστολή της η Αν. Διευθύντρια Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, με ενημέρωσε ότι, στις 16 Ιουλίου 2003 ο παραπονούμενος αφέθηκε ελεύθερος.

Επιστολή με την εκδοχή της Αστυνομίας για το πώς διαδραματίστηκαν τα σχετικά με την υπόθεση γεγονότα, έλαβα στις 5 Αυγούστου 2003. Από την επιστολή αυτή, πληροφορήθηκα επιπλέον ότι ο παραπονούμενος στις 18 Ιουλίου 2003 υπέβαλε τελικά αίτηση για πολιτικό άσυλο.

II. Διαπιστώσεις

Από τα όσα τέθηκαν υπόψη μου, διαπίστωσα τα ακόλουθα:

- Σύμφωνα με τα όσα ισχυρίζεται ο παραπονούμενος, στις 24 Ιουνίου 2003 επισκέφτηκε με το δικηγόρο του το Κλιμάκιο Πολιτικών Προσφύγων του Αστυνομικού Σταθμού Πύλης Πάφου, με σκοπό να υποβάλει αίτηση για την αναγνώριση του καθεστώτος του πρόσφυγα (χορήγηση ασύλου), πλην όμως, το Κλιμάκιο δεν επιλήφθηκε του θέματος αυθημερόν. Έτσι ο παραπονούμενος αναγκάστηκε να επισκεφθεί τον Αστυνομικό Σταθμό άλλες δύο φορές. Τελικά του δόθηκε ραντεβού για την υποβολή της σχετικής αίτησης στις 10 Ιουλίου 2003.
- Στο μεταξύ, στις 26 Ιουνίου 2003, ο παραπονούμενος χρειάστηκε να εισαχθεί στο Νοσοκομείο, όπου όμως, έδωσε διαφορετικό όνομα, το όνομα Rexan Alam.
- Σύμφωνα πάντα με τους ισχυρισμούς του, στις 7 Ιουλίου 2003 Αστυνομικός τον μετέφερε από το Γενικό Νοσοκομείο

στον Αστυνομικό Σταθμό της Πύλης Πάφου. Εκεί του υποβλήθηκαν ερωτήσεις για τα προσωπικά του στοιχεία καθώς και για το λόγο για τον οποίο εγκατέλειψε τη χώρα καταγωγής του. Στη συνέχεια ο παραπονούμενος, μεταφέρθηκε από τον Αστυνομικό Σταθμό Πύλης Πάφου στα Αστυνομικά Κρατητήρια Λευκωσίας. Βάσει των στοιχείων που παρουσίασε ο Υπεύθυνος Κλιμακίου Αλλοδαπών και Μετανάστευσης στην Αν. Διευθύντρια Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, εκδόθηκαν διατάγματα κράτησης και απέλασης του παραπονούμενου.

- Στην επιστολή του Υπεύθυνου Κλιμακίου Αλλοδαπών Λευκωσίας προς το Διοικητή Υπηρεσίας Αλλοδαπών & Μετανάστευσης, που διαβιβάστηκε στην Αν. Διευθύντρια Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, δεν αναφέρεται το γεγονός ότι ο παραπονούμενος προσπάθησε να υποβάλει αίτηση ασύλου. Αντίθετα, αναφέρεται ότι *ο παραπονούμενος στις 7/7/2003 εντοπίστηκε να περιπλανάται πλησίον του Αστ. Σταθμού Πύλης Πάφου και οδηγήθηκε στον εν λόγω Αστ. Σταθμό για ανάκριση.* Η άποψη αυτή επαναλαμβάνεται και στην επιστολή που μου απέστειλε η Αστυνομία
- Η πιο πάνω δήλωση έρχεται σε αντίθεση με τον ισχυρισμό του παραπονούμενου ότι στις 7 Ιουλίου 2003 βρισκόταν στο Γενικό Νοσοκομείο και ότι από εκεί μεταφέρθηκε στον Αστυνομικό Σταθμό Πύλης Πάφου. Σε τηλεφωνική επικοινωνία που είχε Λειτουργός του Γραφείου μου με το Ορθοπεδικό Τμήμα του Γενικού Νοσοκομείου Λευκωσίας, πληροφορήθηκε ότι, ασθενής με το όνομα όντως εισήχθη στο Νοσοκομείο στις 26 Ιουνίου 2003 και εξήχθη στις 7 Ιουλίου 2003, γεγονός που τείνει να αποδείξει τον ισχυρισμό του παραπονούμενου.
- Σύμφωνα με την Αστυνομία, ο παραπονούμενος ανακρινόμενος δήλωσε στην κατάθεσή του ότι ήρθε στην Κύπρο με σκοπό εργασίας. Πράγματι, στην κατάθεση που λήφθηκε στις 7 Ιουλίου

2003 στον Αστυνομικό Σταθμό Πύλης Πάφου, στην ερώτηση *"Γιατί αποφάσισες να φύγεις από τη χώρα σου και να έρθεις στην Κύπρο"*, ο παραπονούμενος απαντά ως εξής: *"Γνωρίζω να κάμνω κοσμήματα και ο,τιδήποτε σχετικό με χρυσό, όπως έκανα και στο Πακιστάν, θέλω να εργασθώ εδώ στην Κύπρο και να βρω δουλειά"*.

Ωστόσο, σύμφωνα με τα όσα ο παραπονούμενος ισχυρίζεται, σε αυτή την ερώτηση απάντησε λέγοντας ότι ζητά πολιτικό άσυλο. Σχετικά με την ικανότητά του να φτιάχνει κοσμήματα, μίλησε μόνο όταν οι αστυνομικοί επέμεναν να τον ρωτούν με τι είδους εργασία θα μπορούσε να ασχοληθεί στην Κύπρο.

Η σχετική κατάθεση φέρει την υπογραφή του παραπονούμενου, είχε, δε, ληφθεί με τη βοήθεια μεταφραστή. Εντούτοις, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι η ερώτηση *"Γιατί αποφάσισες να φύγεις από τη χώρα σου"* είναι γραμμένη στην ελληνική γλώσσα, θεωρώ ότι είναι δυνατό να ισχύουν οι πιο πάνω ισχυρισμοί του παραπονούμενου και ο ίδιος να μην αντιλήφθηκε ότι η απάντηση του περί χρυσοχοΐας χρησιμοποιήθηκε ως απάντηση σε αυτή την ερώτηση.

- Με βάση τα γεγονότα όπως παρουσιάστηκαν από την Αστυνομία στην Αν. Διευθύντρια Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, η Αν. Διευθύντρια εξέδωσε διατάγματα κράτησης και απέλασης του παραπονούμενου.

III. Συμπεράσματα

Σύμφωνα με την ενημέρωση που είχα, ο παραπονούμενος έχει ικανοποιηθεί, αφού αφέθηκε ελεύθερος και υπέβαλε αίτηση για χορήγηση ασύλου.

Εντούτοις, θα ήθελα να παρατηρήσω το εξής: Υπό το φως των στοιχείων που έχω συλλέξει και μελετήσει οι ισχυρισμοί του παραπονούμενου φαίνεται να πλησιάζουν περισσότερο την αλήθεια απ' ότι αυτοί της Αστυνομίας. Το

γεγονός και μόνο, ότι στην αιφνιδιαστική επίσκεψη Λειτουργού του Γραφείου μου στα Αστυνομικά Κρατητήρια, ο παραπονούμενος, χωρίς να έχει την ευκαιρία να συνομιλήσει με το δικηγόρο του, περιέγραψε άνετα και με συνοχή τα σχετικά περιστατικά, μου δίνει την εντύπωση ότι η δική του εκδοχή, η οποία δε συνάδει με την εκδοχή της αστυνομίας, είναι η σωστή.

Συνεπώς, μου έχει δημιουργηθεί η εντύπωση ότι τόσο η κατάθεση του παραπονούμενου, όσο και η περιγραφή από την Αστυνομία του τρόπου σύλληψής του, δεν ανταποκρίνονται στην αλήθεια. Ιδιαίτερα σημειώνω ότι η Αστυνομία δεν ανέφερε στην Αν. Διευθύντρια Τμήματος Αρχείου Πληθυσμού και Μετανάστευσης, το γεγονός ότι ο παραπονούμενος είχε απευθυνθεί στις Αρχές για να αιτηθεί άσυλο και ότι στην κατάθεσή του επανέλαβε αυτή του την επιθυμία. Επιπλέον, παρά το ότι ο παραπονούμενος συνελήφθηκε ενώ βρισκόταν στο Νοσοκομείο, η Αστυνομία ανέφερε ότι αυτός εντοπίστηκε να περιπλανάται πλησίον του Αστ. Σταθμού και οδηγήθηκε για ανάκριση.

Αποτέλεσμα της στάσης της Αστυνομία ήταν ο παραμερισμός της εφαρμογής, και κατ' αποτέλεσμα η παραβίαση, του Περί Προσφύγων Νόμου, και ιδιαίτερα των δύο βασικών αρχών του προσφυγικού δικαίου:

- α. Του δικαιώματος κάθε ατόμου που ισχυρίζεται ότι καταδιώκεται να ζητά άσυλο σε άλλες χώρες, και
- β. Της αρχής της μη-επαναπροώθησης, εκκρεμούσης της αίτησής του.

IV. Κριτική

Αντιλαμβάνομαι ότι η Αστυνομία καλείται να φέρει εις πέρας το δύσκολο έργο της αντιμετώπισης της λαθρομετανάστευσης και πως αυτός είναι και ο λόγος που σε ορισμένες περιπτώσεις καταβάλλει υπέρμετρο ζήλο. Πρέπει, όμως, να γίνει σαφές, πως σε καμία περίπτωση δε δικαιούται να παρακάμπτει ή να παραβιάζει τη νομοθεσία. Αντίθετα, η Αστυνομία, ως όργανο της εκτελεστικής λειτουργίας του Κράτους, οφείλει να ακολουθεί πιστά τόσο το γράμμα, όσο και το πνεύμα του Νόμου, ιδίως στα τόσο ευαίσθητα ζητήματα της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Ως εκ τούτου, νιώθω υποχρεωμένη να υποδείξω πως σε σχέση με το ζήτημα που εξετάζω, ο ρόλος της Αστυνομίας, συνοψίζεται στα εξής:

Οφείλει να παραλαμβάνει οποιαδήποτε αίτηση για αναγνώριση της ιδιότητας του πρόσφυγα προέρχεται από πρόσωπο, το οποίο ισχυρίζεται ότι εγκατέλειψε τη χώρα καταγωγής του εξαιτίας φόβου καταδίωξης. Η κρίση για το βάσιμο του ισχυρισμού του αιτητή, καθώς και η υπαγωγή των περιστατικών τα οποία επικαλείται στον ορισμό του πρόσφυγα, ανήκει κατ' αποκλειστική αρμοδιότητα στην Αρχή Προσφύγων.

Οφείλει να αναφέρει όλες τις περιπτώσεις αιτήσεων για άσυλο στην αρμόδια αρχή. Πρέπει, συγκεκριμένα, να παραπέμπει αμέσως τις αιτήσεις στο Γραμματέα της Αρχής Προσφύγων για εξέτασή τους από τον αρμόδιο λειτουργό.

Οφείλει να ενεργεί σύμφωνα με τον κανόνα της μη-επαναπροώθησης.

Περαιτέρω, οφείλει να δρα καλόπιστα και σύμφωνα με την αρχή της νομιμότητας, χωρίς να καταχράται της εξουσίας της, επιδιώκοντας σκοπό κατάδηλα ξένο προς το σκοπό του νόμου.

Ηλιάνα Νικολάου
Επίτροπος Διοικήσεως

Λευκωσία, 11 Δεκεμβρίου 2003

Αρ. Φακ.: Α/Π 1254/2003

Έκθεση Επιτρόπου Διοικήσεως αναφορικά με το παράπονο με Αρ. Α/Π 1254/2003 κατά του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού

1. Περιγραφή Παραπόνου

Ο κ. και η κα με επιστολή τους υπέβαλαν παράπονο το οποίο στρέφεται κατά του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και συγκεκριμένα του Γυμνασίου Αγίου Δομετίου.

Οι παραπονούμενοι αναφέρουν ότι η κόρη τους φοιτούσε κατά τη σχολική χρονιά 2002-2003 στη Β΄ τάξη του πιο πάνω σχολείου. Κατά τις εξετάσεις Ιουνίου, 2003 απέτυχε σε τρία μαθήματα με αποτέλεσμα να παρακαθήσει και στις ανεξετάσεις Σεπτεμβρίου. Σύμφωνα με τους παραπονούμενους απέτυχε να προαχθεί στη Γ΄ τάξη επειδή είχε αποτύχει στο μάθημα των Γαλλικών.

Θέση των παραπονούμενων είναι ότι η απόφαση του Καθηγητικού Συλλόγου να παραμείνει η κόρη τους στάσιμη λήφθηκε χωρίς να ληφθούν υπόψη οι προσωπικές της συνθήκες. Συγκεκριμένα, οι παραπονούμενοι αναφέρουν ότι η κόρη τους έχει υιοθετηθεί από τη Ρουμανία σε σχετικά μεγάλη ηλικία, ήταν 7 ετών όταν υιοθετήθηκε, έζησε σε ορφανοτροφείο κάτω από πολύ δύσκολες συνθήκες και κατέβαλε μεγάλη προσπάθεια για να μάθει την Ελληνική γλώσσα και να προσαρμοστεί στα κυπριακά δεδομένα. Ισχυρισμός των παραπονουμένων είναι ότι θα έπρεπε να επιδειχθεί επιείκεια στη κόρη τους, αφού γι' αυτήν τα Γαλλικά είναι μια τέταρτη γλώσσα.

2. Διαπιστώσεις

(1) Σύμφωνα με τους περί Λειτουργίας των Δημοσίων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης Κανονισμών του 1990 η βαθμολογική κλίμακα με την οποία χαρακτηρίζεται η προφορική επίδοση των μαθητών γυμνασιακού κύκλου

των Δημόσιων Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης και η οποία αναγράφεται στο δελτίο προόδου είναι:

- A- Άριστα
- B- Πολύ Καλά
- Γ- Καλά
- Δ- Σχεδόν Καλά
- Ε- Αποτυχία

Η βαθμολογική κλίμακα με βάση την οποία βαθμολογούνται οι γραπτές εξετάσεις είναι:

- Άριστα: 19 μέχρι 20 και αντιστοιχεί με το Α
- Πολύ Καλά: 16 μέχρι 18 και αντιστοιχεί με το Β
- Καλά: 13 μέχρι 15 και αντιστοιχεί με το Γ
- Σχεδόν Καλά: 10 μέχρι 12 και αντιστοιχεί με το Δ
- Αποτυχία: 1 μέχρι 9 και αντιστοιχεί με το Ε.

Τα εξεταζόμενα μαθήματα στο γυμνάσιο είναι τα Νέα Ελληνικά, η Ιστορία, τα Μαθηματικά και τα Φυσικά.

- (2) Μαθητής που έχει επίδοση στα εξεταζόμενα μαθήματα και στα τρία τρίμηνα ΕΕΕ ή ΕΕΔ ή ΕΕΓ (ανεξαρτήτως σειράς) θεωρείται ότι υστερεί, αν η επίδοσή του στην τελική εξέταση είναι κάτω από 10.

Μαθητής που έχει επίδοση στα εξεταζόμενα μαθήματα και στα τρία τρίμηνα ΔΔΔ ή ΔΔΕ ή ΓΔΕ (ανεξαρτήτως σειράς) θεωρείται ότι υστερεί, αν η επίδοσή του στην τελική γραπτή εξέταση είναι κάτω από 6.

Μαθητής που έχει επίδοση στα μη εξεταζόμενα μαθήματα Ε και στα τρία τρίμηνα ή Ε στα δύο τρίμηνα και στο άλλο Δ ή Γ, υποχρεώνεται να προσέλθει σε γραπτή εξέταση τον Ιούνιο, θεωρείται ότι υστερεί αν η επίδοσή του στη γραπτή εξέταση είναι κάτω από 10.

Μαθητής που υστερεί σε ένα ή περισσότερα μαθήματα στο τέλος του σχολικού έτους παραπέμπεται σε γραπτή και προφορική εξέταση το Σεπτέμβριο. Η γραπτή εξέταση προηγείται της προφορικής. Τόσο η γραπτή εξέταση όσο και η προφορική ανεξέταση γίνονται από επιτροπή από δύο καθηγητές που ορίζονται από το Διευθυντή του Σχολείου.

Μαθητής θεωρείται ότι αποτυγχάνει στην ανεξέταση του Σεπτεμβρίου αν ο μέσος όρος των βαθμών του στη γραπτή και στην προφορική εξέταση είναι κάτω από 10.

(3) Στον Κανονισμό 10(8) προβλέπονται τα ακόλουθα:

«Μαθητής παραμένει στάσιμος το Σεπτέμβριο :

- (α) αν αποτύχει στα Νέα Ελληνικά και στα Μαθηματικά, ή
- (β) αν αποτύχει σε τρία ή περισσότερα μαθήματα , ή
- (γ) αν αδικαιολόγητα δεν προσέλθει στις ανεξετάσεις του Σεπτεμβρίου.

Νοείται ότι ο Καθηγητικός Σύλλογος μπορεί, ύστερα από μελέτη και εκτίμηση της περίπτωσης του κάθε μαθητή ξεχωριστά, να αυξήσει τη βαθμολογία του μαθητή στην περίπτωση (α) σε ένα μάθημα και στη περίπτωση (β) σε ένα ή δύο μαθήματα (σ' ένα μάθημα, αν ο μαθητής απέτυχε σε τρία μαθήματα και σε δύο μαθήματα, αν απέτυχε σε τέσσερα μαθήματα) ώστε ο μαθητής να αποφύγει τη στασιμότητα.»

- (4) Ο μαθητής με βάση τον Κανονισμό 10(9) μεταφέρει μέχρι δύο μαθήματα από την Α' στη Β' και από τη Β' στη Γ' στα οποία απέτυχε το Σεπτέμβριο, αν δεν μένει στάσιμος σύμφωνα με την παράγραφο (8).
- (5) Η κόρη των παραπονουμένων (στο εξής μαθήτρια) φοιτούσε στη Β' τάξη του Γυμνασίου Αγίου Δομετίου.

Η επίδοσή της ήταν γενικά πολύ χαμηλή. Με βάση τα αποτελέσματα των τριών τριμήνων η μαθήτρια υστερούσε σε επτά μαθήματα και γι' αυτό τον Ιούνιο παρακάθισε σε γραπτή εξέταση όχι μόνο στα τέσσερα εξεταζόμενα μαθήματα, των Νέων Ελληνικών, Μαθηματικών, Ιστορίας και Φυσικών αλλά και στο μάθημα της Αρχαιογνωσίας, των Αγγλικών και των Γαλλικών.

Με βάση τα αποτελέσματα των εξετάσεων Ιουνίου, 2003 η μαθήτρια πέτυχε να εξασφαλίσει τη βάση στο μάθημα της Αρχαιογνωσίας, των Νέων Ελληνικών και των Αγγλικών.

- (6) Η μαθήτρια παρακάθισε στις ανεξετάσεις Σεπτεμβρίου, 2003 σε τέσσερα μαθήματα, με τα ακόλουθα αποτελέσματα:

	Γραπτά	Προφορικά	Μέσος Όρος
Μαθηματικά	3	5	4
Φυσικά	3	8	6
Ιστορία	8	11	9,5
Γαλλικά	6	2	4

- (7) Οι παραπονούμενοι υπέβαλαν αίτημα στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού για αναθεώρηση της βαθμολογίας των γραπτών της μαθήτριας στα τρία μαθήματα που δεν είχε περάσει.

Τα αποτελέσματα της επανεξέτασης των γραπτών ήταν τα ακόλουθα:

Μαθηματικά	3
Φυσικά	8
Γαλλικά	9

- (8) Η περίπτωση της μαθήτριας απασχόλησε τον Καθηγητικό Σύλλογο του σχολείου κατά τη διάρκεια συνεδρίας του ημερ. 24 Σεπτεμβρίου, 2003.

Στα πρακτικά που αφορούν το θέμα αναφέρονται, μεταξύ άλλων, και τα ακόλουθα:

«Ο Διευθυντής, αφού διαπίστωσε ότι ο Κ.Σ. τελούσε εν απαρτία (σύνολο παρόντων 36) έθεσε προς συζήτηση- με βάση τα αποτελέσματα των αναθεωρήσεων- το θέμα της προαγωγής ή μη της μαθήτριας, με την επισήμανση ότι η μαθήτρια μεταφέρει Γαλλικά. Πρόσθεσε επίσης πως η μαθήτρια θα μπορούσε να αποφύγει τη στασιμότητα μεταφέροντας μαθηματικά και Φυσικά στην Γ' τάξη, εάν ο Καθηγητικός Σύλλογος κρίνοντας την ιδιαιτερότητα της περίπτωση και συνεκτιμώντας την όλη εικόνα της έκρινε σκόπιμο να τύχει βοήθειας στα Γαλλικά διαφοροποιώντας το 2 της προφορικής εξέτασης Σεπτεμβρίου σε 10. Αναφέρθηκε επίσης σε όλες τις παραμέτρους που σχετίζονται με την περίπτωση της μαθήτριας, δηλαδή:

1. Ηλικία (28.4.1988)
2. Υιοθετημένη από τη Ρουμανία
3. Ενδιαφέρον της μαθήτριας για τα μαθήματα, ιδιαίτερα στο μάθημα των Γαλλικών, συνέπεια, υπευθυνότητα.

Στη γενική επίδοση της μαθήτριας στο μάθημα των γαλλικών αλλά και την απόδοσή της στις ανεξετάσεις Σεπτεμβρίου αναφέρθηκαν ειδικά ο διδάσκων καθηγητής των γαλλικών και η συνάδελφος καθηγήτρια των Γαλλικών, μέλος της εξεταστικής επιτροπής.

Διαπίστωση των διδασκόντων ήταν ότι η μαθήτρια κρίθηκε σε όλα τα μαθήματα με ιδιαίτερη επιείκεια και ότι στο μάθημα των Γαλλικών όχι μόνο υστερούσε σε μεγάλο βαθμό, αλλά ούτε και έδειχνε το ελάχιστο ενδιαφέρον.

Ακολούθως τέθηκε το θέμα-ύστερα από ομόφωνη απόφαση του Κ.Σ. σε μυστική ψηφοφορία. Οι καθηγητές ψήφισαν σε ψηφοδέλτια φέροντα τη σφραγίδα του σχολείου, με το ερώτημα: «Να προαχθεί η μαθήτρια στο μάθημα των Γαλλικών; ΝΑΙ ή ΟΧΙ»

Τα αποτελέσματα της ψηφοφορίας ήταν:

Παρόντες Καθηγητές: 36 Έγκυρα ψηφοδέλτια 36
Ψήφισαν : ΝΑΙ=12, ΟΧΙ=23, Λευκό=1

Βάσει των πιο πάνω αποτελεσμάτων και σύμφωνα με την ισχύουσα περί προαγωγής και απόλυσης μαθητών νομοθεσία, η μαθήτρια ΚΜ παραμένει στάσιμη.»

3. Συμπεράσματα -Εισηγήσεις

Τα αποτελέσματα των εξετάσεων στις οποίες παρακάθισε η κόρη των παραπονουμένων είναι δεδομένα. Απέτυχε σε τρία μαθήματα. Οι σχετικοί με το θέμα Κανονισμοί δίνουν στο Καθηγητικό Σύλλογο τη διακριτική ευχέρεια να αποφασίζει, ύστερα από μελέτη και εκτίμηση της περίπτωσης του κάθε μαθητή, την αύξηση της βαθμολογίας του σε ένα μάθημα ώστε ο μαθητής να αποφύγει τη στασιμότητα. Ο Καθηγητικός Σύλλογος κατά την άσκηση της διακριτικής του αυτής εξουσίας καλείται ουσιαστικά να δράσει με βάση την αρχή της επιείκειας, αποκλείοντας συμπεριφορές που δεν συνάδουν με τις επιταγές της δικαιοσύνης στα δεδομένα της συγκεκριμένης περίπτωσης. Εκείνο δηλαδή που είχε σημασία ήταν να σταθμιστούν όλοι οι παράγοντες και οι επιπτώσεις της όποιας απόφασης στη μαθήτριά, με βάση την αρχή της επιείκειας.

Ο Καθηγητικός Σύλλογος άσκησε σε σχέση με τη μαθήτριά την διακριτική εξουσία που του παρέχουν οι σχετικοί κανονισμοί και επομένως εκείνο που παραμένει να εξεταστεί είναι κατά πόσο την άσκησε κατά τον δέοντα τρόπο.

Ο Διευθυντής του σχολείου έθεσε ενώπιον του Καθηγητικού Συλλόγου το θέμα και σύμφωνα με τα σχετικά πρακτικά αναφέρθηκε σε όλες τις παραμέτρους που σχετίζονται με την περίπτωση της μαθήτριάς, την ηλικία της, το γεγονός ότι είναι υιοθετημένη και το ενδιαφέρον της για τα μαθήματα. Κατά τη συνεδρία έγινε αναφορά στην επίδοση της μαθήτριάς τόσο στο μάθημα των γαλλικών όσο και στα υπόλοιπα μαθήματα και σύμφωνα με τους καθηγητές της είχε κριθεί με ιδιαίτερη επιείκεια, στο δε μάθημα των γαλλικών δεν έδειχνε το ελάχιστο ενδιαφέρον. Ακολούθησε ψηφοφορία μεταξύ των καθηγητών, αποτέλεσμα της οποίας ήταν η απόφαση να παραμείνει η μαθήτριά στάσιμη.

Στα σχετικά πρακτικά δεν φαίνεται η αιτιολογία της εν λόγω απόφασης, αν προηγήθηκε συζήτηση και αν λήφθηκαν υπόψη οι προσωπικές συνθήκες της μαθήτριάς, αναφορά στις οποίες έγινε από το Διευθυντή του σχολείου. Το γεγονός ότι η επίδοση της μαθήτριάς ήταν χαμηλή ήταν ένα δεδομένο,

όπως και το γεγονός ότι υστερούσε σε μεγάλο βαθμό στα Γαλλικά, αυτός ήταν εξάλλου και ο λόγος για τον οποίο το θέμα είχε αχθεί ενώπιον του καθηγητικού συλλόγου.

Βάσει των περί των Γενικών Αρχών του Διοικητικού Δικαίου Νόμου (Ν. 158(Ι)/99) οι διοικητικές πράξεις που εκδίδονται μετά από άσκηση διακριτικής εξουσίας πρέπει να είναι επαρκώς και δεόντως αιτιολογημένες ιδίως όταν πρόκειται για πράξεις που είναι δυσμενείς για το διοικούμενο. Η αιτιολογία μιας διοικητικής πράξης πρέπει να είναι σαφής ώστε να μην αφήνει αμφιβολίες ως προς το ποιος ήταν ο πραγματικός λόγος που οδήγησε το διοικητικό όργανο στη λήψη της απόφασης. Επίσης, η διοίκηση, κατά την άσκηση της διακριτικής της εξουσίας, οφείλει να προβαίνει σε επαρκή έρευνα όλων των σχετικών με την υπόθεση γεγονότων.

Με βάση τα ενώπιόν μου στοιχεία καταλήγω στο συμπέρασμα ότι η απόφαση που λήφθηκε από τον Καθηγητικό Σύλλογο πάσχει λόγω έλλειψης αιτιολογίας αλλά και γιατί δεν φαίνεται να τηρήθηκε η αρχή της επιείκειας, αναφορά στην οποία γίνεται πιο πάνω. Ως εκ τούτου εισηγούμαι όπως το όλο θέμα επανεξεταστεί το συντομότερο δυνατό με στόχο τη μελέτη των ιδιαίτερων προσωπικών συνθηκών της μαθήτριας και τη λήψη αιτιολογημένης απόφασης.

Ηλιάνα Νικολάου
Επίτροπος Διοικήσεως

Λευκωσία, 13 Οκτωβρίου, 2003
